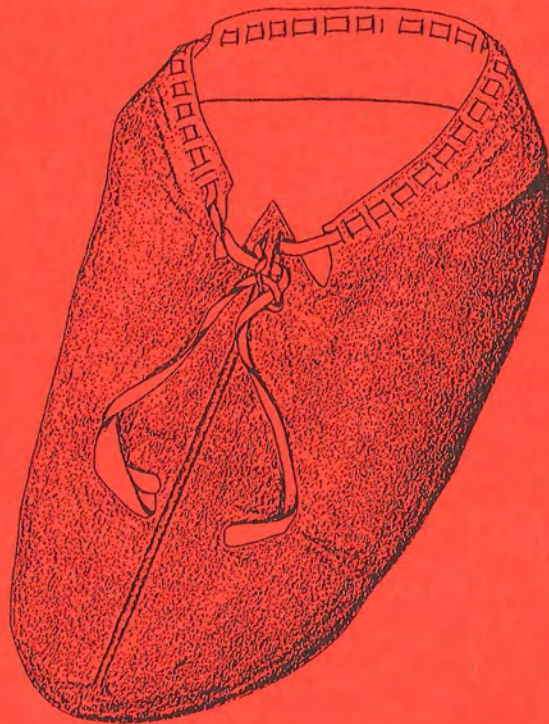

FORTIDEN I TRONDHEIM BYGRUNN:
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

MEDDELELSER NR. 23

ODDLAUG MARSTEIN

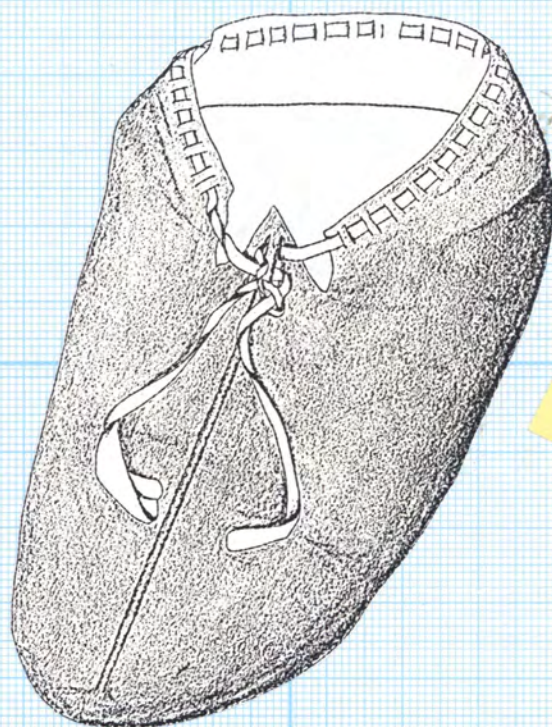
SKO OG ANDRE
GJENSTANDER I LÆR
EN TYPOLOGISK ANALYSE

FORTIDEN I TRONDHEIM BYGRUNN:
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

MEDDELELSER NR. 23

Forside:
Korallrød

ODDLAUG MARSTEIN

SKO OG ANDRE
GJENSTANDER I LÆR
EN TYPOLOGISK ANALYSE

MEDDELELSER NR 23

fra prosjektet
**FORTIDEN I TRONDHEIM BYGRUNN:
FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN**

Oddlaug Marstein

**SKO OG ANDRE GJENSTANDER I LÆR -
EN TYPOLOGISK ANALYSE**

Riksantikvaren, Utgravningskontoret for Trondheim

Trondheim 1989

FORTIDEN I TRONDHEIM BYGRUNN:

Et prosjekt i samarbeid mellom Riksantikvaren, UNIT/historisk institutt og Trondheim kommune.

ISBN 82-90652-24-0

200 eks.

Forsiden: En av de eldste skoene funnet
på Folkebibliotekstomta - en lav
reimsko fra fase 1, delfelt FA (N41715)

Publisert av: Riksantikvaren,
Utgravningskontoret for Trondheim,
Kongens gate 85
N-7012 TRONDHEIM

Skrifter i serien Meddelelser kan bestilles ved henvendelse til kontoret.
Pris Meddelelse nr 23, nkr 50,-

FORORD.

Det foreliggende hefte av Meddelelser fra prosjektet "Fortiden i Trondheim bygrunn" omhandler sko og annet lærmateriale fra Folkebibliotekstomten. Analysen har i hovedsak hatt et rent typologisk/kronologisk siktemål. Arbeidet er av forskjellige grunner ikke gjennomført i prosjektets regi. Forfatteren er ansvarlig for rapportens form og innhold.

Da materialet og resultatene har noen relevans i prosjektarbeidet, har en funnet det naturlig å trykke arbeidet i Meddelelser. En varm takk skal rettes til Oddlaug Marstein, som gjennom et mangeårig arbeid i funnavdelingen har tilkjempet seg en omfattende og dyp innsikt i det lokale lærmaterialet. Gjennom den foreliggende rapport stiller hun denne viten til disposisjon, og gjør dermed materialet allment tilgjengelig.

En takk skal også rettes til Ingerid Volden som har redigert og rentegnet illustrasjonsmaterialet, til Liv Renolen og Marit Longva som har redigert og renskrevet teksten og til Trondheim kommunes reprotrykkeri ved repro.leder Per Lohse som har trosset maskinhavari og influensaepidemier og gjort trykningen av rapporten mulig.

Trondheim i februar 1990

Axel Christophersen
Prosjektleder

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD av Oddlaug Marstein	7
1. INNLEDNING	9
2. SKO	10
2.1 Oppsummering, typologisk oversikt	60
2.2 Horisontal fordeling og typologisk variasjon	64
2.3 Såletypene	86
2.3.1 Oppsummering	93
3. SLIRER	96
3.1 Knivslirer	96
3.2 Sverdslirer	97
4. VOTTER OG HANSKER	102
5. BALLER OG PUNGER	105
6. VESKER	108
7. "SYLÆR"	111
8. ISBRODDER	113
9. SLYNGER	115
VEDLEGG 1 - 9	
Vedlegg 1: Fasefordeling, de enkelte skotypene	119
Vedlegg 2: Skotyper og antall fordelt på faser	153
Vedlegg 3: Såletyper	157
Vedlegg 4: Knivslirer	169
Sverdslirer	171
Vedlegg 5: Votter og hansker	173
Vedlegg 6: Baller og punger	175
Vedlegg 7: Vesker	177
Vedlegg 8: Sylær	179
Vedlegg 9: Slynger	181
LITTERATURLISTE	183

FORORD

Dette er en presentasjon av lærmaterialet fra Folkebibliotekstomten i Trondheim. Jeg arbeidet med funnregistrering noen somre mellom 1973 og 1985, og ble interessert i lærmaterialet, spesielt skomotene gjennom middelalderen.

Som et ledd i arbeidet med å datere fasene ble jeg bedt om å systematisere skomaterialet og utarbeide en kronologi, bygget på Erik Schias arbeide med skomaterialet fra Oslo. Dette resulterte i 6-7 sider i Meddelelser nr. 13 i serien Fortiden i Trondheim bygrunn: Folkebibliotekstomten, 1988.

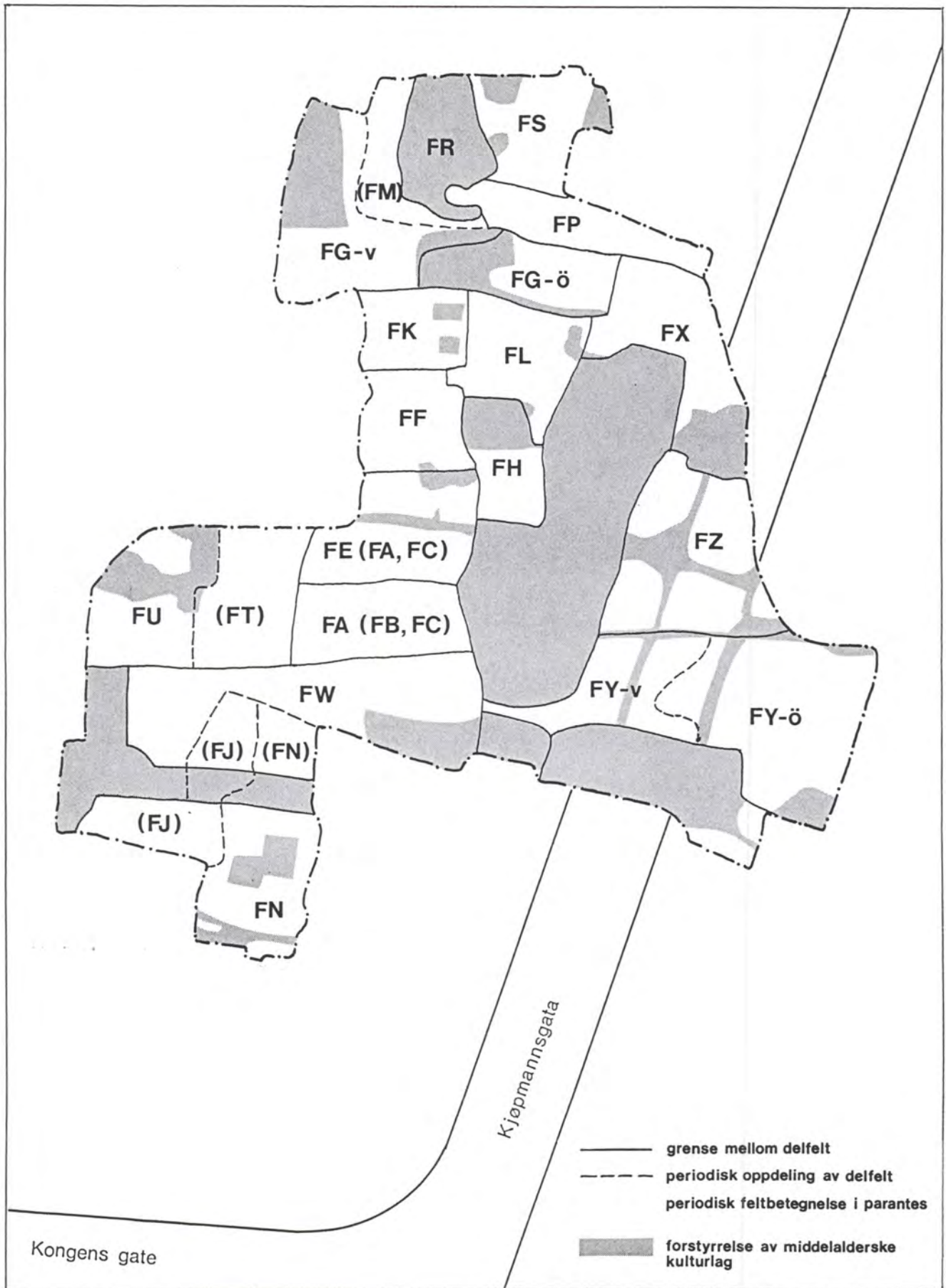
Dette syntes jeg var et for lite resultat av en så grundig undersøkelse av et så rikholdig material. Derfor bestemte jeg meg for å lage en fullstendig presentasjon av det jeg mente å ha funnet.

Helt uten hjelp har jeg ikke arbeidet. Jeg vil rette en varm takk til Erik Jondell som gjestfritt ga meg arbeidsplass og -materiale, til Axel Christophersen som forkastet mine første famlende forsøk, til Ian Reed som svarte på utallige spørsmål (og mestret alle maskiner) og til hele personalet, det faste og det skiftende som tok imot meg som en av dem. Jeg har alltid følt meg hjemme i det hyggelige miljøet ved Riksantikvarens Utgravningskontor i Trondheim.

Trondheim i januar 1989

Oddlaug Marstein

(Etter Christophersen et al 1988)

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

Oversikt over delfelt

1 : 500

10 m

N

1. INNLEDNING.

Jeg antar at de fleste som leser denne presentasjonen er "spesielt interesserte" som vet en hel del om arkeologisk skomateriale. Derfor vil jeg ikke gå nærmere inn på tekniske detaljer.

Når det gjelder skomakerteknikk henviser jeg til Erik Schias avhandling fra 1975.

Denne presentasjonen er skrevet på følgende bakgrunn: Jeg eksaminerte læret grundig og kompletterte tegningene da jeg for noen år siden registrerte og systematiserte lærmaterialet fra Folkebibliotekstomten.

Denne gangen har jeg holdt meg til tegningene og egne notater. Det er mulig at jeg ville ha oppdaget nye ting dersom jeg hadde sett på læret en gang til med mine nå mer erfarne øyne.

Når jeg likevel ikke gjorde det, skyldes det to ting:

- 1: Tidsnød.
- 2: Læret lider ved å bli tatt ut av emballasjen og håndtert. Hver gang en pose åpnes og læret blir tatt ut, smuldrer det litt. Det bør få hvile til eventuelt grundigere undersøkelser kan utføres.

Med disse forbehold er det likevel en glede for meg å presentere et materiale som jeg selv har funnet interessant. Jeg håper at andre vil ha glede av det.

2. SKO.

Jeg har valgt å presentere de forskjellige skotypene i kronologisk rekkefølge.

Diagrammet, fig. 1, og tabell 1 viser den relative fordeling av skotyper pr. fase. (Totalt antall 1832, herav 1761 fasebestemte, se Vedlegg 3). Deretter følger beskrivelse av hver skotype. Etter beskrivelsene kommer fasekartene, fig. 30-41, som viser skoenes horisontale fordeling pr. felt pr. fase. Her har jeg satt inn diagrammer i hvert kart som viser hvilke skotyper som inngår i oversikten. Deretter har jeg redegjort for den skotypologiske utviklingen i fasene.

Jeg fant at såleformenes utvikling var interessant og laget et sålediagram, fig. 42. Dette følges av en beskrivelse av såletypene, liste over samtlige såler (med og uten overlær) og skjematisk tegninger som viser hvordan sålenes linjer har beveget seg ut og inn, etter motens luner gjennom middelalderen til 1600-tallet.

Men vi har andre lærgjenstander. De viktigste av disse kommer til slutt med diagrammer, illustrasjoner og beskrivelser.

Den skotekniske/typologiske terminologien har jeg fra Erik Schia og Arne J. Larsen. Men når det har dukket opp nye ting har jeg laget termer for å beskrive typer og utstyr. Hensikten har vært å tydeliggjøre materialet. Mangt kan diskuteres. Jeg håper det vil bli gjort.

For øvrig vises til Erik Schias arbeider om skomaterialet fra Oslo. Det ligger til grunn for dette arbeidet.

FASE

12	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	29	-	-	11	12	6	28	-
11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2	1	4	2	-	1	-	-	-	-	1
9	-	-	-	4	-	1	-	7	11	-	-	-	1	2	6	16	4	-	1	-	-	-	-	1
8	-	-	3	12	-	-	1	33	76	-	-	2	4	16	9	28	6	6	1	-	-	-	-	2
7	-	-	56	8	3	5	11	21	32	-	2	5	9	1	3	3	3	-	-	-	-	-	-	1
6	-	-	112	4	9	11	7	12	7	2	4	2	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	17	-	161	-	3	3	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	78	1	203	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	162	6	114	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	208	7	54	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	23	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TYPE SKO	HØY REIM 1	T.U.R.	LAV REIM	HØY REIM 3	ANDRE REIM 1	S.U.L. 1	ANDRE REIM 1/ S.U.L. 1	STØVEL 3	SIDESNØRE 1	ANDRE REIM 2	U.K.L. PERF.	STROPP 5	SIDESNØRE 2	STROPP 4	STØVEL 1/HOSE	STROPP 1-2	FRONTSNØRE	S.U.L. 3	STØVEL 2	KOMULE	RANDSYDD M/RUND TA	HALVTØFFEL	STROPP 3	HUDSKO

Tabell 1 Antall sko fordelt på typer og faser.

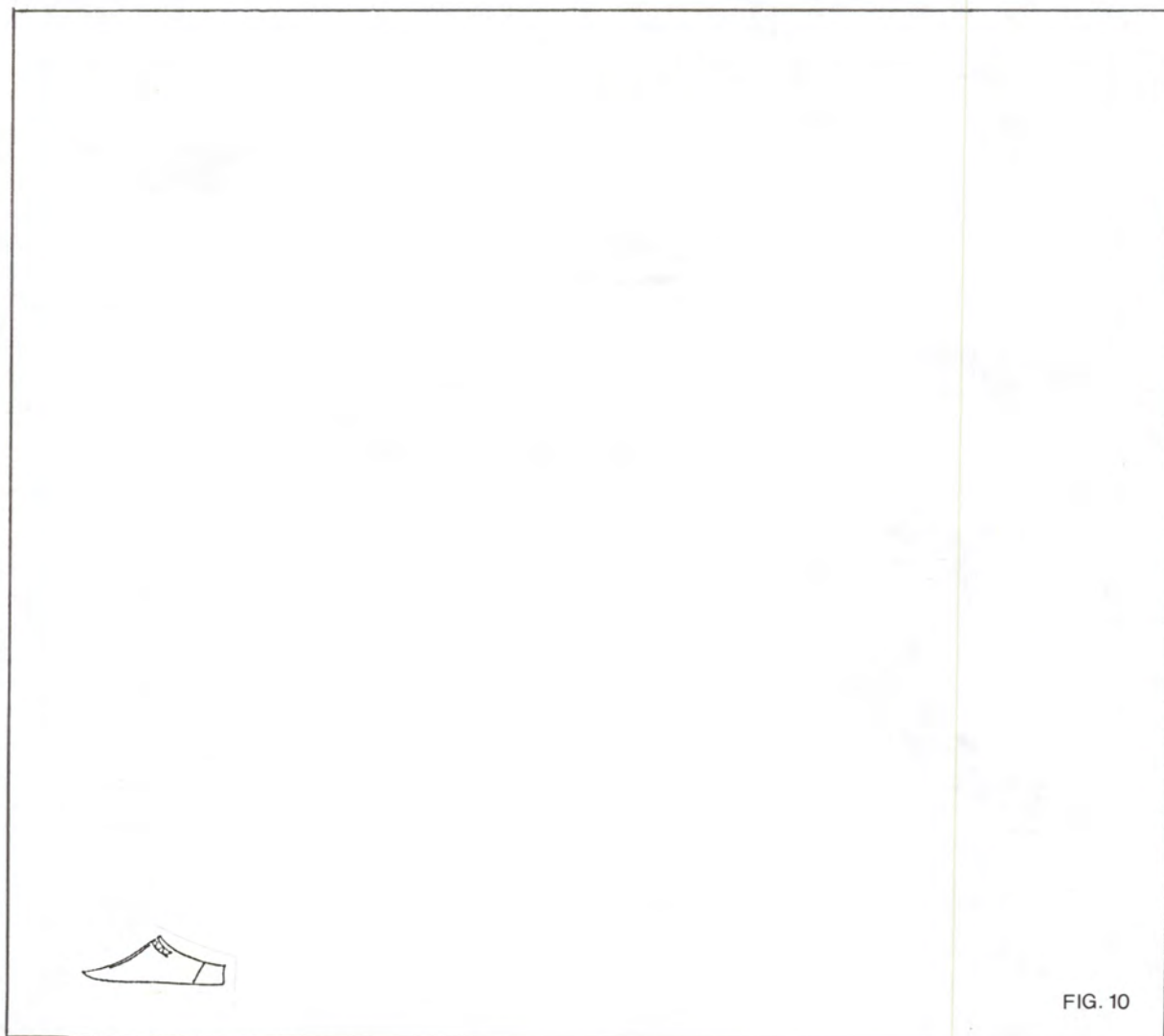
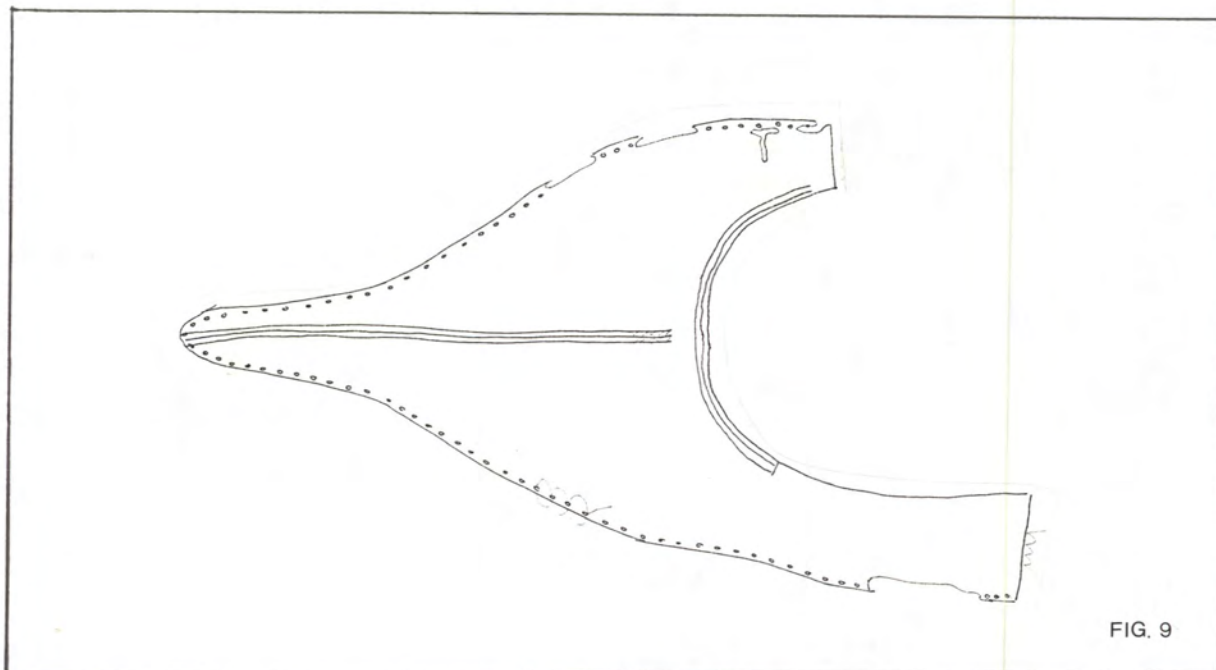

Fig. 9 Andre reim 1 eller SUL 1 (A/S) m. PY. N67598.

Fig. 10 SUL 1 m. PY og snabel. N77877.

Høy reimsko 1.

(Fig. 1a-d og 2a-e. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

488 fasebestemte sko, 16 ikke sikkert faserelaterte, totalt 504 sko.

27,71% av 1761 fasebestemte sko.

27,51% av 1832 totalt.

Høy reimsko 1, forkortet Høy reim 1, er den skotypen det er mest av i de tidligste fasene. Den viser seg med 23 sko i fase 1, og kulminerer allerede i fase 2 med 208 sko. Så avtar antallet jevnt til den går ut av bruk med 17 sko i fase 5. Den har altså lang levetid, den er i bruk i fem faser, men trolig bare i begynnelsen av fase 5.

Det som karakteriserer Høy reim 1 er at den har "Baktil spiss oppbøyd såle" (forkortet BSO), innsatt vriststykke, bredt kantbånd, sideåpning der kantbåndet fortsetter i den ene eller begge sidene, og sist, men ikke minst: Den har reimskår ved omtrent halv høyde. Reimskårene kan være tettstilte, parvis stilte eller samlet i grupper. Det er ikke reimskår i vriststykket. Som regel er det et lite stykke midt bak som er uten reimskår. Overlæret er som regel skåret i ett stykke med søm på fotens innside. Sålen har en spiss bak som passer inn i en spalte i overlæret. Dette er et alderdommelig trekk som også kan sees på Osebergskoene. Margrethe Hald har vist hvordan sålen løste seg ut av hudskoene. Hudsko er sko skåret i ett uten egne såler. I løpet av yngre jernalder begynte sålen å skille seg ut mens den fremdeles hang fast i en side. (Hald 1972, 68-92.) Noen såler fikk rund hæl, noen fikk spiss hæl med spalte i overlæret. Den spisse hælen er funksjonell: Sko med BSO føyde seg etter fotens form og vant overtaket over sko med rundhælet såle, der det ville bli en unaturlig kant. Dette holdt seg tusentallet ut, men da seiret sålen med rund hæl. Sko med rund hælsåle ga nok mulighet for flere variasjoner da bylivet var kommet så langt at folk ville ha flere skotyper å velge mellom.

I parentes bemerket holdt hudskoene seg på landsbygda der folk sydde sko selv eller lot den lokale skomaker sy av eget lær. Hud er ugarvet. Lær er garvet. Etter hvert ble også hudskotypene laget av lær, men beholdt navnet hudsko. (Se videre s. 58, avsnitt om "hudsko".)

Variasjoner i utformingen av Høy reim 1 kan forekomme. Vristutsparingen kan skape hjørner eller kan være lett avrundet. Fire sko har reimskår i vriststykket. Kantbåndet kan i blant ha små snitt som viser at en tråd eller lignende kan ha vært tredd igjennom i dekorativt øyemed. Fem sko har slike dekorsnitt. En enkelt sko har rundet sideåpning. Det er ukjent hvordan den har fungert. Det vanlige er at kantbåndet er dobbelbrettet, men 12 sko har et kantbånd som bare har en liten innbrett langs kanten, sydd ned på samme måte som dekorsnittene. 48 sko har bare ganske få reimskår, f.eks. to par på hver side, mens 6 sko har meget tette reimskår som danner en bue på hver side av skoen. To sko har baksøm og tre sko har "randsydd" såle, fig. 21. En sko er sydd med lærreim i stedet for tråd.

Folkebibliotekstomten har i alt 504 sko av typen Høy reim 1. Dette er uvanlig mange så tidlige sko. Mindets Tømt i Oslo har 2 Høy reim 1 (Schia 1977, 138). Søndre Felt har en sko (Schia 1987, 346). I Borgund på Sunnmøre, der den først ble beskrevet i Norge er det funnet 6 sko (Larsen 1970, 23-27). Den er også funnet i Lund, i Basel og i Pskov uten mengdeangivelse (Schia 1977, 142). PKbanken i Lund har 39 sko (Cinthio 1988, 30). I London er det funnet en sko (Grew & de Neergaard 1987, 10). Den er også funnet i Hedeby, udatert (Groenman van Waateringe Taf. 13).

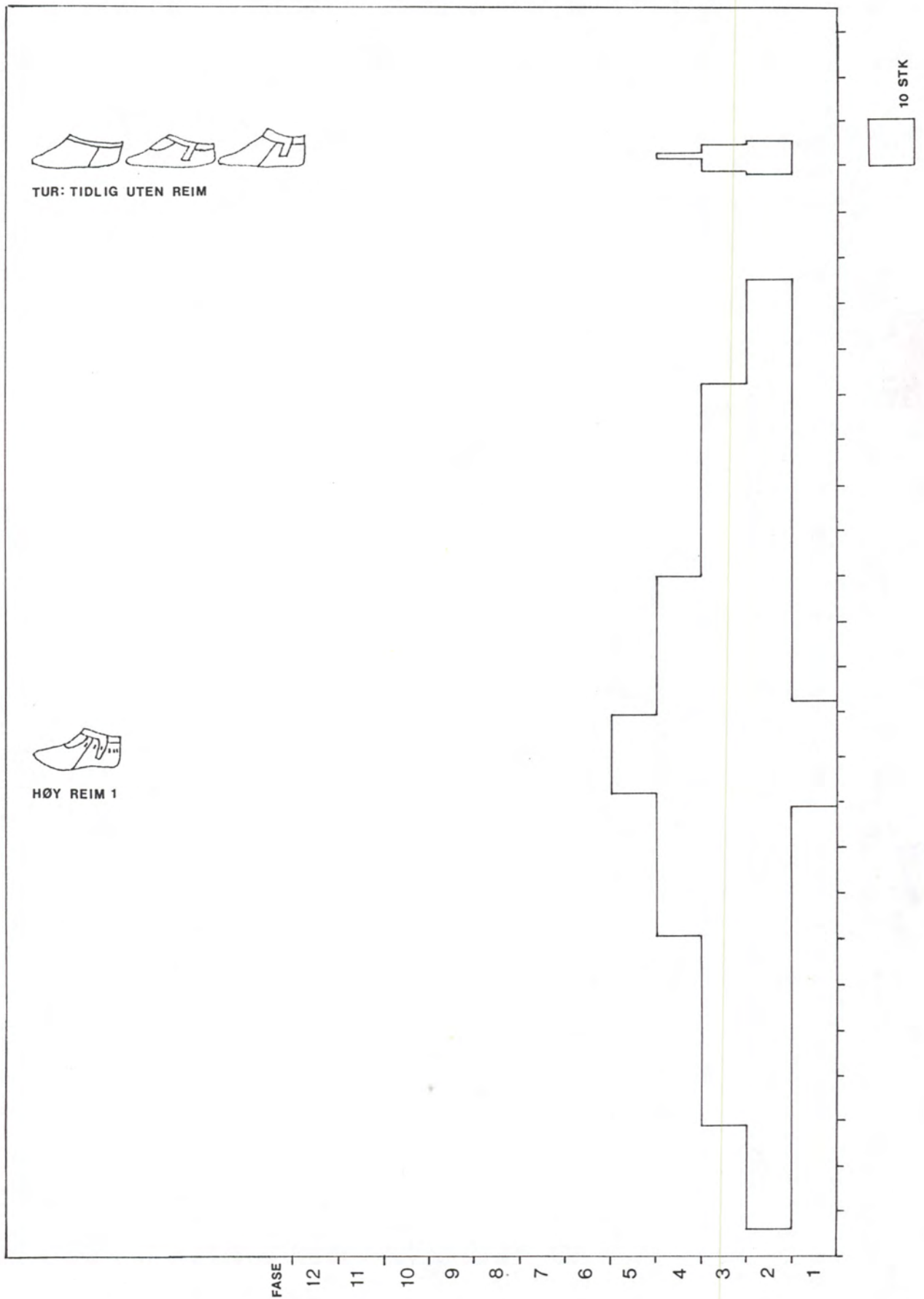

Fig. 1a - d Fordeling av skotyper pr. fase ($\Sigma=1.761$).

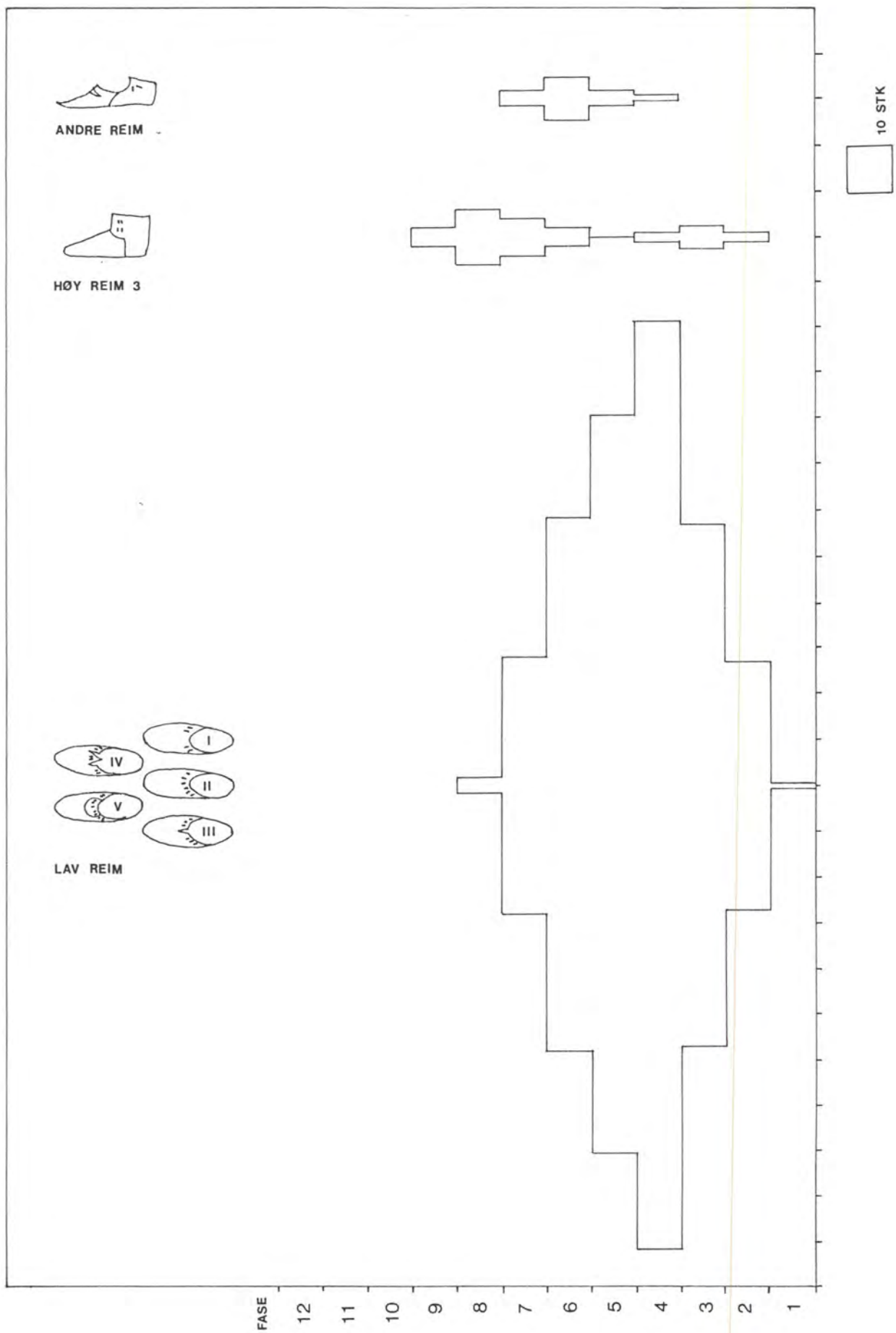

Fig. 1b Fordeling av skotyper pr. fase ($\Sigma=1.761$).

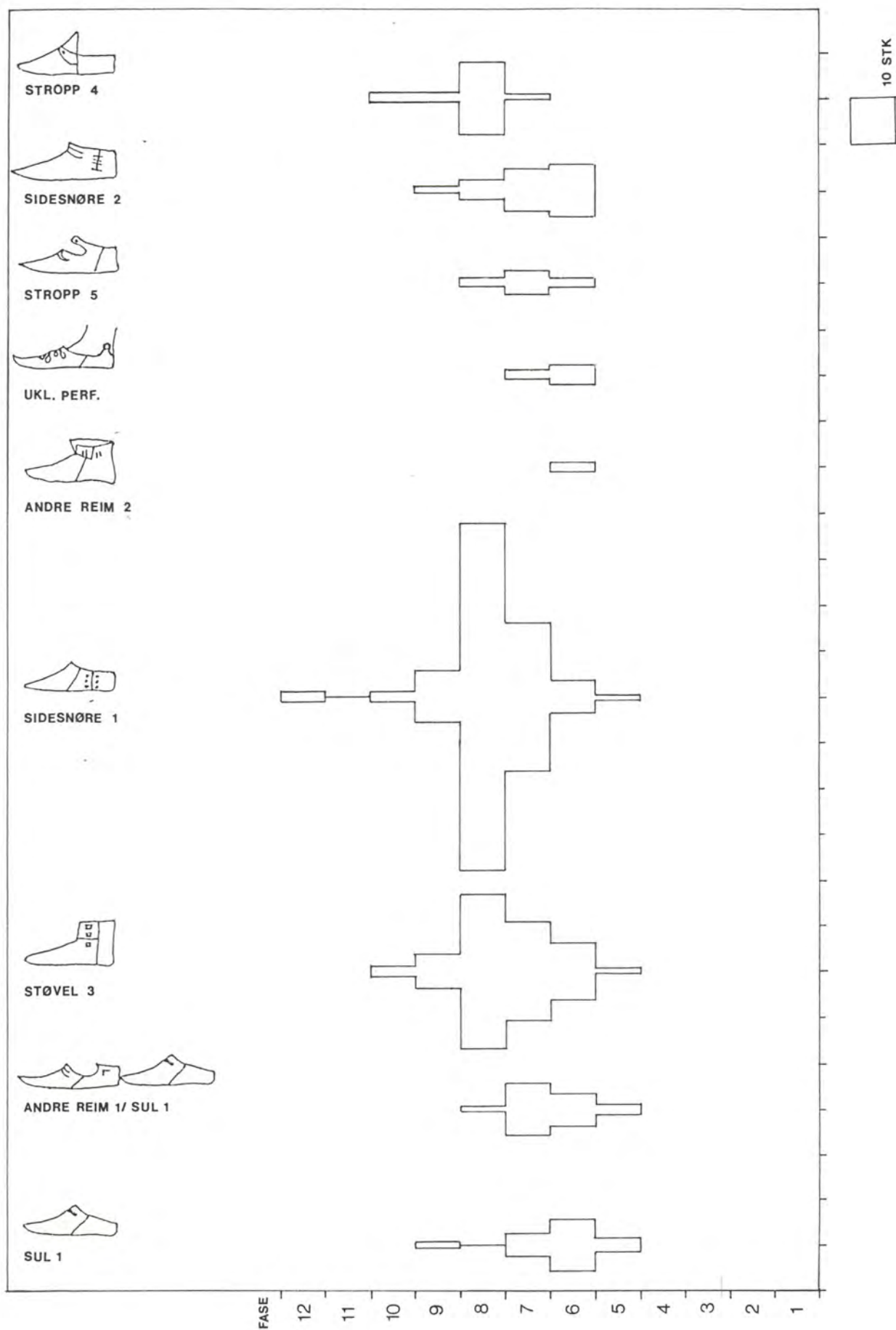

Fig. 1c

Fordeling av skotyper pr. fase ($\Sigma=1.761$).

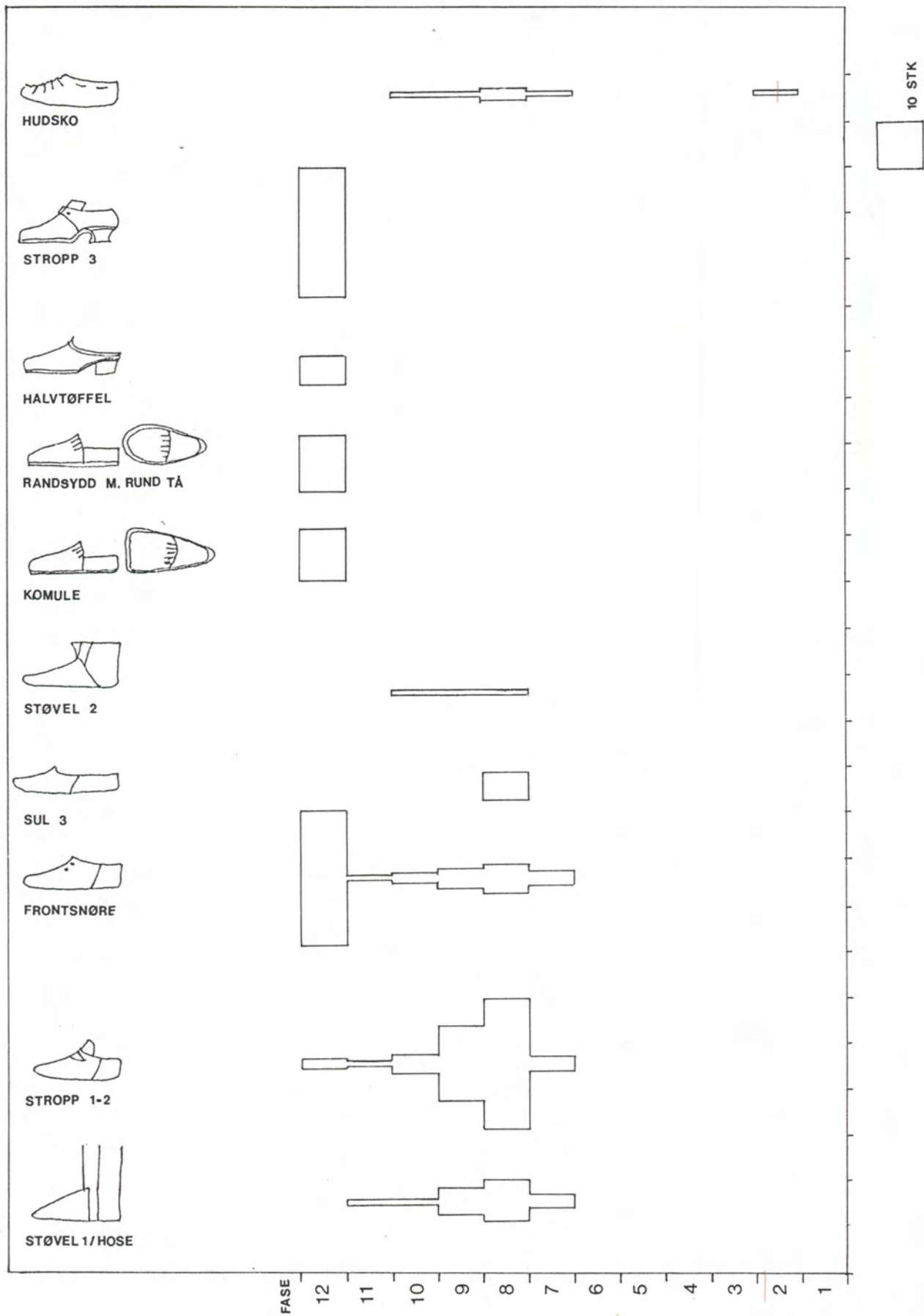

Fig. 1d Fordeling av skotyper pr. fase ($\Sigma=1.761$).

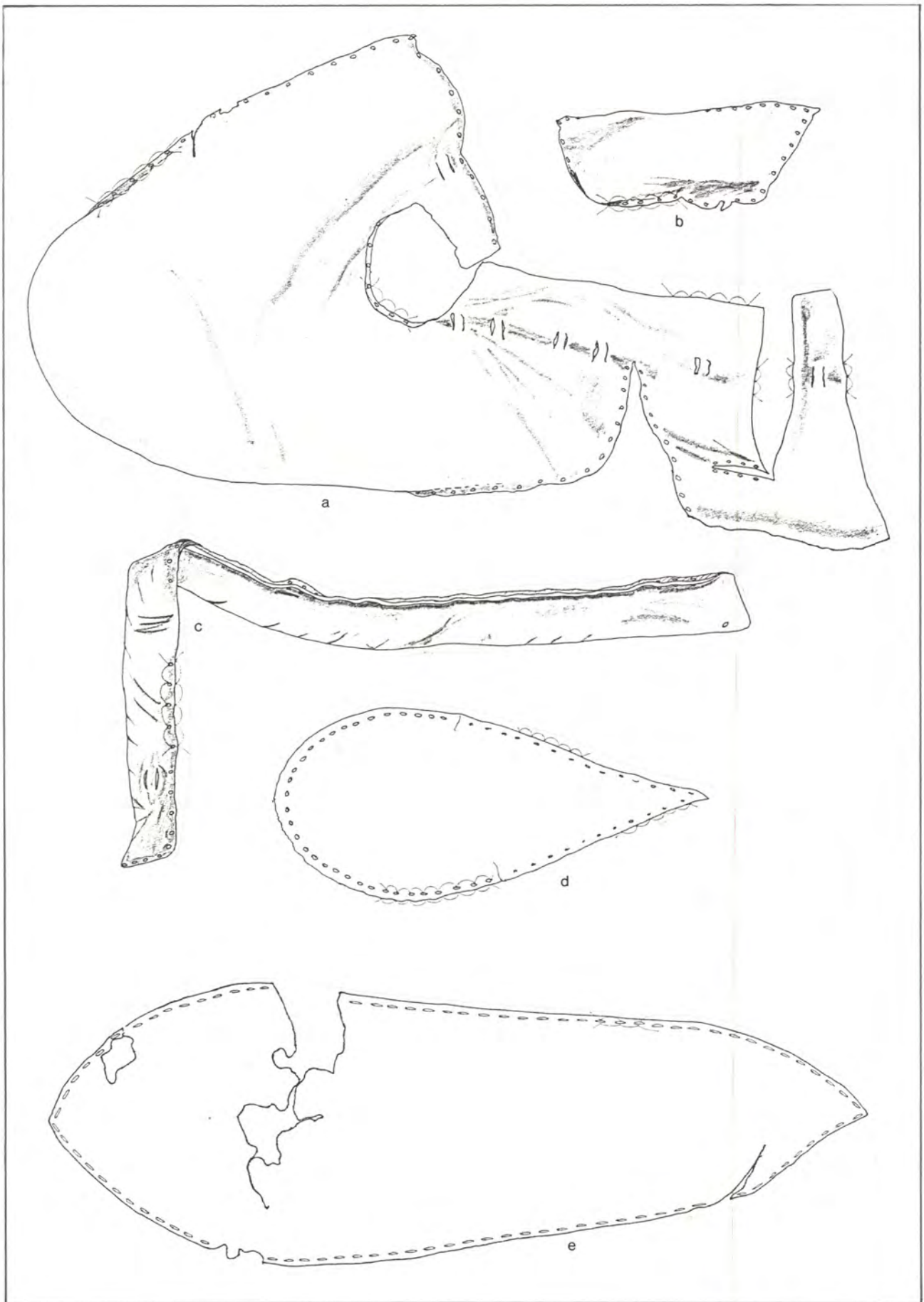

Fig. 2a - e Høy reim 1. a: Hovedlær. b: Vriststykke c: Kantbånd. a, b, c N41763. d: Såle med dråpeform N41804. e: BSO vanlig type, voksen sko N40884. Sko a-d er barnesko.

Tidlig ukjent uten reim (TUR).

(Fig. 1a-d og 3a,b,c. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

14 sko, 4 ikke sikkert faserelaterte, totalt 18 sko.

0,79 % av 1761 fasebestemte.

0,98 % av 1832 totalt.

Tidlig ukjent uten reim forkortes TUR. Dette er en skotype som så vidt jeg vet ikke er beskrevet før. Det er heller ikke å vente da 1000-tallssko bare er funnet i mindre antall andre steder enn i Trondheim.

TUR har baktill spiss oppbøyd såle (BSO). Alle TUR har kantbånd eller sømspor etter kantbånd. Der kantbåndet er i behold er det relativt bredt. Fire kantbånd er 1,5 cm brede, et er ca. 1 cm og et er ca. 2 cm bredt. Det som karakteriserer TUR er at den har felles trekk med Høy reim 1 og Lav reim, men mangler det vesentlige, nemlig reimskårene. Den kan derfor oppfattes som en type SUL, Sko uten lukkemekanisme, men da noen av dem har sideåpning kan de ikke sies å være helt uten lukkemekanisme. Vi vet imidlertid ikke hvordan de har vært lukket.

TUR kan deles inn i tre typer:

- a: Sko med vristutsparing som Høy reim 1 eller Lav reim V. Fem sko har vristursparing. To av disse har også sideåpning, fig. 3a.
- b: Sko med sideåpning. 7 sko har sideåpning. To av disse har også vristutsparing, fig. 3b.
- c: Sko uten vristutsparing eller sideåpning. 8 sko er slike. Men 5 av disse mangler sidelær, så de kan ha hatt sideåpning, fig. 3c.

I likhet med Lav reim kan TUR ha pyntesøm (PY). En sko har PY II, 5 sko har PY III.

Tre sko har uregelmessige hull i enden av kantbåndet som antyder snøring over en ellers åpen splitt. Det logiske ville være ett hull i hver ende av kantbåndet, men disse er flere, små og uregelmessige. Et av kantbåndene har et reimskårlignende hull i den ene enden, men intet hull i den andre, fig. 3c.

Type b med sideåpning kan regnes som en tidlig sidesnøresko, se eget kap. om Sidesnøresko.

Type c uten sideåpning kan regnes som en tidlig SUL, se eget kap. om SUL.

Type a uten sideåpning men med vriststykke kan også regnes som en tidlig SUL.

Betegnelsen TUR a, b, c må betraktes som foreløpig.

Som fig. 1a viser, fordeler TUR seg med 7 sko i fase 2 og 6 sko i fase 3 og 1 sko i fase 4.

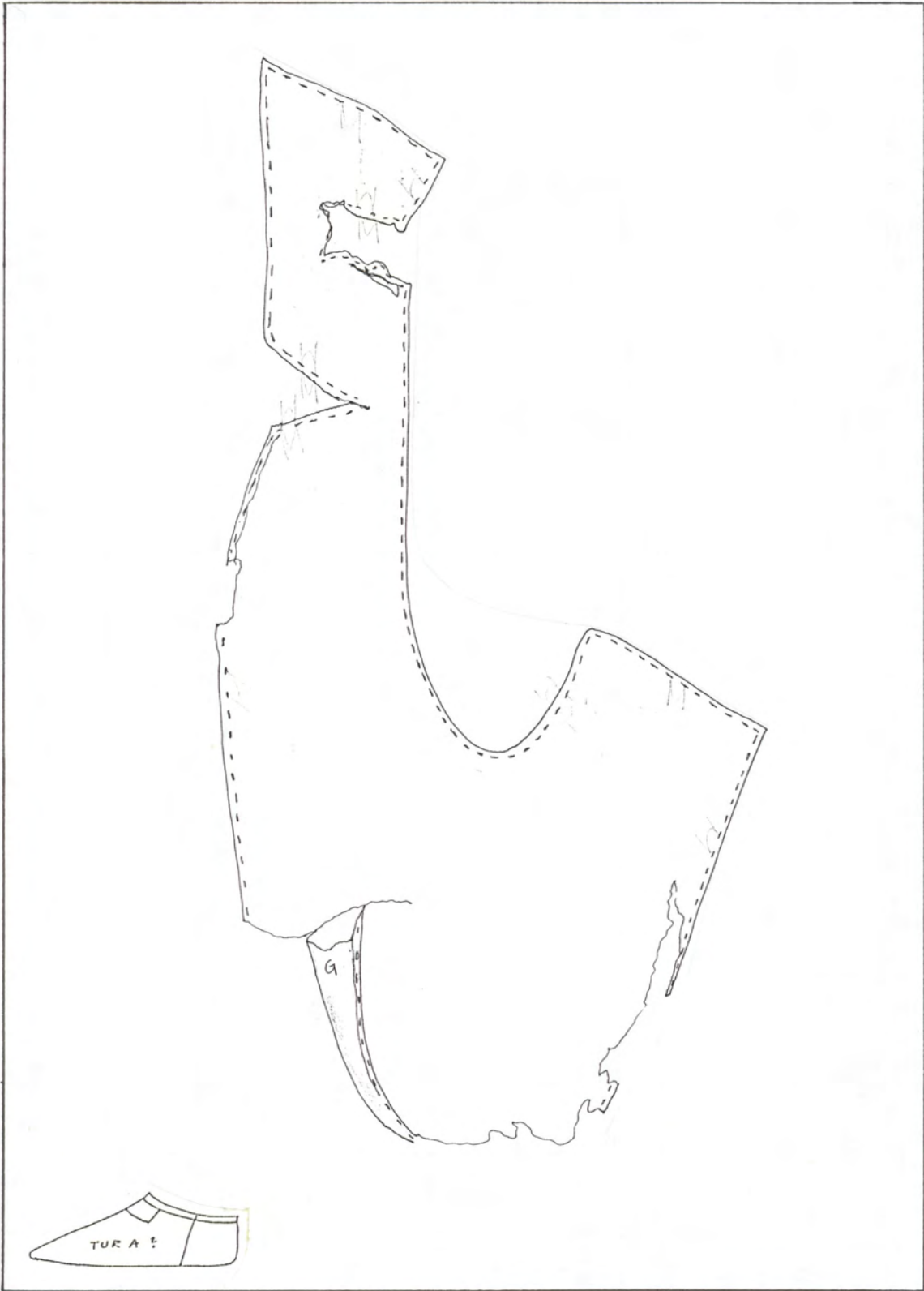

Fig. 3a

TUR a. N94775

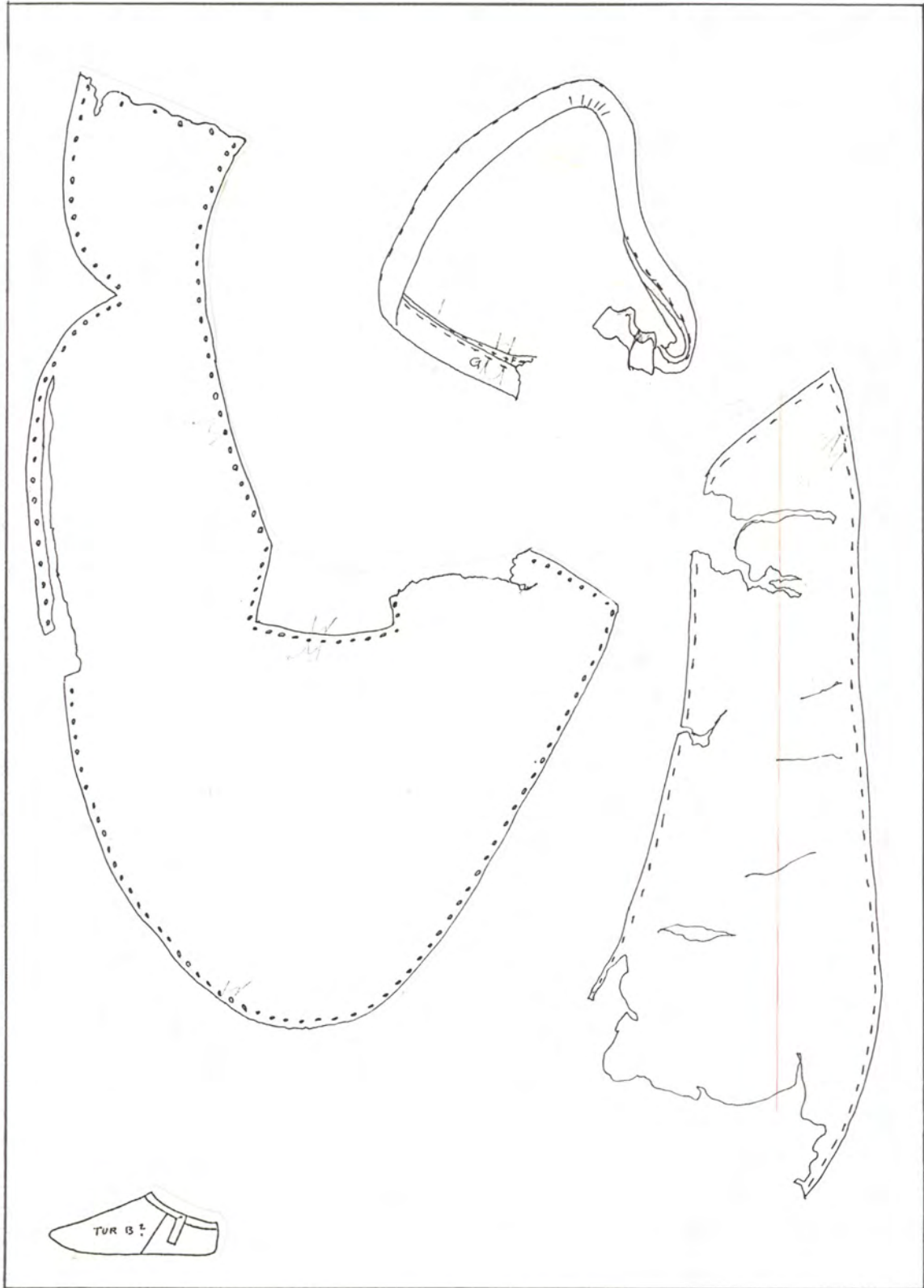

Fig. 3b

TUR b. N92882

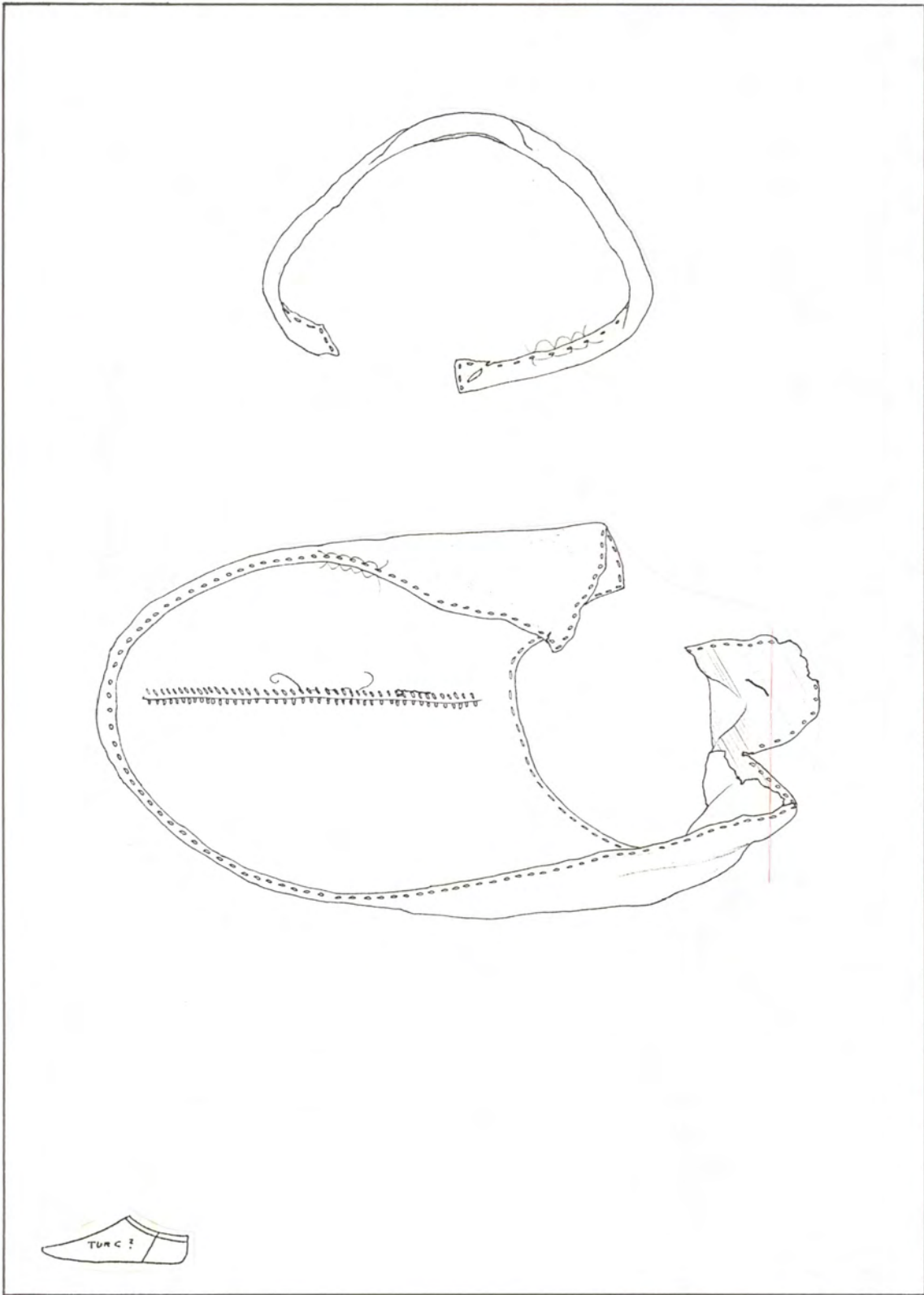

Fig. 3c

TUR c. N38981

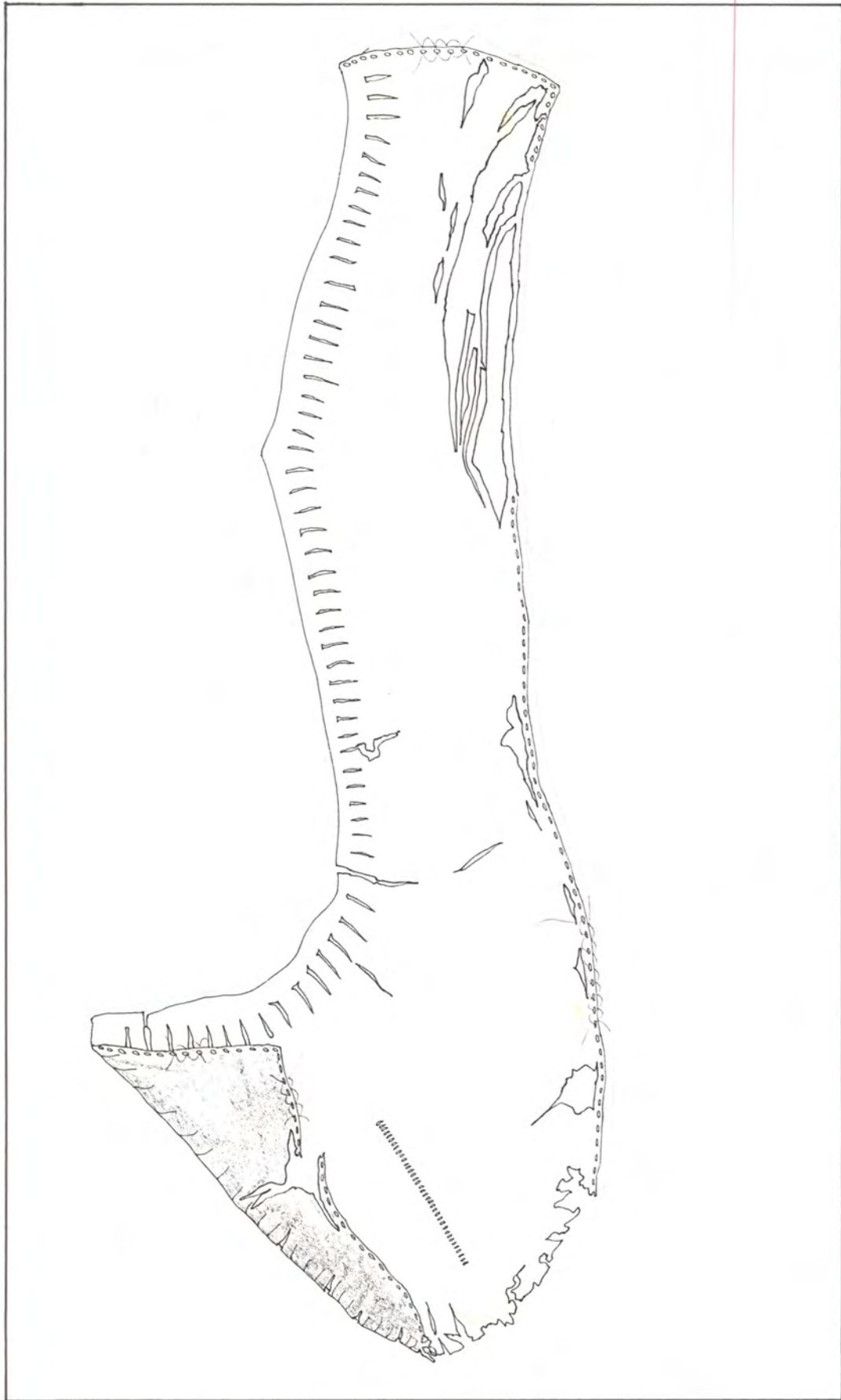

Fig. 4b

Sen lav reim med rund hæl og PY I. Lav reim II. N32129.

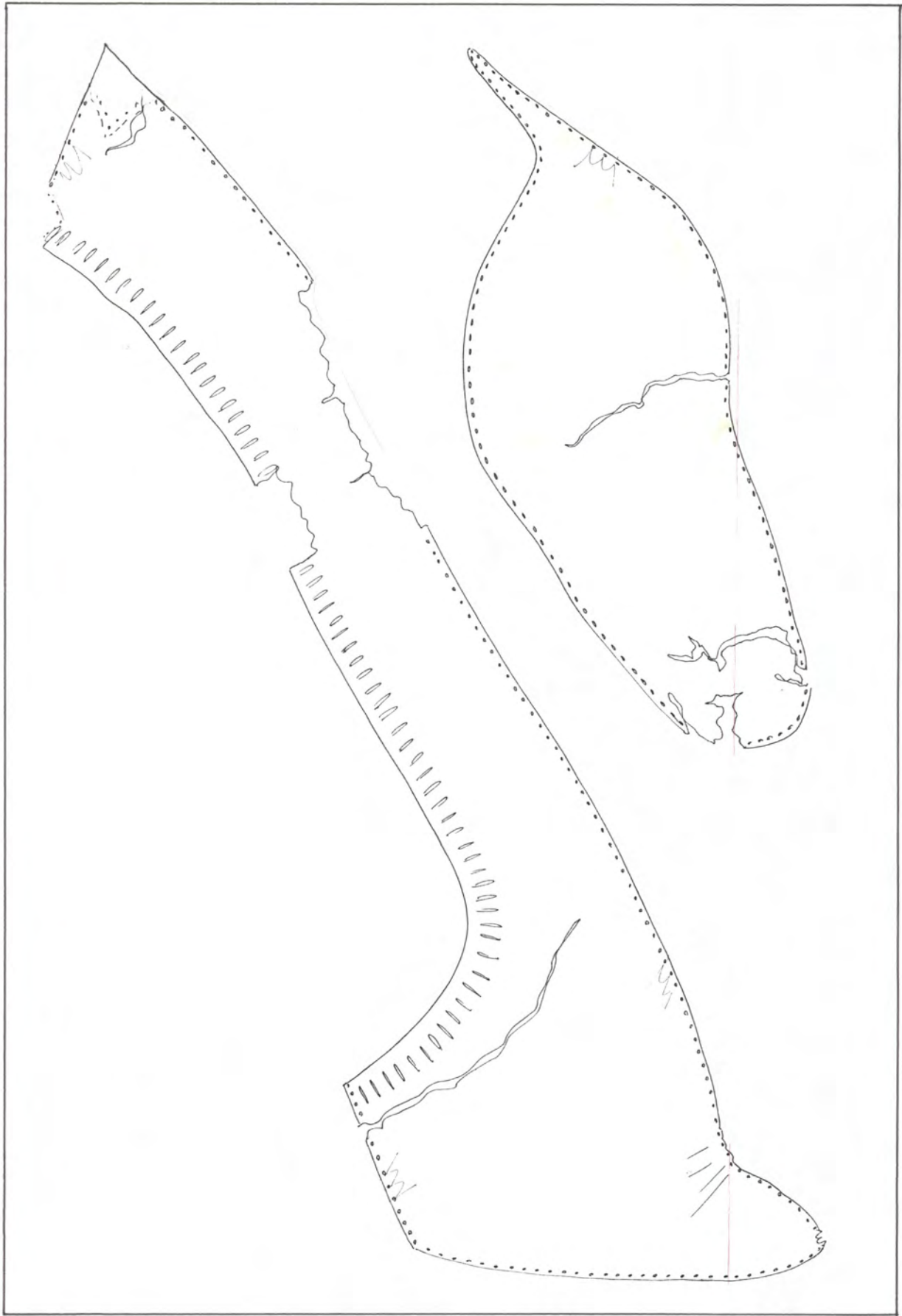

Fig. 4c

Sen lav reim med rund hæl og snabel. Lav reim II. N78253.

Pyntesøm II, forkortet PY II, viser seg som to rader sømhull med en forhøyet vulst i mellom. Tråden har vært sydd fra side til side og trukket til, slik at mellomrommet har hevet seg, fig. 4b.

Pyntesøm III, forkortet PY III, er en realistisk kopi av en funksjonell søm. Forlæret er skåret opp i fotens lengderetning. Kantene er så lagt oppå hverandre og sydd sammen med samme slags søm som PY I. Snittet går ikke helt fram til tåen og ikke helt til foråpningen. Det er altså ikke en nødvendig søm, f.eks. for å spare lær. Det er en bevisst etterligning som ikke har annen hensikt enn å pryde skoen. PY II og PY III er funnet i London. (Grew & de Neergaard 12, 53, 54, 76, 78, 79. London 1987.)

Sen Lav reim med rund hæl kan ha rund tå, spiss tå eller snabel. Snabel er et dekorativt element som kom i bruk i fase 5. Det var vanlig i fase 6-8 og gikk ut av bruk i fase 9, trolig i slutten av 1200-tallet. På Lav reim er den til stede i fase 5-7, fra begynnelsen av 1100-tallet til ca. 1200.

Diagrammet fig. 5 viser fordelingen av tidlig og sen Lav reim. Her er det tatt med bare sko som er tegnet, og således viser formen. (Ikke alle sko er tegnet, bare de best bevarte.) I diagrammet fig. 1b er tatt med også små fragmenter av overlæret som viser reimskår langs fotåpningen, men som ikke er tegnet. Derfor er antallet mindre på fig. 5 enn på fig. 1b.

Som fig. 5 viser er fase 5 og 6 en overgangstid der både tidlig og sen Lav reim er til stede. Tidlig type avtar fra fase 5 til fase 6, mens sen type tiltar i samme tidsrom. I fase 7 og 8 avtar Lav reim i det hele tatt og går ut av bruk, trolig omkring år 1200.

De skraverte feltene på fig. 5 viser antallet sko med dekor, dvs. PY I-III for de tidlige og PY I-III og snabel for de sene. Det viser seg at ingen Lav reim har både PY og snabel. De har enten det ene eller det andre. Gjennomsnittlig for alle faser har 33 % av de tidlige og 30 % av de sene dekorative elementer. Stort sett kan vi si at ca. 1/3 av Lav reim, tidlig og sen, har pynt i form av pyntesøm eller snabel, og kan regnes som "fine" sko.

Fig. 6 viser overgangen fra BSO til rund hæl. Fase 1-3 har bare BSO. I fase 4 er forholdet mellom BSO og rund hæl 19:4. Mengdeforholdet skifter mellom fase 5 og 6. I fase 7 er forholdet 1:24. Den siste BSO forsvinner.

Høy reimsko.

(Fig. 1b og 7. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

37 fasebestemte sko, 2 ikke sikkert faserelaterte, totalt 39 sko.

2,90 % av 1761 fasebestemte.

2,13 % av totalt antall 1832.

Høy reimsko 3, forkortet Høy reim 3, er en sko med lang levetid men med forholdsvis få eksemplarer. Den er til stede i fase 2, 3, 4 og i fase 6, 7, 8 og 9. I fase 5 er ingen Høy reim 3 bevart. Flest sko, 12, er det i fase 8. Av det totale antall (37) er det 12 barnesko, 33 %. De to skoene i fase 2 er begge barnesko. Av de 5 skoene i fase 3 er det 4 barnesko. Dessuten er en av 8 i fase 7, 2 av 12 i fase 8 og en av tre i fase 9 barnesko.

Fig. 5
Fordeling av tidlig og sen lav reim, og andeler av sko med dekor.

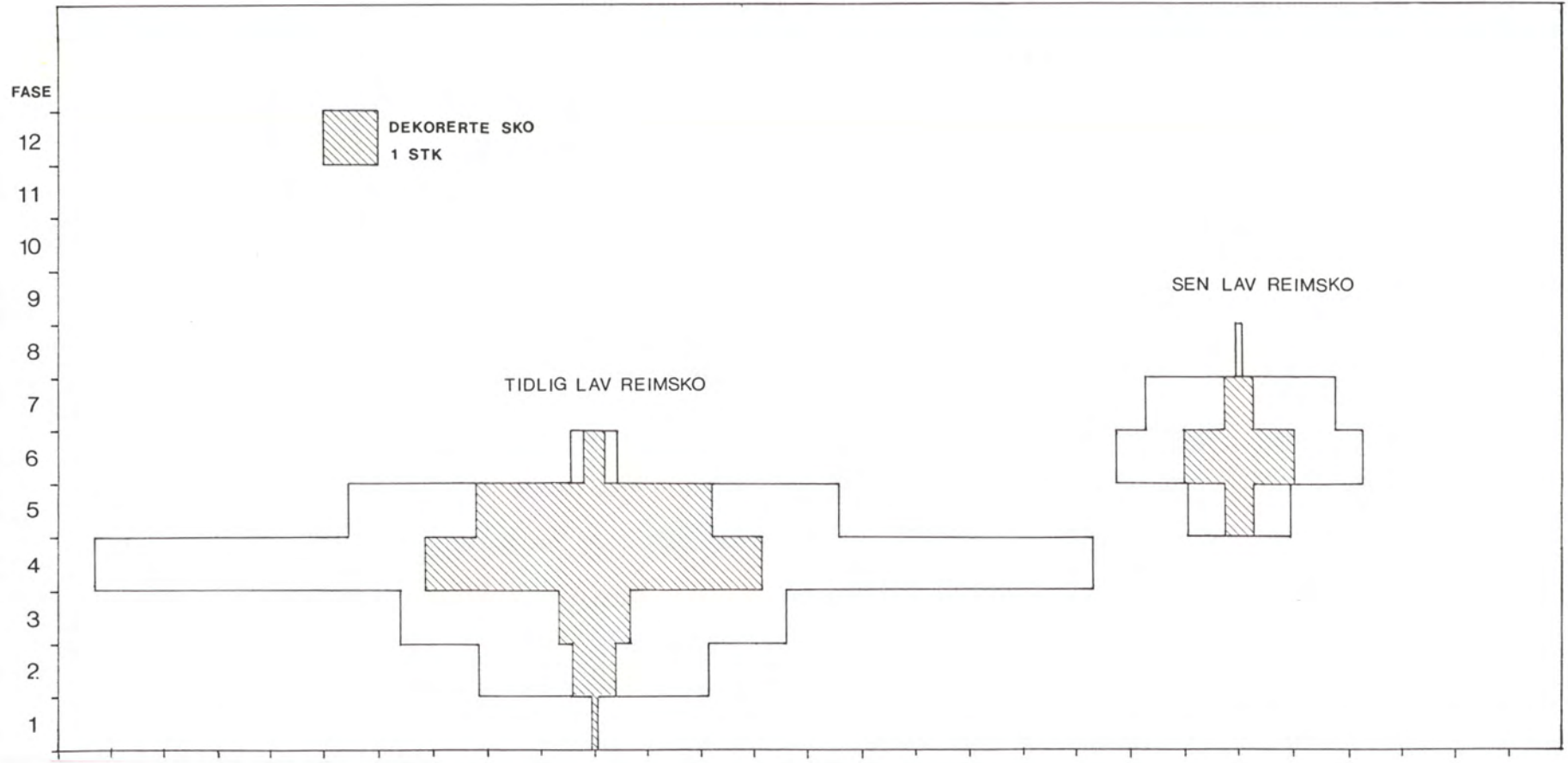
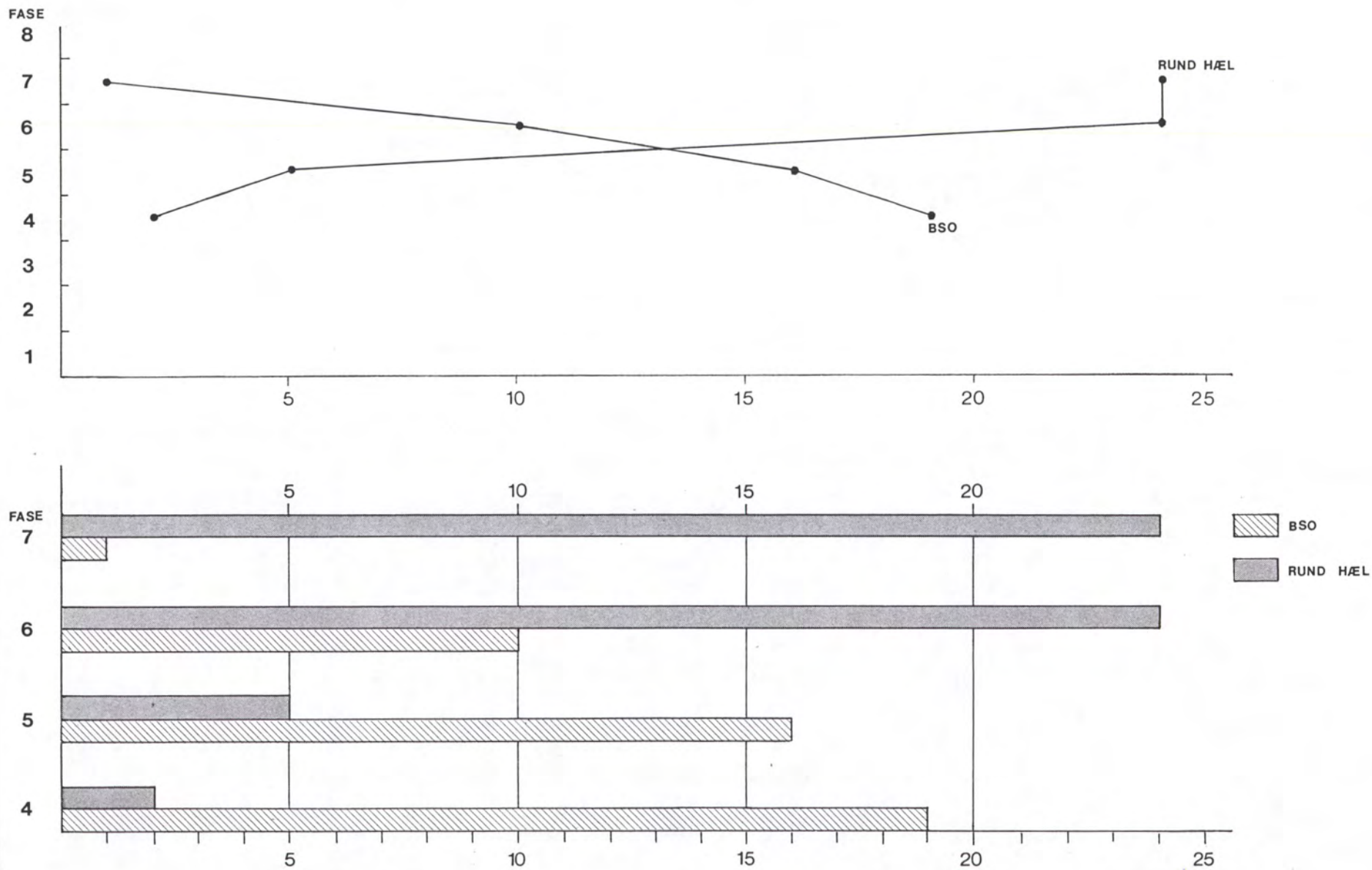

Fig. 6

Diagrammet viser overgangen fra BSO til rund hæl.

To sko har snabel (fase 6 og 7), tre sko har bes (fase 8) og fem sko har innbrettet kant i fotåpningen (fase 3, 7, 8 og 9).

I løpet av 8 faser følger skoen det vanlige utviklingsmønsteret med BSO i de tidlige fasene og kantbånd, hælkappe og bes i de senere fasene.

Pyntesøm forekommer ikke. Høy reim 3 virker som en praktisk brukssko som også er velegnet til barnesko. To sko med snabel hever den litt opp over hverdagen.

Andre reimsko 1.

(Fig. 1b og 8. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

16 sko

0,90 % av 1761 fasebestemte

0,87 % av 1832 totalt

Andre reimsko 1, forkortet Andre reim 1, er en "fin" sko. For enkelhets skyld kaller jeg sko med dekor og/eller snabel for fine sko. Dette gjelder ikke de tidlige Lav reim med PY I-IV. Det gjelder høymiddelalderens sko med PY V, perforert mønster og snabel. PY V har doble furer omviklet med silkestråd. I alt har vi 16 Andre reim 1. De fordeler seg med en sko i fase 4, tre i fase 5, ni i fase 6 og tre i fase 7. Fase 6 er altså denne skotypens glanstid. Det at antallet er så lite tyder også på at det er en fin sko.

Andre reim 1 har to til tre reimskår i sidestykkets bakre del og høy bakpart i forhold til det lave sidestykket nær forparten (Schia 1977, 143).

Tolv av våre sko har snabel. Elleve har pyntesøm. Ni av disse har både snabel og pyntesøm.

Bare to sko er uten både snabel og pyntesøm. Dette er altså en særdeles fin skotype.

Ti sko har kantbånd eller sømhull etter slike. Fire sko har hatt hælkappe. Bes er notert for en sko, men bes etterlater ikke spor, så flere kan ha hatt dette.

To av skoene har perforert mønster i tillegg til pyntesøm.

En sko har silkestråd i behold.

To sko er barnesko. Disse har ikke forhøyet baklær, men ett par reimskår på hver side i bakre del av sidelæret gjør det likevel naturlig å regne dem som Andre reim 1. Dette gjelder også enkelte av de voksne skoene. Kanskje er de opprinnelig SUL 1 som ikke har sittet godt nok på foten, og derfor har fått reim. Kanskje er dette en hittil uregistrert variant. Jeg velger foreløpig å kalle dem Andre reim 1 på grunn av de to reimskårene.

Se også SUL 1 og samlegruppen Andre reim 1/SUL 1.

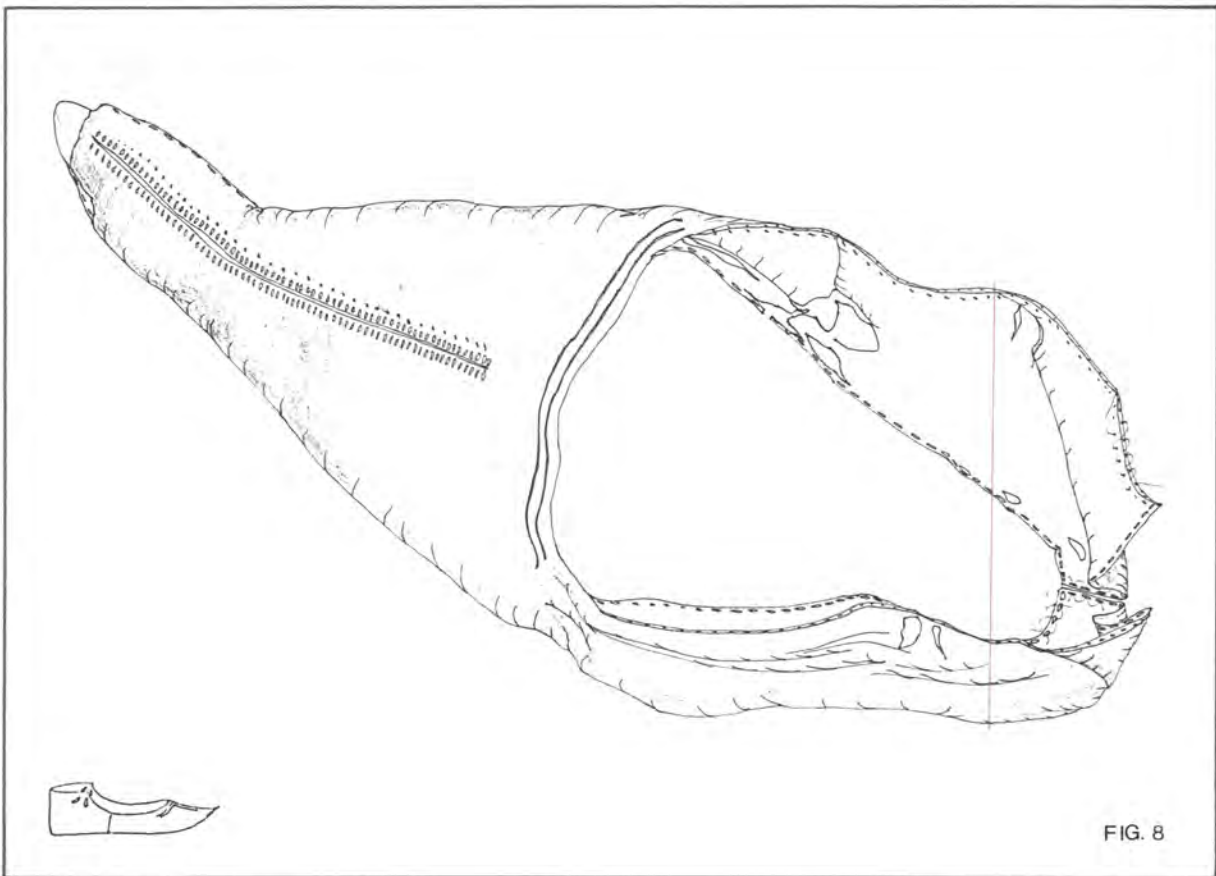
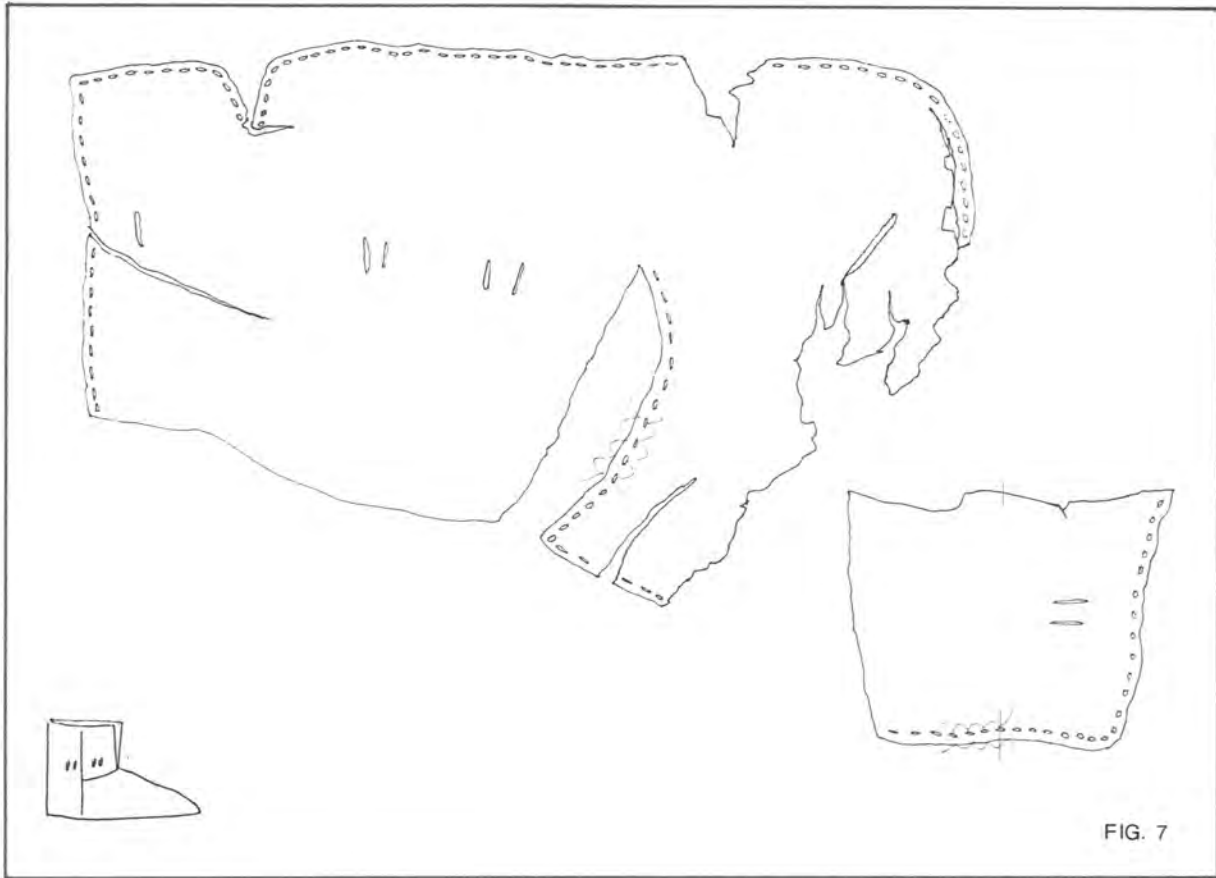

Fig. 7 Høy reim 3. N37993.

Fig. 8 Andre reim 1 m. PY III (+ ekstrasøm?). Snabel. N32536.

Andre reim 1 eller SUL 1

(Fig. 1c og 9. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

21 sko

1,9 % av 1761 fasebestemte

1,15 % av 1832 totalt.

Andre reim 1 og SUL 1 har forlær som ser likedan ut. De har ofte snabel og nesten alltid pyntesøm, som regel PY V i ulike variasjoner.

Dersom bare forlæret er i behold kan en ikke se om det er den ene eller den andre. Derfor, når det forekommer et forlær uten reimskår med PY V og snabel, eller med en form som antyder at det har hatt snabel, regner jeg den som "Andre reim 1/SUL 1", forkortet A/S, og gir den en egen plass.

Disse forlærene er til stede med to eksemplarer i fase 5, syv i fase 6, 11 i fase 7 og ett i fase 8.

Sko uten lukkeanordning 1 (SUL 1).

(Fig. 1c og fig. 10. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

20 fasebestemte sko, 1 sko ikke sikkert faserelatert, totalt 21 sko

1,14 % av 1761 fasebestemte

1,15% av 1832 totalt

Sko uten lukkeanordning, forkortet SUL, er sko som har sittet på foten uten noen form for lukkeanordning.

SUL 1 er karakterisert ved den særpregete tilskjæring som gjør den lave skoen høy i vristen og lav i sidene og i hælpartiet (Schia 1977, 148).

Vi har 21 sko som kan karakteriseres slik. De viser seg med tre sko i fase 5, 11 i fase 6, 5 i fase 7 og en sko i fase 9.

Som Andre reim 1 har også denne sitt høydepunkt i fase 6.

Både Andre reim 1 og SUL 1 kan kalles fine sko, da de oftest har både snabel og pyntesøm.

Det må bemerkes at ikke alle SUL 1 i vårt materiale er utpreget lave bak og høye foran. Men elementene snabel og pyntesøm gjør det naturlig å plassere dem blant SUL 1 selv om de i form kan minne om SUL 3 som er meget senere og enklere. Kanskje er de en hittil uregistrert variant av SUL.

Støvel 3.

(Fig. 1c og 11. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

76 fasebestemte sko, 4 ikke sikkert faserelaterte, totalt 80 sko
 4,30 % av 1761 fasebestemte
 4,37 % av 1832 totalt

Støvel 3 er, som navnet sier, en støvel, noe høyere enn Høy reim 1 og 3. Den dekker trolig det meste av smalleggen. Den har frontåpning og lukkes med tre reimer horisontalt over hverandre. Disse løper ikke gjennom reimskår, men gjennom "hemper" som dannes ved hjelp av en vertikalt itredd reim på hver side. Støvel 3 har som regel kantbånd, hælkappe og bes. Kantbåndet er smalt, ofte ekstra smalt, bare dannet av et par millimeter bred enkel lærreim, påsydd med spansøm fra innsiden. Av 76 sko er det bare to barnesko. Fire sko har snabel. En har pyntesøm V. Støvel 3 kan altså ikke regnes til de fine skoene. Den er en solid og varm voksensko som sitter godt på foten. Den er funnet flere andre steder i Norge og i utlandet. Støvel 3 kommer inn i materialet med en sko i fase 5, øker jevnt i bruk til den kulminerer med 33 sko i fase 8. Deretter avtar den sterkt og går ut med to sko i fase 10. Bes er reim sydd inn mellom overlær og såle. Hensikten er usikker.

Sidesnøresko 1.

(Fig. 1c og 12. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

131 fasebestemte sko, 5 ikke sikkert faserelaterte, totalt 136 sko
 7,44 % av 1761 fasebestemte
 7,42 % av 1832 totalt

Sidesnøresko 1, forkortet Sidesnøre 1, er den mest brukte skoen nest etter Høy reim 1 og Lav reim. Den kom så vidt i bruk i fase 5 med 1 sko, men bruken stiger sterkt til den kulminerer med 76 sko i fase 8. Deretter avtar den brått og går ut med to sko i fase 10. Den er borte i fase 11, men dukker opp igjen med to sko i fase 12. Sidesnøre 1 fordeler seg omtrent som Støvel 3.

Den har det felles med Støvel 3 at den ikke er en fin sko, bare tre sko har dekor og bare 6 har snabel. Men den har også det felles med Støvel 3 at den er en solid brukssko med kantbånd, hælkappe og bes.

Kanskje er Sidesnøre 1 sommerskoen og Støvel 3 vinterfottøyet i denne perioden?

Som navnet sier har den snøring i siden, på fotens innside. Denne snøre-åpningen er fóret med Snørestykke 1, et Y-formet lærstykke. Dette er festet med kastesting. Sømsporene viser at det har vært der selv om snørestykket er tapt.

Bare to sko er registrert som barnesko. Også dette forholdet er det samme som for Støvel 3. Sammenlignet med enkelte andre skotyper utmerker Støvel 3 og Sidesnøre 1 seg som utpreget voksne sko. Sidesnøre 1 forekommer også i en litt høyere variant.

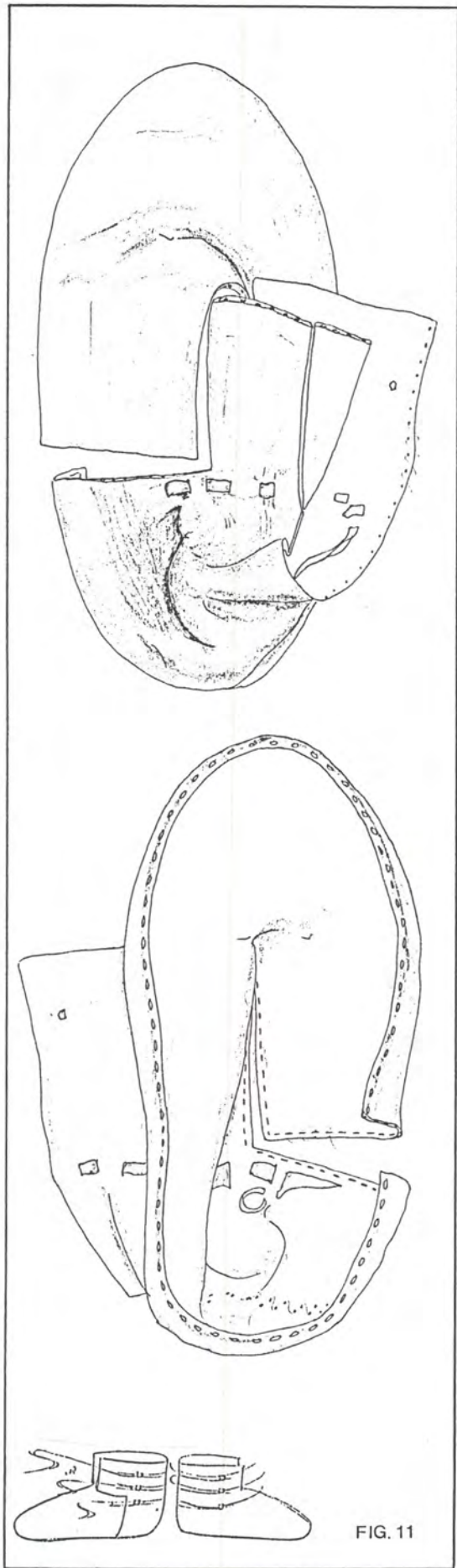

FIG. 11

Fig. 11 Støvel 3. N56741.

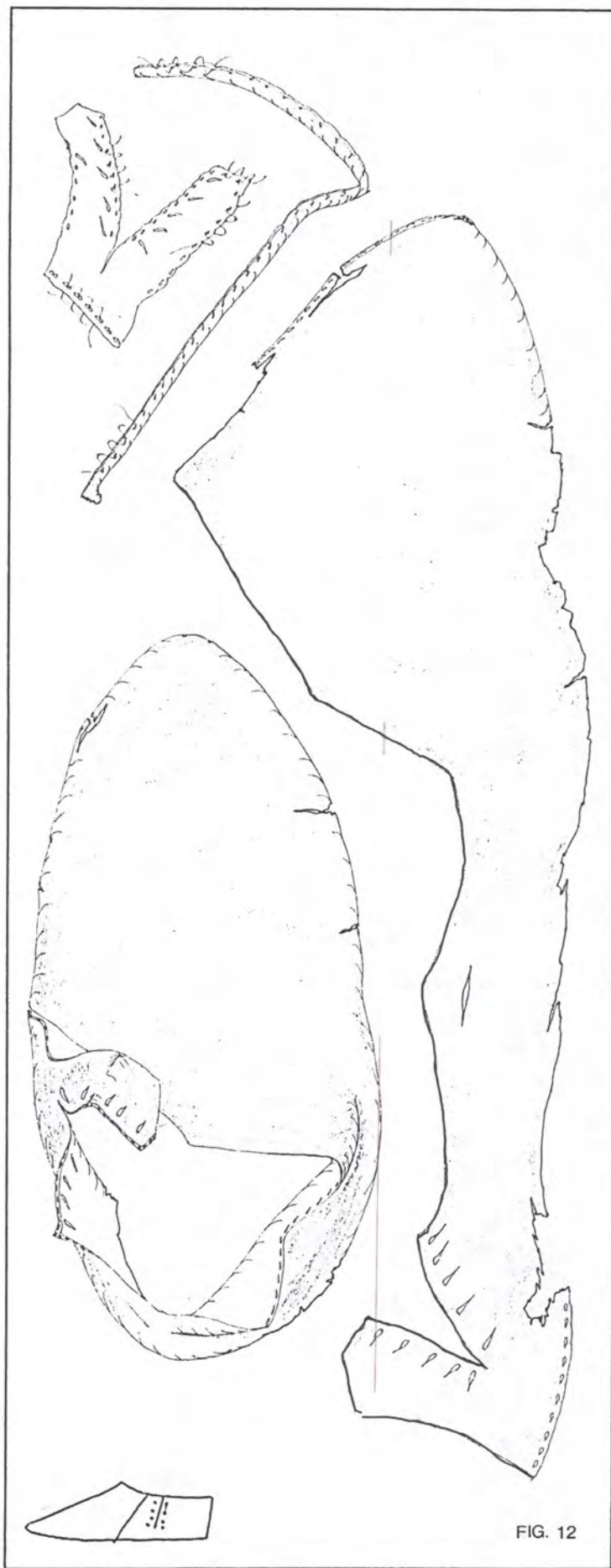

FIG. 12

Fig. 12 Sidesnøre 1 med snørestykke 1 og smalt kantbånd. N29460.

Andre reimsko 2.

(Fig. 1c og 13a-c. Fasefordeling: Se vedlegg 1.)

2 sko

0,11 % av 1761 fasebestemte

0,10 % av 1832 totalt

Andre reimsko 2 forkortes til Andre reim 2. Vi har bare to sko som kan tolkes som Andre reim 2.

Schias beskrivelse: "Andre reimsko 2 er karakterisert av innsydde rektangulære vriststykker og parvis stilte reimskår, hvorav ett par plassert midt bak på hælen". (Schia 1977, 43, 45, 46).

Schias tegning viser sko med frontåpning.

Goubitz har omtolket denne skoen, og hevder at frontåpningen er sekundær og laget fordi skoen ble for trang. Dette virker ikke urimelig da både våre to og Schias to har frontåpninger som virker sekundære. Tre av disse går helt ned i forlæret, den fjerde bare i vristlæret. (Goubitz 1987, 3, 8, 9).

Dersom Goubitz's tegning er riktig har skoen vært vanskelig å få på. Den har bare en kort og trang sideåpning. Skotypen har tydeligvis ikke slått igjennom på grunn av dette. Derfor har vi få eksemplarer.

Våre sko har riktignok ikke reimskår midt bak, men på sidene, og vriststykket er ikke rektangulært, men kileformet. Ellers har den så mange likhetspunkter med Andre reim 2 at jeg foreløpig velger å tolke den slik. Begge våre sko har snabel (IV?), og kantbånd. De er begge fra fase 6.

FA 436 N32217 snabel IV, kantbånd, fase 6.

FA 466 N 32651 snabel IV, kantbånd, fase 6.

Uklassifisert Perforert.

(Fig. 1c og 14a-b. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

6 fasebestemte sko, 1 ikke sikkert faserelatert, totalt 7 sko

0,33% av 1761 fasebestemte

0,38 % av 1832 totalt

Uklassifisert perforert forkortes til Ukl. perf. Schia regner den blant de uklassifiserte. Dette er en praktsko framfor alle. Forlæret er sterkt perforert. Den forekommer fragmentarisk i Oslo, og Schia har laget en rekonstruksjonstegning av den som stemmer godt med våre sko. (Schia 1977, 175, 176, og 1987, 376, 377).

Den er også funnet i Durham, England. Der er den tolket som en sekundært utskåret sko og datert til 1000-tall. Denne skoen har ikke egentlig snabel, men en "slank" tå. Den mangler baklær, men forlæret ligner svært på skoen fra Oslo (Carver 1979, 30, 31).

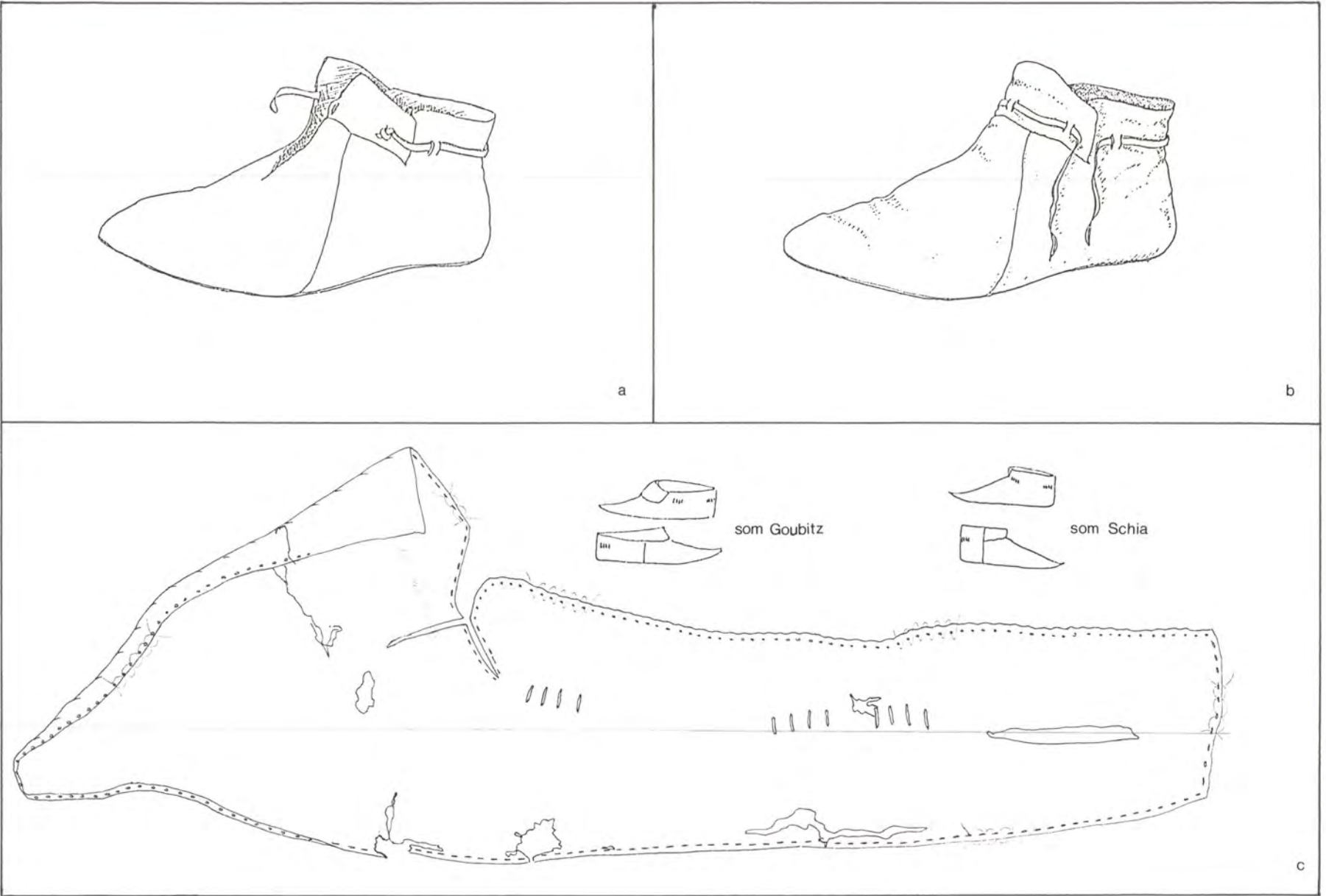

Fig. 13a - c Andre rein 2. a: Tagnet av Goubitz etter Schia 1977. b: Omløket av Goubitz. c: N32217.

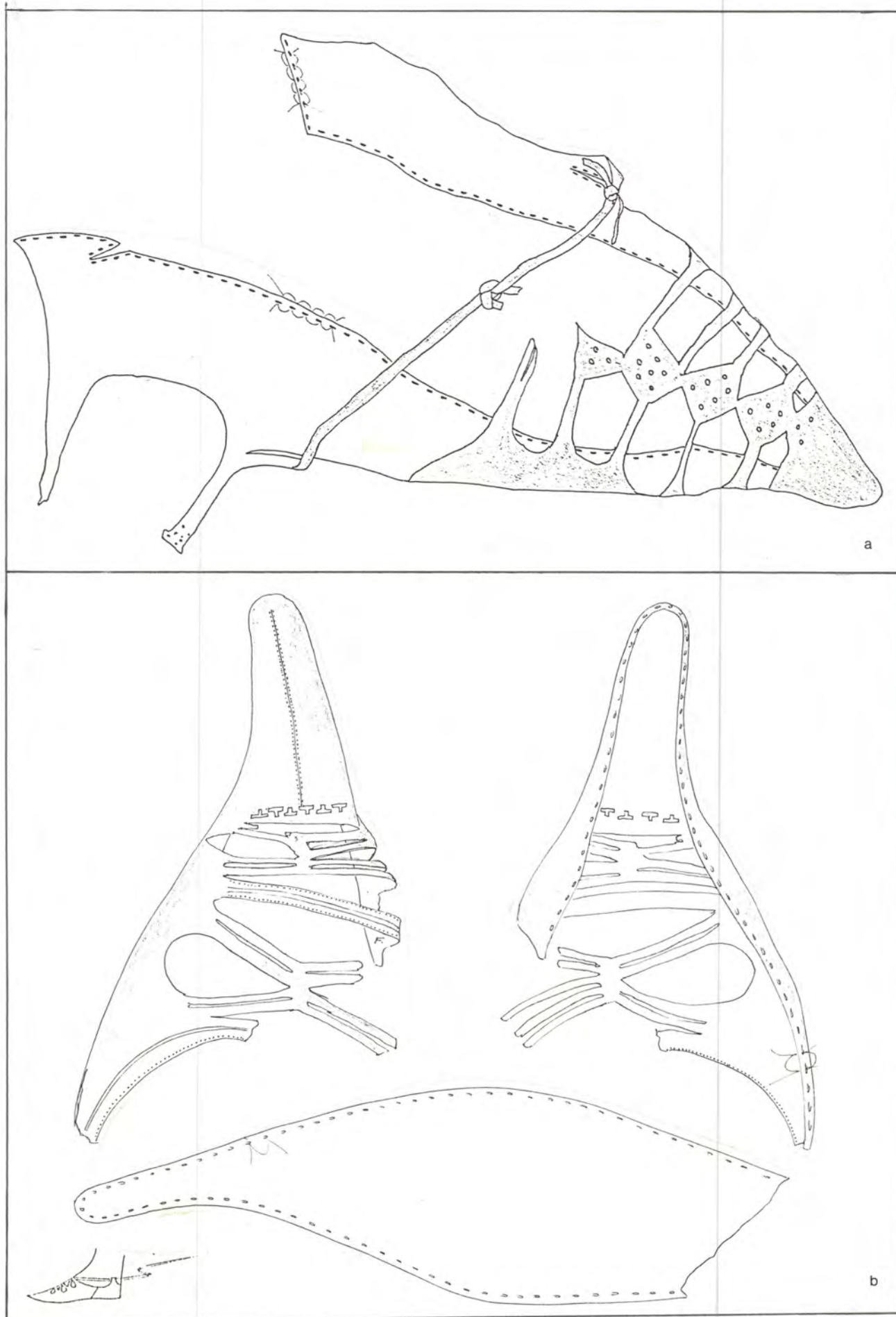

Fig. 14a-b

Ukl. perf. a: Med slank tå, perf. og heme bak. N26858. b:
Med såle og snabel, perf. og PY IV. N97159.

Det ser ut som om Ukl. perf. har to reimer fra forlæret som løper gjennom hemper på sidene av baklæret, krysses bak hælen og knytes foran.

Våre 7 sko har alle meget fantasifullt perforert mønster på forlæret (untatt den som bare har baklær). Ingen er like, alle helt forskjellige, men hovedformen ser ut til å være den samme. To sko har i tillegg pyntesøm IV langs snabel IV. En sko har en mer moderat snabel. En har avslitt snabel. To sko har forlær uten tåparti. Tre har baklær med hemper, og en består bare av et baklær med hemper.

Det ville være meget vanskelig å sette kantbånd på så kompliserte sko, så det forundrer ikke at alle mangler slike sømspor. To sko har små sømspor som trolig viser at den var foret. Et for i avvikende farge ville passe bra i slike perforerte sko. Vi har fire sko fra fase 6 og 2 fra fase 7.

Stroppsko 5.

(Fig. 1c og 15a,b. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

9 sko

0,51 % av 1761 fasebestemte

0,49 % av 1832 totalt

Stroppsko 5 forkortes til Stropp 5. Dette er en skotype som så vidt vites ikke er beskrevet hittil. Den dukket først opp på Televerkstomten/Trondheim i 1977 med en voksen- og en barnesko. (VC 281 N 48241 og VA 239 N 48634).

Det som karakteriserer Stropp 5 er at vristutformingen er utpreget rund i motsetning til Stropp 1-2 som har en utringning som nærmest bare er en spalte på tvers av forlæret og eventuell pløse festet til denne. Skoene fra Folkebibliotekstomten deles inn i type a og b. Type a har en forholdsvis stor rund utringning med tydelige stropper, dannet av baklærets forlengelse. Type b har en forholdsvis liten rund utringning med bare en antydning til stropper. Type a har alltid, og type b oftest, et lite rundt reimhull i hver stropp. I disse hullene er det festet reimer som knyttes over vristen. Tre av skoene mangler disse hullene og skiller seg derfor ut, men regnes som Stropp 5 pga. den runde formen på utringningen i vristen. Eventuell knyttreim kan ha hatt sammenheng med kantbåndet der stropphull mangler.

Bemerkelsesverdig er det at 8 av våre 9 sko er barnesko.

Den ene skoen i fase 6 er en komplett barnesko. Den er helt lik barneskoen fra Televerkstomten, med Snabel II, kantbånd og reim i lite rundt hull i hver stropp. Den er av type a.

Den andre skoen i fase 6 er i dårlig forfatning og derfor usikker. Men den har tilskjæring som Stropp 5b.

Den første skoen i fase 7 er reparert og mangler store deler. Men forlæret har stor rund utringning, et rundt lite reimhull i hver stropp med en reimrest bevart, og sømspor etter kantbånd. Den andre skoen i fase 7 er en voksen sko som regnes til type b fordi utringningen er forholdsvis liten med korte stropper. Den har reim i det ene av reimhullene, kantbåndesømspor, snabel I, PY V og hælkappe. Sålen er bevart.

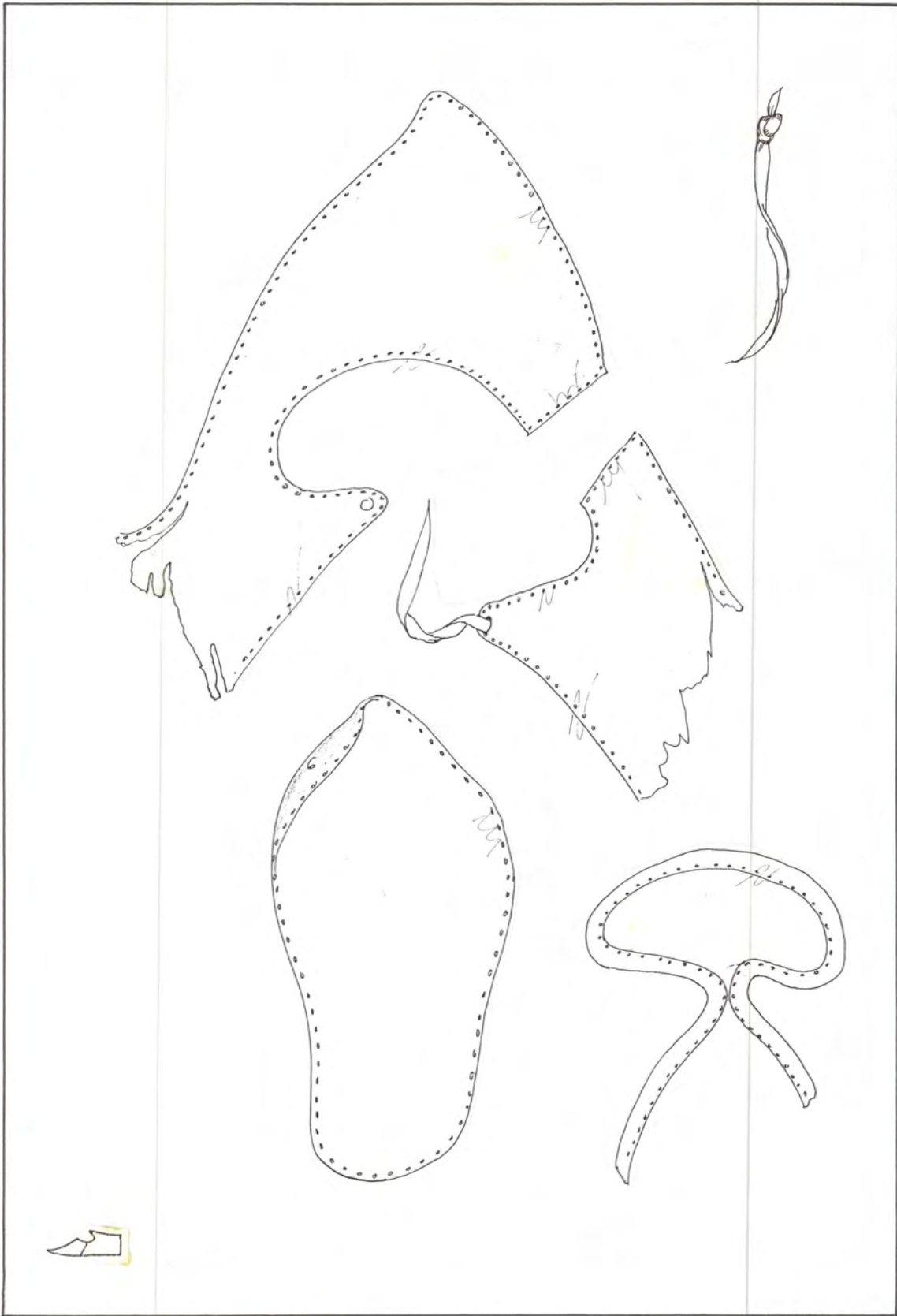

Fig. 15a

Stropp 5a med såle, kantbånd og reim, barnesko. N77882.

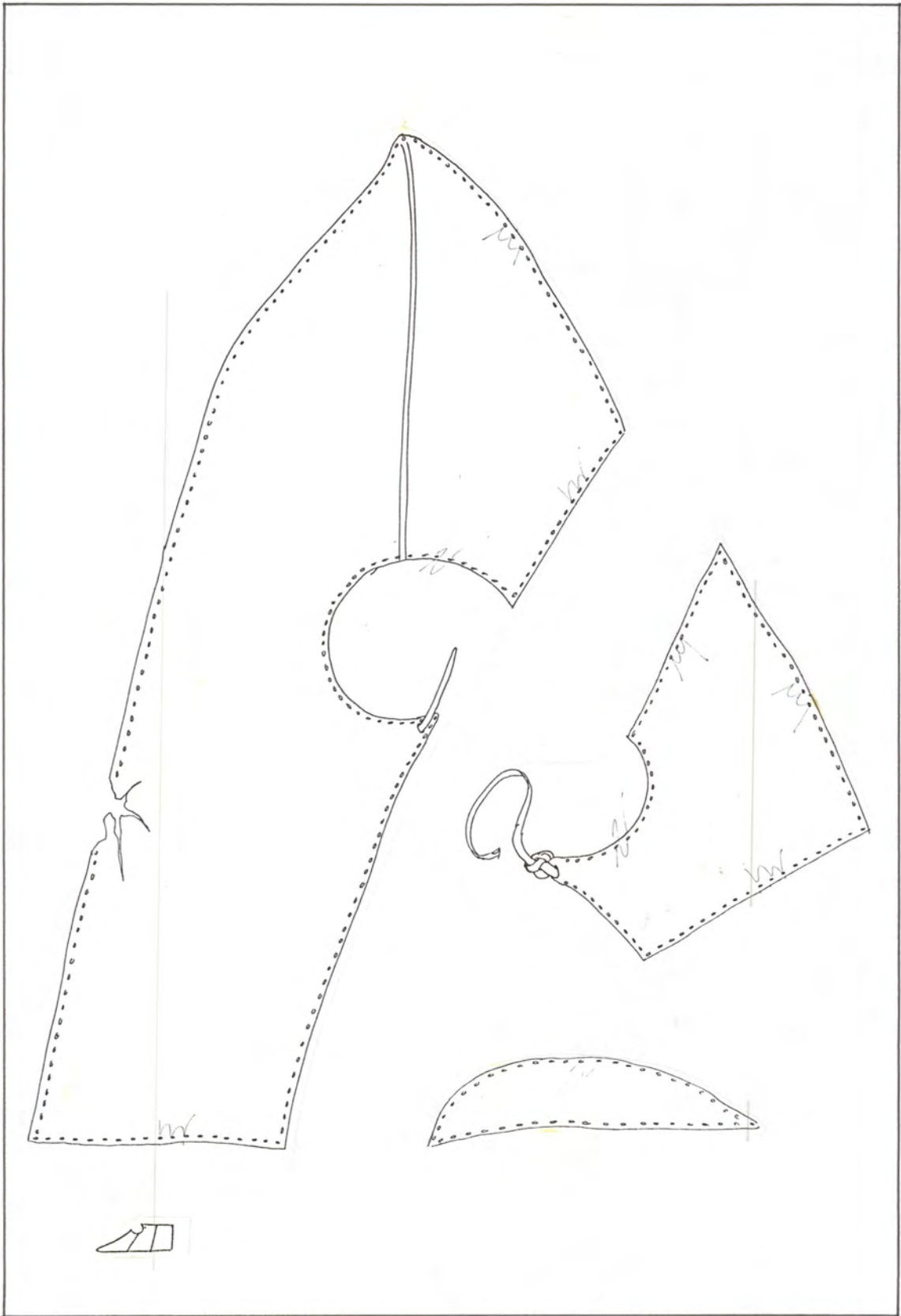

Fig. 15b

Stropp 5b med hælkappe og PY V. N77852.

Den tredje skoen i fase 7 har ikke reimhull i stroppen. Type b har egentlig ikke stropper. Reimhullene er plassert i det "hjørnet" som dannes der utringningen begynner. Når reimhullet mangler kan det ha vært plassert i kantbåndet. Ellers blir lukningen gåtefull.

Den fjerde skoen i fase 7 er av type b og overbrodert med praktfull PY V. Den er ikke komplett og kan ikke beskrives nærmere.

Den femte skoen i fase 7 skiller seg ut ved at den er høyere enn vanlig. Den er en komplett barnesko med snabel II, hælkappe og kantbåndsumspor. Den mangler stroppeimhull men regnes med pga. tilskjæring som Stropp 5b.

Den første skoen i fase 8 har en tynn liten snabel som nærmest må regnes som Snabel I. Den har stor utringning og det karakteristiske lille runde hullet i stropkene, med en liten reimrest i den ene. Den mangler kantsumspor.

Den andre skoen i fase 8 skiller seg ut ved at den stroppen som er i behold er lang og har "knapphull". Den er altså atypisk og muligens en egen type, men regnes med pga. den store utringningen. Den mangler kantsumspor men har hælkappe.

Siden snabel, pyntesøm, kantbånd og hælkappe er forholdsvis vanlig, regnes Stropp 5 som en fin sko. Litt bemerkelsesverdig er det at en så forseggjort skotype er mest brukt til barnesko. Av de hittil kjente skoene, to på Televerkstomten og 9 på Folkebibliotekstomten er det 7 barnesko og bare to voksensko.

Sidesnøresko 2.

(Fig. 1c og fig. 16. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

25 sko

1,42 % av 1761 fasebestemte

1,37 % av 1832 totalt

Sidesnøresko 2 forkortes til Sidesnøre 2. Dette er en sko der sidesnøringen er gjort med snørestykke 2. Det vil si at den ene kanten ble brettet mot vrangen og forsynt med horisontale hakk. Et tilsvarende stykke ble satt inn i den andre kanten i åpningen. Disse hakkene ble brukt som snørehull. Sidesnøre 2 er en litt høy sko. Foran i vristen er det innsatt et vriststykke som sammen med tilskjæringen av hovedlæret ellers gir skoen en høyreist form. Dette vriststykket kan være skåret i ett med hovedlæret eller være innsatt separat.

Sidesnøre 2 har som regel pyntesøm, snabel, hælkappe og kantbånd. Ingen av våre er barnesko. Dette har vært en fin og forseggjort voksensko som har sittet godt på foten takket være den høye formen som sluttet godt om foten.

Tre av skoene har ekstra fint broderi og to av dem har silketråd i behold. Fase 6 har flest sko av denne typen. Deretter trappes antallet ned til den går ut i fase 9 med en sko.

Stroppsko 4.

(Fig. 1c og 17. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

21 sko

1,80 % av 1761 fasebestemte

1,15 % av 1832 totalt

Stroppsko 4 forkortes til Stropp 4. En sko i fase 7, 16 sko i fase 8, 2 i fase 9 og 2 i fase 10.

Denne skotypen er en av i alt 7 typer som har sitt høydepunkt i fase 8. Dette gjelder nøkterne sko. De "fine" skoene har sin glanstid i fase 6.

Stropp 4 er laget slik at forlæret går opp i en spiss over vristen og danner en pløse. Utenpå denne pløsen kommer en stropp fra hver side og møtes på midten der de lukkes med en knuteknappreim. Stroppene er skåret for seg og sydd inn i spalter i forlæret. Forlæret er som regel skåret i ett med det ene sidelæret. Det blir da en sidesøm på den andre siden av foten, som regel innsiden. Kantbånd og hælkappe er vanlig utstyr. Bes finnes på to sko. Men bes kan ha eksistert, men være forsvunnet. Den etterlater jo ikke spor. De to registrerte bes må derfor tas med forbehold.

Seks sko av 21 er barnesko.

Støvel 1 eller Hose.

(Fig.1c og 18a-b. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

20 sko, 1 ikke sikkert faserelatert, totalt 21 sko

1,80 % av 1761 fasebestemte

1,15 % av 1832 totalt

Det er vanskelig å skille mellom Støvel 1 og Hose da de har samme tilskjæring og lærmaterialet er for det meste er fragmentarisk. Trolig har Hose tynnere lær og andre sømhull en Støvel 1. Knapphull øverst i spiss overkant tyder også på Hose.

Støvel 1/Hose består av et høyt skaft og et forlær. Våre eksemplarer består av enten et forlær eller deler av et skaft (hoselegg). To stykker i fase 9 tilhører muligens samme støvel som dermed har både forlær og skaft og er en hel støvel.

Skaftet representerer et stort stykke lær og er vel egnet til gjenbruk når foten er utslitt. Derfor er 5 av de 8 skaftene (leggene) bare et lite stykke av nedre del med den karakteristiske utsparringen av forlæret.

To hele barnehoselegger foreligger, den ene er holdt utenfor pga. usikker fase. Begge disse har et knapphull i overkanten som ender i en spiss. Dette tyder på at hosen har vært holdt oppe med reim til et belte eller lignende. Små barn har kanskje hatt en slags sele da de vanskelig kan bruke belte.

I middelalderske prislistene er ordet "Framleistr" nevnt. Dette kan bety utskifting av forlær (og såle?) på Støvel 1 når disse er utslitte men skaftet er like godt (NGL, dok. 3 s.13 og dok. 120, s.219).

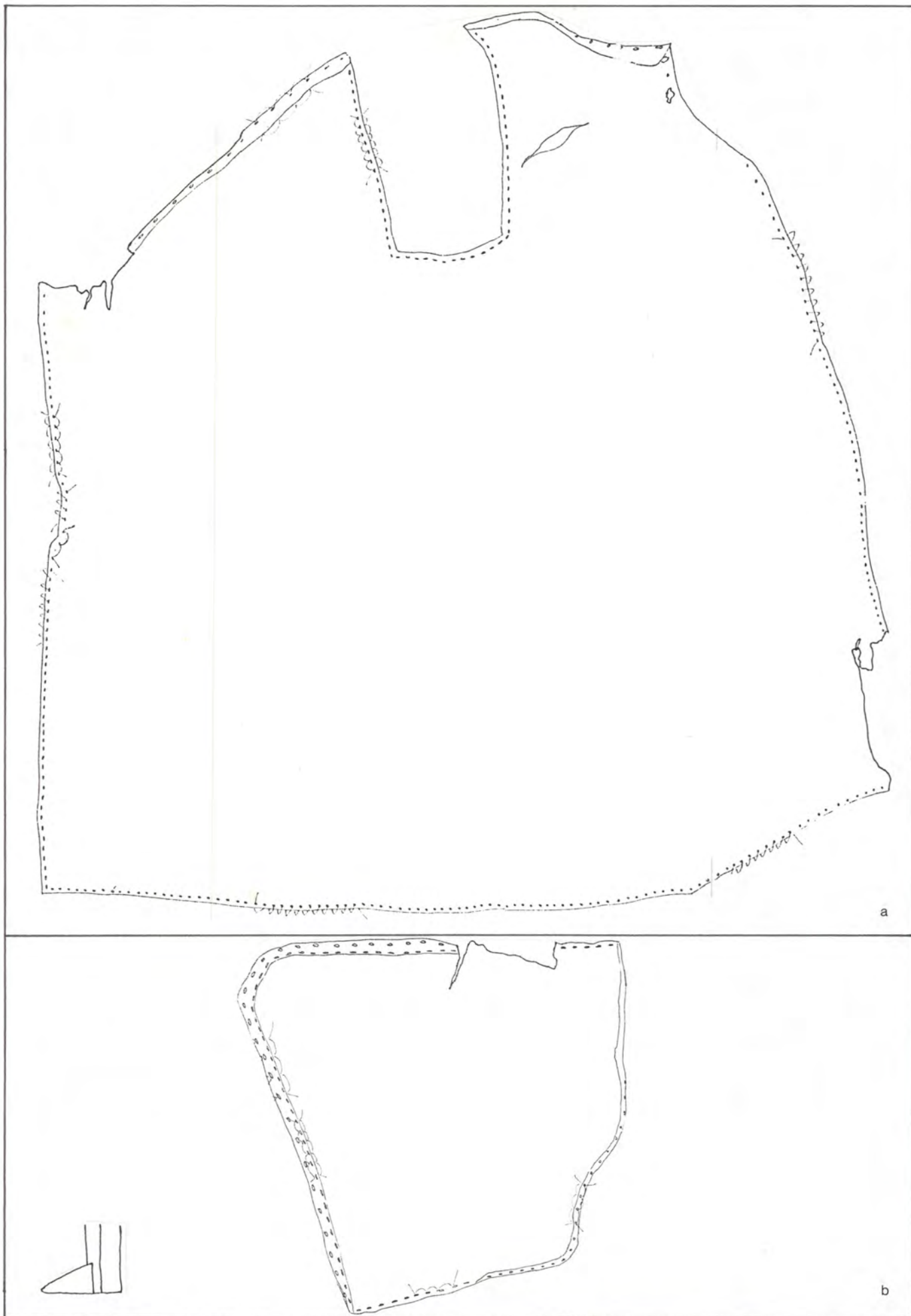

Fig. 18a-b

Støvel eller hose. a: Støvel 1, skaft med spalte for forlær. N27096. b: Sømsporene er av en type som gjør det rimelig å anta at det er fra en hose. N27095.

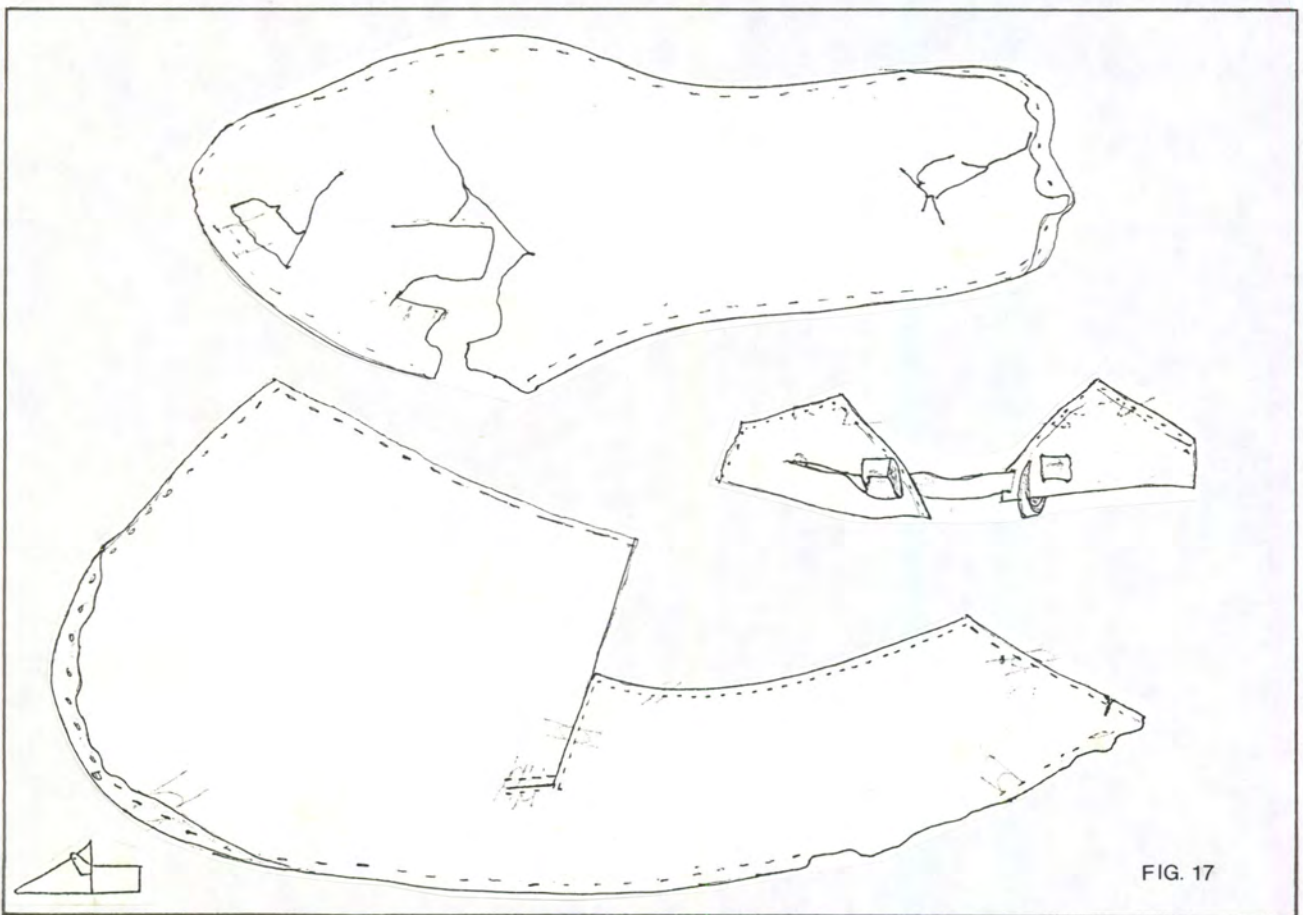
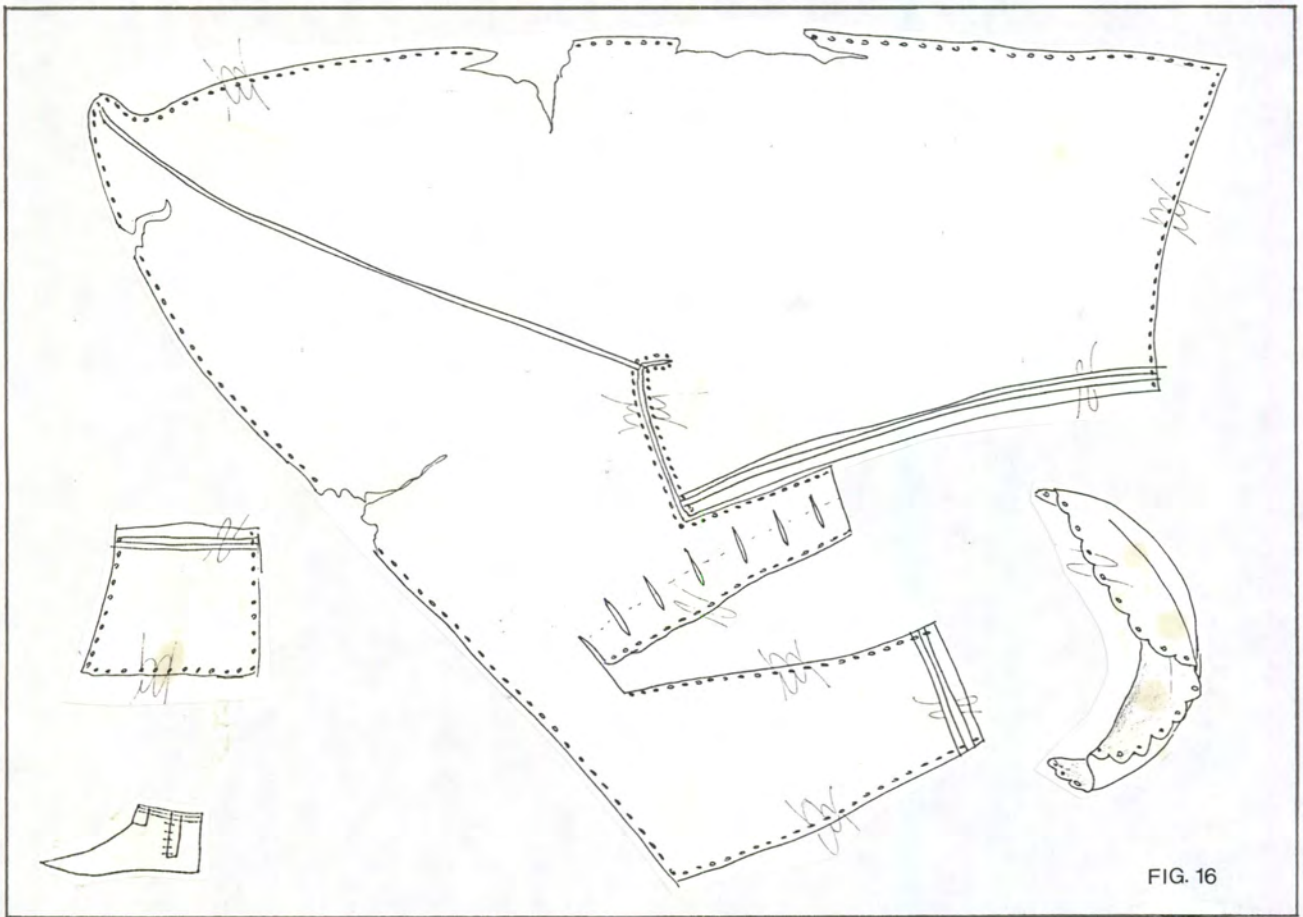

Fig. 16 Sidesnøre 2 med hælkappe og PY V. N78066.

Fig. 17 Stropp med såle og stropper. N91414.

Stroppsko 1-2.

(Fig. 1d og fig. 19. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

54 fasebestemte sko, 5 ikke sikkert faserelaterte, totalt 59 sko
 3,06 % av 1761 fasebestemte
 3,22 % av 1832

Stroppsko 1-2 forkortes til Stropp 1-2. Dette er en sko med vriststropper. Disse kan ha en knuteknapp i den ene og ett knapphull i den andre stroppen, eller der kan være to av hvert. De aller fleste av stropp 1-2 fra Folkebibliotekstomten har en knuteknappreim og ett knapphull, og er således av type 1.

Stropp 1-2 kommer inn i fase 7 med 3 sko, kulminerer allerede i fase 8 med 28 sko, og avtar så til 16 sko i fase 9, 4 i fase 10, 1 i fase 11 og går ut med 2 i fase 12.

Stropp 1-2 er tidligere avbildet med en smal spalteformet utringning på tvers av vristen (Schia 1977, 166-165). En omtolkning er foretatt av Olaf Goubitz. Han tegner skoen med en pløse som er sydd fast i den tverre utringningen (Goubitz 1987, 24).

Fire sko har fragmenter som kan tolkes som pløse. Flere har sømspor etter eventuell pløse.

Med pløse blir Stropp 1-2 en parallell til Stropp 4 som har pløse dannet av et forlenget forlær, men med isydd stropper. Stropp 1-2 har stropper skåret i ett med hovedlæret, men med isydd pløse. En av skoene har PY V og Snabel II. 9 sko har eller har hatt kantbånd. 11 sko har eller har hatt hælkappe. 6 har bevart bes. Dette er ingen utpreget "fin" sko, men en praktisk og populær sko som er forholdsvis rikt representert i materialet.

Frontsnøresko.

(Fig. 1d og 20. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

45 sko
 2,55 % av 1761 fasebestemte
 2,46 % av 1832 totalt

Frontsnøresko forkortes til Frontsnøre. Som navnet sier er skoen snørt i fronten, og ligner dermed litt på vanlige snøresko. Men ellers er den av den vanlige vendsyde middelaldertypen. Muligens er en eller to sko i fase 12 randsyde. Dette plasserer dem i 1500-tallet.

De fleste frontsnøreskoene er lave, men 7 av våre sko er høye og bør kalles Frontsnørstøvler. Frontsnøringen i de lave skoene foregår fra side til side med en kløftet reim. Oftest er det to hull på hver side, men en sko har 4 på hver side, to har 3 hull og to har ett. Ca. 1/3 av skoene har kantbånd og/eller hælkappe og/eller bes. Flere kan ha hatt bes som kan ha forsvunnet. En sko har pløse. Den er vifteformet.

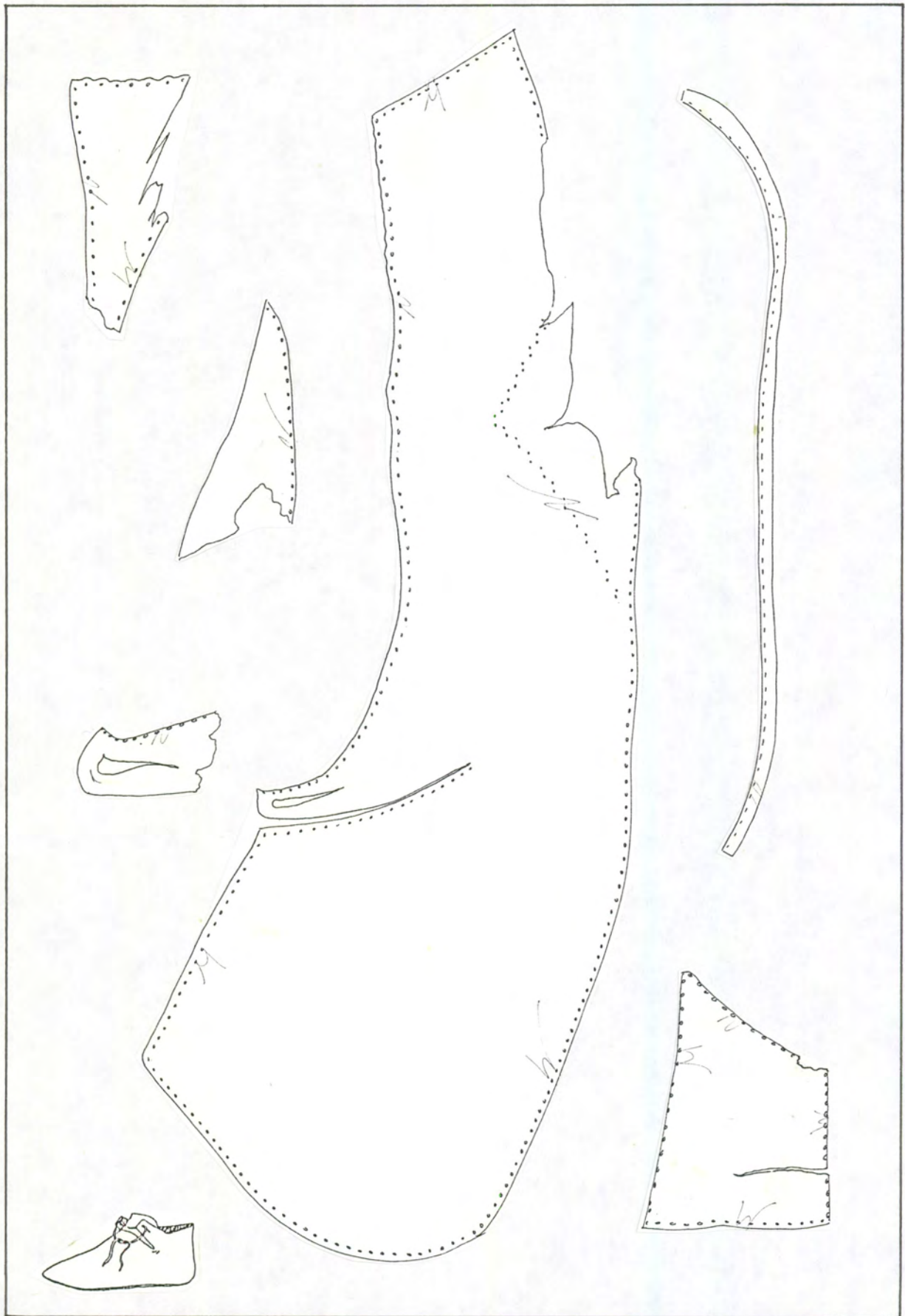

Fig. 19

Stropp 1 med følgende løse deler: Sidelær, stropp, hælkappe, kantbånd og mulig fragment av pløse. Innfelt Goubitz's tegning. (Goubitz i *Recent Research in Archaeological Footwear* 1978 s. 24) N82286.

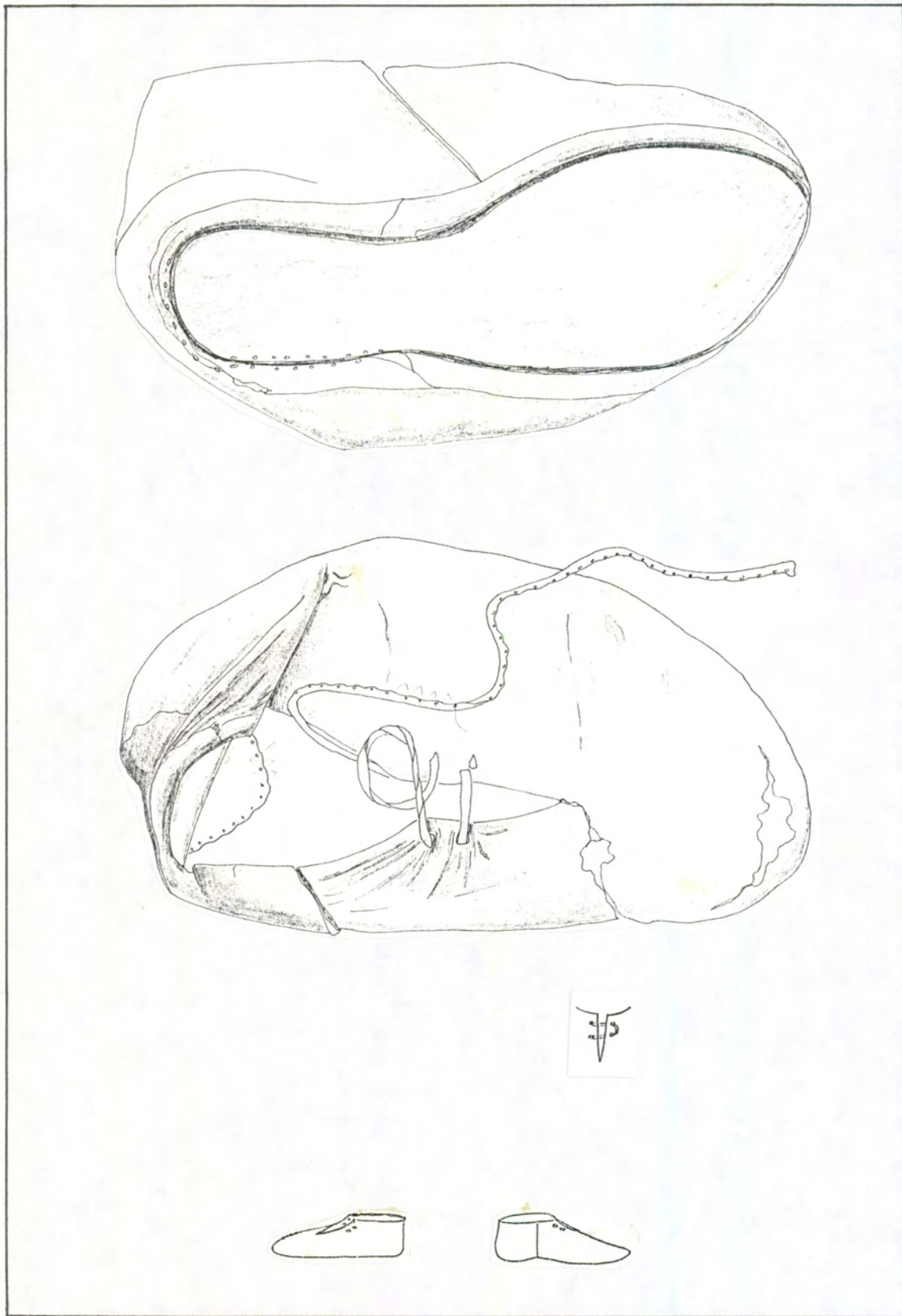

Fig. 20

Frontsnøre, over og under. Innfelt snøringens innside. Hælkappen kan skimtes inni skoen. Kantbåndet ligger løst over skoen. N51145.

Seks sko har sømspor etter pløse eller forsterkning (snørestykke). Alle hælkipper er høye og spisse i motstening til de tidligere som var forholdsvis lave. En sko har trapesformet hælkippe. Besen på disse skoene er bred, ofte så bred at den er tilskåret etter sålens form. To sko er barnesko. En sko har uvanlig tilskjæring og snabel. Trolig er frontsnøringen sekundær. Dette er den eneste skoen på Folkebibliotekstomten som har senmiddelaldersk snabel, fig. 22. Snabel er ellers ikke sett etter fase 7, bortsett fra en Stropp 1-2 i fase 8. Vår frontsnøresko med snabel er fra fase 12. I utenlandsk litteratur er senmiddelaldersnabel vanlig. I materialet fra Folkebibliotekstomten finnes mange tidlig-middelalderske snabelsko sammenlignet med andre funnsteder.

Sko uten lukkeanordning 3.

(Fig. 1d og 23. Fasefordeling: Se vedlegg 1).

6 sko
0,34 % av 1761 fasebestemte
0,33 % av 1832 totalt

Sko uten lukkeanordning 3 forkortes til SUL 3. Den forekommer med 6 sko i fase 6. Den har altså kort brukstid og få eksemplarer. SUL 3 er en enkel sko i den forstand at den mangler lukkeanordning. Den er så utringet at den er lett å ta av og på. Kantbånd, hælkippe og bes er vanlig.

En sko har sekundært utførte snørehull i sidesømmen, kanskje fordi den har revnet. En har sekundære reimskår og slik omgjort til reimsko, trolig fordi den ikke satt godt på foten. En barnesko er sekundært utringet i forlæret. Barnet har vokst, og større utringning har hjulpet en stund.

Støvel 2.

(Fig. 1d og 24).

3 sko
0,17 % av 1761 fasebestemte
0,16 % av 1832 totalt

Støvel 2 viser seg med en sko i fase 8, en i fase 9 og en i fase 10. Støvel 2 er en høy sko uten lukkeanordning men med åpning i fronten. Trolig har den vært surret med en løs reim.

Liste over Støvel 2:

Fase 8: FW 401 N68252 er en barnestøvel med såle, 18 cm.

Fase 8: FYø 292 N66969 er beskåret. Den har kantsømspor, men tegningen viser ikke hælkippesømspor.

Fase 10: FM 49 N56357 er et fragmentarisk overlær med en liten del av såle. Er under tvil tolket som Støvel 2.

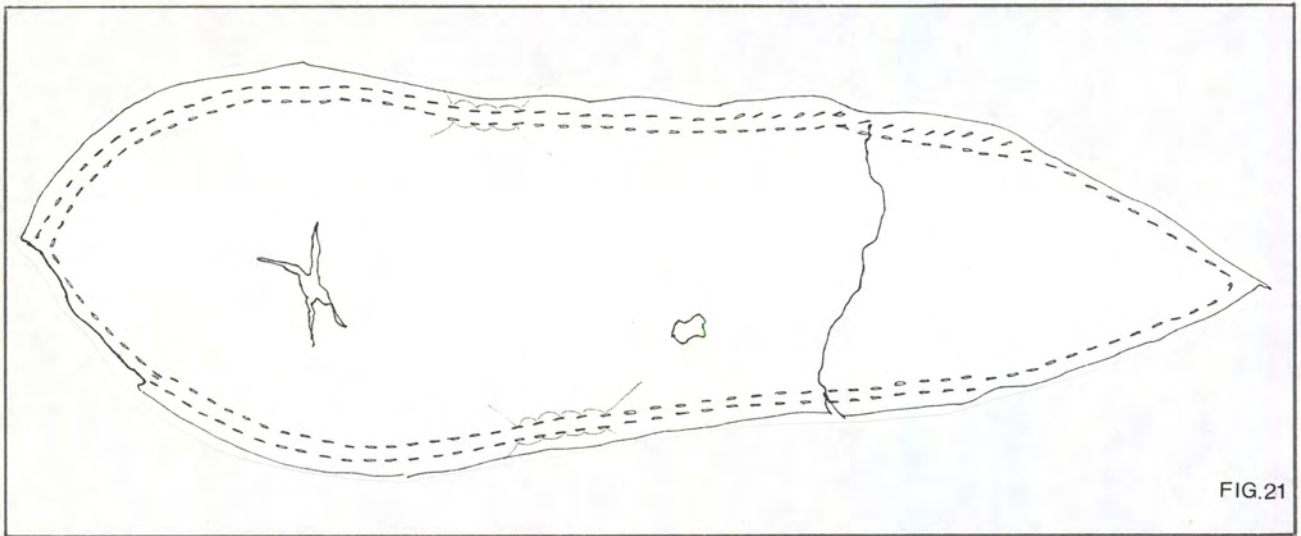

FIG.21

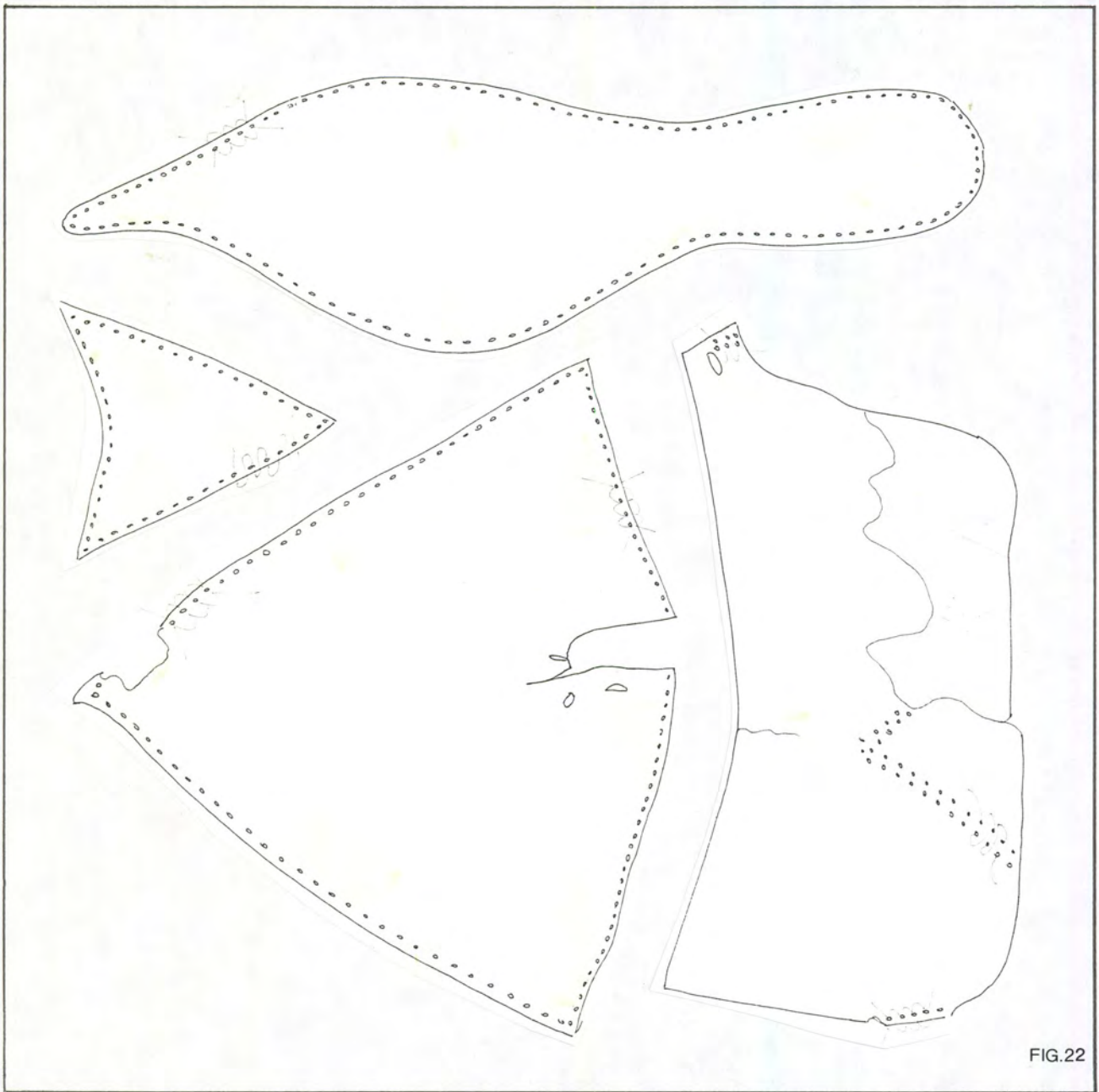

FIG.22

Fig. 21 BSO såle med "randsømspor". Se høy reim 1. N41401.

Fig. 22 Sek. frontsnøresko med snabel. Eneste senmiddelaldersnabel. Se frontsnøresko. N66170.

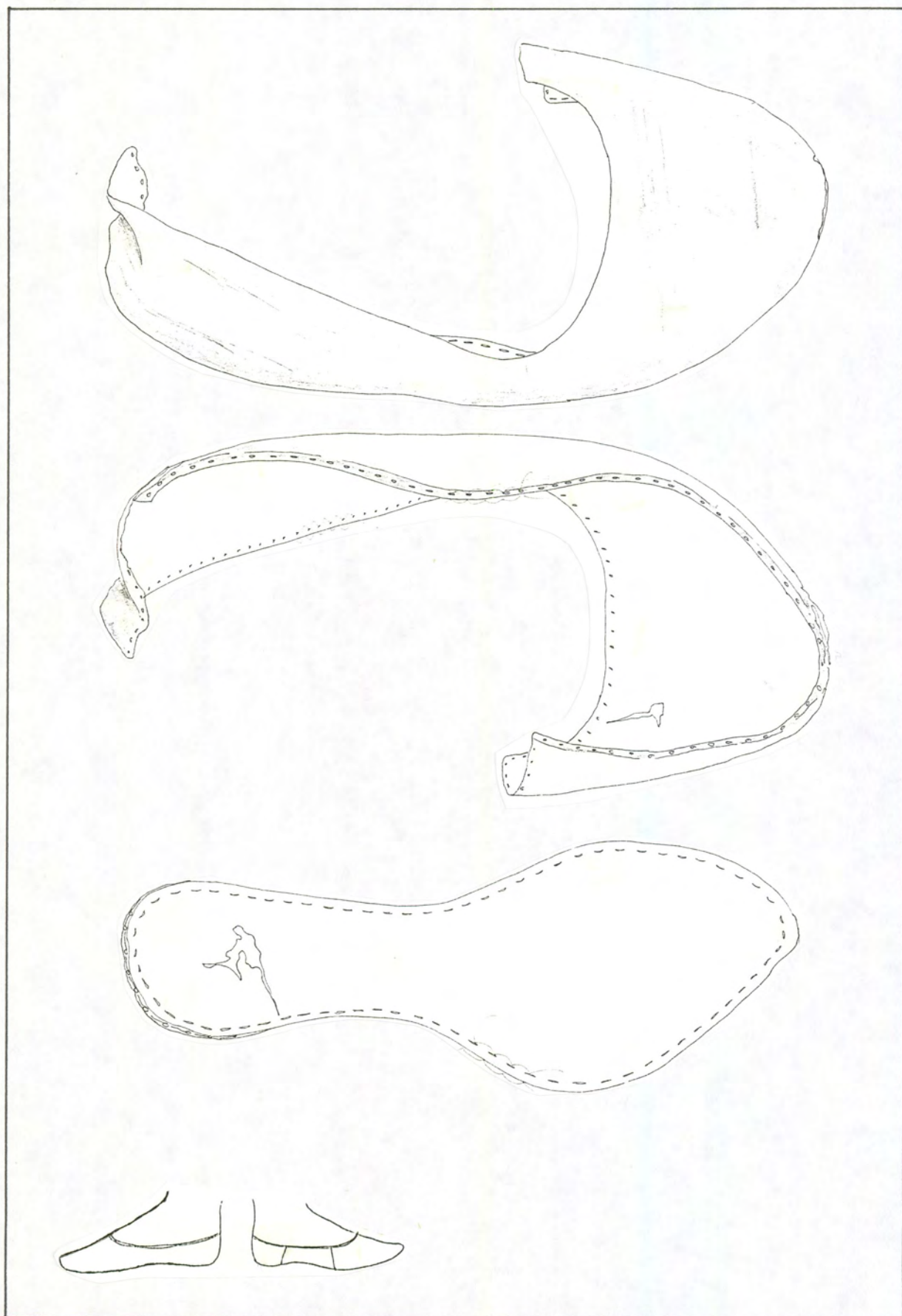

Fig. 23

SUL med såle type 7. NS2763.

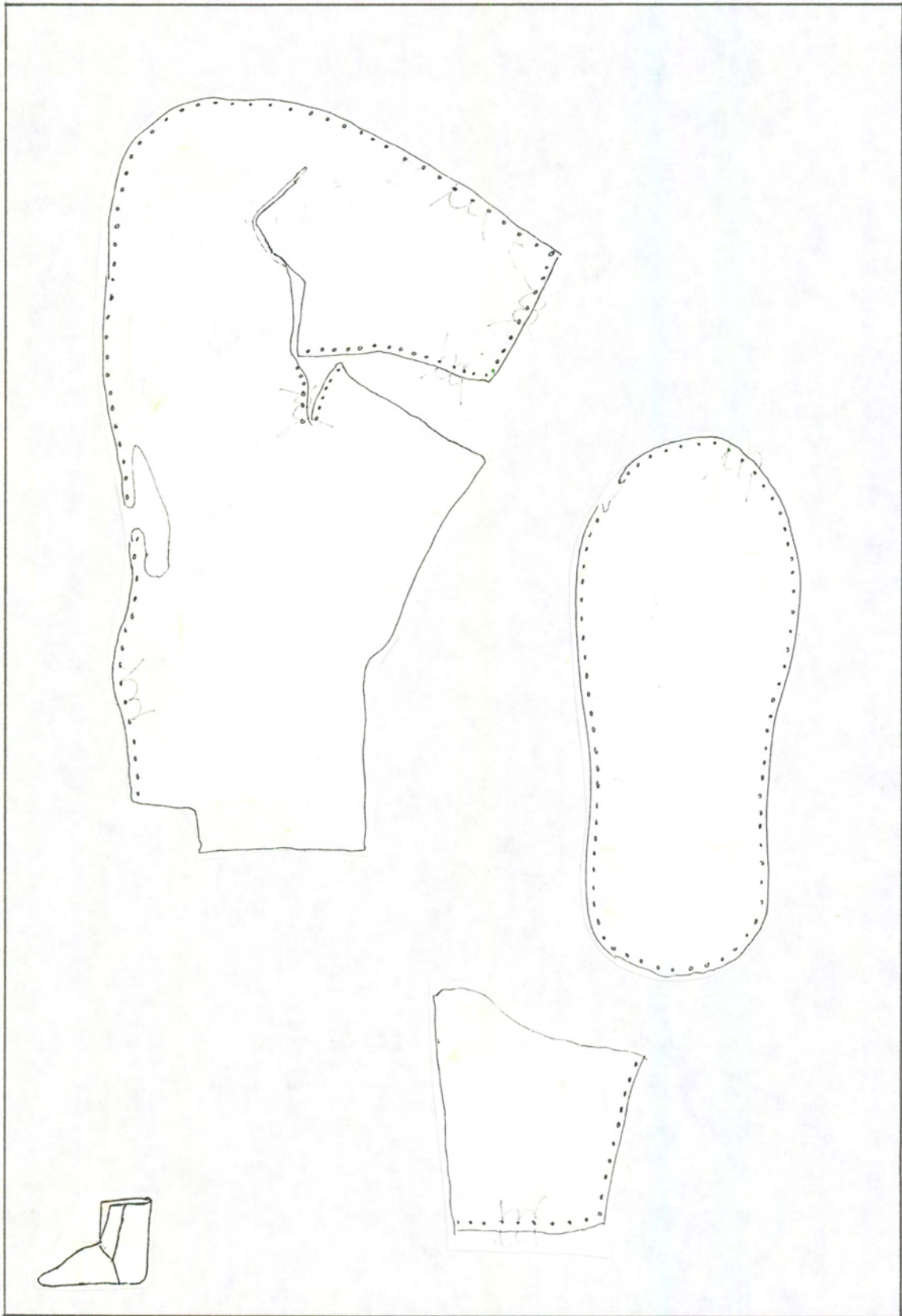

Fig. 24

Støvel 2, barn, 18 cm. N68252.

Komuler.

(Fig. 1d og 25).

11 sko

0,63 % av 1761 fasebestemte

0,60 % av 1832 totalt

Når komulene dukker opp i funnene fra Folkebibliotekstomten er vi kommet på denne siden av 1500. Muligens er de i bruk noe før 1500. De dateres fra litt før 1500 til ca. 1555. Våre komuler er alle fra fase 12. Dette er en skotype som bryter sterkt med de vendsyde middelalderskoene. De er randsyde og har tykke såler. Det som har gitt dem navnet er det brede, tverre tåpartiet som minner om den danske "koens mule". I Sverige kalles de "Oxmuleskor". Vi bruker det danske navnet.

Som nevnt under kapitlet om Frontsnøresko har vi bare en eneste sko med senmiddelaldersk snabel (1400-talls). I andre land var snabel vanlig. I høyere sosiale kretser, som vanligvis var de eneste som fikk lov til å bruke snabelsko, kunne snabelen bli latterlig lang. Da den var blitt så lang at den ikke kunne bli lenger, gikk de til den motsatte ytterlighet: Tvert avskåret og meget bred tå.

Våre sko har alle et høyt forlær som er tvert avskåret over vristen. Dette kan være dekorativt behandlet med klipp og skår. Noen sko har fått fotåpningens kant klippet opp så det ligner frynser. Dette kaller jeg klippdekor. Andre har fått en rekke skår litt innenfor kanten. Baklæret er vannrett og sydd til forlæret på sidene. En stiv hælkappe er vanlig. Sålene er tykke, sammensatt av mange lag lær. I de tilfeller der flere lag av sålen er bevart, ser vi at den er fylt med lærbiter, mindre og større av ulik form. Dette viser gjenbruk av avkutt og viser at ressurs sparing ble betraktet som nødvendig eller vanlig. Det ville vel vært for flott å lage sålen av flere lag nytt, helt lær.

En eiendommelighet ved skoen er randsømmen: En bred rand er sydd til overlær og innsåle (bindsåle) med vanlig tråd. Den er så brettet utover og sydd til yttersålen med lærreim i lange sting. (Se detaljtegning, fig. 25). Mellom indre og ytre såle er det fylt opp med lærbiter. Dette viser skomakerhåndverkets første forsøk på randsøm. Den ble etter hvert utviklet til en mer nett og diskret utført søm. Denne tidlige randsømmen gir skoen et kraftig utseende, og kraftig var den i motsetning til de lette, hanskemyke, vendsyde middelalderskoene med enkle såler.

Liste over komuler:

Fase 12 FJn 54 N80862 Randsåle, reimrep., fragm. overlær.

Fase 12 FJs 59 N80607 Dekorskår, fragmentarisk.

Fase 12 FJn 64 N80601 Barn, 16 cm såle. Ett dekorklipp.

Fase 12 FJn 64 N80848 Barn, 17 cm såle. Frontsnøre, sekundært?

Fase 12 FJn 64 N80853 Såle med skarpe hjørner. Rand.

Fase 12 FJn 64 N80854 Såle med tåforsterkning. 26 cm.

Fase 12 FJn 64 N80928 Såle 27 cm. Forlær m/dekorskår. Rand.

Fase 12 FJn 64 N86443 Sålefrag. Rand. Forlærfragm.

Fase 12 FJn 64 N86444 Barn 18 cm. Såle, rand, forlær, klippdek.

Fase 12 FJn 64 N86447 Sålefrag. Tåparti.

Fase 12 FN 162 N80583 Forlær m/løs klippdekorkant. Stiv hælkappe.

Randsydde sko med rund tå.

(Fig. 1d og 26)

12 sko

0,68 % av 1761 fasebestemte

0,66 % av 1832 totalt

Randsydde sko med rund tå forkortes til Rand rund. Denne skotypen kommer inn sammen med komuler i fase 12 og er laget på samme måte, bortsett fra tåpartiet som er rundt. Det later ikke til å være tidsforskjell mellom disse to skotypene, trolig dreier det seg om en smaksforskjell. De tverre tåpartiene virker jo svært radikale. Kanskje var komulene moteløvenes sko, og disse med rund tå de mer moderate? Frontsnøring i en sko kan muligens være sekundær utvidelse av et for trangt forlær?

Liste over randsydde sko med rund tå:

- Fase 12 FJs 33 N79736 Rett avskåret vrist, stiv hælkappe, rand.
- Fase 12 FJn 45 N80576 Barnesåle 13 cm. Fragm. overlær.
- Fase 12 FJn 48 N80606 Randsydd såle, rand, frag. stiv hælkappe.
- Fase 12 FJn 64 N80598 Barnesåle 16 cm. Forlær m/små dekorkl.
- Fase 12 FJn 64 N80854 Hel sko, dårlig lær. Dekorskår, randsydd.
- Fase 12 FJn 64 N80856 Barnesåle, 21 cm.
- Fase 12 FJn 64 N80858 Sålefrag. Forlærfrag. Hælkappe, rand.
- Fase 12 FJn 64 N80923 Såleforpart. Reimsøm, rand.
- Fase 12 FJn 64 N80928 Såle 25 cm. Forlær m/frontsnøre, sek?
- Fase 12 FJn 64 N86447 Såle 25 cm. Rand.
- Fase 12 FJn 84 N81210 Forlær m/rett avskåret vrist.
- Fase 12 FN 162 N80586 Forlær m/dekorklipp og -skår. Stiv hælkappe. Rand.

Halvtøffel.

(Fig. 1d og 27)

6 fasebestemte sko, 3 ikke sikkert faserelatert, totalt 9 sko

0,34 % av 1761 fasebestemte

0,49 % av 1832 totalt

Halvtøffel er sko uten baklær. Forlæret er som regel svakt rundet (konkavt) over vristen, ikke tvert avskåret som Komule og Rand rund. Det kan være av mykt lær med innbrettet kant eller dobbelt lær, eller det kan være av grovere lær, gjerne da med kantbånd. Dette er, sammen med den samtidige Stropp 3, nedenfor, den første skoen med virkelig hæl. Enkelte kan ha lav kilehæl. Sko med hæl er fra tiden etter ca. 1600. Samtlige hæler har moderat høyde. Da hælene er slitte kan opprinnelig høyde vanskelig beregnes. De har neppe oversteget ca. 4-5 cm. Noen hæler er laget av flere lag lær, andre av lærkledd tre. Trehælene er nydelig laget og glattpusset under lærkledningen. De er elegant innsvinget så ståflaten er betydelig mindre enn overflaten mot skosålen.

Et eksemplar har lærkledd trehæl i behold. En har bare lærkledningen. De andre hælene er forsvunnet, men sålen viser at der har vært hæl. Resten av våre 1600-tallshæler er fra skotype Stropp 3. Samtlige er fra fase 12 og samme lag.

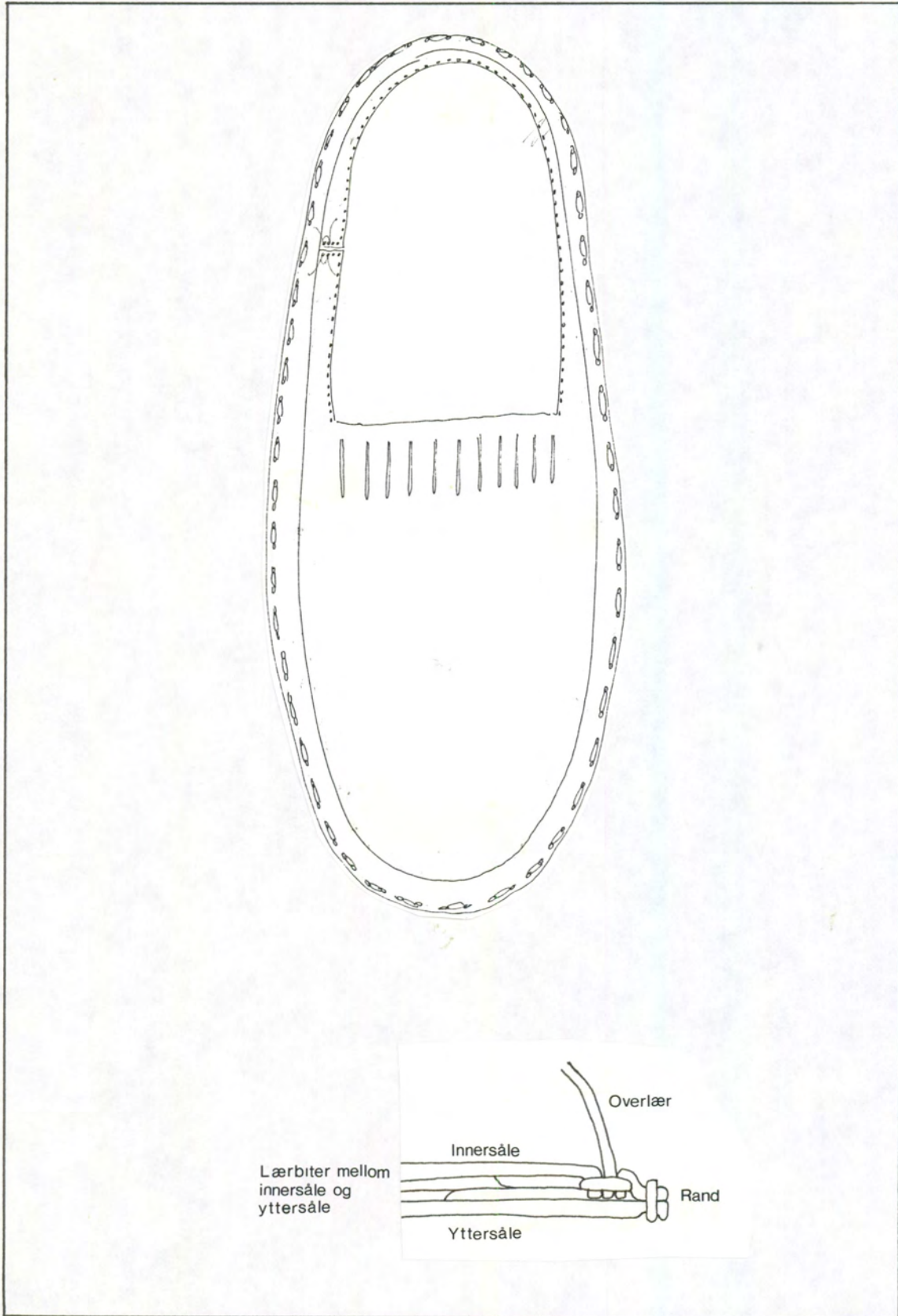

Fig. 26

Randsydd sko med rund tå. Innfelt detalj av randsøm. N80854.

Liste over halvtøffel:

Fase 12 FK 52 N14843	Enkelt forlær. Spiss såle av mange lag lær satt sammen med treplugg. Lærkledd trehæl.
Fase 12 FK 52 N15128	Dobbelt forlær med innbrettet kant. Innersåle. Lærkledning for trehæl.
Fase 12 FK 52 N23604	Forlær med innbrettet kant og spiss tå.
Fase 12 FK 52 N24681	Forlær med kantbåndsømspor. Grovt lær.
Fase 12 FK 52 N24691	Forlær og såle med "fiskehaletå" kantbåndsømspor.
Fase 12 FK 52 N24690	Forlær og såle med "fiskehaletå" kantbåndsømspor.

Utelatte fordi delfeltet er strøket:

FR 8 N51159   Trehæl.
FR 9 N51160   Spiss tå.
FR 9 N61161

Stroppsko 3.

(Fig. 1d og 28a-c).

28 sko

1,59 % av 1761 fasebestemte

1,53 % av 1832 totalt

Stroppsko 3, forkortet Stropp 3, er alle fra fase 12. I likhet med Halvtøffel er dette sko med hæl. Dette plasserer dem i tid etter 1600. I dette tilfellet trolig sent 1600-tall.

I motsetning til Halvtøffel har stropp 3 baklær. Dette forlenges til to stropper som møtes over vristen og lukkes med spenne eller lignende over en pløse, dannet av forlenget forlær.

Pløsen kan også være sydd til forlæret med skjøt under stroppene. De bevarte pløsene er alle brede og tvert avsluttet. De har muligens vært brettet ned over stroppene. I så fall har spennen vært liten og uanselig. Om pløsen har vært oppstående har nok spennen vært mer prangende.

De sålene vi har er laget av flere lag lær. De kan ha spiss tå eller tverr. Som på Halvtøffel kan hælen være av tre med lærkledning eller lærhæl plugget sammen ved hjelp av tre- eller metallplugg. Vi har bare en lærhæl bevart sammen med Stropp 3, men 4 trehæler (3 hæler og en lærkledning). 7 sko har spiss såle, 3 har tverr tå. Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum har et maleri fra 1696 som viser 9 barn. Guttene har tverr tå på skoene, pikene har spiss tå. Guttenes pløser er brettet ned. Pikenes sko stikker bare tåspissene fram under kjolen så vi ikke ser pløsene. Samtlige såler, hæler og pløser er røde. Skoene er brune.

I tillegg til de her beskrevne skoene har vi en del såler med og uten hæler, men uten overlær. De kan tilhøre Stropp 3 eller Halvtøffel.

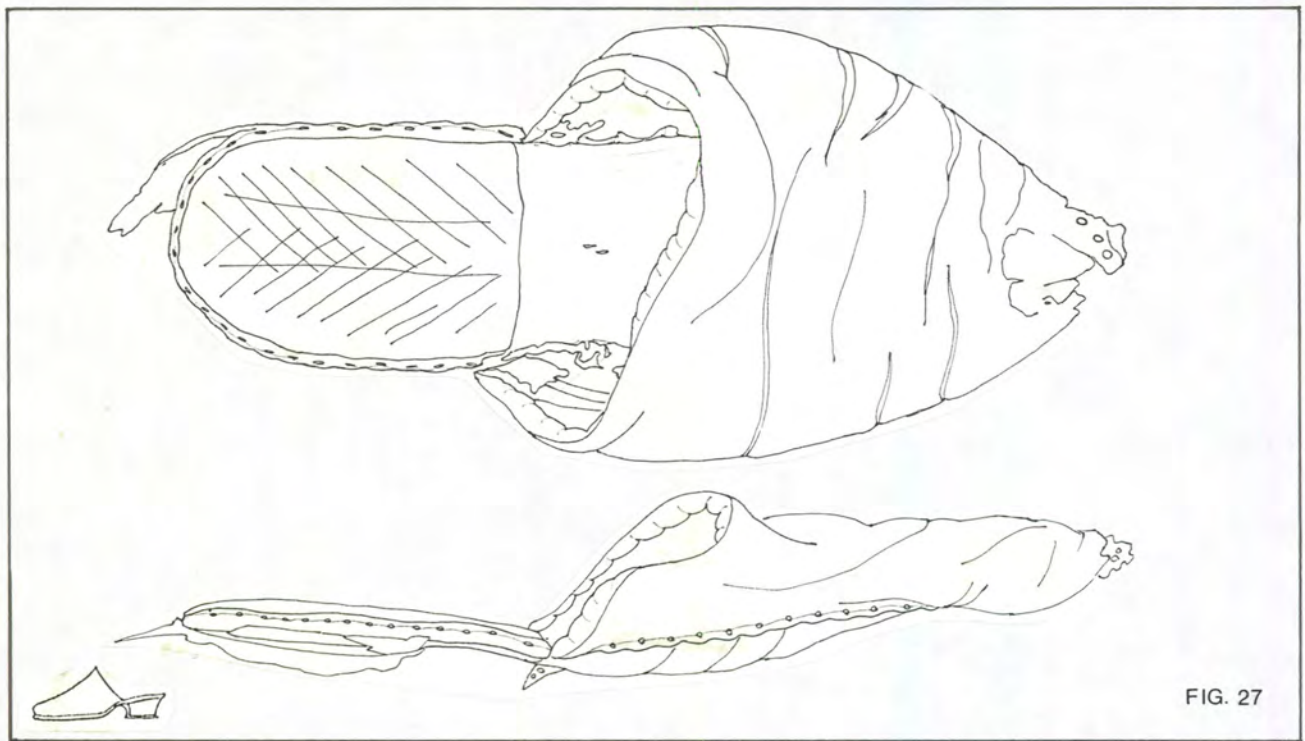

FIG. 27

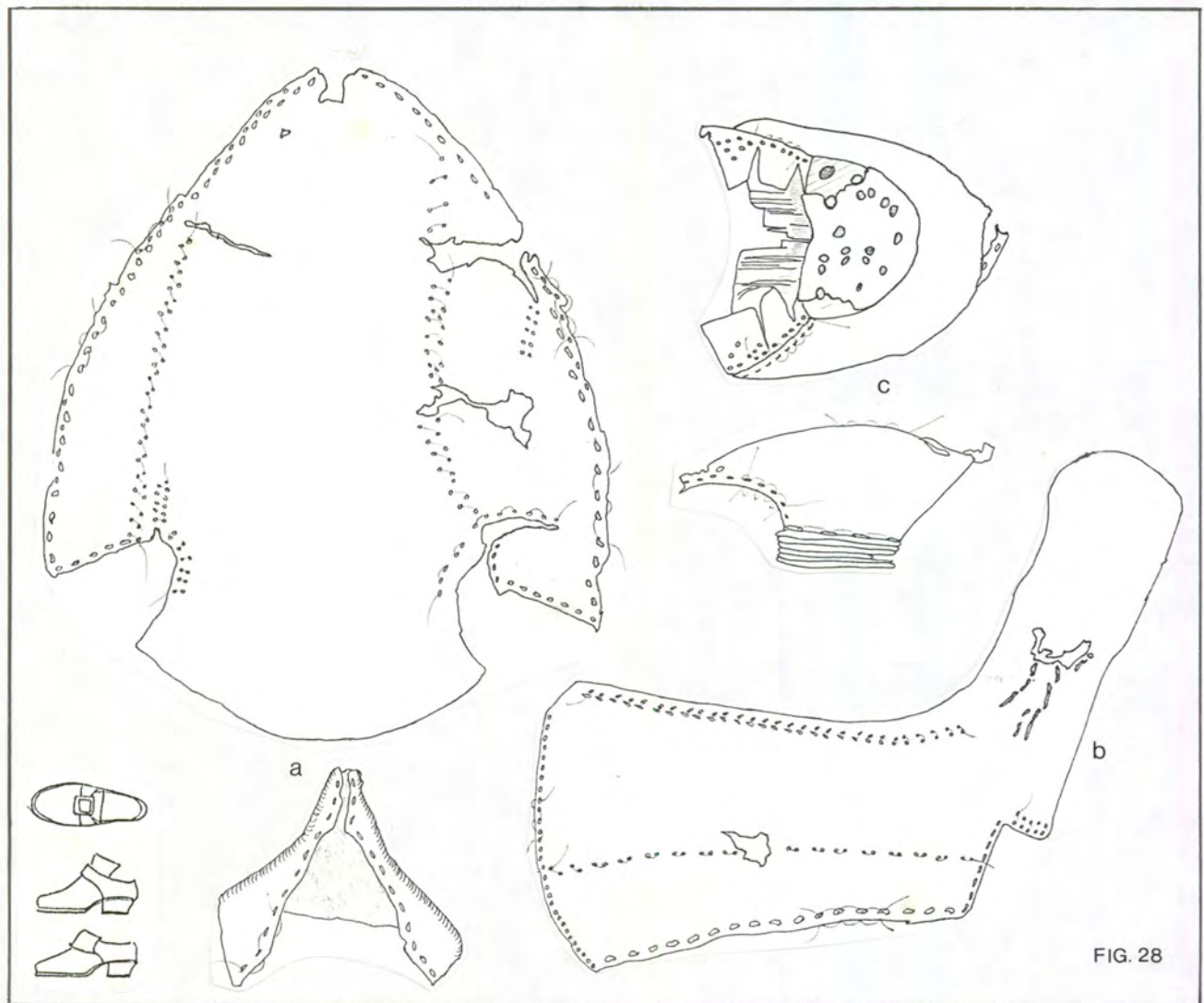

FIG. 28

Fig. 27 Halvtøffel. Hæl mangler. N15128.

Fig. 28a - c Stropp 3. a: Forlær med innvendig tåforsterkning. N20513. b: Sidelær med stropp. N21803. c: lærkledd trehæl. N14843.

Liste over Stroppsko 3:

Samtlige Stropp 3 er fra fase 12:

- FK 20 N14846 Stor sko. Forlær m/pløse, tverr tå, sidelær med stropp, innv. tåhette.
- FK 20 N15034 Sidelær m/spennestropp. Lærhæl m/tre- og metallplugg.
- FK 20 N15136 Dekorert sidelær m/stropp.
- FK 20 N15033 Sidelær m/stropp.
- FK 52 N14844 2 side/baklær med knapphullsstroppe.
- FK 52 N14845 Sidelær m/hullstropp. Gelenksåle med smal, tverr tå.
- FK 52 N15026 Forlær med pløse. Sålefragm.
- FK 52 N15035 For/bak/sidelær med spennestropp. Dekor. Lærkledd trehæl.
- FK 52 N15036 Sidelær med hullstropp. 2 lag såle. Har hatt hæl.
- FK 52 N15037 Sidelær med stropp, pløse, hælkappe, lærkledning til trehæl.
- FK 52 N15043 Spiss innsåle, 23 cm. Forlær, hælkappe, lærkledd trehæl.
- FK 52 N15045 Barnesåle 16 cm, forlær med innv. tåforsterkning.
- FK 52 N15046 For/sidelær med 2 hullstroppe. Spiss innsåle.
- FK 52 N15049 Barnesåle 20 cm. Rand. Plugg. Forlær med innvendig forsterkning.
- FK 52 N15126 For/sidelær med stropp. S sammensatt såle. Plugg. Tverr tå.
- FK 52 N15131 Forlær. Spiss såle.
- FK 52 N15132 Fôret forlær med pløse.
- FK 52 N15133 Sidelær med stropp. Innv. sideforsterkning.
- FK 52 N19729 Spiss barnesåle, ca. 18 cm. Forlær. Tverr pløse.
- FK 52 N20507 Barnesåle ca. 20 cm. Forlær.
- FK 52 N21806 Spiss såle ca. 23 cm. Forlær. Trehæl.
- FK 52 N24681 Forlær. Sidelær med stroppe. Innv. sideforsterkning.
- FK 52 N24681 Forlær. Sidelær med stroppe.
- FK 53 N32667 Spiss såle ca. 24 cm. Stropp.
- FK 57 N20513 Forlær med pløse. Ekstra spiss såle.
- FK 57 N20815 Sidelær med stropp.
- FK 57 N21803 Sidelær med stropp.
- FK 57 N23705 Sidelær med stropp.

Hudsko.

(Fig. 1d og 29a-b)

6 sko

0,34 % av 1761 fasebestemte

0,27 % av 1832 totalt

Hudsko er hjemmelagde sko sydd av ett stykke hud eller lær. Hud er egentlig ugarvet, men våre sko er sydd av garvet, gjenbrukt lær. I to tilfelle kan vi se at læret er gjenbrukt pga. sømspor.

En sko er fra fase 2, de andre fra fase 7, 8, 9 og 10. Dette daterer ikke hudsko som type. Hudsko har vært i bruk hele tiden, så langt tilbake som mennesker har brukt sko og opp til vår tid, men er bevart bare i de tilfeller der de er sydd av garvet lær. En av skoene er hel. Tråden er forsvunnet, men formen er i behold. Den har vært sydd sammen med en loddrett søm bak hælen og med en vannrett (vristrett) søm langs vristen. Der er den blitt rynket sammen. Langs foråpningen er der tre reimskår på hver side. De er skåret vannrett.

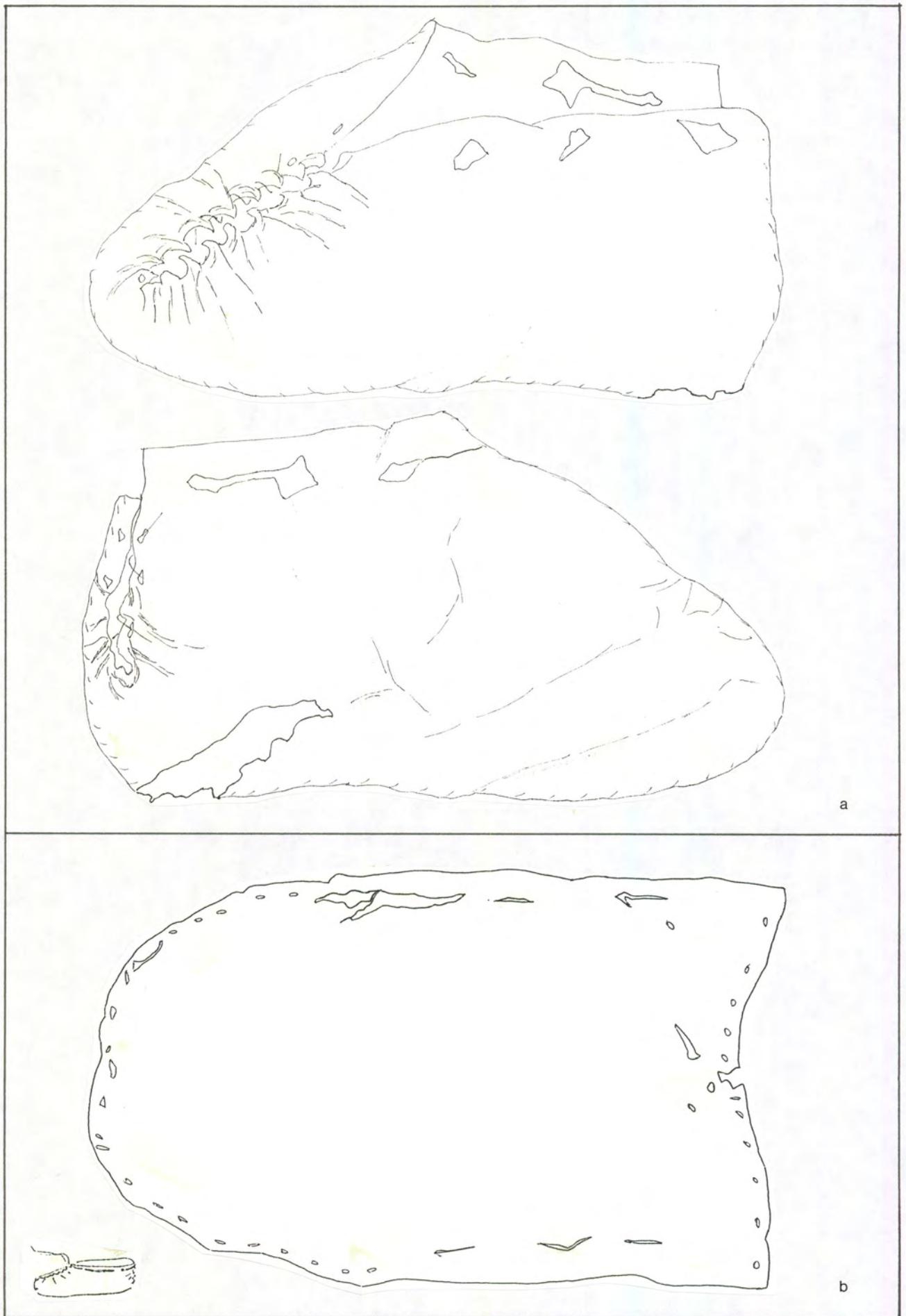

Fig. 29a-b Hudsko. a: Sydd sammen (tråd forsvunnet, men formen beholdt). N26310. b: Utbrettet. N55901.

De andre skoene ligger utbrettet, men sømhull og reimskår viser samme fremgangsmåte. Den hele skoen N26310, ligner til forveksling sko som i senere år er kjøpt på Færøyene. Skotypen har holdt seg i bruk helt til våre dager i ikkeurbane samfunn. Også i Norge har vi tradisjonelle hudsko som samenes fottøy og lignende sko fra sørligere strøk, nå oftest med såle i tillegg satt utenpå. Den mest foredlede og populære typen er den såkalte Aurlandsskoen. I bylignende samfunn kom sålen så smått i bruk i tiden før 1000-tallet. Den eldste såleskoen vi kjenner her i landet er Osebergskoene. Våre lave reimsko fra 1000-tallet har overlær som ligner hudskoene. Hudskoens vristsøm er blitt til en dekorativ søm.

Det manglende mellomledd mellom den forhistoriske hudskoene og byskoene med såle, finner vi i jernalderssamfunn fra Danmark og Nord-Tyskland. Det er funnet hudsko med delvis fradelt såle og sko med egne såler. (Hald 1972, 76-78.)

Liste over hudsko:

Fase 2 FA 712 N 41718	Ca. 26 cm fot.
Fase 7 FU 335 N 87943	Ca. 24 cm utbrettet, omsydd av Støvel 3.
Fase 8 FE 109 N 22403	Ca. 24 cm utbrettet, med kastesømspor.
Fase 8 FT 104 N 55901	Ca. 23 cm fot. Sydd med reim.
Fase 9 FF 555 N 26310	Ca. 24 cm fot. Hel sko med vegetabiliske trådrester.
Fase 10 FK 100 N 27426	Ca. 23 cm fot.

2.1 Oppsummering, typologisk oversikt.

De tidligste sko vi har fra Folkebibliotekstomten har trekk fra forhistoriske sko f.eks. BSO, reimplukning og imitert vristsøm i form av PY I, II og III. Denne "primitive" skoperioden tar slutt i løpet av 1100-tallet. Da får disse enkle skoene konkurranse fra "fine" sko med PY V og snabel. PY V består av parallelle snittlinjer halvt ned i læret. Disse er så blitt omviklet eller sydd med kryssting med silketråd. Enkelte sko har silketråd i behold, tildels i to farger. Snablene kan være korte eller lange, rette eller med utoversving. Schia har delt snablene inn i 4 typer, men det kan ofte være vanskelig å plassere dem innenfor disse gruppene. Jeg har forsøkt, men må av og til bare skrive snabel, når de ikke lar seg gruppere.

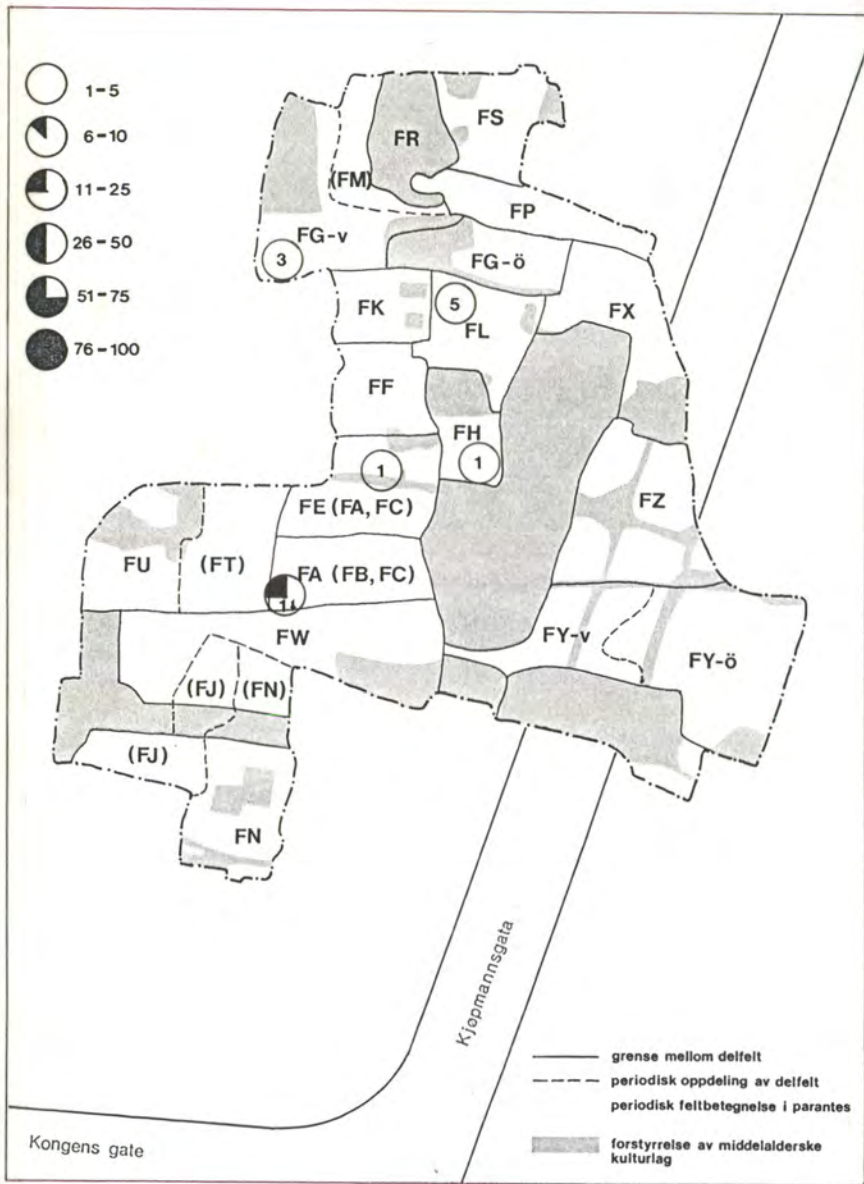
Denne finskoperioden tar slutt i løpet av 1200-tallet. Da kommer mer nøkterne sko i bruk, uten PY og snabel.

Skomakerteknisk, derimot, går utviklingen mot flere nyttige innretninger på skoene, som mer utstrakt bruk av kantbånd, bes og hælkappe.

Siste del av middelalderen har dessverre lite sko, så det er litt vanskelig å se overgangen til de etterreformatoriske skoene. Men det ser ut som om skiftet kom brått omkring år 1500. Da ble det slutt med de vendsydde skoene med tynne såler. Randsydde sko med tykke såler kom inn. Såleformen ble også radikalt forandret. De spisse tåpartiene ble brått tverre. Kilehæl kommer så vidt til syne omkring 1600. Snart kom helt oppbygde hæler og stive såler med bindsåle (innersåle), mellomsåle og yttersåle. Fra 1600-tallet er skoene lik våre nåtidige bortsett fra at de da var håndsydde.

Sålene som i løpet av middelalderen ble asymmetriske, ble derimot symmetriske igjen fra 1500 av. Slik holdt de seg til en gang i løpet av 1800-tallet.

SKOTYPE	ANTALL	DELFELT
 Høy reim 1	23	FA FL FE FH FGv
 Lav reim 1	1	FA

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 1

1:500

10 m

N

Fig. 30

Fasekart fase 1

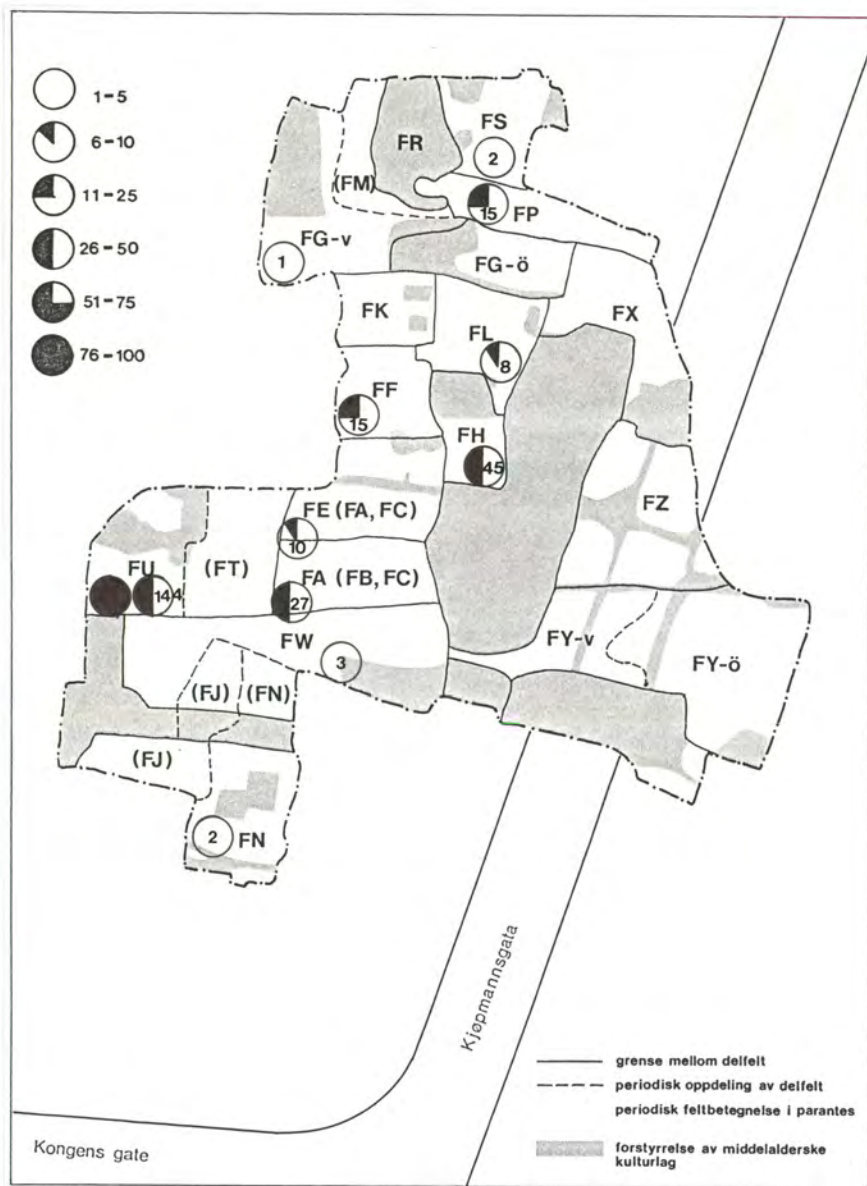
2.2 Horisontal fordeling og typologisk variasjon (vedlegg 2).

Fase 1 (fig. 30).

Fase 1 har bare to skotyper, Høy reim 1 og Lav reim.
Høy reim 1 har 23 sko og Lav reim har 1 sko.

Høy reim finnes i delfelt FE; FG; FA, FL og FH. FA har flest sko, 13 av 23.

Den enslige skoen av type Lav reim er fra FA. Det må bemerkes at denne aller første skoen av denne typen er hel og meget velsydd. Det vitner om godt håndverk i tidligste fase.

SKOTYPE	ANTALL	DEL FELT
Høy reim 1	208	FE FGv FA FL FN FH FU FW FS FP FF
Lav reim	54	FA FE FH FL FN FU
T.U.R.	7	FA FU FH FE
Høy reim 3	2	FF FU
Hudsko	1	FA

Fig. 31

Fasekart fase 2

Fase 2 (fig. 31).

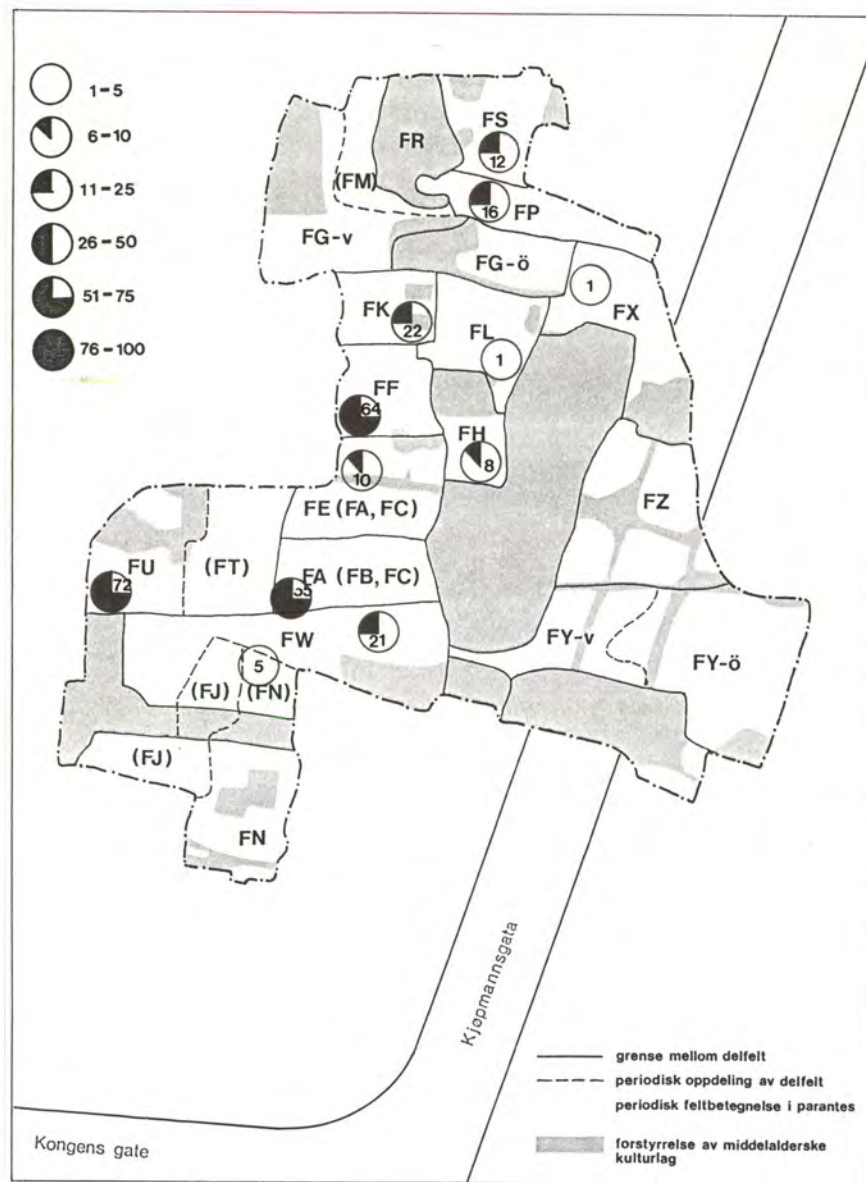
Fase 2 har fått to nye skotyper, TUR og Høy reim 3, i tillegg til de to typene fra fase 1.

Høy reim 1 har økt betraktelig i antall, fra 23 sko i fase 1 til 208 sko i fase 2. Så mange sko er det ingen andre skotyper som har i en fase. De fordeler seg på delfeltene FE, FA, FL, FN, FH, FU, FW, FP, FG, FS og FF. FU har flest, 102 av 208 sko, altså nesten halvparten.

Lav reim har utvidet sitt antall fra 1 til 54. De fordeler seg på delfeltene FA, FE, FH, FN og FU. Også av denne skotypen er det FU som har flest, 40 sko av 54.

TUR er en ny skotype med få sko. Den har 7 sko fordelt på delfeltene FA, FE, FH og FU.

Høy reim 3 er den andre nye skotypen. Den har to barnesko i FF og FU.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 3

1:500

10 m

SKOTYPE	ANTALL	DEL FELT
Høy reim 1	162	FE FA FN FH FU FW FS FP FK FF
Lav reim	114	FA FE FF FL FN FK FW FP FS FX FU
T.U.R	6	FE FH FU
Høy reim 3	5	FU FA FK

Fig. 32

Fasekart fase 3

Fase 3 (fig. 32).

Det er ingen nye skotyper i fase 3.

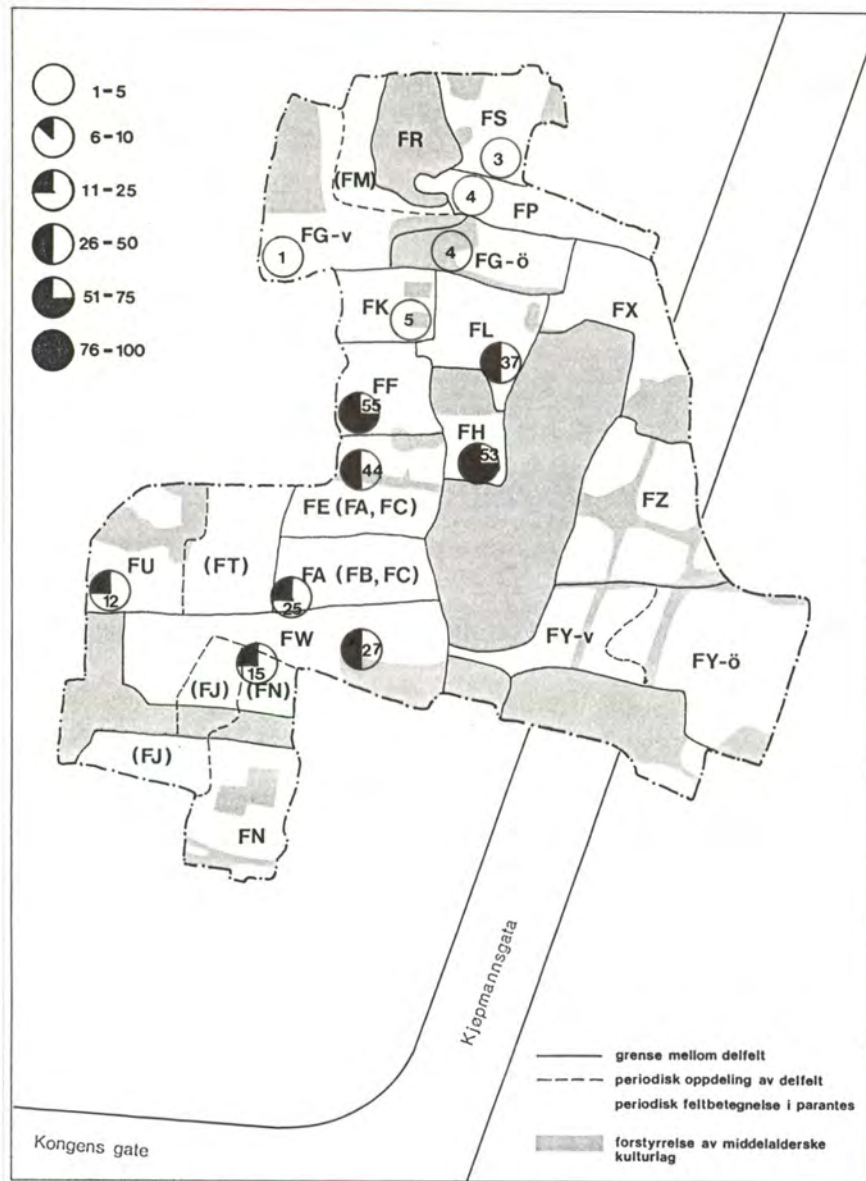
Høy reim 1 er fremdeles den tallrikeste, men antallet har minket til 162. Disse fordeler seg på 9 delfelt: FE, FA, FN, FH, FU, FW, FS, FK og FF. FF har flest sko, 48 av 162. Tyngdepunktet av Høy reim 1 har altså forflyttet seg fra FU til FF.

Lav reim har økt fra 54 til 114 sko. Disse fordeler seg på 11 delfelt: FA, FE, FF, FL, FN, FK, FW, FP, FS, FX og FU. Lav reim har fremdeles sitt tyngdepunkt i FU med 46 av 114 sko.

TUR har 6 sko fordelt på FE, FH og FU.

Høy reim 3 har 5 sko i FA, FK og FU. Av disse er det 4 barnesko.

SKOTYPE	ANTALL	DELFELT
Høy reim 1	78	FE FGv FA FU FN FH FL FW FS FK FF
Lav reim	203	FA FE FF FGø FH FL FN FK FS FU FW FP
Høy reim 3	2	FA FF
Andre reim 1	1	FL

Fig. 33

Fasekart fase 4

Fase 4 (fig. 33).

Fase 4 innvarsler en ny tid ved at en ny skotype med nye trekk viser seg, nemlig Andre reim 1. Høy reim 1, TUR og Høy reim 3 er fremdeles til stede.

Høy reim 1 har avtatt til 78 sko. Den er ikke lenger den dominerende skotypen. Den er fordelt på 11 delfelt. Som i fase 3 er det FA som har flest sko, 21 av 28.

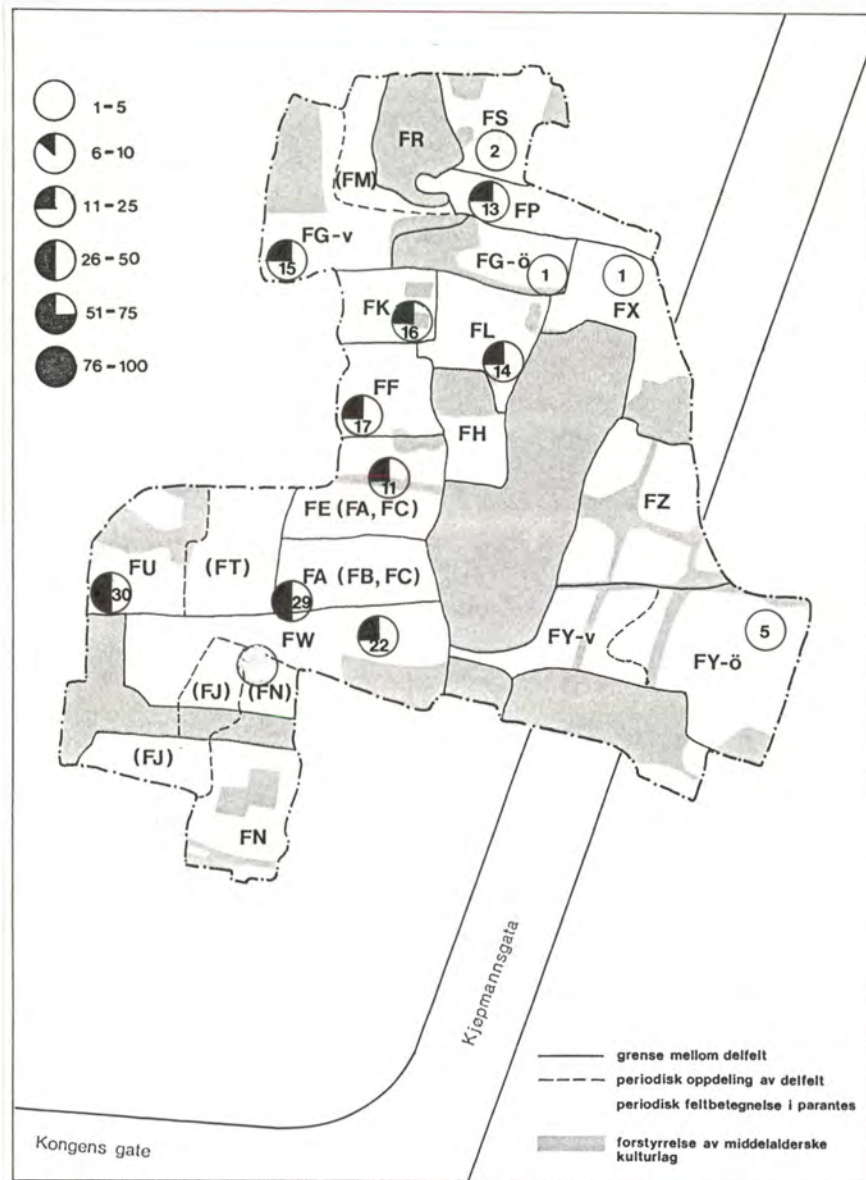
TUR har en sko, den siste, i delfelt FF.

Lav reim dominerer nå fullstendig. Tyngden av skotyper er forflyttet fra Høy reim 1 til Lav reim som nå har 203 sko. Det er det nest høyeste antall sko av en type i en fase. Det høyeste hadde Høy reim i fase 2 med 208 sko. Lav reim fordeler seg over 12 delfelt med flest sko i FA. Tyngdepunktet har altså forskjøvet seg fra FU i fase 3 til FA i fase 4.

Høy reim 3 har 2 barnesko i delfelt FA og FF.

Andre reim 1 er den nye skotypen som viser seg med 1 sko i delfelt FL.

Et trekk som karakteriserer skoene i de fire tidligste fasene er at alle sko og såler med hælpartiet i behold har BSO (baktill spiss oppbøyd såle). Et unntak er muligens den enslige skoen av type Andre reim 1, men da den mangler hælparti kan det ikke avgjøres. Vi vet at denne skotypen ellers alltid har rund hæl og ofte snabel.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 5

1:500

10 m

Fig. 34

Fasekart fase 5

SKOTYPE	ANTALL	DELFEIT
Høy reim 1	17	FGv FU FW FS FF
Lav reim	161	FA FE FF FGv FGø FL FN FK FS FU FW FP FYø
Andre reim 1	3	FK FYø
Sul 1	3	FL FU
Ar 1/Sul 1	2	FGv FK
Støvel 3	1	FF
Sidesnøre 1	1	FX

Fase 5 (fig. 34).

En ny tid er kommet etter et forsiktig framstøt i fase 4, med Andre reim 1. 7 skotyper er nå i bruk.

Høy reim 1, Lav reim og Andre reim 1 fortsetter. Høy reim 3 er usynlig til stede. TUR er ute for godt. SUL 1, Støvel 3 og Sidesnøre 1 er nye skotyper i fase 5.

Høy reim 1 er på vei ut. Den viser seg for siste gang med 17 sko, fordelt på delfeltene FG, FU, FW, FS og FF.

Lav reim er fremdeles den dominerende, men har avtatt noe, fra 203 i fase 4 til 161 i fase 5. Den sprer seg fremdeles på 13 delfelt med flest i FA og FU.

Andre reim 1 har 3 sko, 2 i delfelt FK og 1 i FYø.

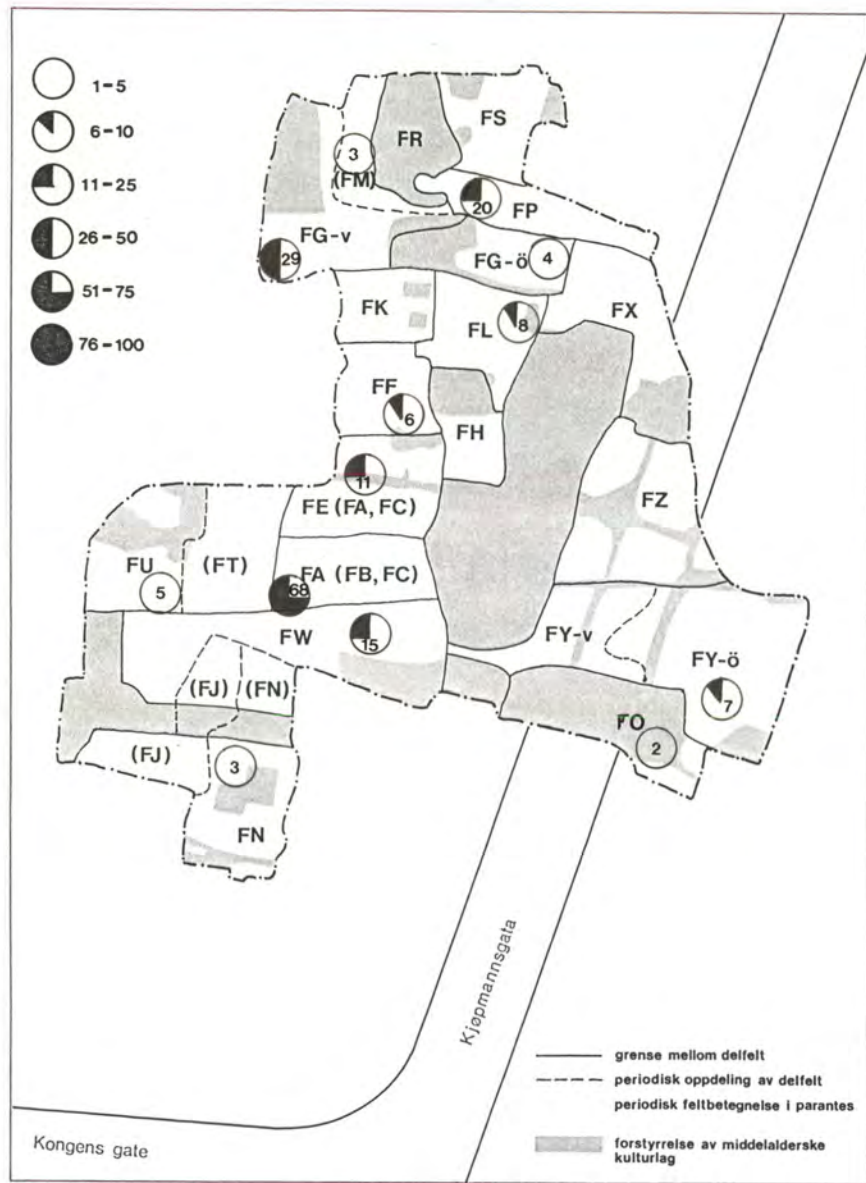
SUL har også 3 sko, to i delfelt FL og 1 i FU. SUL 1 er den første nye. Andre reim 1 og SUL 1 kan ikke skilles fra hverandre når bare forlæret er til stede, eventuelt sammen med noe av sidelæret. Disse forlærene telles derfor sammen. Vi har to slike i fase 5, fra delfelt FG og 1 fra FK.

Støvel 3 er den andre skotypen i fase 5. Den viser seg med 1 sko i delfelt FF.

Sidesnøre 1 er den tredje nye skotypen i fase 5. Den er til stede med 1 sko i delfelt FX.

Rund hæl, snabeltå, hælkappe og bes er nyheter som kommer inn med de nye skotypene i fase 5.

Også blant Lav reim har snabel og rund hæl begynt å snike seg inn, men storparten av Lav reim har fremdeles BSO og rund tå.

SKOTYPE	ANTALL	DEL FELT
Lav reim	112	FU FA FF FF FGv FL FM FN F-Yø FW FP
Høy reim 3	4	FA FP
Andre reim 1	9	FA FGø FL FF FP
Sul 1	11	FA FE FGv FL FU
Ar 1/Sul 1	7	FA FW FF
Støvel 3	12	FGø FP
Sidesnøre 1	7	FP FE
Andre reim 2	2	FA
Ukl. perf.	4	FA
Stropp 5	2	FGv FO
Sidesnøre 2	11	FE FGv FO F,ø

Fig. 35

Fasekart fase 6

Fase 6 (fig. 35).

Atter et nytt tidsavsnitt viser seg med 4 nye skotyper.

Høy reim 1 er helt ute, men Lav reim, Høy reim 3, Andre reim 1, SUL 1, Støvel 3 og Sidesnøre 1 er fremdeles i bruk.

De 4 nye er Andre reim 2, Ukl. perf., Stropp 5 og Sidesnøre 2. Lav reim fortsetter å avta. Den har nå 112 sko og er fremdeles den tallrikeste. I det hele tatt vil ingen andre skotyper komme opp i så høyt antall som Høy reim 1 og Lav reim hadde i de 6 første fasene. Lav reim fordeler seg på 12 delfelt med flest i FA, 46 av 116.

Høy reim 3 er dukket opp igjen med 4 sko uten å ha vært representert i fase 5. Delfelt FA har 2 sko og FP har 2.

Andre reim 1 har 9 sko. Dette er maksimum av denne skotypen som er en "fin" sko og derfor ikke særlig tallrik.

SUL har også sitt maksimum i fase 6, med 11 sko. Av disse er 7 fra FA. FE, FG, FL og FU har 1 sko hver. SUL er også en fin sko. Samlekolonnen Andre reim 1 og SUL 1 (forkortet A/S), kompletterer antallet av disse to skotypene. A/S har 7 sko, 4 i FA, 2 i FN og 1 i FF.

Støvel 3 som kom inn med 1 sko i fase 5 har nå 12 sko. Av disse er 10 i delfelt FP. De resterende 2 er fra FGØ.

Sidesnøre 1 som også kom inn med 1 sko i fase 5, har nå 7 sko. Av disse er 5 fra FP i likhet med Støvel 3. De resterende 2 er fra FE.

Andre reim 2 er den første av de nye skotypene i fase 6. Den opptrer med 2 sko og dette er alt. Den kommer ikke mer. Begge er fra FA.

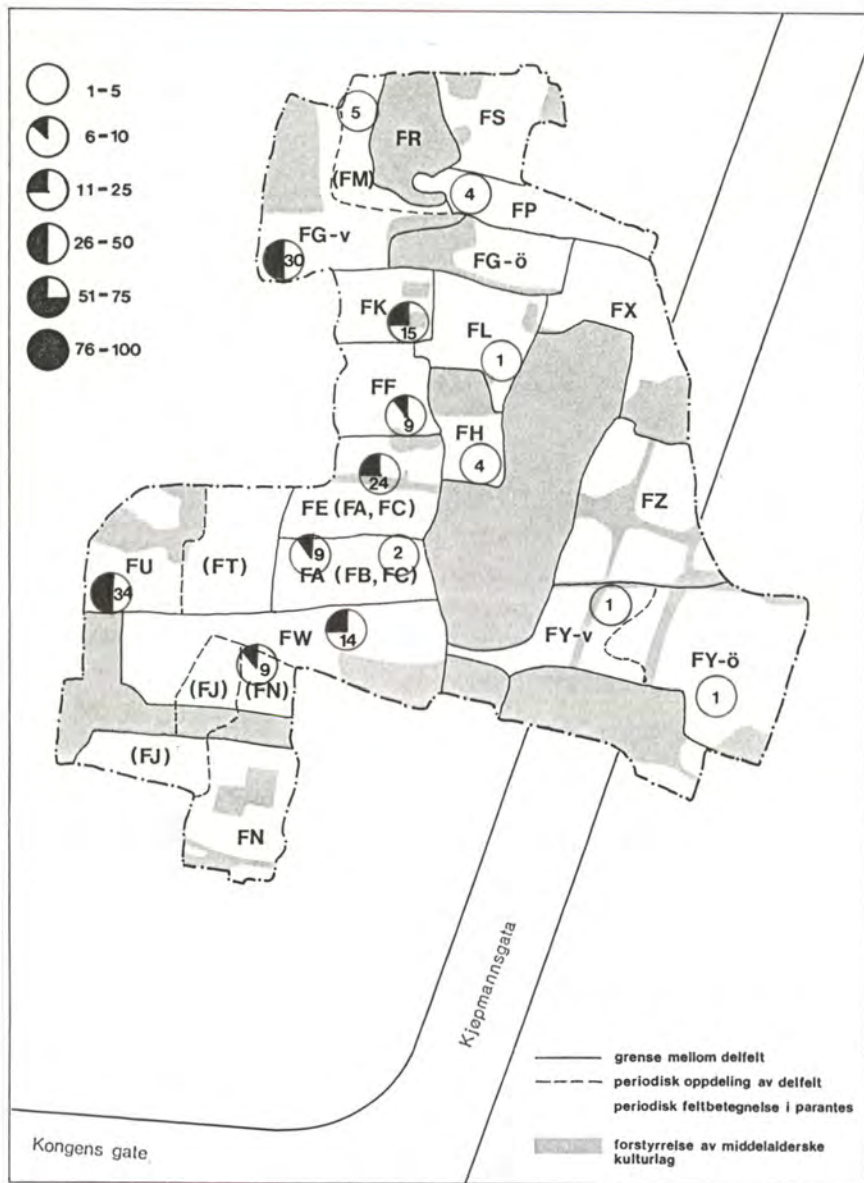
Ukl. perf. er den andre nye i fase 6. Den har 4 sko i delfelt FA.

Sidesnøre 2 er den tredje av de nye i fase 6. Den har 11 sko. Av disse er 6 fra delfelt FYØ, 3 fra FGv, 1 fra FE og 1 fra FO.

Stropp 5 er den fjerde nye. Den har 2 sko, en i FGv og 1 i FO.

Fase 6 er den siste fasen som har sko med BSO. Snabel er et vanlig element i halvparten av de 10 skotypene i fase 6: Andre reim 1, SUL 1, Ukl. perf., Stropp 5 og Sidesnøre 2. Dette er fine sko. Fase 6 er den fasen som har flest fine sko, 44 i alt.

SKOTYPE	ANTALL	DELFELT
Lav reim	56	FA FE FGv FH FN FK FYv FU FP FH FM FW
Høy reim 3	8	FGv FF FU FE
Andre reim 1	3	FA FI FW
Sul 1	5	FA FE FU
Ar 1/Sul 1	11	FA FO FU FW
Støvel 3	21	FGv FH FM FK
Sidesnøre 1	32	
Ukl. perf.	2	FE FU
Stropp 5	5	FGv FM
Sidesnøre 2	9	FE FGv FN FP
Stropp 4	1	FN
Støvel 3	3	FN
Stropp 1-2	3	FE FK
Frontsnøre	3	FC (FA) FW

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 7

1:500

10 m

N

Fig. 36

Fasekart fase 7

Fase 7 (fig. 36).

Fase 7 danner sammen med fase 8 de mest varierte fasene i den skotypologiske utviklingen. De har hele 14 skotyper. I antall sko, derimot, ligger det ikke på topp.

Fra tidligere trinn har vi fremdeles Lav reim, Høy reim 3, Andre reim 1, SUL 1, Støvel 3, Sidesnøre 1, Ukl. perf., Stropp 5 og Sidesnøre 2.

De nye skotypene som kommer inn er helt uten dekor. Snabel kan forekomme. De nye er Stropp 4, Støvel 1, Stropp 1-2 og Frontsnøresko.

Lav reim har avtatt til 56 sko og er den tallrikeste for siste gang. De fordeler seg på delfelt FA, FE, FGv, FH, FM, FN, FK, FYv, FU og FW med flest sko i FU, 22 sko.

Høy reim 3 har økt til 8 sko, 5 i FGv, resten i FF, FU og FE. To av disse er barnesko.

Andre reim 1 går ut med 3 sko i FA, FL og FW.

SUL 1 har avtatt til 5 sko, i FE, FU og FA.

Samlekolonnen A/S har økt til 11 sko fordelt på FA, FO, FU, FW of FYø, med flest, 5 sko, i FU.

Støvel 3 har økt til 21 sko fordelt på FGv, FH, FM, FK, FF og FU, med flest, 12 sko, i FGv.

Sidesnøre 1 har økt til 32 sko, fordelt på FA, FE, FGv, FH, FK, FF og FW, med flest, 13 sko, i FE.

Ukl. perf. går ut med to sko i FE og FU.

Stropp 5 har økt til 5 sko i FGv og FM.

Sidesnøre 2 har avtatt til 9 sko i FE, FGv, FN og FP.

Nye skotyper:

Stropp 4 viser seg med 1 sko i delfelt FN.

Støvel 1 (el. Hose) kommer inn med 3 sko i FN.

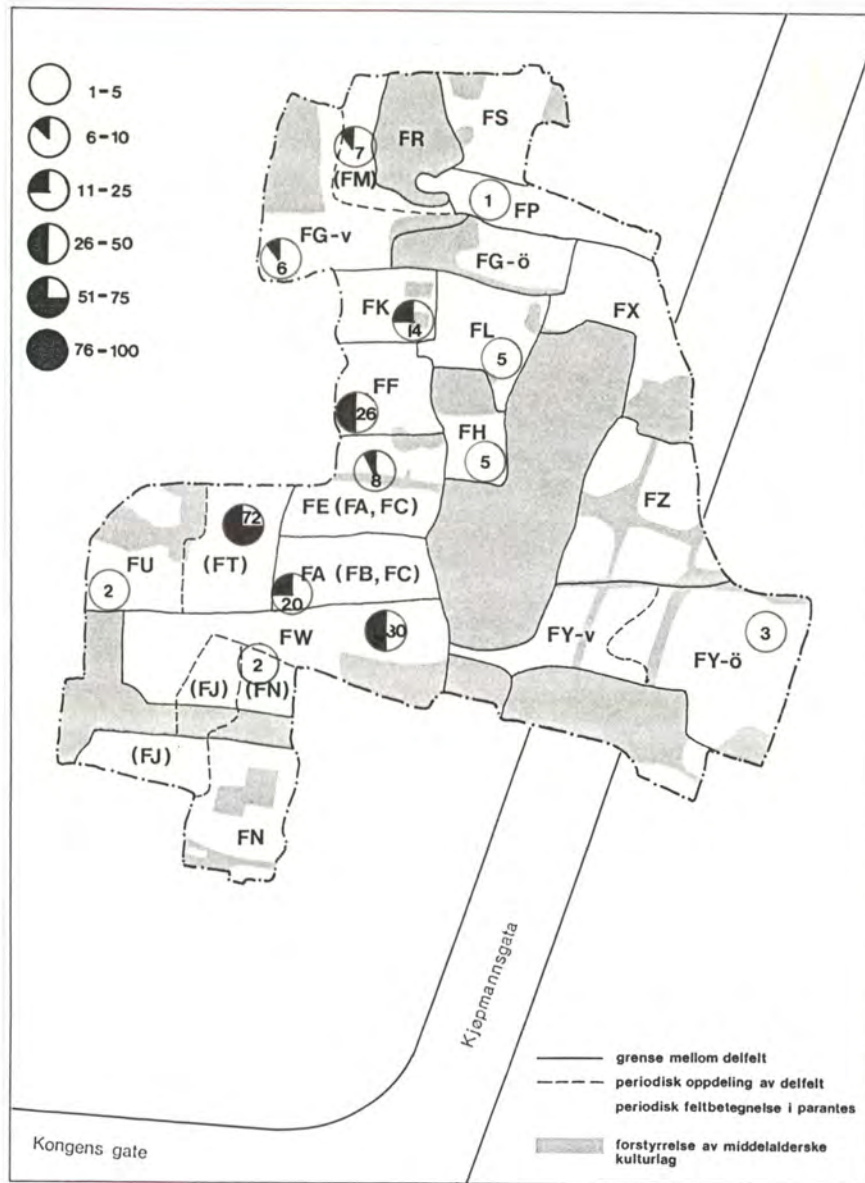
Stropp 1-2 har 3 sko i FE og FK.

Frontsnøre har også 3 sko. Disse er i delfelt FC (FA) og FN.

Hudsko dukker opp igjen for første gang siden fase 2, i FU.

Fase 7 er en fase der fine sko avtar og nøkterne sko tiltar.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 8

1:500

10 m

Fig. 37

Fasekart fase 8

SKOTYPE	ANTALL	DEL FELT
Lav reim	3	FA FGv FU
Hey reim 3	12	FA FGv FT FYø
Ar 1/Sul 1	1	FW
Støvel 3	33	FA FE FGv FM FN FT FW FK FF
Sidesnøre 1	76	FF FT FW FA FH FM FGv FL FK
Stropp 5	2	FT
Sidesnøre 2	4	FA FGv FF FP
Stropp 4	16	FT
Støvel 1	9	FA FE FH FT
Stropp 1-2	28	FH FK FF FT FU FW
Frontsnøre	6	FC (FA)
Sul 3	6	FT FK
Støvel 2	1	FW
Hudsko	2	FE FT

Fase 8 (fig. 37)

Som fase 7 er dette en fase med mange skotyper. I antall sko ligger den over fase 7. Av de tidligere typene er fremdeles 12 i bruk. Bare to nye typer introduseres i fase 8. SUL 3 viser seg for første og siste og eneste gang med 6 sko. FT har 4 og FK har 2 sko. Støvel 2 har 1 barnesko fra FW. Her må bemerkes at Hudsko ikke telles som type. Vi må regne med at hudsko hele tiden har vært i bruk, men de viser seg bare i fase 2, 7, 8, 9 og 10. Lav reim som har vært den tallrikeste viser seg nå for siste gang. Den har 3 sko i delfelt FA, FGv og FU.

Høy reim 3 har økt til 12 sko i FA, FGv, FT og FYø, med flest, 7 sko i FT.

SUL 1 er midlertidig ute.

Samlekolonnen A/S viser 1 sko i delfelt FW.

Støvel 3 har nå sin største forekomst med 33 sko. Den fordeler seg på 9 delfelt med flest, 8 sko, i FT og 7 sko i FF.

Sidesnøre 1 er den skoen som er tallsterkest i fase 8. Den har 76 sko, et antall som bare Høy reim 1 og Lav reim har overskredet. De fordeler seg på 10 delfelt med flest, 21 sko, i FW og 24 i FT.

Stropp 5 går ut med sine siste 2 sko i FT. Begge er barnesko.

Sidesnøre 2 avtar til 4 sko. De er fra FA, FGv, FF og FP.

Stropp 4 har økt til 16 sko som er det meste denne skotypen har i noen fase. De er alle fra FT. Fire er barnesko.

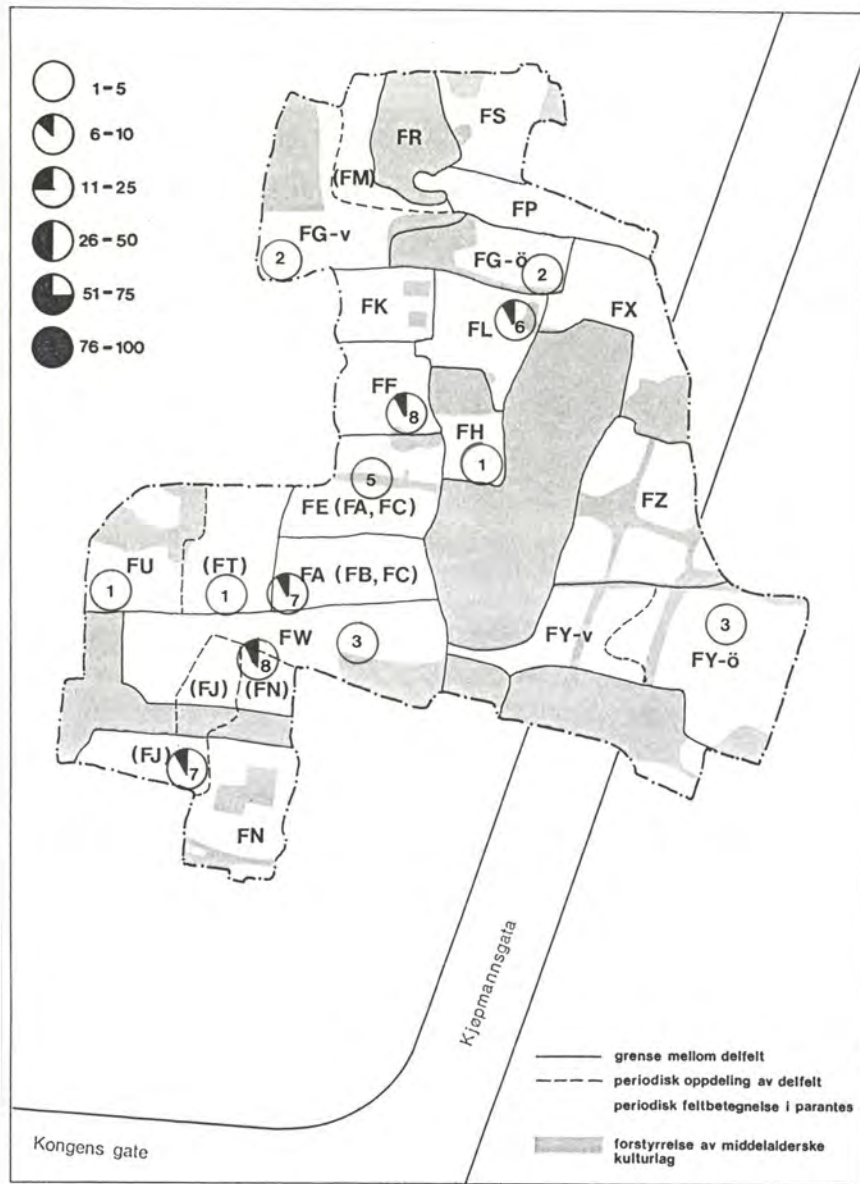
Støvel 1 (Hose) har også økt og har nå 9 eksemplarer fordelt på 4 delfelt med flest, 8 sko, i FE.

Stropp 1-2 har økt sterkt, til 28 sko. De fordeler seg på 6 delfelt med flest, 9 sko, i FT og 8 i FF.

Frontsnøre har økt til 6 sko, alle fra FC (FA).

Hudsko viser seg med 2 sko i FE og FT.

Fase 8 er en fase der fine sko avtar eller går ut og nøkterne sko har sin største utbredelse.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 9

1:500

10 m

SKOTYPE	ANTALL	DEL FELT
Hey reim 3	4	FF FT FYø
Sul 1	1	FW
Støvel 3	7	FA FGø FF FU
Sidesnøre 1	11	FA FE FGø FL FF
Sidesnøre 2	1	FF
Stropp 4	2	FF FW
Støvel 1	6	
Stropp 1-2	16	FA FE FGv FJs FN
Frontsnøre	4	FE FJs FW
Støvel 2	1	FYø
Hudsko	1	FF

Fig. 38

Fasekart fase 9

Fase 9 (fig. 38).

I fase 9 er det ingen nye skotyper. Antallet typer er gått noe ned, og antallet sko er sterkt redusert.

Høy reim 3 viser seg for siste gang med 4 sko. De er fra delfelt FF, FT og FYø. En av disse er barnesko.

SUL viser seg med sin siste sko. Den er fra FW.

Støvel 3 har redusert sitt antall sterkt fra 33 i fase 8 til 7 i fase 9. De kommer fra delfelt FA, FGø, FF og FU med flest, 4 sko, i FA.

Sidesnøre 1 er også sterkt redusert, fra 76 i fase 8 til 11 i fase 9. De er fra FA, FE, FG, FL og FF, med flest, 6 sko, i FL.

Sidesnøre 2 viser seg for siste gang med 1 sko i FF.

Stropp 4 har 2 sko i FW og går dermed ut.

Støvel 1 (Hose) har redusert sitt antall fra 9 i fase 8 til 6 i fase 9, fordelt på FE, FH, FJs, FN og FF.

Stropp 1-2 er gått ned i antall fra 28 i fase 8 til 16 i fase 9. Dette er det høyeste antallet av en skotype her i fase 9. De fordeler seg i delfeltene FA, FE, FJs og FN med flest, 7 sko, i FN.

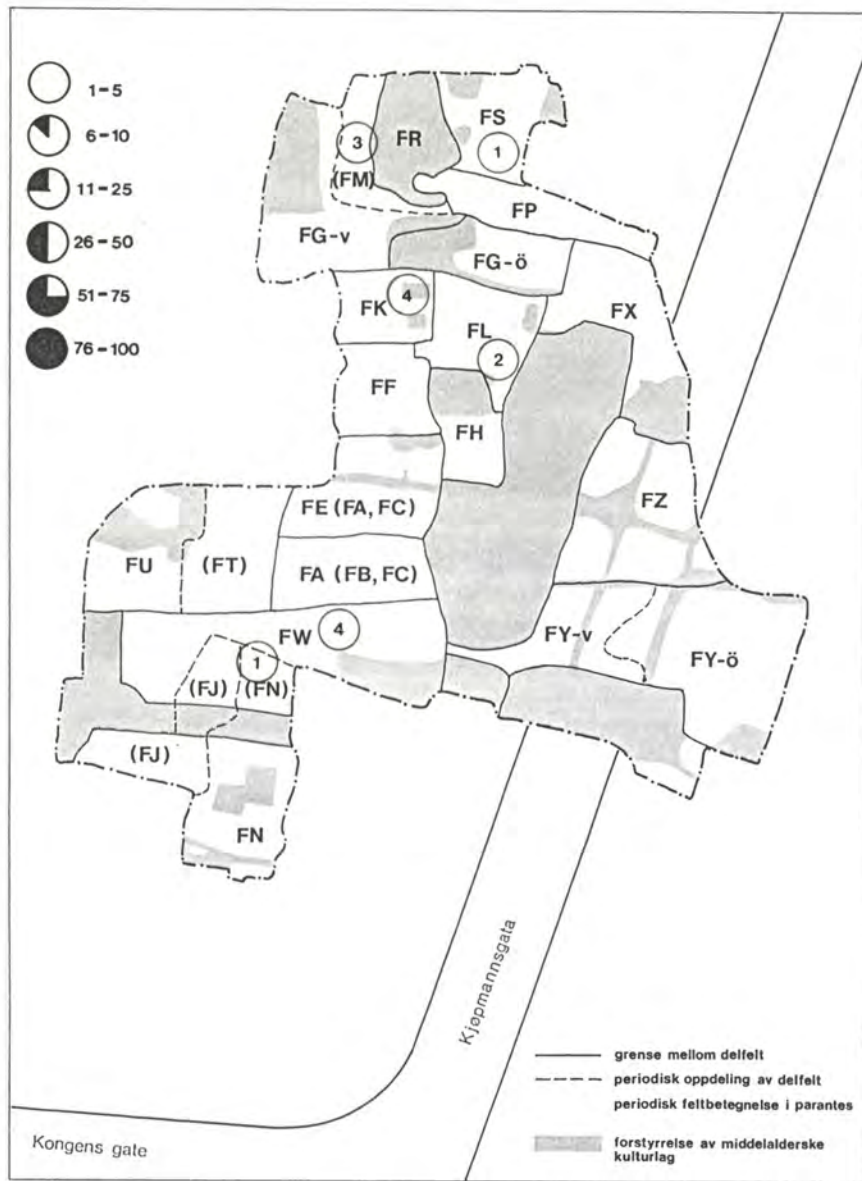
Frontsnøre er gått ned i antall fra 6 i fase 8 til 4 i fase 9. De er fra delfelt FE, FJs og FW.

Støvel har 1 sko som før. Den er fra FYø.

Hudsko viser seg med 1 sko i FF.

Fase 9 viser stagnasjon i antall og typer og i antall sko. Samtlige skotyper viser nedgang og ingen nye kommer inn.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 10

1:500

10 m

SKOTYPE	ANTALL	DEL FELT
Støvel 3	2	FL
Sidesnøre 1	2	FM
Stropp 4	2	FW
Støvel 1	1	FK
Stropp 1-2	4	FJn FK FS
Frontsnøre	2	FW
Støvel 2	1	FM
Hudsko	1	FK

Fig. 39

Fasekart fase 10

Fase 10 (fig. 39).

Nedgangen fortsetter. Fase 10 viser reduksjon i skotyper og sterk reduksjon i antall sko. Ingen nye skotyper viser seg.

Støvel 3 viser sine siste eksemplarer i delfelt FL, 2 stk.

Sidesnøre 1 har 2 sko mot 11 i fase 9. Begge er fra delfelt FM.

Stropp viser sine siste 2 sko. De er begge fra FW. Den ene er en barnesko.

Støvel 1 (Hose) har bare 1 eksemplar. Det er et forlær fra FK.

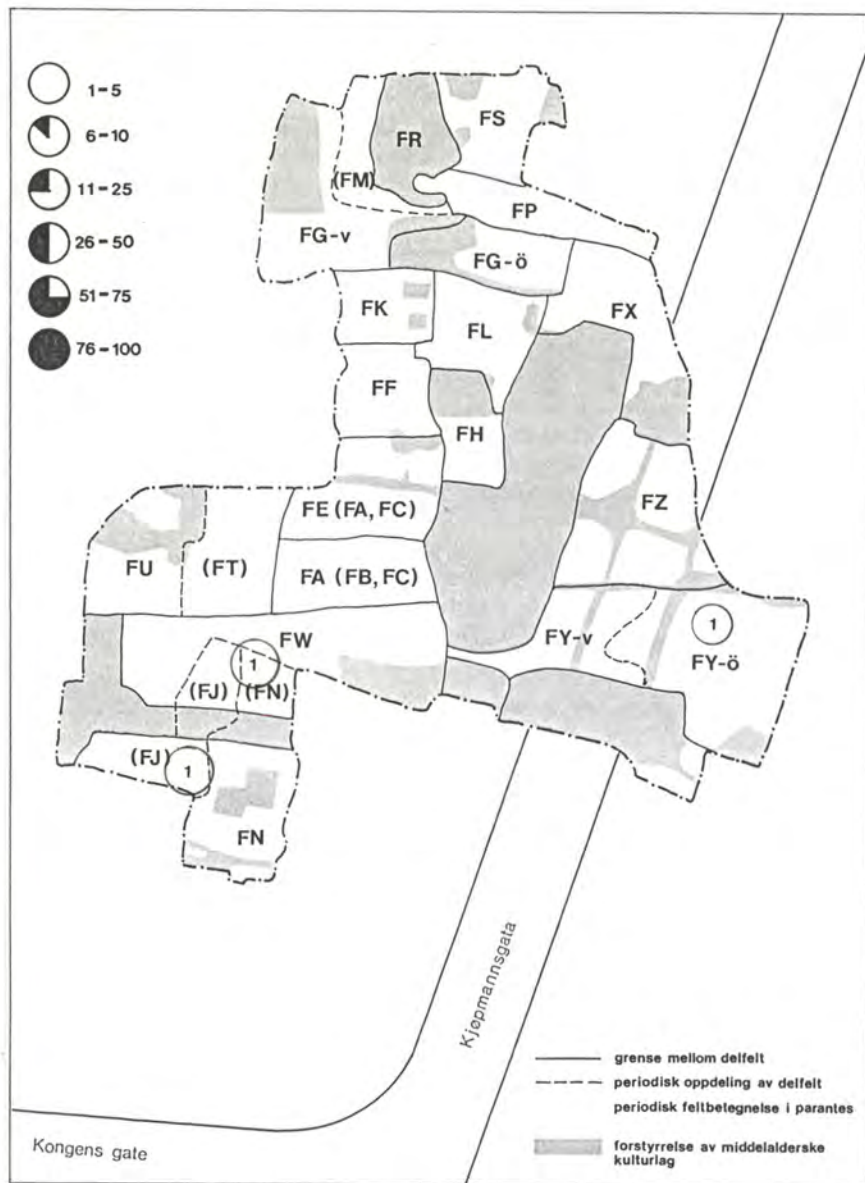
Stropp 1-2 har 4 sko i fase 10 mot 16 i fase 9. Disse er det høyeste antallet av en type i fase 10. De er fra FJn, FS og FK.

Frontsnøre er redusert til 2 sko fra FW.

Støvel 2 har 1 eksemplar som i de to foregående fasene, og viser seg for tredje og siste gang. Den er fra delfelt FM.

Hudsko, den siste, er fra FK.

Fase 10 er fattig på sko. Alle skotyper er sterkt redusert i antall og ingen nye er kommet til.

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 11

1:500

10 m

SKOTYPE	ANTALL	DEL FELT
Støvel 1	1	FJs
Stropp 1-2	1	FN
Frontsnøre	1	FYø

Fig. 40

Fasekart fase 11

Fase 11 (fig. 40).

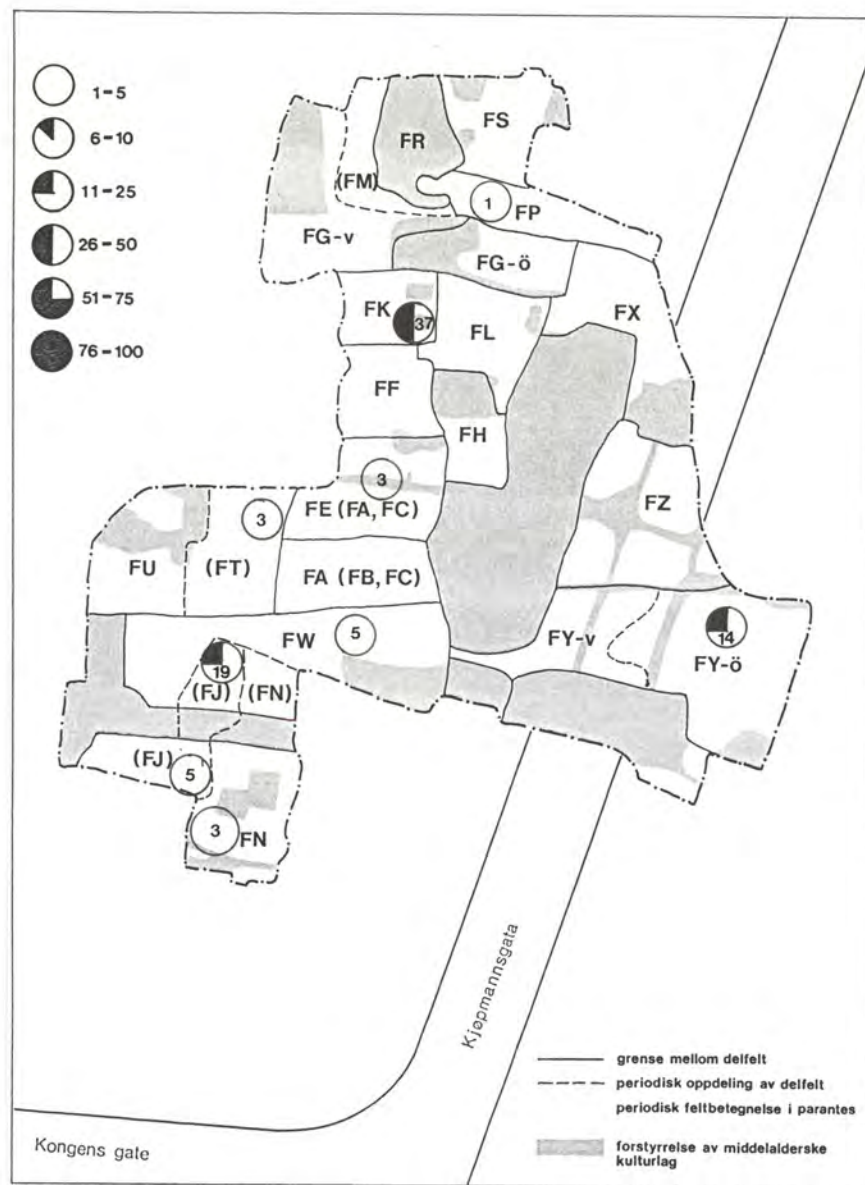
I fase 11 er Sidesnøre 1 midlertidig ute, men regnes likevel med som type. Ingen nye typer kommer inn i denne fasen. Tre av de foregående skotypene er til stede med 1 sko hver.

Støvel 1 fra delfelt FJs.

Stropp 1-2 fra delfelt FN.

Frontsnøre fra delfelt FYø.

Fase 11 er en særdeles skofattig fase uten nyheter.

SKOTYPE	ANTALL	DEL FELT
Sidesnøre 1	2	FT FW
Stropp 1-2	2	FN FP
Frontsnøre	29	FYø FJs FA FN FK FT FW
Komule	11	FJn FJs FN
Rund rand	12	FJn FJs
Halvtøffel	6	FK
Stropp 3	28	FK

FOLKEBIBLIOTEKSTOMTEN

FASE 12

1:500

10m

Fig. 41

Fasekart fase 12

Fase 12 (fig. 41).

Atter en fase med mange sko. Tre av de foregående skotypene er fremdeles til stede, og fire nye er kommet inn.

Sidesnøre 2 har sine siste 2 sko i fase 12. De er fra FT og FW.

Stropp 1-2 har også sine siste 2 sko i fase 12. De er fra delfeltene FN og FP.

Frontsnøre har sin renessanse i fase 12. De er til stede med hele 29 sko, mot tidligere 3, 6, 4, 2 og 1 i fasen. De fordeler seg her over 7 delfelt med de fleste, 15 sko, i delfelt FYø. 2 sko er barnesko.

De nye skotypene:

Komuler, 11 sko, 10 av disse er fra FJ. En er fra FN.

Randsydd med rund tå, 12 sko, 11 er fra FJ og en er fra FN.

Halvtøffel, 6 sko, alle er fra delfelt FK.

Stropp 3, 28 sko, alle er fra delfelt FK.

De 4 nye skotypene skiller seg sterkt ut fra dem vi hittil har sett. Det er tydelig at en ny tidsalder avspeiler seg også i skomaterialet. Alle fire har tykke såler og er randsydd i motsetning til middelalderskoene som alle er vendsydd med tynne såler. Siden fremdeles 2 vendsydd sko er i bruk, rommer fase 12 både en overgangsperiode og en helt ny æra. To av de nye skotypene har også hæler, enten lærhæl eller lærkledd trehæl.

Fase 12 er en langvarig fase som både dekker en overgangsperiode og en helt ny tid med høyt utviklet skomakerteknikk. Den rommer trolig siste del av 1400-tallet, hele 1500-tallet og det meste av 1600-tallet. Den er altså hovedsakelig etterreformatrisk.

2.3 Såletypene (se vedlegg 3).

Jeg har analysert alle hele såler, dvs. såler med og uten overlær mht. formmessig utvikling (fig. 42). Såler som ikke er hele har jeg utelatt selv om de har en form som kunne utfylle bildet. Barnesåler er også utelatt dersom de ikke har en form som sier noe mer enn at de er barnesåler. Barnesåler er som regel nøytrale i formen, særlig hvis de er små. Men noen barnesåler har "voksen" form. Disse er tatt med.

Når det gjelder såler med baktill spiss oppbøyd såle (BSO), er disse så tallrike at de ville sprengte skjemaet om alle skulle med. Derfor har jeg bare tatt med BSO-såler fra delfelt FA for at de ikke skulle mangle i bildet.

Imidlertid er alle BSO-såler som avvikler fra det normale tatt med. Dette gjelder såler som er sydd med en søm ligner randsøm. Disse har to rader med sømhull innenfor kanten i motsetning til det vanlige som er en rad. Normalt gikk sømhullene gjennom læret fra sålens sårkant (tverrsnitt) og til sålens innside litt innenfor kanten. Ved "randsøm" går sømhullet både inn og ut litt innenfor kanten av sålens innside. Den har ikke gått tvers gjennom sålen. I begge tilfelle gjelder det at når sålen er slitt, som er det vanlige, går hullene tvers gjennom sålen fordi sålens underside er avslitt. Sålens bakre spiss som går opp i en spalte i overlæret er derimot sydd med vanlig vendsøm, fig. 21 (se side 49).

På listen har jeg dessuten tatt med randsyde såler som ikke er hele. Dette for å se om randsyde såler er fra samme fase eller særlig tidlige. Med hele og ikke hele randsyde såler har vi 2 fra fase 1, fire fra fase 1 eller 2 og tre fra fase 3. De er altså ikke tallrike, ikke fra samme fase, og heller ikke de aller tidligste. BSO-såler med randsøm er kjent fra andre utgravninger, bl.a. fra London (Grew & de Neergaard 1988, s. 51). Den engelske sålen er datert til tidlig eller midt-1100-tall.

Jeg har skilt ut en type BSO-såler fra de vanlige, nemlig de med dråpeform. Disse kaller jeg såletype 1 og er samtidige med vanlige BSO-såler, som jeg kaller såletype 2.

Såletype 1: Såle med baktill oppbøyd spiss (BSO) og dråpeform.

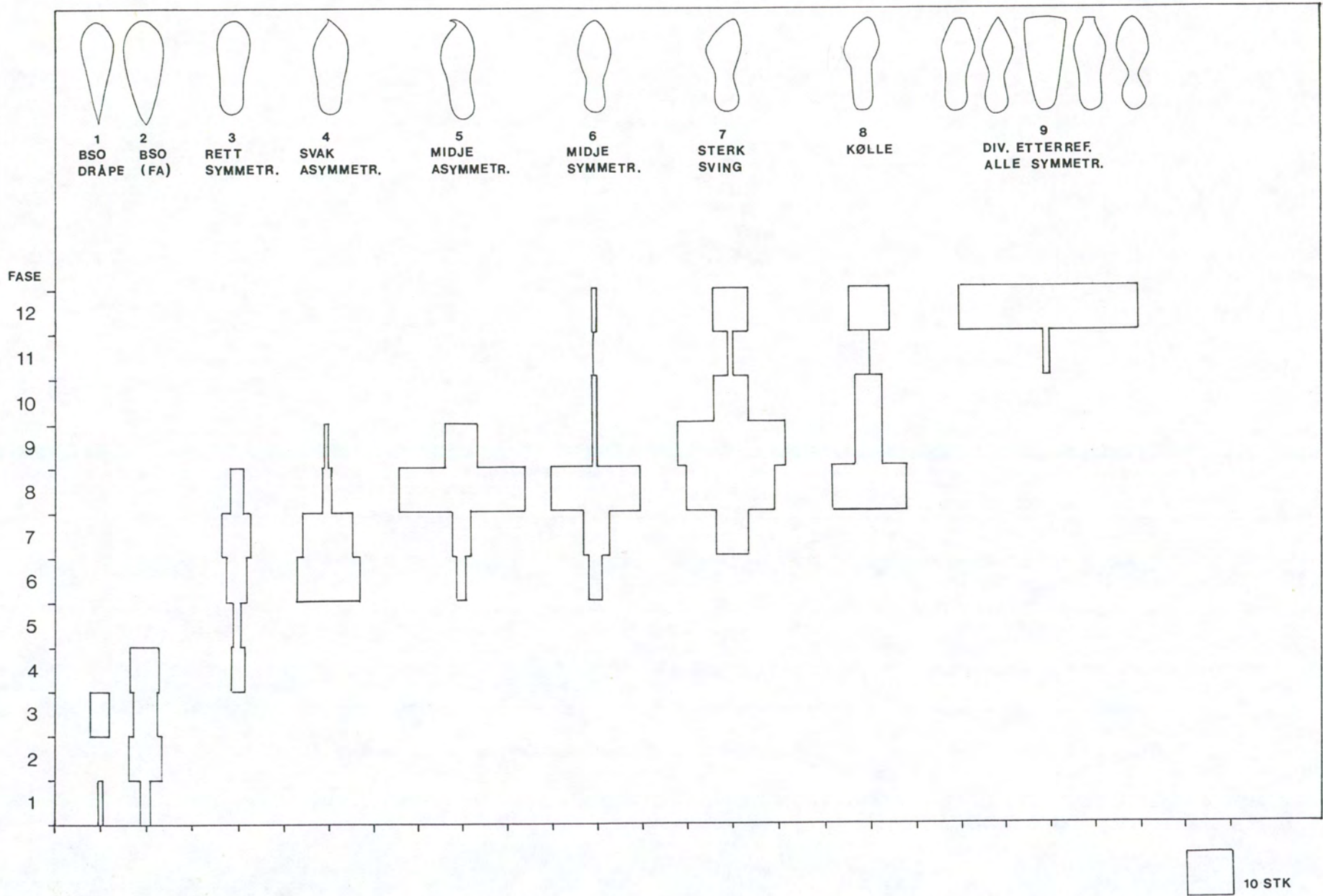
Vi har 8 såler i alt fra FA. De fordeler seg på fase 1, 1 eller 2 og 3. En av sålene er ikke hel, men tas med fordi dråpeformen er så sjelden. Den er voksen, de andre er barnesåler. De to minste er 16 cm, spissen medregnet. Spissen på de dråpeformede sålene er så lang og tynn at den må ha nådd helt opp til fotranden (ismettet). Fra FE, FF, FP, FS og FU er det funnet barnesåler. Tre av de åtte er fra fase 1 eller 2. Resten er fra fase 1 og 3. En er fra fase 1 og fire fra fase 3, fig. 43a.

Såletype 2: Såler med baktill oppbøyd spiss, av vanlig type.

De vanlige BSO-sålene (ikke dråpeformet), har rund tå og rette sider. De er symmetriske. Enkelte har riktignok en litt asymmetrisk form, men det skyldes trolig tildanning ved bruk. BSO er den aller vanligste såleformen på Folkebibliotekstomten. De tilhører sko av type Høy reim 1 og Lav reim. Høy reim 1 går ut av bruk i løpet av fase 5. Lav reim er litt lenger i bruk, og skifter fra BSO til rund hæl i løpet av fase 5 og 6. Etter fase 6 er ikke BSO lenger i bruk. Fra delfelt FA har vi 20 slike såler, fig. 43b.

Fig. 42

Sålediagram.

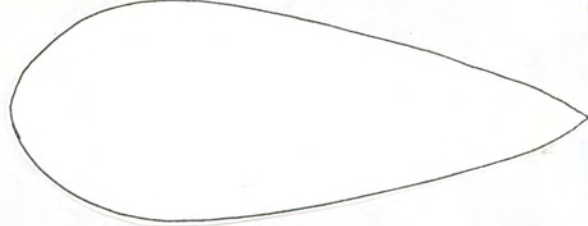
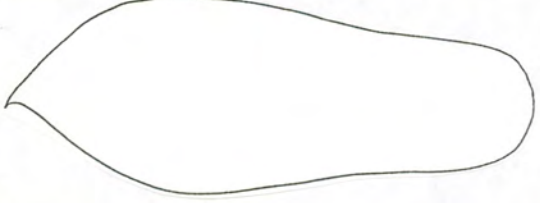

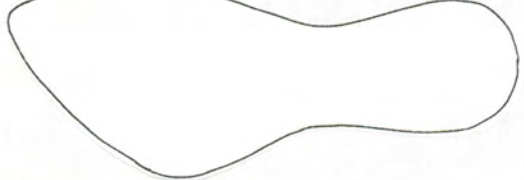

	<p>Baktil spiss oppbøyd såle med dråpeform. BSO. a</p>
	<p>Baktil spiss oppbøyd såle. BSO. b</p>
	<p>Symmetrisk såle med rund hæl. c</p>
	<p>Svakt asymmetrisk. Ikke innsvinget midparti. d</p>
	<p>Svakt asymmetrisk. Innsvinget midparti. e</p>
	<p>Symmetrisk såle. Innsvinget midparti. f</p>
	<p>Sterkt asymmetrisk. Smalt midparti. g</p>
	<p>Lang symmetrisk bakpart. Sterkt asymmetrisk forpart. Kølle. h</p>

Fig. 43a - h Såletyper.

Såletype 3: Symmetriske såler med rund hæl.

Disse sålene har rette sider uten "midje". Tåen kan være rund, spiss, eller ha snabel. Såletype 3 er en videreutvikling fra såletype 2. Hælen er blitt rund, men sålen har beholdt den rette, symmetriske formen. De fleste har rund tå. Ca. halvparten har enten spiss, litt spiss eller snabeltå. De sålene som har tilhørende overlær er av typen Lav reim, Andre reim 1 eller SUL 1. Vi har 18 sko som fordeler seg jevnt på fase 3 til 8. Tre såler er fra usikre faser, 6/7, 7/8 og 8/9, fig. 43c.

Såletype 4: Svakt asymmetriske såler.

Midtpartiet er svakt innsvingt eller ikke innsvingt. Men forpartiet er alltid formet slik at vi kan se forskjell på høyre og venstre sko. Av 28 såler har 18 snabel, 6 spiss tå og 4 rund tå. En sko som ikke kan fasebestemmes, fra fase 4 eller 5, har spiss tå. Såletype 4 begynner i fase 6 som har de fleste sålene, 14 av 28. De går ut i fase 9 med en sko. De sålene som har overlær er av type Lav reim, Andre reim 1, 2 sko, SUL 1, 5 sko og Andre reim 1 eller SUL 1, 5 sko. Skoen fra fase 4 eller 5 er av type Lav reim, fig. 43d.

Såletype 5: Svakt symmetriske såler med innsvingt midtparti.

Det som skiller såletype 5 fra såletype 4 er at nr. 5 har tydelig innsving i midtpartiet. I alt er det 47 såler, derav 6 med usikker fasebestemmelse. Av de 47 sålene har 8 snabel, 6 har spiss tå, 15 har mer eller mindre oval tå og 18 har rund tå. Det ser ut som om type 5 avløser type 4. Type 5 tiltar og type 4 avtar. Begge har få såler i fase 9 der de går ut. Når overlær er til stede er dette av type Sidesnøre 1, 3 eller 4 sko, SUL 1, 3 eller 4 sko (disse kan i blant ligne hverandre) og Sidesnøre 2, 3 sko, fig. 43e.

Såletype 6: Symmetriske såler med innsvingt midtparti (midje).

For enkelhets skyld kaller jeg heretter det innsvingte midtpartiet "midje". Selv om utviklingen tilsynelatende går fra symmetriske til asymmetriske såler. De opptrer samtidig med såletype 4 og 5 men varer lenger, da de i tillegg til fase 6-9 også har en såle i fase 10 og en i fase 12. I alt har vi 35 såler av type 5. Såletype 6 skiller seg fra type 1, 2 og 3 ved at de har midje. I alt har vi 35 såler av type 6. Tre av disse er fra usikker fase, 6/7 og 8/12. Som såle 5 er de fleste fra fase 8, i alt 20 av 32 fasebestemte. Fase 9, 10 og 12 har bare 1 såle hver. 7 såler har snabel, 10 har spiss tå, 6 har oval tå, 12 har rund eller butt tå. Såler med tilhørende overlær er av skotype 1, 5 sko, Sidesnøre 2, 1 sko, Støvel 3, 1 sko og Frontsnøre, 1 sko, fig. 43f.

Såletype 7: Sterkt symmetriske såler med smal midje og utbuktet lilletåside.

Formen kan variere men fellestrekket er en utpreget asymmetrisk, nesten karikert form. Forfoten er bred og utbuktet mot lilletåsiden. Men enkelte dreier over mot stortåsiden. Noen har sterkt innsnevret midtparti, enten med skarp knekk eller vanlig myk kurve. De med skarp knekk har gjerne også skarp knekk der forfoten dreier inn mot tåpartiet. Når midtpartiet er særlig smalt blir også hælpartiet sterkt utvidet i forhold til midjen. Men stort sett er

det det brede forpartiet som dominerer såletype 7. Tåen kan være spiss, oval eller rund. Såletype 7 begynner i fase 7 og er fremdeles til stede i fase 12 som er vår siste fase. Dette er den tallrikeste såletypen. Ikke alle er like karakteristiske, men alle med tendens til de nevnte formene regnes som såletype 7. Typen har i alt 68 såler, derav 4 med usikker fasebestemmelse. Den tiltar i antall til fase 9 som har flest såler, 23 av 68. Deretter har den 7 såler i fase 10 og i fase 12. Fase 11 som er skofattig i det hele tatt, har bare en såle. Når overlær er til stede er dette av type Stropp 1-2, 1 sko, SUL 3, 2 sko, Høy reim 3, 1 sko (barn), Stropp 4, 1 sko og Frontsnøre, 1 sko, fig. 43g.

Såletype 8: Såler med kølleform.

Når jeg kaller denne formen kølleform er det fordi bakstykket er langt, rett og smalt i forhold til den brede forfoten. Forfoten ligner såle 7, men det håndtakliknende bakstykket skiller den ut fra såletype 7. En av sålene har snabel. Dette er bemerkelsesverdig fordi det er den eneste senmiddelalderiske skoen i vårt materiale som har snabel. Snabel er ellers vanlig i utenlandsk senmiddelaldermateriale men har vært savnet her. Våre snabler er tallrike i det tidlig- og høymiddelalderiske materialet, dvs. 1200-tallet. Overlæret til vår sensnabelsko er også uvanlig og ligner ikke noen av våre skotyper. Det har vannrett bakstykke med høy, smal, trekantet hælkappe og forstykke som er rett avskåret over vristen. Dette har trolig gjort skoen vanskelig å få av og på, da den er blitt omgjort til frontsnøresko ved en amatøraktig skåret split med to snørehull på hver side. Når såletype 8 har overlær er disse av type Frontsnøre, 8 sko, Sidesnøre 1, 1 sko, Stropp 1-2, 1 sko, Stropp 4, 2 sko og muligens en Støvel 1, fig. 43h. Snabelsålen: Se fig. 22.

Etterreformatoriske såler, eller såler fra slutten av 1400-tallet og deretter.

Disse vil bli mer summarisk behandlet da de ikke har samme interesse for oss som de middelalderiske. Jeg har delt dem inn i 7 forskjellige typer med litt usikker datering og kronologi. De er alle symmetriske, uten forskjell på høyre og venstre fot. Dette er litt bemerkelsesverdig, siden de middelalderiske begynte å bli asymmetriske allerede omkring 1100. De ble etter hvert mer og mer svungne i formen, inntil de litt før 1500 plutselig ble helt tverre og brede og helt symmetriske. Omslaget kom nok i utlandet der snablene var blitt så lange at de ikke kunne bli lengre hvis de skulle brukes på gående føtter. Selv om vi i skomaterialet fra Folkebibliotekstomten har sett spor av de lange sensnablene, fulgte folk med i den nye moten med tverre sko. Dette var ikke den eneste nyheten på skofronten. Sålene ble tykke, sammensatt av mange lag lær. Dette passet nok bra i det fuktige klimaet, derfor det var ikke underlig at den nye moten ble fulgt og kanskje tatt i mot med begjærighet. Disse tykke sålene kunne ikke vendsyes til overlæret. De ble randsydde.

Etterref. såle 1: Komule.

Det er ikke helt riktig å kalle disse etterreformatoriske, da de kom i bruk omkring 1500 eller kanskje allerede i 1480-årene. Men de er de første som bryter helt med det middelalderiske vendskosystemet, og de varer til midten av 1500-tallet. De innvarsler en ny tid som ikke bare var ny på det åndelige området, men også på det materielle. Sannsynligvis ble også klimaet kaldere. Skoene ble ihvertfall mer solide. Komule er det danske navnet på skoene som har en tåform som ligner koens mule. I Sverige er de kalt Oxmulesko. De er

sydd med reimrand, dvs. først overlær og en bred rand sydd til bindsålen (innersålen) med vanlig tråd. Deretter er den brede randen brettet ut og ned og sydd til yttersålen med lærreim. Dette gir en nokså bred rand sydd med grove sting. Skoen får et kraftig utseende. Mellom ytre og indre såle flere lag lærbiter, fig. 44a.

Etterref. såle 2: Rund rand.

Dette er en randsydd såle med rund tå. Metoden er den samme som ved Komule. Dateringen er trolig den samme. De dukker opp om hverandre i vårt materiale. Det er bare tåformen som skiller disse to skotypene fra hverandre. Når skoene har overlær i behold består det av vannrett bak/sidelær som i sidene er sydd til et forlær som er tvert avskåret over vristen. Dette kan være prydet med oppklippet kant eller spalter litt innenfor kanten. Dette vil jeg kalle "Dekorskår". Når Komuler har rester av overlær har de samme form og dekor. 3 såler kan regnes som Rund rand, fig. 44b.

Etterref. såle 3: Åttetallssåle.

Disse har rund eller oval tå og sterkt innknepet midje. Dette gir dem åttetallsform, kort og bred eller lang og smal. De er muligens i bruk fra ca. 1555 til 1640. I alle fall er de til stede i siste del av 1500-tallet. De har ofte lav kilehæl og er således den skotypen som har den aller første antydningen til hæl. 5 såler har vi av denne typen. Vi vet lite om overlæret til disse, da våre såler mangler overlær. En av våre såler har en lav kilehæl av tre i behold. Den er lærkledd. Skotypen med 8-tallssåle er beskrevet og avbildet i Jäfvvert s. 41 og 47 og Pl. 17 og 19, fig. 44c.

Etterref. såle 4: Fiskehalesåle.

Betegnelsen kommer av tåpartiets form som minner om en fiskehale. Navnet er svensk og lyder litt rart på norsk, da fiskens hale kalles "spor" på norsk. Men ellers er det betegnende. Forpartiet av sålen smalner først inn, men utvider seg litt før det avsluttes tvert eller med et lite innhakk. Våre sko har ikke det lille innhaket som får sålen til å se virkelig fiskehalelignende ut, men Jäfvvert har et bilde som viser slike sko (Jäfvvert s. 45-46 og Pl. 20). 5 såler, fig. 44d. PS: Dette er den første såletypen som har hæl.

Etterref. såle 5: Tverrsko.

Dette er såler med tverr tå, smal eller bred. Den er ikke så tverr og bred som komulsålen, og skiller seg også fra den ved at den smalner litt inn før den avsluttes tvert. Jäfvvert skriver at tåformen som på begynnelsen av 1600-tallet var avrundet, ble bredere omkring 1630. Kanskje er de fra denne tiden. Han beskriver også den "Karolinske" tåen som kom på moten fra 1600-tallets slutt. (Jäfvvert s. 52). Hvis tåformen var sammenhengende tverr fra 1630-årene til 1600-tallets slutt da den ble enda mer tverrbred må vi regne med at den varte ved inn på 1700-tallet. Et sted i løpet av hundreåret 1630-1730 kan vi kanskje plassere Tverrskoene. Kanskje hele tiden. 5 såler kan kalles tverrskosåler. Dette er sko med hæl, fig. 44e.

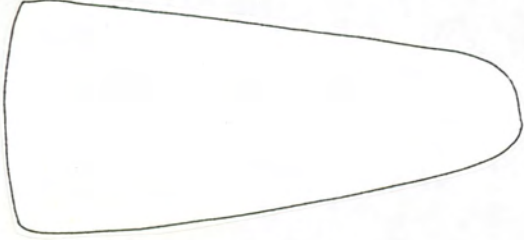

	<p><i>Komule</i> a</p>
	<p><i>Rundsydd såle med rund tå</i> b</p>
	<p><i>Åttetallssåle</i> c</p>
	<p><i>Fiskehalesåle</i> d</p>
	<p><i>Tverrsko</i> e</p>
	<p><i>Nøytral såle</i> f</p>
	<p><i>Nøytral såle</i> g</p>
	<p><i>Nøytral såle</i> h</p>

Fig. 44a - h Etterreformatoriske såler.

Etterref. såle 6: Spisse såler.

Jäfvvert skriver at fra senere del av 1600-tallet fikk kvinnesko en form som skilte dem fra mannssko (Jäfvvert s. 46). Dameskoen ble smal og spiss. Vi har 11 spisse, smale, symmetriske såler med svakt merket midje. De er alle bindsåler (innersåler) og forholdsvis små. Yttersåler mangler, noen har overlær og viser en meget velsydd sko med baklær som fortsetter i to brede stropper som møtes over vristen og trolig har vært lukket med en spenne der. Forlæret fortsetter opp langs vristen, under spennestroppene og ender som en pløse, som regel med bred, tverr form. Kanskje har den vært nedbrettet over spennen. Disse sålene stammer fra en avfallsgrop som har keramikk datert til midten av 1700-tallet, fig. 44f.

Etterref. såle 7: Nøytrale såler.

Dette er en samlegruppe som ikke kan dateres. De kan ha rund, oval eller butt tå. Formen forøvrig er normal og nøytral. Når det gjelder dem med butt tå, kan de ifølge Jäfvvert være av samme type som tverrsko, altså fra tidsrommet ca. 1630-ca. 1730. 11 såler kan regnes til denne samlegruppen av udefinerte såler, fig. 44g-h.

2.3.1 Oppsummering.

De tidligste skoene, i fase 1-5 har baktill spiss og oppbøyd såle, rette sider uten midje og er symmetriske, dvs. uten forskjell på høyre og venstre fot.

I fase 4 kommer såler med rund hæl inn i bildet og er til stede sammen med de spisse hælene. De er fremdeles symmetriske og uten midje. Tåformen er rund, spiss eller snabel.

I fase 6 (-9) får vi såler med svakt asymmetrisk form og antydning midje. Dessuten blir snabeltå vanlig.

Sammen med disse kommer såler med tydelig asymmetrisk form og tydelig midje. Noen har snabel. Disse med tydelig asymmetri avløser etter hvert dem med antydning asymmetri. Tendensen går i retning av sterkt asymmetriske såler.

Fremdeles i samme tidsrom, fra fase 6 og helt til fase 12, har vi såler som er symmetriske men med midje og rund tå. Det ser ut som det hele tiden har vært enkelte skomakere og/eller kunder som har ønsket symmetriske sko. Kanskje har de vært billigere. Eller var det slik at skomakeren opparbeidet for lager og salg symmetriske sko, mens han på bestilling og etter mål sydde asymmetriske? Vi kan bare fantasere.

I fase 7 (-12) er det som om en ny tid begynner. Sålene blir sterkt asymmetriske med smal midje og utbuktet lilletåside. Tåen kan være rund, oval eller spiss, men uten snabel.

I fase 8 (-12) har sålene den samme forfoten med utbuktet lilletåside og tå som er rund, oval eller spiss. Men midtåarti og hælparti går i rett linje uten, eller med minimal, breddeforskjell. Dette midt/hælpartiet kan til dels være temmelig smalt. I fase 12 blir sålene atter symmetriske.

Alt i alt går sålene fra det symmetriske, via det svakt asymmetriske og det sterket asymmetriske, tilbake til det symmetriske.

Men hele tiden går de symmetriske sålene ved siden av, upåvirket av mote-svingningene.

Denne gjennomgangen er bygget på synsinntrykk og subjektiv bedømming. En del av sålene har vært vanskelig å plassere i den ene eller den andre gruppen. Enkelte kan være feilplassert. Resultatene må taes med forbehold. Men jeg mener å ha sett et mønster i utviklingen og har funnet glede i å undersøke dette, fig. 45a-c. Min undersøkelse synes å bekrefte dette mønsteret sett som et helhetsbilde. I detaljene kan det være grunnlag for diskusjon. La dette stå som et forsøk foreløpig.

3. SLIRER.

3.1 Knivslirer (vedlegg 4)

Det er totalt registrert 32 knivslirer, 5 kan ikke sikkert fasebestemmes. To slirer, fra fase 12, er muligens ikke knivslirer. Den ene kan være en del av en sverdslire. Slirene er av forskjellige utforminger (fig. 46):

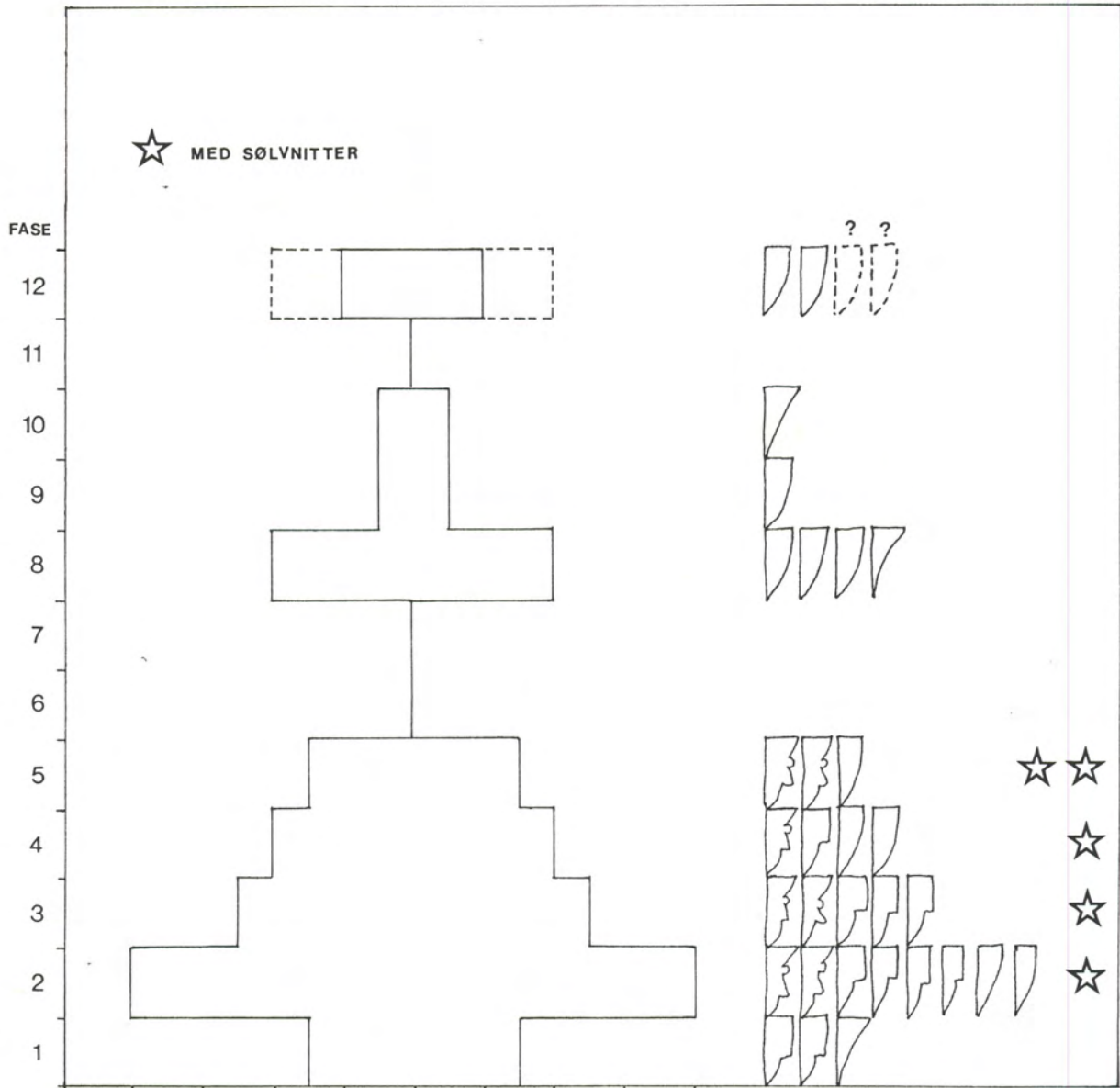

Fig. 46

Knivslirer. Kvantitativ fordeling i fase 1-12.

Sommerfuglslire er slik formet at skaftdelen ligner en sommerfugl når den er utbrettet (fig.47a-d). Mellom sommerfuglens "for- og bakvinger" kan det være et lite hempelignende hull til oppheng. Ikke alle sommerfuglslirer har dette hullet. En sommerfuglslire har et opphengshull i den ene vingen.

På avsatsslirene (fig. 47e-g) danner skaftdelen en avsats mot bladdelen. De som er så hele at vi kan se opphengshullet, har dette øverst i sømsiden eller nær øvre ende.

Konvekse slirer har en form som danner en konveks bue uten markert overgang fra skaft til blad.

Konkave slirer har en form som danner en konkav bue uten markert overgang fra skaft til blad.

De fleste slirene er sydd sammen i den ene siden, men enkelte er sydd på flatsiden. Sommerfugl- og avsatsslirer er alltid sydd i siden.

Noen av de tidlige slirene, fra fase 1-5, har dekor laget av sølvnitte. Enkelte av disse tidlige sommerfuglslirene er så små at de må ha rommet en kniv til særlig fint bruk, kanskje runeristing på små trebiter. De er for små til å være velegnet til spisebruk. Kan det tenkes at de fine små knivene var kvinnekniiver eller kjærestegaver? Jeg velger å oppfatte dem som runekniiver foreløpig.

Ikke alle faser har knivslirer. Fase 6, 7 og 11 er uten. De knivslirene som kommer fra fase 8, 9, 10 og 12 er for det meste konvekse. To er konkave. En slire er knivformet og har tydelig tatt form av en kniv som har vært lenge i bruk.

Det ser altså ut som det er de fem første fasene som har de fineste knivene. Vårt materiale er for lite til å kunne svare på spørsmål, men hvis vi skal våge å tolke det, ser det ut som om man i de eldste periodene (f.o.m. fase 5) la mer vekt på vakre kniver enn de som kom senere.

3.2 Sverdslirer (vedlegg 4)

Vi har 38 sverdslirer hvorav 8 usikre (fig. 48). De fleste består av små biter. Bare 6 sverdslirefragmenter er over 30 cm lange. Ingen er hele. De fleste ligger i brettet tilstand. Bredden på den sammenbrettede sliren er gjennomsnittlig mellom 4 og 7 cm. To sverdslirer (fig. 49a-b) kan også ha vært belter. Disse er dekorert med innpresset mønster. Dekoren består av løvelignende figurer i firkanter.

Det at så mange sverdslirefragmenter er skåret opp tyder på at gamle sverdslirer ble brukt på nytt til mindre gjenstander. Men våre små, oppskårne fragmenter er ikke brukt på nytt til tross for at de ikke virker ubrukelige. Eller er de bare det som ble skåret bort etter at større stykker ble brukt? (Fig. 49c). På en sverdslire var risset inn runer (fig. 50).

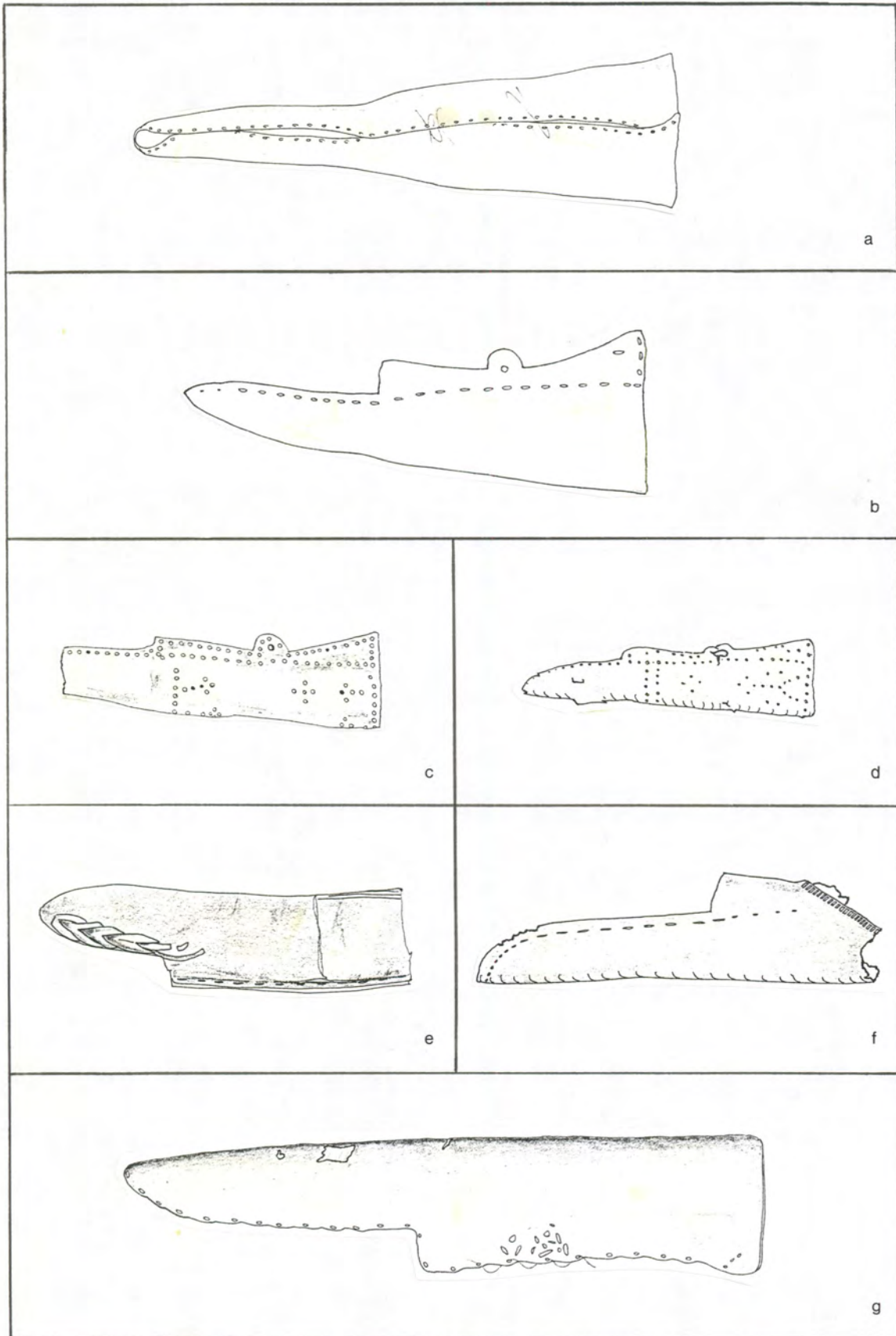
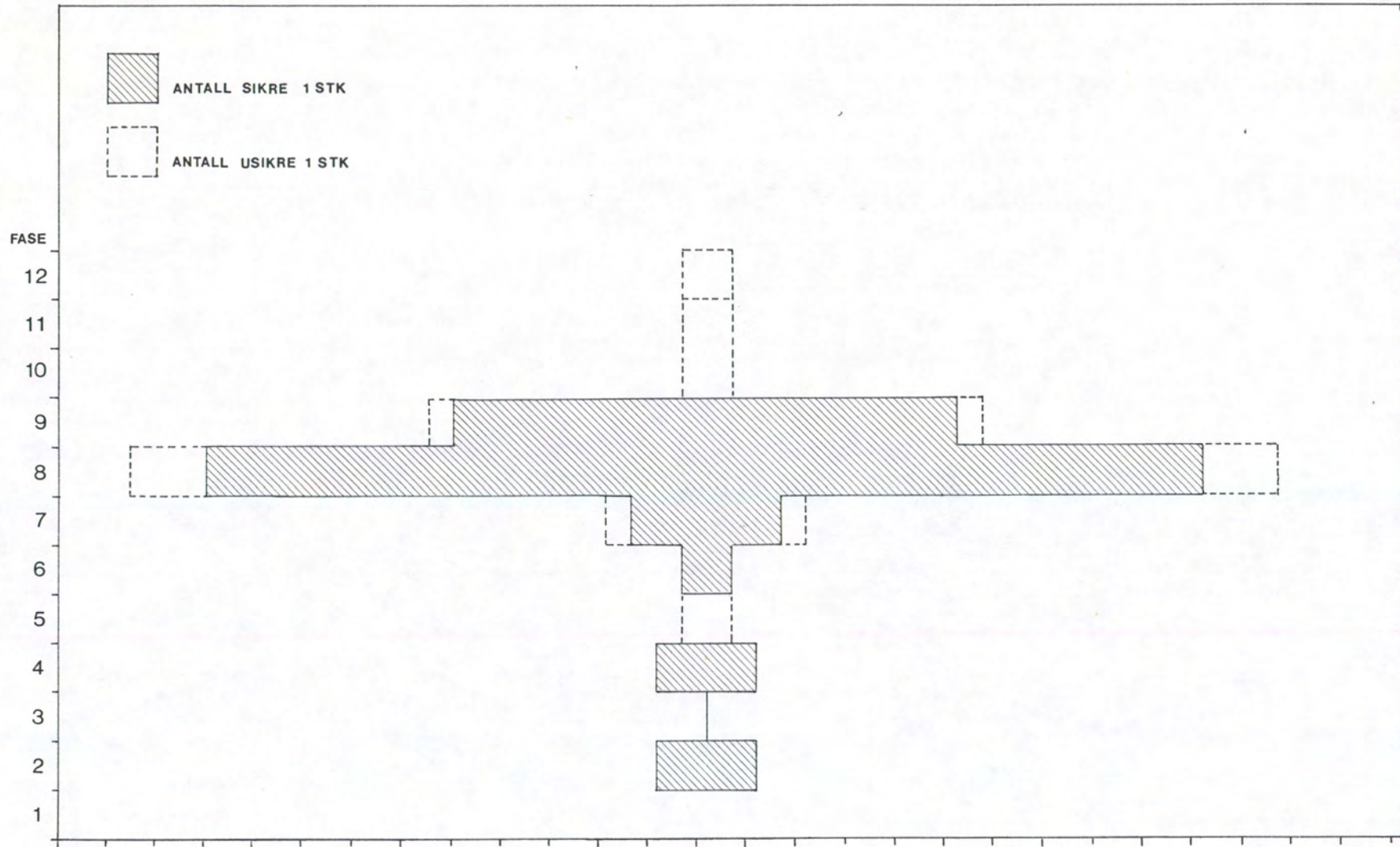

Fig. 47a - g Knivslirer. a: Knivformet slire med flat sidesøm. N96072. b: Sommerfuglslire. N41003. c: Sommerfuglslire med sølvnitte. N38568. d: "Runekniv" sommerfuglslire med sølvnitte. N30392. e: Avsatsslire med flettesøm. N59429. f: Avsatsslire omsydd av sko med PY III. N30704. g: Stor avsatsslire. N41787.

Fig. 48

Sverdslirer. Kvantitativ fordeling i fase 1-12.

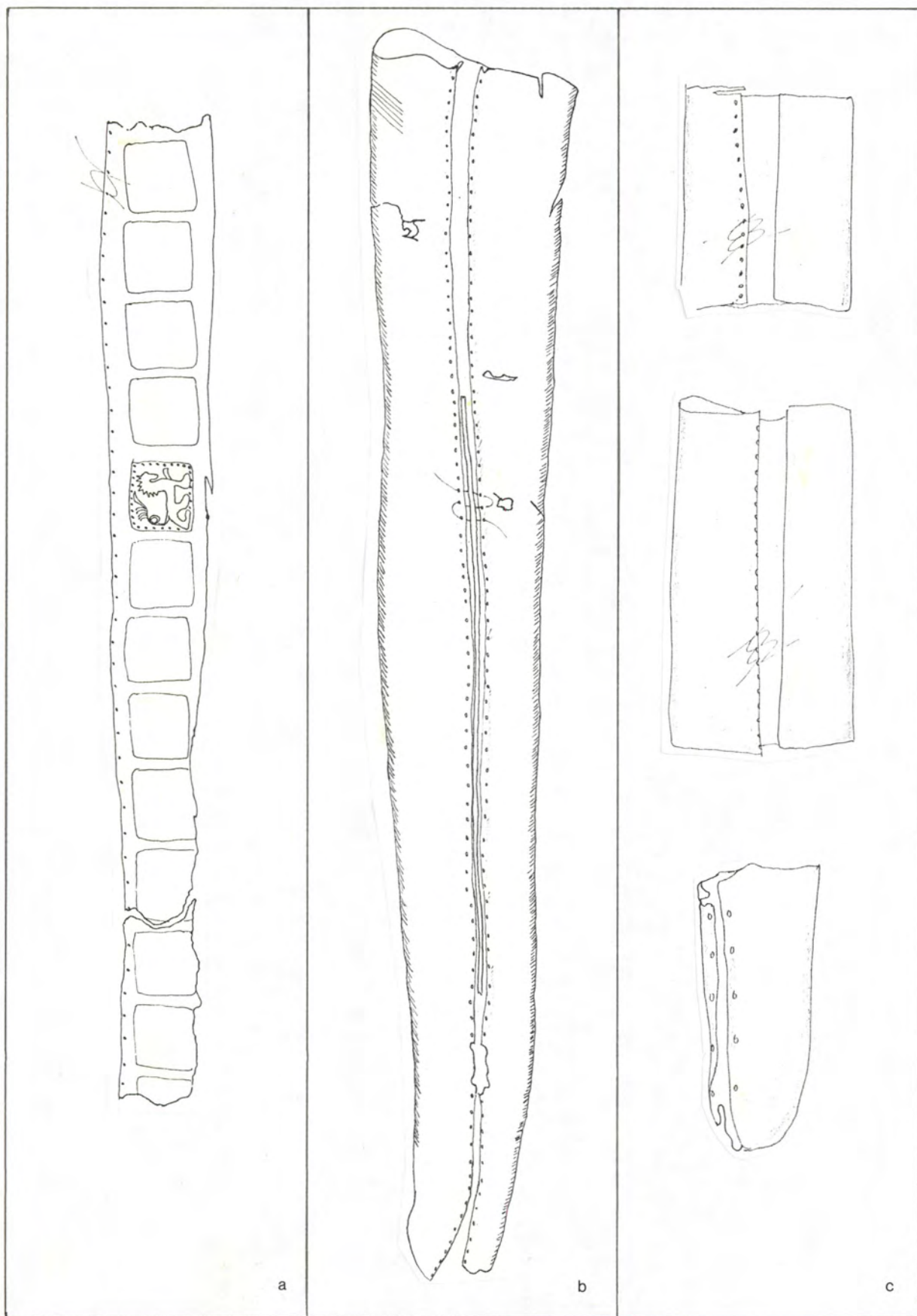

Fig. 49a - c Sverdslirer. a: Sverdslire eller belte. Løvemotivet gjentas i alle rutene. N85045. b: Sverdslire. N19344. c: Sverdslirefragment. N77010.

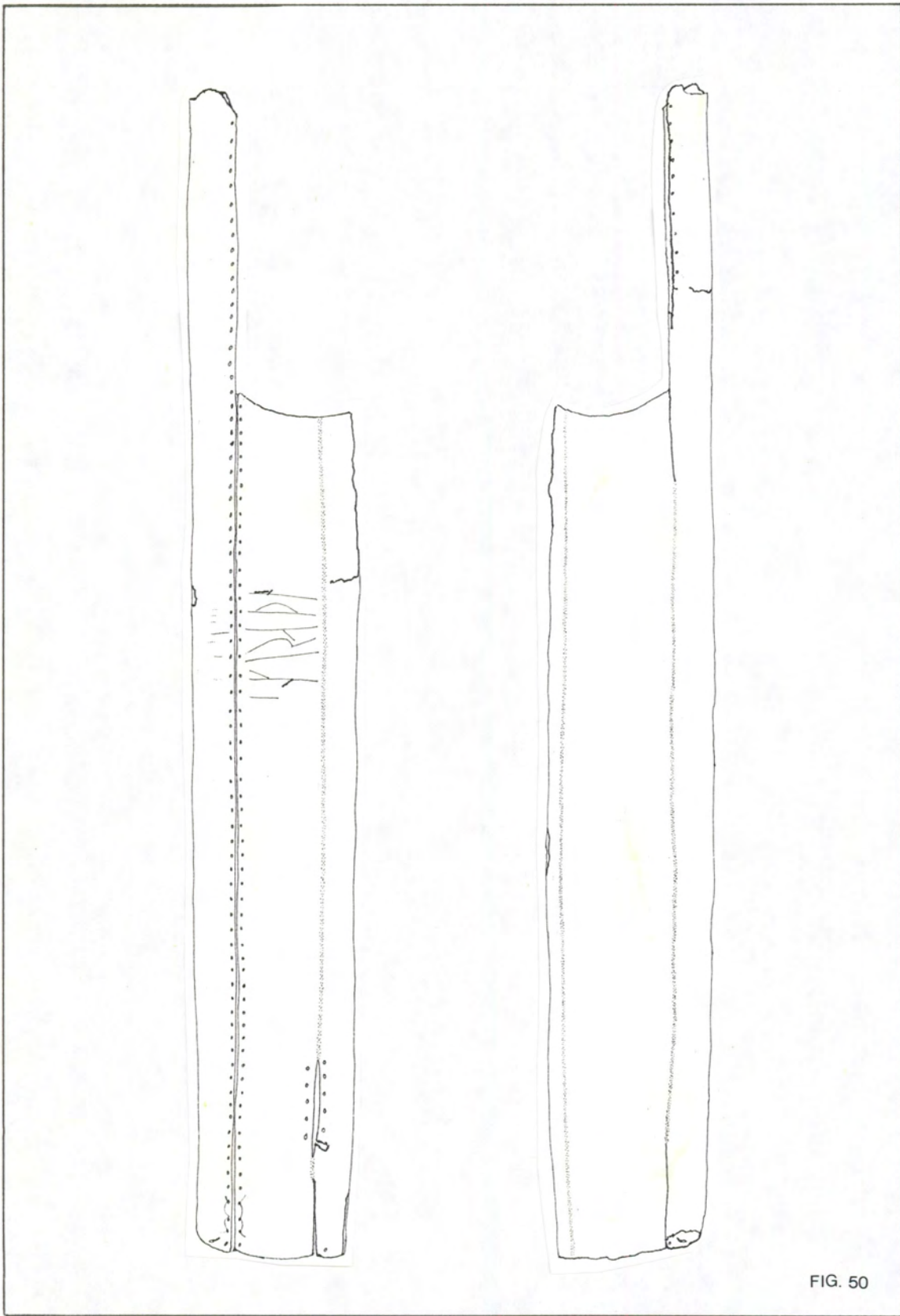

FIG. 50

Fig. 50

Sverdslirer med runer. N38298.

4. VOTTER OG HANSKER (vedlegg 5).

Vi har rester etter 11 votter og hansker (fig. 51). De fordeler seg på fase 8-12. En hanske har i behold håndflaten og litt av håndbaken. Deler av fingrene og en hel tommel er med, fig. 52. Dertil har vi en ekstra tommel som må være fra en annen hanske, da den har en annen form. Disse to hanskene er fra fase 12 og virker meget avanserte i utførelsen, med vel uttenkt tilskjæring og små, fine, regelmessige sting.

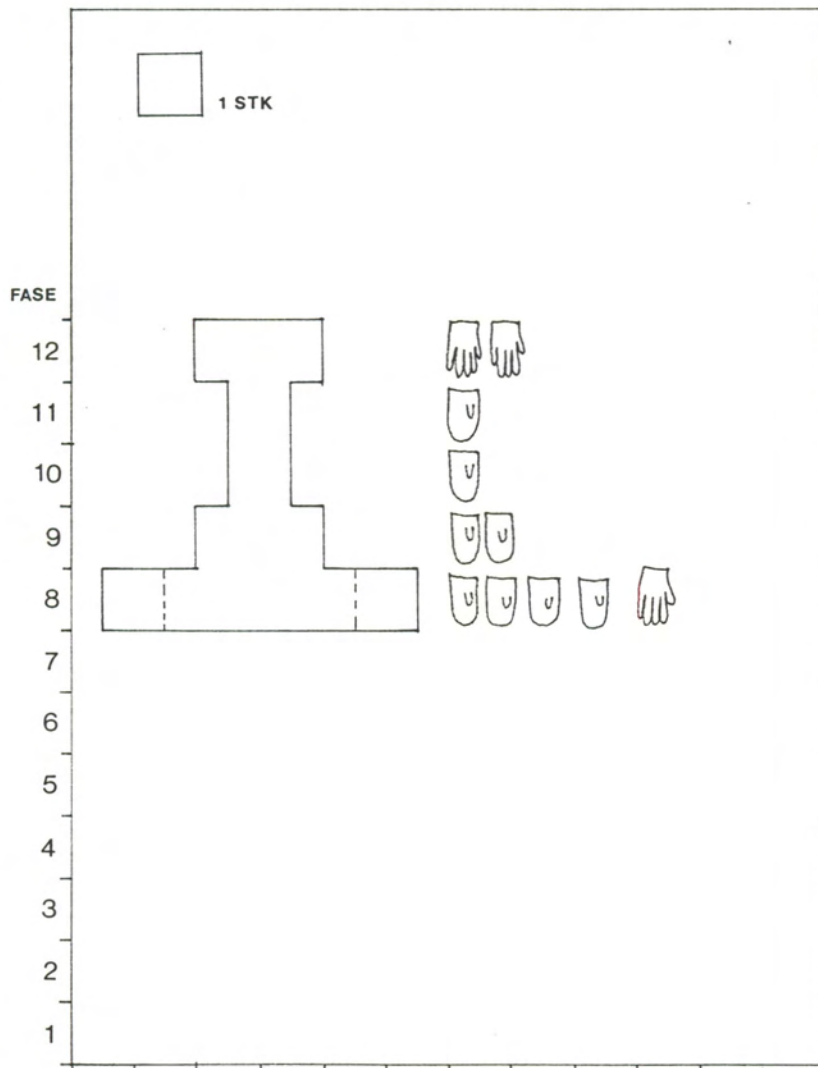

Fig. 51 Votter og hansker.

Dertil har vi et lite fragment som kan være fra en hanskefingertupp i fase 8.

De øvrige er votter eller vottedeler som kommer fra fase 8, 9, 10 og 11. En vott er omsydd av tidligere brukt lær.

Den vanlige måten å sy en middelaldervott på er å skjære ut en tommelformet tunge som brettes ned og danner tommelens underside. Oppå dette syes til et stykke som dekker tommelen helt opp til håndleddet. Måten er genialt enkel dersom en løser problemet med tommelens bevegelighet. Dette gikk ikke alltid. Votten fig. 53 har sprukket ved tommelens feste mot håndflaten. Hanskemakeren har løst det problemet ved å lage en mer gjennomtenkt form på tommelen. Likevel er der en liten rift ved tommelens utside.

En vott er prydet med frynser langs overkanten, fig. 54. En vott er ikke tegnet, bare registrert, og kan ikke beskrives.

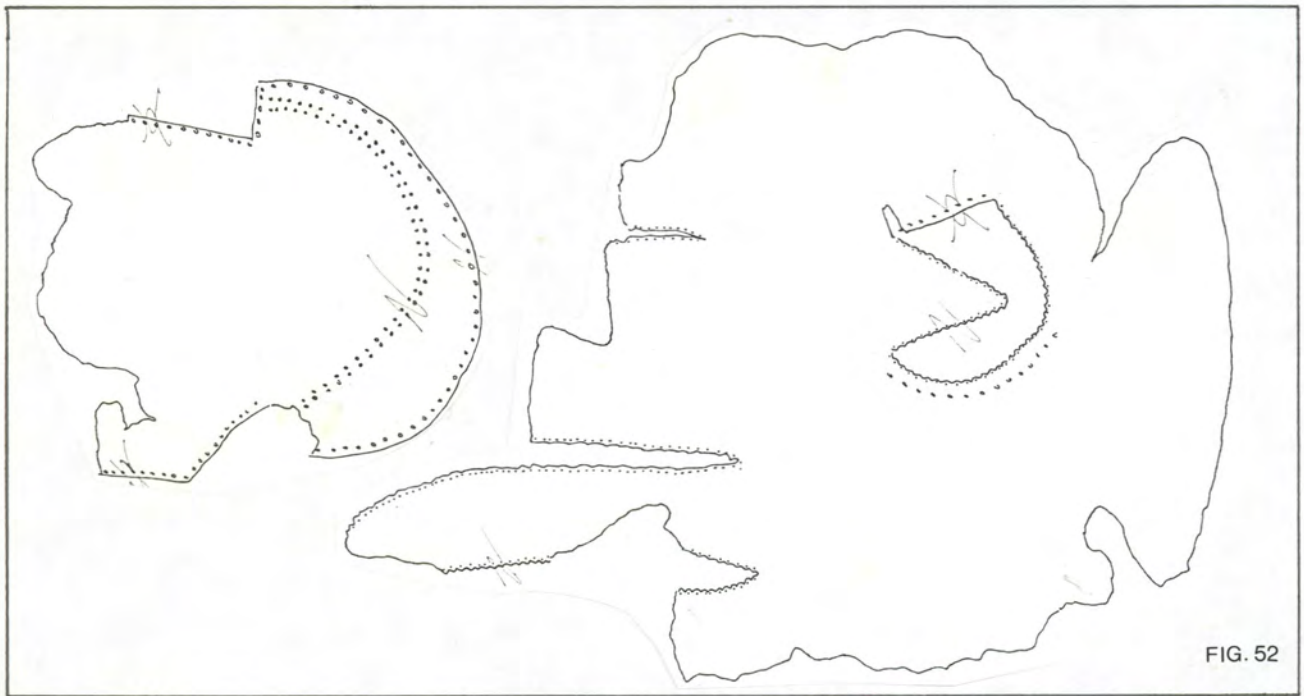

FIG. 52

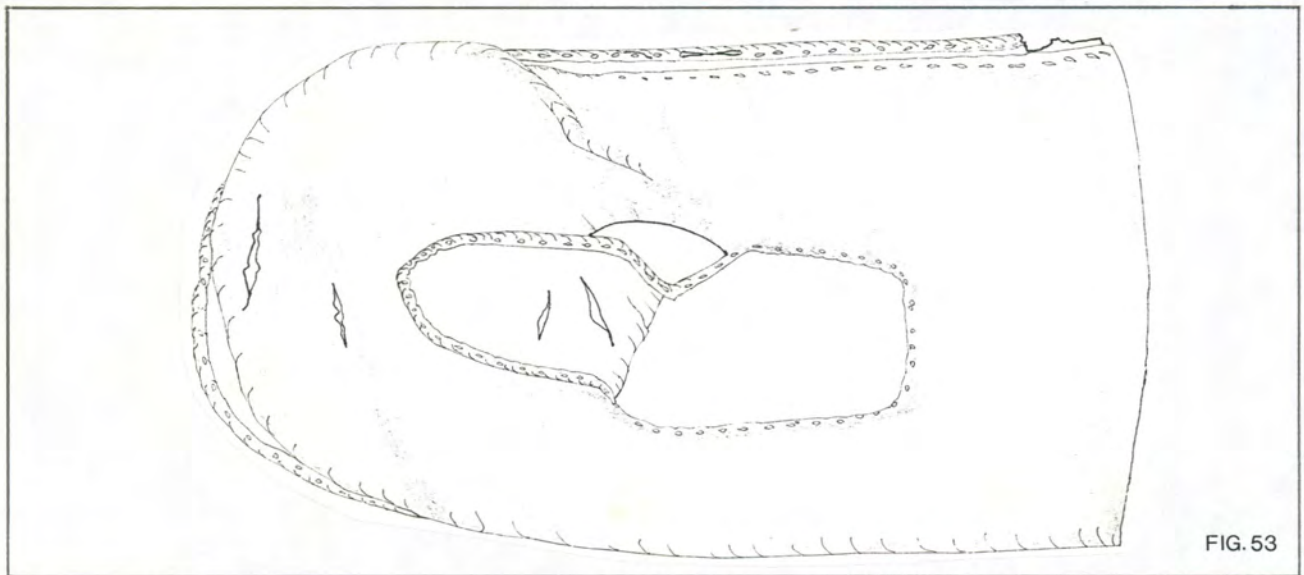

FIG. 53

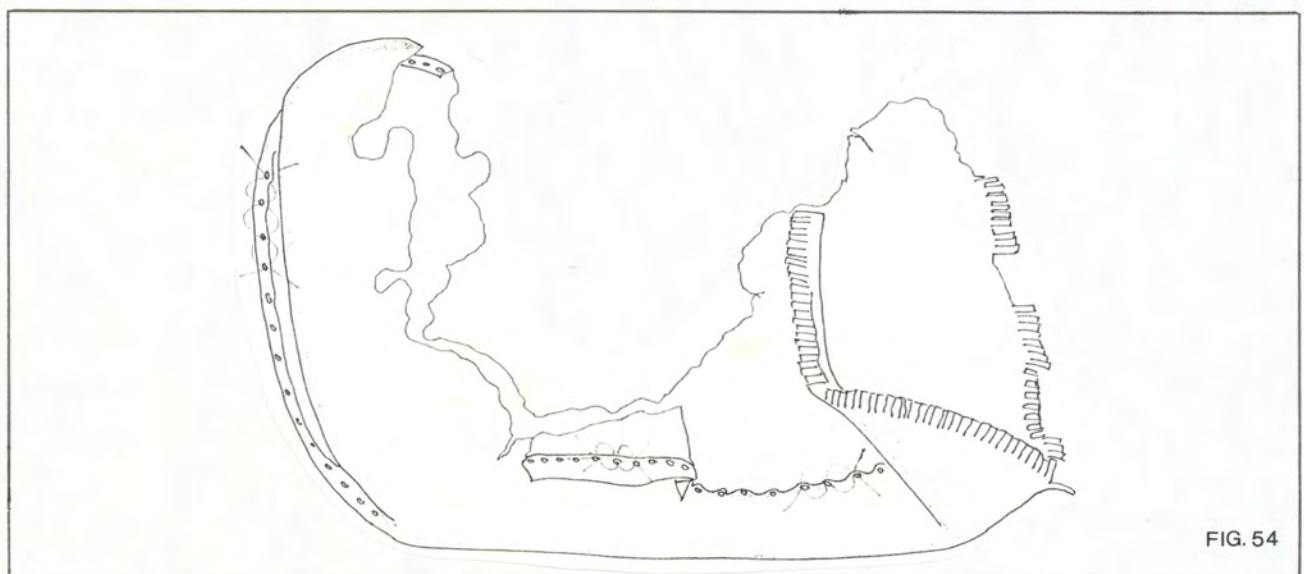

FIG. 54

Fig. 52   *Hanske med tommel. N60855.*

Fig. 53   *Vott med tommel. N29463.*

Fig. 54   *Vott med frynser. N65689.*

En av disse er fylt med mose, en med et eller annet, kanskje mose. En lærgjenstand er satt sammen av 5 biter og er uten tvil en ball, fig. 56b.

En er ikke tegnet, bare registrert som ball. Åtte er runde, flate med sømspor eller trekkbåndhuller rundt langs kanten, fig. 56c.

To har uregelmessig form. De er hverken runde, kvadratiske eller rektangulære. Da de er litt ødelagte er det ikke mulig å se om hullene i kanten går hele veien rundt, fig. 56d.

3 av de omtalte gjenstandene er troligvis baller. De som har hele kanten intakt og har likedanne hull hele veien rundt, er mest sannsynlig baller. Hvis de hadde vært punger som skulle åpnes og lukkes ved hjelp av en itredd snor eller reim, ville to eller fire hull vært utvidet og slitt. Tilbake blir det to, de med uregelmessig form. De kan også tolkes som punger.

Baller og punger fordeler deg uregelmessig på fasene 2-10. De sammensnurpete finner vi i fasene 4, 7, 8 og fase 10. De flate, runde, får vi i fasene 7, 8 og 9. Fire av de flate, runde, er fra fase 4/5, 6/7 og 7/8. De to som kan være punger er fra fase 2 og 9. Grunnen til at vi ikke tror de er lapper til reparasjon er den at de bærer spor av å ha vært snurpet sammen eller sydd sammen og fylt med noe. De utvider seg litt i forhold til kanten og er litt poselignende.

Sammenfattet kan vi si at bare en helt sikkert er ball, nemlig den som er sydd sammen av 5 biter. De sammensnurpete som vi har tolket som baller, kan ha hatt en annen, for oss ukjent funksjon.

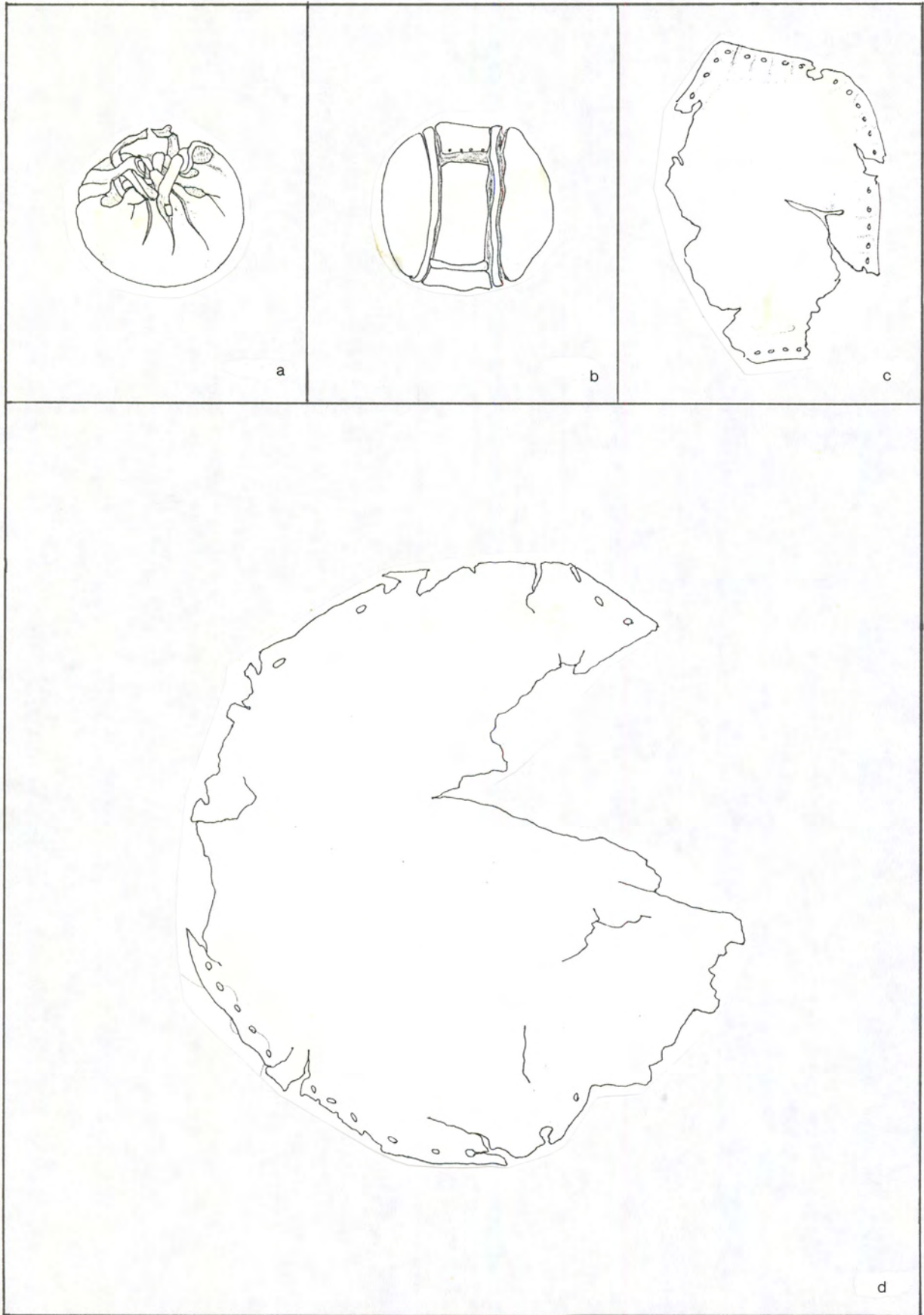

Fig. 56a - d *Baller og punger.* a: *Ball N36635.* b: *Ball N27302.*
c: *Pung? N75917.* d: *Ball, pung eller annet. N36649.*

6. VESKER (vedlegg 7).

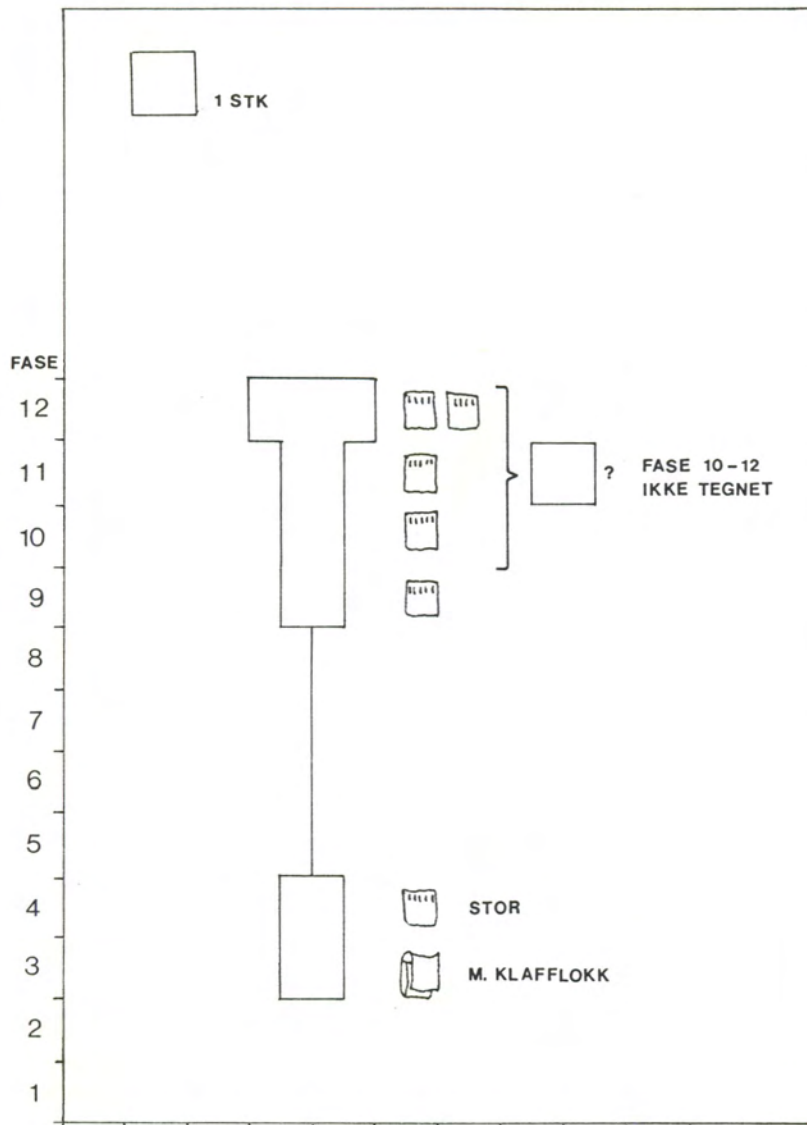

Fig. 57 Vesker.

Våre vesker er meget enkle (fig. 57). De består av et stykke lær, ca. 36 x 15 cm, som brettes på midten så det danner en veske som er ca. 18 x 15 cm. De er sydd sammen i sidene, enten med tråd som danner små, runde sømhull, eller med reim som danner store, avlange sømhull, fig. 58a-b. I den åpne enden har vesken reimskår. Gjennom disse har en bred reim vært tredd. Den har trukket sammen vesken og kanskje også tjent som oppheng. En veske er så godt bevart at den her beskrevne formen er tydelig. De andre er mer fragmentariske, men har de karakteristiske sømhullene og reimskårene som vider at det har vært en veske. En veske er ikke tegnet, bare registrert som veske. En veske har et

annet tilskjæringsmønster. Den består av et langt lærstykke (73 x 19 cm). Om det har vært en veske, har den vært brettet i 3, slik at den ene tredjedelen har dannet en klaff (lokk). Det som sannsynliggjør at det er en veske, er sømhull i sidene og en markering av det som har vært veskens bunnbrett.

En veske består av tre lærstykker. Hvis det har vært en veske, har den vært atskillig større enn de andre.

Vi har 6 vesker, tre usikre.

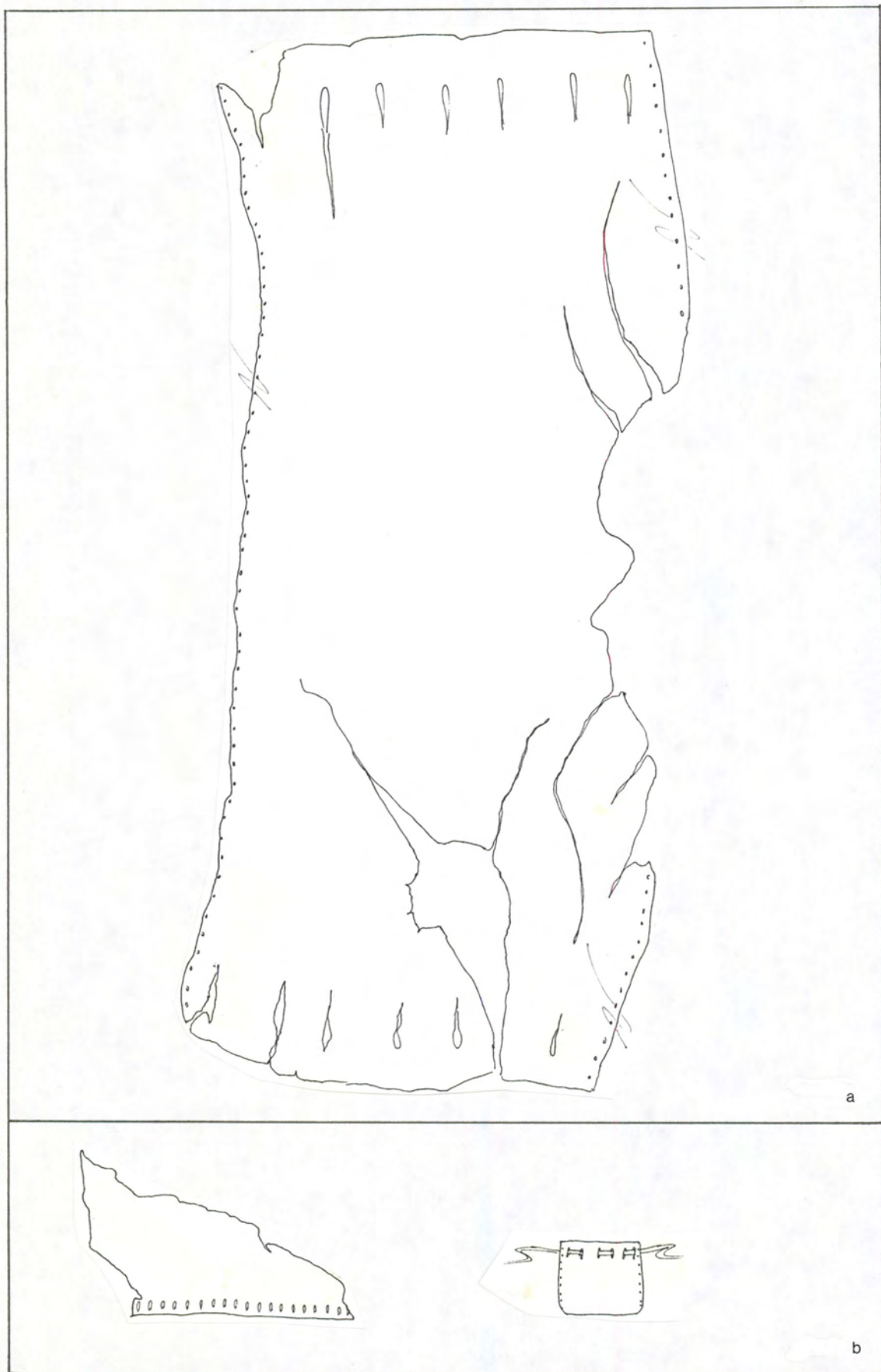

Fig. 58a-b

Vesker. a: Veske med trådsømhull. b: Veskefragment med reimsømhull. N81393.

7. "SYLÆR" (vedlegg 8).

Det jeg foreløpig kaller sylær er små lærbiter, ca. 6-10 cm lange, som er smale i den ene enden og brede i den andre (fig. 59). I den smale enden er det et rundt eller rundaktig hull. I den brede enden er det av og til et eller et par skår som muligens er sekundære, fig. 60a-h. To "sylær" skiller seg ut fra dette vanlige mønsteret. Den ene av disse to har frynser i den smale enden, fig. 60g og den andre har et langt, smalt "knapphull" i den smale enden i stedet for det runde hullet, fig. 60h.

Betegnelsen "sylær" er foreslått og brukes foreløpig i mangel av noe bedre så lenge vi ikke vet hva disse gjenstandene ble brukt til.

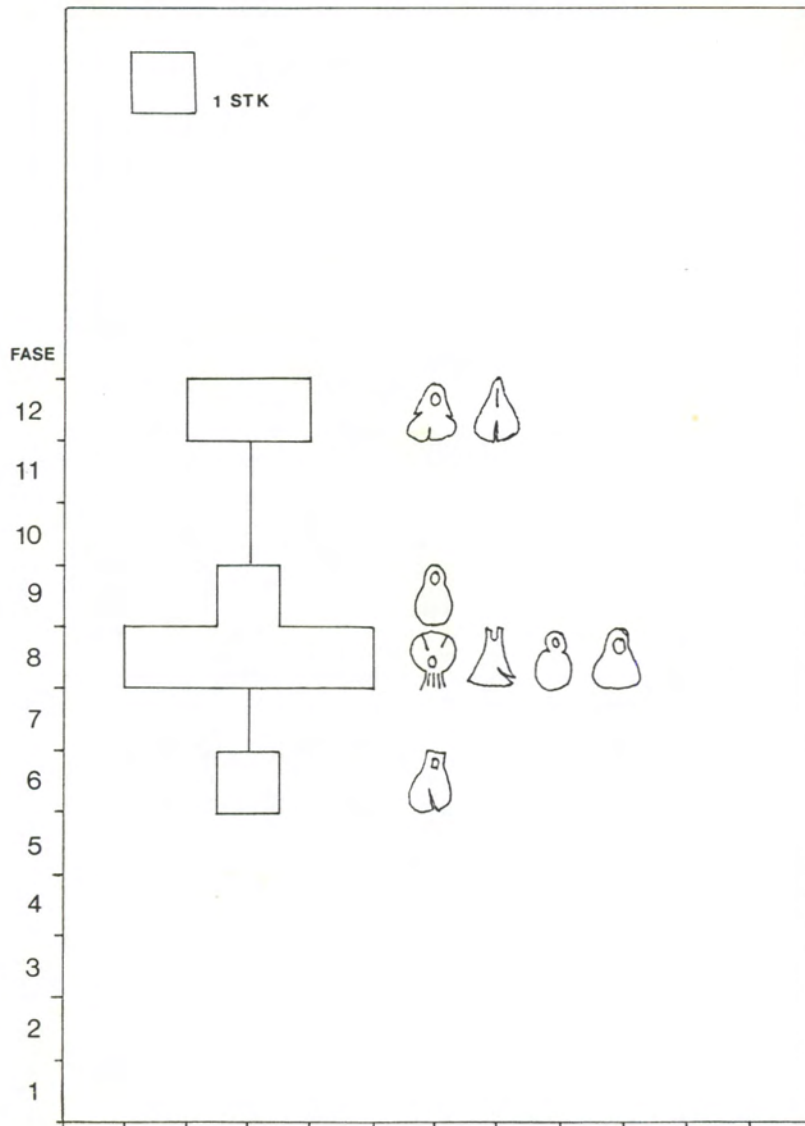

Fig. 59

Sylær.

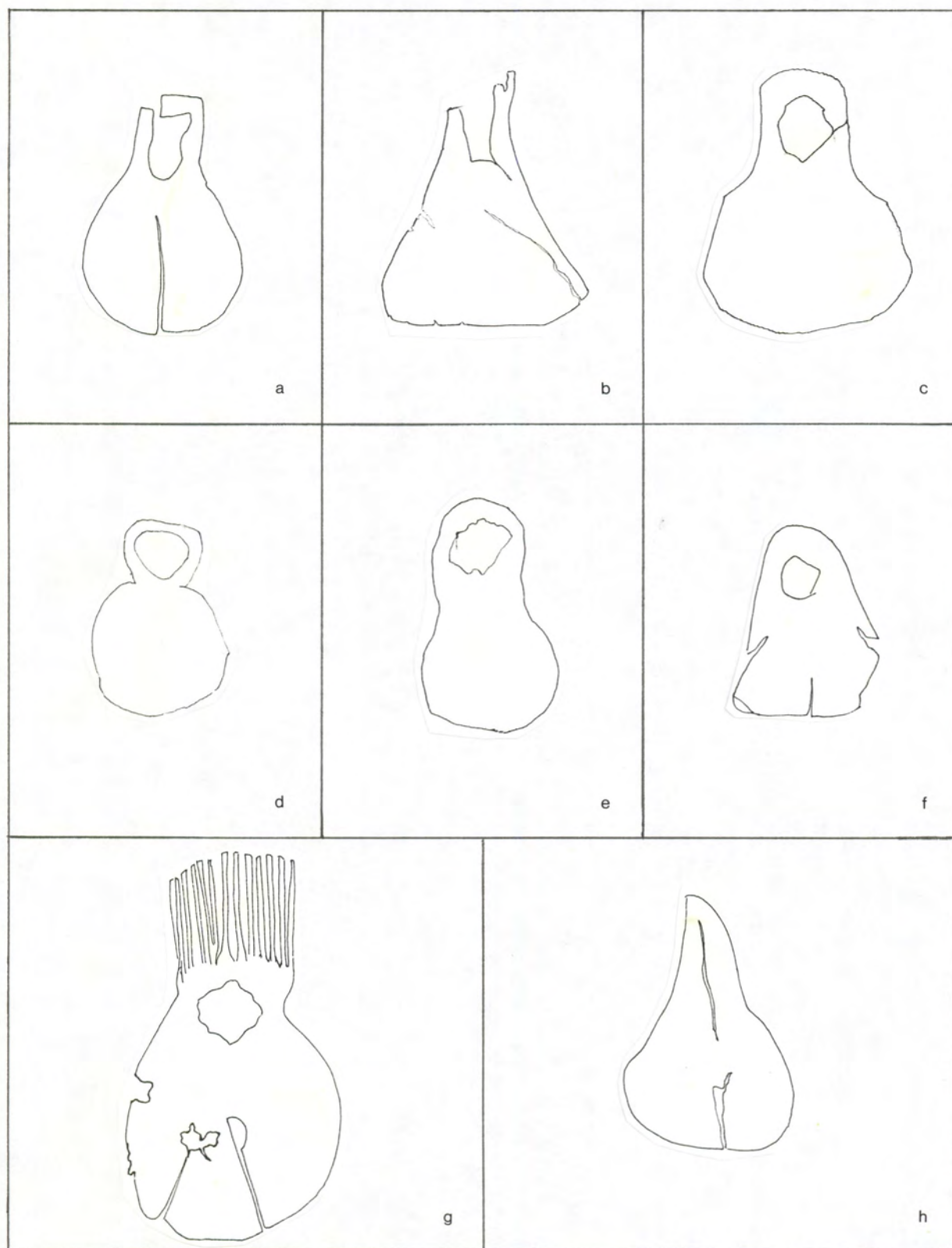

Fig. 60a - h *Sylær.* a: N55141. b: N26693. c: N59799. d: N91768.
e: N89513. f: N55955. g: N76761. h: N84812.

8. ISBRODDER.

Isbrodder eller skobrodder som det også kalles, må ha vært svært viktig å ha i middelalderen. Skoene hadde tynne, glatte såler. At de ble brukt kan vi lese i Sverres saga: "Birkebeinerne forfulgte dem over isen og drepte mange, for de fleste av dem hadde brodder under skoene, mens de som flyktet hadde glatte såler og isen ble sleip av blod" (Sverres saga s. 241, 1979).

Skobrodder er også nevnt i Eyrbyggja saga (kap. 45) "Steintor hadde vondt for å stå då isflaka var både glatte og låg på skrå, Frøystein derimot sto fast på skobroddar og hogg både hart og ofte". De er også kjent fra vikingtidens graver (Knut Liestøl i KLN 2, 258).

Vi har to brodder, fig. 61a-c. Begge er laget som trearmede stjerner av jern. De er festet med reimer til en dobbel lærlapp som ble bundet fast under skoene med lærreimer.

Liste over isbrodder:

Fase 6: FP 107 N53996

Fase 7: FF 661 N29218

9. SLYNGER (vedlegg 9)

Fra Folkebibliotekstomten kommer 27 slynger, fordelt på fase 2-10, med flest i fase 7 (fig. 62). Den vanligste slyngeformen er en avlang oval med uttrukne ender. I hver av endene er det et hull der en lærreim er knyttet fast. Det ovale midtfeltet har langsgående skår som gir slyngen en kurvliggende form der steinen kan ligge trygt mens slyngen slynges rundt før kast. Men denne hovedformen har varianter. Noen slynger er rombeformet, noen er ovale uten uttrukne ender, noen mangler skår og noen mangler endehull. Disse må betraktes som uferdige eller kassert under tillaging. Noen har små, korte snitt i stedet for lange skår. En enkelt har et rundt hull i midten i stedet for skår. Størrelsen varierer mellom (22,5 x 9) og (7 x 3). Det vanligste er ca. (15 x 4) cm. Tre har lærreim i behold, knyttet til den ene eller begge ender. En har rester av tekstilreim. Denne siste har også en lærreim tredd langs alle fire sider. Trolig skulle denne strammes slik at slyngen fikk god fordykning til steinen. Samtlige virker hjemmelagde (fig. 63a-d).

Slynger ble brukt som leketøy, jaktvåpen og krigsvåpen. Slyngekast var også en disiplin i konkurranseidrett. "Den moroa er og god og nyttig, at ein ven seg til å kasta både langt og beint med slyngje, både med stavslungje og handslyngje, og likeins å kasta godt med våpenstein", står det i Kongespegelen s. 59 (Alver, KLN 7 og 16). På Bayeuxteppet kan vi se en person som bruker slynge til fuglejakt.

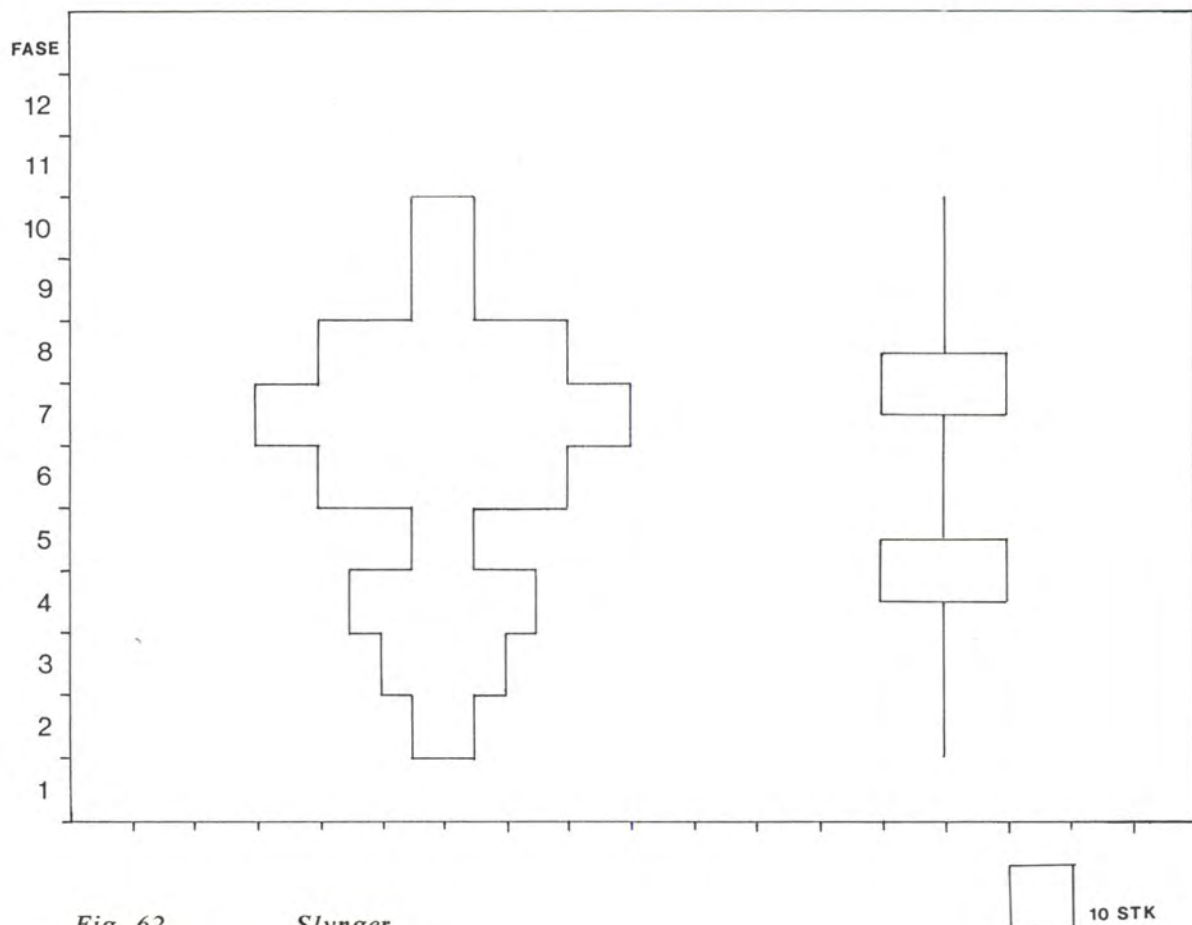

Fig. 62

Slynger.

□ 10 STK

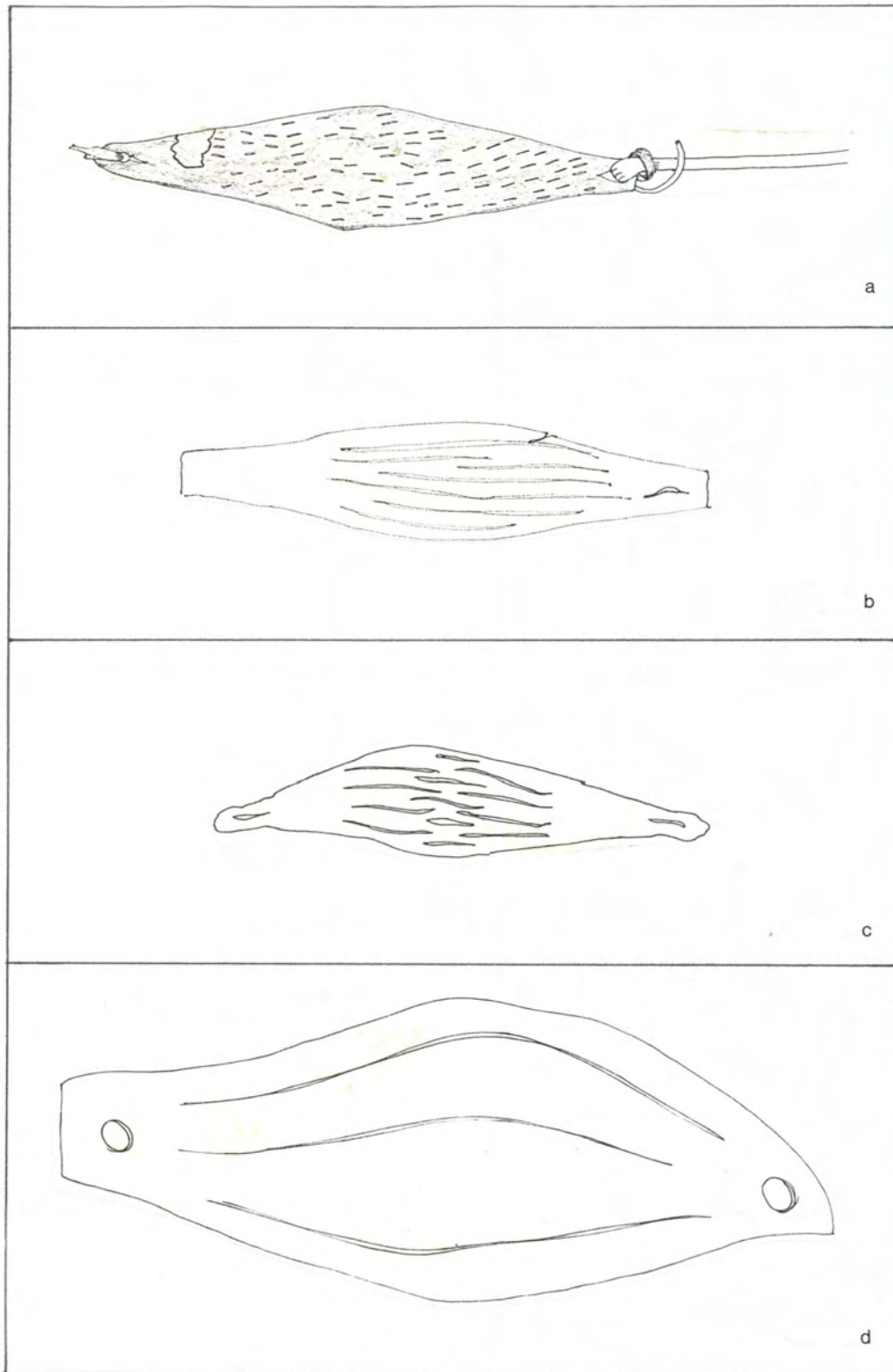

Fig. 63a - d Slynger. a: Rombeformet slynge, småsnittet med reim, ca. 15 cm. N34244. b: Slynge med lange skår og bare ett endehull, ca. 15 cm. N77010. c: Slynge med vekselkår, ca. 15 cm. N59797. d: Stor slynge med 3 lange skår. Vanlig type, uvanlig størrelse. Den største fra Folkebibliotekstomten, ca. 22 cm. N95724.

Vedlegg 1 - 9

Vedlegg 1: Fasefordeling, de enkelte skotypene

Vedlegg 2: Skotyper og antall fordelt på faser

Vedlegg 3: Såletyper

Vedlegg 4: Knivslirer, sverdslirer

Vedlegg 5: Votter og hansker

Vedlegg 6: Baller og punger

Vedlegg 7: Vesker

Vedlegg 8: Sylær

Vedlegg 9: Slynger

Forkortelser:

BSO	=	Baktil spiss oppbøyd såle.
sn.	=	Snabel. Når snabeltypen er tydelig, settes romertall for typen. Men mange snabler er overgangstyper. De får betegnelsen sn. eller bare x.
r.h.	=	Rund hæl.
spiss	=	Tåen er spiss uten å være riktig snabel.
Spesiell	=	Skoen er ikke av kjent type.
Perf.	=	Perforert dekor i tillegg til PY.
PY	=	Pyntesøm.
grav eller gravfunn = usikker, da graver har omrotet jord (egentlig gravfyll).		
Innbr. Kb.	=	Innbrettet kantbånd.
Firk.	=	Firkantet vristutsparing.
R. i vr.stk.	=	Reimskår i vriststykket.
Bueskår	=	Reimskår i bueform.
Rand	=	Randsydd såle.

VEDLEGG1: FASEFORDELING, DE ENKELTE SKOTYPENE.

Høy reimsko 1.

Fase 1:

FA	724	N 41745	Firk.	Rand.	FP	367	N 58920	
FA	728	N 41722			FP	369	N 58912	
FA	728	N 41724			FP	398	N 58916	
FA	740	N 41763	Barn		FS	314	N 59622	
FA	740	N 41793	Firk.		FS	324	N 59617	
FA	747	N 41762			FF	2150	N 41594	
FA	747	N 41795			FF	1317	N 41498	Firk.
FA	747	N 41825			FF	1317	N 41452	
FA	781	N 41839	R. i vr.stk.		FF	1317	N 41403	
FA	797	N 41709			FF	1317	N 41464	
FA	723	N 41720	Firk.		FF	1317	N 41213	
FA	761	N 41811			FF	1317	N 41211	
FA	761	N 41840	Firk.		FF	1317	N 41204	
FE	1268	N 41841			FF	1317	N 41103	
FGv	751	N 78557			FF	1317	N 41475	
FGv	751	N 78558	Rand.		FF	1317	N 41209	
FGv	751	N 78578			FF	1307	N 41207	
FL	826	N 41766			FF	1305	N 41102	
FL	826	N 41767			FF	1305	N 41096	
FL	826	N 41768			FG	798	N 78964	R. i vr.stk.
FL	826	N 41772			FE	1187	N 41390	Dekorsnitt
FL	826	N 41812			FE	1195	N 41774	
FH	893	N 41028			FE	1225	N 41651	Firk.

Fase 2:

FU	505	N 96046	Innbr.	Kb.	FE	1255	N 41782	
FU	505	N 96047	"	"	FE	1255	N 41807	Firk.
FU	505	N 96076	"	"	FA	700	N 41601	
FU	505	N 96078			FA	700	N 41685	
FU	505	N 96078			FA	705	N 41676	
FU	505	N 96548	Bueskår		FA	705	N 41703	
FU	505	N 96594			FA	708	N 41663	
FU	505	N 96546			FA	709	N 41602	
FU	505	N 96605			FA	709	N 41646	
FU	506	N 96048			FA	709	N 41646	
FU	506	N 96077			FA	709	N 41673	
FU	511	N 96612	Innbr.	Kb.	FA	709	N 41684	
FU	511	N 96612			FA	709	N 41717	
FU	511	N 96616	Innbr.	Kb.	FA	711	N 41600	
FU	511	N 96624	"	"	FA	711	N 41696	
FU	511	N 96625			FA	712	N 41737	
FU	511	N 96627			FA	712	N 41659	
FU	511	N 96628			FA	712	N 41694	
FW	803	N 96608			FA	712	N 41694	
FW	804e	N 96633			FA	712	N 41729	
FW	826	N 97356			FA	716	N 41770	
FP	340	N 57760			FA	720	N 41786	
FP	340	N 58286			FA	764	N 41820	
FP	349	N 58403						
FP	349	N 58404						
FP	349	N 58429						
FP	349	N 58430						
FP	349	N 58452						
FP	355	N 58886						
FP	355	N 58872						
FP	359	N 58432						
FP	367	N 58297						
FP	367	N 58883						

VEDLEGG 1, forts.

Høy reimsko 1.

Fase 2 forts.

FL	584	N 35551		FU	469	N 95085	
FL	602	N 35564		FU	469	N 95088	
FL	785	N 41759		FU	469	N 95099	
FL	794	N 41740		FU	469	N 95101	
FL	795	N 40560		FU	469	N 95123	
FN	1222	N 96630	Reimsydd, Innbr. Kb.	FU	469	N 95125	
FH	723	N 37661		FU	469	N 95351	
FH	712	N 37198		FU	469	N 95721	
FH	712	N 37058		FU	469	N 95722	
FH	712	N 37997		FU	469	N 95725	
FH	713	N 37640		FU	469	N 95753	
FH	715	N 38290		FU	469	N 95754	
FH	717	N 37999		FU	469	N 95756	
FH	720	N 38992		FU	470	N 95630	
FH	725	N 38012		FU	470	N 95102	
FH	790	N 38978		FU	470	N 95126	
FH	791	N 39519		FU	470	N 95317	
FH	792	N 39154		FU	470	N 95317	
FH	811	N 38993		FU	470	N 95349	
FH	811	N 39158		FU	470	N 95711	
FH	811	N 39272		FU	477	N 95092	Dekorsnitt
FH	811	N 35273		FU	477	N 95092	
FH	811	N 35273		FU	477	N 95127	
FH	817	N 41231		FU	477	N 95318	
FH	817	N 41508		FU	477	N 96045	
FH	841	N 39984		FU	485	N 95116	
FH	853	N 40732		FU	488	N 95729	Dekorsnitt
FH	853	N 40896		FU	485	N 95130	
FH	853	N 40900		FU	485	N 95131	
FH	853	N 40901		FU	485	N 95322	
FH	853	N 40908		FU	485	N 95323	
FH	853	N 41000		FU	485	N 95313	
FH	853	N 41021		FU	485	N 95730	
FH	853	N 41277		FU	485	N 95767	
FH	853	N 41278		FU	488	N 95744	
FH	853	N 41448		FU	488	N 95761	
FH	853	N 41472		FU	488	N 95769	Reim i vristsk.
FH	855	N 40279		FU	488	N 95770	
FH	907	N 41386		FU	488	N 95094	
FH	907	N 41389		FU	488	N 96577	
FH	907	N 41024		FU	488	N 96595	
FH	888	N 41004		FU	488	N 96610	
FH	883	N 41007		FU	500	N 96559	Bueskår
FH	853	N 41226	Innbr. Kb.	FU	504	N 96604	"
FU	457	N 94799		FU	504	N 96604	
FU	457	N 94820		FU	504	N 96044	Dekorsnitt
FU	457	N 94821		FU	504	N 96074	
FU	457	N 94074	Bueskår	FU	504	N 96546	
FU	457	N 94082		FU	504	N 96561	
FU	457	N 94082		FU	504	N 96579	
FU	457	N 94082		FU	504	N 96580	
FU	457	N 95122		FU	504	N 96598	
FU	457	N 95348		FU	504	N 96599	Innbr. Kb.
FU	469	N 94651		FU	504	N 96599	
FU	469	N 94801		FU	504	N 96600	
FU	469	N 94803		FU	504	N 96603	
FU	469	N 94805		FU	504	N 96604	
FU	469	N 94826		FU	504	N 96604	
FU	469	N 95076		FU	504	N 96604	

VEDLEGG 1, forts.

Høy reimsko 1.

Fase 2 forts.

FU 504 N 96611
 FU 504 N 96611
 FU 504 N 96611
 FU 504 N 96611
 FU 504 N 96614
 FU 504 N 96614
 FU 504 N 96620
 FU 504 N 96621
 FU 504 N 96621
 FU 504 N 76620

Fase 3:

FE 1166 N 41016
 FE 1194 N 41613
 FE 1213 N 41595
 FE 1213 N 41683
 FE 1213 N 41690
 FE 1236 N 41727
 FA 649 N 40725
 FA 649 N 40861
 FA 649 N 40865
 FA 649 N 40879
 FA 649 N 40884
 FA 654 N 40888
 FA 654 N 40898
 FA 654 N 40904
 FA 654 N 41002
 FA 655 N 40905
 FA 656 N 40897
 FA 656 N 40906
 FA 656 N 40907
 FA 656 N 40909
 FA 656 N 41012
 FA 656 N 41017
 FA 656 N 41012
 FA 656 N 41024
 FA 669 N 41275
 FA 669 N 41279
 FA 669 N 41284
 FA 674 N 41281
 FA 677 N 41287
 FA 677 N 41393
 FA 672 N 41393
 FA 677 N 41497
 FA 677 N 41497
 FA 684 N 41383
 FA 684 N 41441
 FA 684 N 41466
 FA 684 N 41497
 FA 684 N 41521
 FA 684 N 41585
 FA 684 N 41593
 FA 684 N 41620
 FA 685 N 41682
 FN 1066 N 95718
 FN 1066 N 95732
 FN 1112 N 95315
 FH 624 N 36626
 FH 635 N 36015

FH 635 N 36641
 FH 688 N 36630
 FU 431 N 93169
 FU 431 N 93177
 FU 431 N 93187
 FU 431 N 93430
 FU 431 N 93439
 FU 433 N 93424
 FU 433 N 93424
 FU 433 N 93426
 FU 433 N 93428
 FU 433 N 93428
 FU 433 N 94147
 FU 433 N 94155
 FU 433 N 94185
 FU 433 N 94185
 FU 433 N 94314
 FU 433 N 94314
 FU 433 N 94332
 FU 444 N 94148
 FU 444 N 94174
 FU 450 N 94628
 FU 471 N 94654
 FU 471 N 94808
 FW 732 N 94789
 FW 759 N 96052
 FW 764 N 96088
 FW 764 N 96589
 FW 785 N 96066
 FW 785 N 96066
 FW 796 N 96572
 FW 796 N 96572
 FW 796 N 96573
 FW 796 N 96575
 FW 796 N 96607
 FW 802 N 96594
 FP 322 N 56883
 FP 322 N 57729
 FP 339 N 56882
 FP 343 N 58443
 FP 343 N 58445
 FP 350 N 58889
 FP 352 N 58422
 FP 352 N 58428
 FP 352 N 58432
 FP 352 N 56671
 FS 227 N 58863
 FS 260 N 59040
 FS 289 N 59057
 FS 295 N 59061
 FS 295 N 59062
 FS 290 N 59672
 FS 300 N 59597
 FS 312 N 59593
 FK 819 N 34955
 FK 819 N 34985
 FK 819 N 34990
 FK 819 N 34993
 FK 819 N 34996

Bueskår

Tråd bevart

Bueskår

VEDLEGG 1, forts.

Høy reimsko 1.

Fase 3 forts.

FK 819 N 35148
 FK 819 N 35187
 FK 819 N 35494
 FK 819 N 34952
 FK 819 N 35189
 FK 819 N 35196
 FK 872 N 35536
 FK 819 N 35144
 FF 3013 N 41453
 FF 3011 N 41687
 FF 3011 N 41618
 FF 3012 N 41614
 FF 3009 N 41473
 FF 3005 N 41644
 FF 3005 N 41626
 FF 3005 N 51599
 FF 3005 N 41589
 FF 3005 N 41458
 FF 3005 N 41458
 FF 3004 N 41622
 FF 2111 N 41675
 FF 2111 N 41675
 FF 2109 N 41454
 FF 2090 N 41270
 FF 2090 N 41270
 FF 2090 N 41224
 FF 2090 N 41219
 FF 2088 N 41221
 FF 2087 N 41619
 FF 2074 N 41093
 FF 2074 N 41027
 FF 2073 N 41208
 FF 2073 N 41009
 FF 2066 N 40885
 FF 2066 N 40883
 FF 2066 N 40855
 FF 2066 N 40738
 FF 2066 N 40738
 FF 2066 N 40734
 FF 2066 N 40717
 FF 2066 N 40715
 FF 2061 N 41026
 FF 2061 N 41023
 FF 2035 N 40037
 FF 2035 N 40036
 FF 2035 N 39521
 FF 2032 N 41647
 FF 2032 N 40282
 FF 2024 N 40722
 FF 2019 N 38588
 FF 1288 N 41212
 FF 1288 N 41106
 FF 1288 N 41104
 FF 1288 N 41097
 FF 1288 N 41090
 FF 1287 N 41018

Reimskår i vrist

Rund sidesplitt

Baksøm

Fase 4:

FE 1068 N 37651
 FE 1112 N 40536
 FE 1162 N 40902
 FE 1163 N 40895
 FE 1163 N 41008
 FE 1163 N 41002
 FE 1060 N 40724
 FE 1060 N 40724
 FE 1060 N 40869
 FE 1162 N 39505
 FE 1142 N 39498
 FE 1088 N 38982
 FE 1112 N 40016
 FG 767 N 78570
 FG 798 N 78964
 FA 563 N 36633
 FA 564 N 37664
 FA 567 N 37992
 FA 607 N 39261
 FA 621 N 39171
 FA 615 N 38279
 FA 615 N 39494
 FA 638 N 40546
 FA 638 N 40557
 FA 675 N 41457
 FL 463 N 34945
 FL 509 N 34788
 FL 512 N 35528
 FL 512 N 35577
 FL 512 N 35577
 FL 509 N 34788
 FL 570 N 35526
 FL 437 N 34731
 FN 1031 N 95731
 FN 1094 N 95347
 FN 1133 N 96035
 FN 1173 N 96082
 FN 1173 N 96083
 FN 1173 N 97557
 FN 1173 N 96581
 FN 1165 N 96555
 FH 437 N 34203
 FH 572 N 34780
 FH 603 N 35547
 FU 375 N 94775
 FU 375 N 94775
 FU 447 N 97177
 FU 760 N 95781
 FU 760 N 95790
 FU 760 N 95791
 FU 760 N 95792
 FU 760 N 95793
 FW 723 N 94641
 FW 707 N 94787
 FW 759/760 N 95778

Innbr. Kb.

VEDLEGG 1, forts.

Høy reimsko 1.

Fase 4 forts.

FK	788	N 34776
FK	814	N 34787
FS	191	N 57782
FF	2077	N 41391
FF	2031	eller
	1230	N 38987
FF	2022	N 41615
FF	2022	N 40731
FF	2022	N 40730
FF	2016	N 40284
FF	2010	N 38573
FF	2008	N 40867
FF	2007	N 39288
FF	2007	N 39152
FF	2005	N 41640
FF	2005	N 41400
FF	1222	N 39159
FF	1222	N 38583
FF	1332	N 39148
FF	1222	N 38864
FF	1222	N 40882
FF	1221	N 38979
FF	1221	N 38979
FF	1188	N 37182
FF	1131	N 38005

Dekorsnitt

Fase 5:

FG	731	N 78556
FG	734	N 78553
FG	738	N 78434
FG	766	N 78574
FG	766	N 78575
FU	403	N 95827
FU	406	N 92847
FU	420	N 95076
FW	722	N 94636
FW	723	N 94635
FW	723	N 94637
FS	160	N 57780
FF	2071	N 40721
FF	2034	N 39285
FF	1117	N 35574
FF	1112	N 35499

Utelatte pga. usikre faser:

FE	1135	N 39167	delfase	5-6
FG	761	N 78565	"	1-4
FG	769	N 78597	"	1-4
FA	584	N 38286	"	4-5
FA	620	N 39286	"	4-5
FA	623	N 40038	"	4-5
FA	623	N 40296	"	4-5
FA	623	N 40298	"	4-5
FA	646	N 40541	"	4-5
FF	3000	N 41495	"	2-3
FF	3000	N 41480	"	2-3
FF	3000	N 41450	"	2-3
FF	1215	N 39264	"	6 ?
FF	1180	N 36624	"	12?
FN	1165	N 96533	"	5-6
FN	677	N 95108	"	7-8

VEDLEGG 1, forts.

Lav reimsko

Lav reim, fase 1:			Type	PY	etc.	Fase 3:			Type	PY	etc.
FA	723	N 41715	IV	II		FA	649	N 40866			rands.
Fase 2:						FA	654	N 40872			
FA	708	N 41663	I			FA	654	N 40904			
FE	1195	N 41797				FA	654	N 41007	I		
FA	1187	N 41654				FA	656	N 40897			
FH	717	N 37987	I			FA	656	N 40907			
FH	819	N 40015	IV			FA	656	N 41006			
FH	971	N 40278				FA	656	N 41020	V		
FH	727	N 38275				FA	669	N 41275	I	III	
FH	717	N 37999				FA	670	N 41285			
FH	717	N 37987	I			FA	672	N 41381			
FH	700	N 36650		I		FA	674	N 41227	IV		
FL	827	N 41603	V			FA	674	N 41281			
FL	794	N 41736	I			FA	676	N 41481			
FL	794	N 41699	I			FA	684	N 41399			
FN	1136	N 95735				FA	684	N 41445			
FU	457	N 94799				FA	684	N 41488	V	II	
FU	457	N 94819				FA	685	N 41623	I		
FU	457	N 84820	IV			FE	1213	N 41695	V		
FU	457	N 94822				FE	1213	N 41648	I		
FU	457	N 95082				FE	1165	N 40893	II		Barn
FU	457	N 95082				FE	1151	N 40303			
FU	457	N 95082				FF	3009	N 41397		II	
FU	457	N 95122				FF	3005	N 41598			
FU	457	N 95320	IV			FF	2099	N 41276	I		
FU	457	N 95321	IV			FF	2099	N 41264	I		
FU	469	N 94647	I			FF	2066	N 40855	II		
FU	469	N 94648				FF	2066	N 40736			
FU	469	N 94650				FF	2066	N 40733			
FU	469	N 94651	I			FF	2066	N 40717			
FU	469	N 94782	I			FF	2061	N 41014			
FU	469	N 94800				FF	2035	N 40025	IV	III	
FU	469	N 94802				FF	2024	N 40294			
FU	469	N 94805				FF	2019	N 38866	V		
FU	469	N 94823	IV			FF	2019	N 38588	V		
FU	469	N 94826	I			FF	2019	N 38887	I		
FU	469	N 95083				FF	2087	N 41619			
FU	469	N 95084				FF	2086	N 41108			
FU	469	N 95086	IV			FL	606	N 35562	I	III	
FU	469	N 95088				FN	1112	N 95315	I		
FU	469	N 95089	IV			FN	1112	N 95315	V		
FU	469	N 95719				FK	819	N 34951	IV		
FU	470	N 94630	IV			FK	819	N 34981	IV		
FU	470	N 94630	I	II		FK	819	N 34993	I		
FU	470	N 94653		II		FK	819	N 34993			
FU	475	N 94631				FK	819	N 34982	I		
FU	477	N 94784	I	III		FK	819	N 35191	I		
FU	477	N 94825				FK	821	N 35182	IV		
FU	477	N 95092	V	III		FK	822	N 85167			
FU	477	N 95318				FW	788	N 96049			
FU	477	N 95727	V			FW	755	N 96050			
FU	477	N 96045				FW	764	N 96089			
FU	485	N 95128				FW	785	N 96066			
FU	488	N 95759				FW	785	N 96092			
FU	488	N 96760		III		FW	785	N 96092			
FU	492	N 96037				FW	785	N 96058			
						FW	771	N 96091			

VEDLEGG 1, forts.

Lav reimsko

Fase 3 forts.

	Type	PY	etc.
FW	771	N	96571
FP	322	N	57043
FP	322	N	57413
FP	322	N	57416
FP	322	N	57420
FP	322	N	57779
FP	335	N	57418
FS	227	N	58426
FS	283	N	58301
FS	287	N	58885
FS	300	N	59597
FX	178	N	66181
FU	415	N	93153
FU	415	N	93153
FU	415	N	93153
FU	426	N	93160
FU	426	N	93386
FU	426	N	93387
FU	426	N	93388
FU	426	N	93433
FU	426	N	94141
FU	428	N	93198
FU	431	N	93165
FU	431	N	93178
FU	431	N	93179
FU	431	N	93186
FU	431	N	93191
FU	431	N	93193
FU	431	N	93194
FU	431	N	93378
FU	431	N	93379
FU	431	N	93406
FU	431	N	93414
FU	431	N	94143
FU	433	N	93197
FU	433	N	93417
FU	433	N	93419
FU	433	N	93425
FU	433	N	93427
FU	433	N	94332
FU	433	N	94332
FU	433	N	94155
FU	433	N	94172
FU	443	N	94148
FU	444	N	94157
FU	444	N	94174
FU	444	N	94174
FU	450	N	94333
FU	458	N	94316
FU	458	N	94316
FU	458	N	94334
FU	458	N	94334
FW	758	N	96049
FW	755	N	96050
FW	764	N	96089
FW	785	N	96066
FW	785	N	96092

	Type	PY	etc.
FW	785	N	96092
FW	785	N	96058
FW	771	N	96091
FW	771	N	96571
FP	322	N	57043
FP	322	N	57413
FP	322	N	57416
FP	322	N	57420
FP	322	N	57779
FP	335	N	57418
Fase 4:			
FA	576	N	37991
FA	576	N	38004
FA	615	N	39163
FA	615	N	38278
FA	615	N	39284
FA	615	N	39502
FA	635	N	40562
FA	637	N	40555
FA	638	N	40556
FA	638	N	40557
FA	638	N	40563
FA	638	N	40714
FA	638	N	40719
FE	1142	N	39498
FE	1142	N	40040
FE	1114	N	40301
FE	1102	N	38872
FE	1159	N	39169
FE	1095	N	38570
FE	1088	N	38982
FE	1080	N	38981
FE	1088	N	38291
FE	1079	N	38980
FE	1063	N	38861
FE	1063	N	38861
FE	1148	N	41502
FE	1148	N	40302
FE	1142	N	40286
FE	1114	N	39504
FE	1043	N	38860
FE	1043	N	38859
FE	1043	N	37193
FE	1043	N	37193
FE	1043	N	37193
FE	963	N	38569
FE	963	N	36637
FE	963	N	36634
FE	963	N	36634
FE	963	N	36634
FE	963	N	36634
FE	963	N	34473
FE	963	N	34464
FE	963	N	34459
FE	963	N	34449

VEDLEGG 1, forts.

Lav reimsko

Lav reim, fase 4, forts.

				Type	PY	etc.					Type	PY	etc.
FF	2034	N	39285	II			FH	532	N	34783	III	II	
FF	2030	N	39269				FH	532	N	34784		I	
FF	2022	N	40537	IV			FH	548	N	34556	V		Barn
FF	2022	N	38867	V			FH	548	N	34719			
FF	2016	N	40723	I			FH	571	N	34721			
FF	2016	N	40723	I			FH	572	N	34735	II		
FF	2016	N	40042	I			FH	573	N	37786			
FF	2016	N	40034	V			FH	573	N	34944	I	III	
FF	2012	N	38855	I			FH	584	N	35178			
FF	2011	N	38586	V			FH	593	N	34961		I	
FF	2011	N	38585	V			FH	593	N	34967			
FF	2011	N	38573	V			FH	603	N	35157	IV		
FF	2004	N	38877	III			FH	603	N	35161		III	
FF	2001	N	40737	IV			FH	603	N	35172	I	I	
FF	1232	N	39266				FH	613	N	35784	V		
FF	1222	N	40285	I			FH	613	N	35180	I		
FF	1222	N	40277	I			FH	634	N	35316	V	I	
FF	1222	N	39160				FH	634	N	92872			
FF	1222	N	38875				FH	653	N	35514			
FF	1221	N	40564				FH	653	N	36628			
FF	1221	N	39147	V			FL	718	N	41099			BSO
FF	1201	N	37647				FL	718	N	40911			
FF	1199	N	38007				FL	717	N	41729			
FF	1199	N	37195	III			FL	717	N	41729	II	I	
FF	1187	N	37194	III			FL	710	N	40545		III	
FF	1176	N	36638				FL	336	N	33487	I		BSO
FF	1176	N	36632	I			FL	336	N	33488	I	I	
FF	1092	N	35560				FL	336	N	33695		III	Perf.
FF	1092	N	35554	I			FL	337	N	32675		I	
FF	1092	N	35554	I			FL	354	N	33694		I	
FF	1233	N	40018	III			FL	366	N	34153			
FF	1222	N	38863	III			FL	361	N	34249	I		
FGø	462	N	77651				FL	366	N	34153			
FGø	493	N	77464	I	II		FL	361	N	34249	I		
FGø	493	N	77638	I			FL	436	N	34724		III	
FGø	493	N	77639		III		FL	438	N	34535	I		BSO
FH	437	N	33944		I		FL	438	N	34535		III	
FH	437	N	33951	II	I		FL	438	N	34536	V		
FH	437	N	34149				FL	435	N	34536	V		
FH	437	N	34265	V	III spesiell		FL	438	N	34722			
FH	437	N	34452				FL	436	N	34945			
FH	437	N	34454	V	III		FL	509	N	34789	I	II	BSO
FH	449	N	33465	I	I		FL	509	N	34790	V	III	
FH	449	N	33467	I			FL	521	N	35151			BSO
FH	449	N	34201	V?			FL	521	N	35152	I		
FH	472	N	34140	III			FL	521	N	35152			
FH	490	N	34257				FL	531	N	35152			
FH	490	N	34456	V			FL	521	N	35152			
FH	490	N	34459	II			FL	521	N	35154			
FH	490	N	34538		I		FL	574	N	35320	IV		
FH	490	N	34544		I		FN	1007	N	94815	II	?	
FH	490	N	34540	I	IV		FN	1007	N	94815	V		
FH	437	N	34143				FN	1031	N	95346			
FH	522	N	34457				FN	1094	N	95347	IV		
FH	532	N	34723				FN	1124	N	95784			
FH	532	N	34729	II	I		FN	1173	N	96618			
FH	532	N	37768	V	III		FN	1177	N	96065			

VEDLEGG 1, forts.

Lav reimsko

Fase 7, forts.

			Type	PY etc.	
FK	535	N 23699	I		r.h.
FK	535	N 33715	V		r.h.
FK	535	N 33715	II		r.h.
FK	535	N 33715			r.h.
FYv	430	N 68013	I		r.h.
FU	255	N 59794			
FU	311	N 87503	I	V	r.h.
FU	311	N 87503	III		
FU	311	N 87522			
FU	311	N 87525	I		r.h.
FU	311	N 87527	V		r.h.
FU	311	N 87810			
FU	313	N 87898	V		r.h.
FU	313	N 87899			r.h.
FU	313	N 87903	V		r.h.
FU	313	N 87929	V		r.h.
FU	326	N 87939			
FU	338	N 88599	I		sn.IV
FU	338	N 88600			r.h.
FU	348	N 88629			
FU	351	N 88617	V		sn.III
FU	351	N 88618			spiss
FU	351	N 81758	I		r.h.
FYø	381	N 91419			
FYø	381	N 91437	II	I	
FYø	381	N 91452	I	I	r.h.
FYø	381	N 91752	II	I	spiss
FW	651	N 91780	II		sn.IV
FW	621	N 92653	II	I	
FW	621	N 92665	I	II	r.h.
FW	621	N 92665			
FW	621	N 95105	II		
FW	654	N 92831	II		sn.III
FW	703	N 94153			
FW	621	N 92836			
FW	688	N 93166			usikker
FP	158	N 56096	V		

Fase 8:

FA	377	N 28223			
FGv	331	N 76283			
FU	131	N 58458			r.h.

Lav reim, utelatte pga.usikker fase:

FA	519	N 34256	II	I	spiss tå	fase 4-5
FA	519	N 34261				" 4-5
FA	592	N 41852	V	II	BSO	" 12?
FE	1159	N 40871				" 10-12?
FE	840	N 31181				" 6?
FE	871	N 31920	I			" 4?
FE	871	N 31920	I		BSO	" 4?
FE	832	N 30704				" 4-6
FE	871	N 31356	V			" 4?

VEDLEGG 1, forts.

Lav reimsko

Lav reim, utelatte pga. usikker fase, forts.

FE	840	N 30902					fase 6?
FE	840	N 30906	V				" 6?
FF	3000	N 41486	I				" 2-3
FF	3000	N 41469	I		BSO		" 2-3
FF	3000	N 41456	I		BSO		" 2-3
FF	3000	N 41450			BSO		" 2-3
FF	1215	N 39265	I		BSO		" 6?
FF	885	N 33477					" 5?
FG	761	N 78567	V	III			" 1-4
FG	761	N 78563	I	III			" 1-4
FG	761	N 78566					" 1-4
FN	666	N 87938	V				grav
FN	677	N 94792	I				omrotet
FZ	441	N 61250	III				" 1-4
FW	723	N 94653	V				" 4-5
FW	723	N 94639	II				" 4-5
FW	723	N 94639		I			" 4-5
FW	723	N 94641			BSO		" 4-5
FW	723	N 94816	V		BSO		" 4-5
FW	723	N 95132	V		BSO		" 4-5

Lav reim med hælpartiet i behold: Rund hæl/snabel/BSO.

Fase	Felt	Lag	N nr.	Type	PY	Snabel	Rundhæl	BSO
4	FL	718	41099					x
4	FL	336	33487	I				x
4	FL	438	34535	I				x
4	FL	509	34789	I	II			x
4	FL	521	35151					x
4	FU	375	94775	V	II			x
4	FU	375	94775	V				x
4	FU	409	92881	I	I			x
4	FU	412	92903					x
4	FU	412	92903		II			x
4	FU	449	94177	I				x
4	FW	767	94324	III				x
4	FW	760	95715	I	II			x
4	FW	760	95745	V				x
4	FW	760	95746	I				x
4	FW	760	95749	III				x
4	FW	760	95774					x
4	FW	760	95776	IV				x
4	Fw	760						
		759	96053	V				x
4	FP	290	57060	I	IV		x	
4	FP	312	56725	II			x	
5	FA	448	34139				x	
5	FE	886	34144		III			x
5	FE	839	30237	V				x
5	FF	1017	35504	I				x
5	FF	1017	35499					x
5	FF	1017	35499					x
5	FF	1017	35498					x
5	FG	725	78428					
5	FG	758	78561			I	x	
5	FH	460	31726	II			x	

VEDLEGG 1, forts.

Lav reimsko

Lav reim, utelatte pga. usikker fase, forts.

FE	840	N 30902				fase 6?
FE	840	N 30906	V			" 6?
FF	3000	N 41486	I			" 2-3
FF	3000	N 41469	I		BSO	" 2-3
FF	3000	N 41456	I		BSO	" 2-3
FF	3000	N 41450	I		BSO	" 2-3
FF	1215	N 39265	I		BSO	" 6?
FF	885	N 33477				" 5?
FG	761	N 78567	V	III		" 1-4
FG	761	N 78563	I	III		" 1-4
FG	761	N 78566				" 1-4
FN	666	N 87938	V			grav
FN	677	N 94792	I			omrotet
FZ	441	N 61250	III			" 1-4
FW	723	N 94653	V			" 4-5
FW	723	N 94639	II			" 4-5
FW	723	N 94639		I		" 4-5
FW	723	N 94641			BSO	" 4-5
FW	723	N 94816	V		BSO	" 4-5
FW	723	N 95132	V		BSO	" 4-5

Lav reim med hælpartiet i behold: Rund hæl/snabel/BSO.

Fase	Felt	Lag	N nr.	Type	PY	Snabel	Rundhæl	BSO
4	FL	718	41099					x
4	FL	336	33487	I				x
4	FL	438	34535	I				x
4	FL	509	34789	I	II			x
4	FL	521	35151					x
4	FU	375	94775	V	II			x
4	FU	375	94775	V				x
4	FU	409	92881	I	I			x
4	FU	412	92903					x
4	FU	412	92903		II			x
4	FU	449	94177	I				x
4	FW	767	94324	III				x
4	FW	760	95715	I	II			x
4	FW	760	95745	V				x
4	FW	760	95746	I				x
4	FW	760	95749	III				x
4	FW	760	95774					x
4	FW	760	95776	IV				x
4	Fw	760						
		759	96053	V				x
4	FP	290	57060	I	IV		x	
4	FP	312	56725	II			x	
5	FA	448	34139				x	
5	FE	886	34144		III			x
5	FE	839	30237	V				x
5	FF	1017	35504	I				x
5	FF	1017	35499					x
5	FF	1017	35499					x
5	FF	1017	35498					x
5	FG	725	78428					
5	FG	758	78561			I	x	
5	FH	460	31726	II			x	

VEDLEGG 1, forts.

Lav reimsko

Lav reim med hælpartiet i behold: Rund hæl/snabel/BSO, forts.

Fase	Felt	Lag	N nr.	Type	PY	Snabel	Rundhæl	BSO
5	FU	388	91781	II				x
5	FU	388	91781		I			x
5	FU	388	92656	II	III			x
5	FU	403	91801	I	I			x
5	FU	403	92635					x
5	FYø	551	68266	I	III		x	
5	FYø	551	68266	I			x	
5	FU	403	92827					x
5	FU	414	94811					x
5	FU	424	92866					x
5	FU	424	92899					x
5	FU	430	93172					x
6	FU	386	91458					x
6	FA	410	28231	I			x	
6	FA	410	31187			x	x	
6	FA	410	31610	V		x	x	
6	FA	410	31619	I		x	x	
6	FA	410	31738	V		x	x	
6	FA	410	32104	I		x	x	
6	FA	411	30396	I		x	x	
6	FA	436	31357	V		x	x	
6	FA	466	31910					x
6	FA	466	32129	II	I		x	
6	FA	466	32541	I			x	
6	FA	466	32651				x	
6	FA	466	32653	I		IV	x	
6	FA	466	32662	V				x
6	FA	495	34130	II	III		?	
6	FA	520	34254		I		?	
6	FA	532	34537					x
6	FE	749	30889	II			x	
6	FF	1253	40552					x
6	FGv	624	78084	I	II		x	
6	FGv	630	78232	V			x	
6	FGv	655	78346	II		IV	x	
6	FGv	655	78407	I			x	
6	FGv	681	78253	II		I	x	
6	FGv	681	78255			III	x	
6	FGv	684	78256	V			x	
6	FGv	707	78419				x	
6	FL	291	33426	I			x	
6	FGv	680	78345					x
6	FGv	681	78254					x
6	FW	700	94180	I	III			x
6	FW	700	95078	V				x
6	FW	700	94635	IV				x
6	FP	111	55899	I		III	x	
6	FP	147	53097	I		II	x	
7	FA	454	32220				x	
7	FH	280	27786				x	
7	FN	525	89537	(gravfunn?)				x (gravfyll)
7	FK	535	33699	I			x	
7	FK	535	33715				x	
7	FK	535	33715	II			x	
7	FK	535	33715				x	

VEDLEGG 1, forts.

Lav reimsko

Lav reim med hælpartiet i behold: Rund hæl/snabel/BSO, forts.

Fase	Felt	Lag	N nr.	Type	PY	Snabel	Rundhæl	BSO
7	FYv	430	68013				x	
7	FU	311	87525	I			x	
7	FU	311	87527	V			x	
7	FU	313	87898	V			x	
7	FU	313	87899				x	
7	FU	313	87903				x	
7	FU	313	87929	V			x	
7	FU	338	88599	I		IV	x	
7	FU	338	88600				x	
7	FU	351	88617	V		III	x	
7	FU	351	88618				x	
7	FU	351	81758	I			x	
7	FYø	381	91452	I	I		x	
7	FW	621	91780	II		IV	x	
7	FW	621	92665	I	III		x	
7	FW	654	92831	II		III	x	
7	FW	688	93166				x	
8	FU	131	58458				x	

VEDLEGG 1, forts.

Tidlig ukjent uten reim (TUR).

	BSO	PY	KB	Type
Fase 2:				
FA 655 N 40863	X		X	a
FA 676 N 41435	X	III	X	a
FA 654 N 40898	X		X	b
FA 684 N 41459	X		X	c
FU 433 N 94314	X			a
FH 788 N 39151	X		X	c
FE 1213 N 41507	X			c
Fase 3:				
FE 1088 N 38981	X	III	X	a
FH 437 N 34152	X	III		b
FH 449 N 33466	X		X	a
FU 414 N 92882	X		X	b
FH 548 N 34554	X	III	X	c
FH 573 N 34782	X		X	c
Fase 4:				
FF 1080 N 34782		III	X	c
Ikke faserelaterte:				
FA 564 N 37638	X	II	X	a
FA 584 N 38301	X		X	a
FA 623 N 40020	X		X	c
FU 375 N 94775	X		X	c

VEDLEGG 1, forts.

Høy reimsko.

Fase	Felt	Lag	N-nr.	BSO	Barn	Kantbånd	Hælkappe	Snabel	Div.
2	FF	1315	41100	x	x				
2	FU	457	95122	x	x				
3	FU	481	95093	x		Innbrett.			
3	FU	433	93423	x	x				
3	FU	431	93379		x				
3	FA	685	41484	x	x				
3	FK	819	34983	x	x				
4	FA	576	37993	x	x				
4	FF	2010	38573	x	x				
6	FA	466	32540						
6	FA	410	31347						
6	FP	107	54132			Smalt	Halvmåne II		
6	FP	107	53993			Smalt			
7	FGv	427	76597			Innbr.	Halvmåne I		Små skår.
7	FGv	427	76594						
7	FGv	520	77631						
7	FGv	520	77469						
7	FGv	520	77468		x				
7	FGv	871	33105						
7	FU	348	88603						
7	FE	616	27632		x	Smalt			
8	FA	312	21817						bes
8	FGv	357	76452			halvm.			
8	FT	139	56740						bes
8	FT	131	56941			innbr.			
8	FT	131	56340			innbr.		?	
8	FT	124	58919		x	x	trekant		
8	FT	105	56362		x				
8	FT	104	55607						
8	FT	74	53378				trekant		
8	FYø	475	67832						bes
8	FYø	475	67829				halvmåne		
8	FYø	352	66548		x				
9	FF	555	26315						
9	FT	80	57433			innbr.			
9	FYø	292	66970						
9	FYø	292	66970		x				

Ikke faserelaterte:

FE 908 N 37191 Barn BSO fase 5?

FE 840 N30713 Spiss tå fase 6b?

VEDLEGG 1, forts.

Andre reimsko 1.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Snabel	PY	Perf	Kantb	Hælk	Silke	Bes etc.
4	FL	357	33468		III	ja	ja			
5	FK	596	33933	IV				ja		
5	FK	597	33697	ja	III		ja			
5	FYø	551	68263	IV	II					
6	FA	410	31925	IV						
6	FA	466	32536	IV(V,IV,III)			ja	ja		baksøm
6	FA	466	32654	IV	V		ja	ja		
6	FG	675	78252	IV	V	ja	ja			
6	FG	707	78425				ja			
6	FL	291	33426	II	I					
6	FF	935	34728							barn
6	FF	932	34549	IV	V		ja			
6	FP	226	55961		V		ja			
7	FA	454	32220		V		ja	ja		bes
7	FL	248	31916	IV	II					barn
7	FW	621	91782	IV			ja	ja		

Jeg bruker ordet "ja" i stedet for kryss for ikke å forveksle kryss med romertall 10 (X), siden jeg bruker romertall for å betegne pyntesøm og snabeltyper.

VEDLEGG 1, forts.

Andre reim eller SUL 1.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Snabel	PY	Perf.	Kantbånd	Hælkappe	Silke
5	FG	743	78559	IV	V				
5	FK	597	33698		III	ja			
6	FA	466	32242	IV					
6	FA	466	32553	IV	V		ja		ja
6	FA	466	32659	IV	V				ja
6	FA	466	32666		II		ja	ja	
6	FN	674	92845	ja	II				
6	FN	768	94312	ja	IV+V				
6	FF	990	34794		V				
7	FA	415	31185				ja		
7	FA	454	31903	ja	V	ja			
7	FO	162	67598		V				
7	FU	318	87931	?	V	ja	ja		
7	FU	338	88599		V				
7	FU	338	88599		V				
7	FU	348	88629	IV	V				
7	FU	348	88629		V				
7	FW	621	91763	IV	V			ja	
7	FW	621	91766		V				2 farger
7	FYø	475	67808		V				
8	FW	415	61259		V				

VEDLEGG 1, forts.

Sko uten lukkeanordning 1 (SUL 1).

Fase	Felt	Lag	N-nr	Snabel	PY	Kantbånd	Hælkappe	Silkestråd
5	FL	295	33110	III	IV	ja		
5	FL	700	39520	III	II			
5	FU	388	92671		III	ja	ja	
6	FA	495	33705	III	II	ja		
6	FA	410	31905	I	V			
6	FA	410	31202	ja	V			ja
6	FA	466	32660	III	V	ja	ja	
6	FA	466	32665	III	V	ja	ja	ja
6	FA	517	34259	ja	I+II	ja	ja	
6	FE	838	30399		V			
6	FG	577	77877	I	V	ja		
6	FL	291	33426	II	II	ja		
6	FU	368	91436	?	II	ja	ja	
6	FA	410	31174	IV	V			gul og rød
7	FA	415	30400			ja		
7	FE	648	26545					
7	FE	727	28495	ja	V			
7	FU	318	87931	?	V		ja	
7	FU	381	91433	IV	V			
9	FW	551	68267	IV	V			

Når jeg skriver ja for snabel i steden for romertall er det fordi snabeltypen er ubestemmelig eller ødelagt.

VEDLEGG 1, forts.

Støvel 3.

Fase	Felt	Lag	N-nr	PY	Snabel	Kantbånd	Hælkappe	Bes
5	FF	920	33462			x-smalt		ja
6	FGø	311	76204			smalt		
6	FGø	289	75914					ja
6	FP	207	56348					
6	FP	161	56695					
6	FP	142	55893			smalt		ja
6	FP	111	55612		II			
6	FP	111	56611					ja
6	FP	107	54624					
6	FP	107	54132				halvmåne	
6	FP	107	54003		?	smalt	halvmåne	?
6	FP	107	53340					
6	FP	107	52776					
7	FGv	391	76455					ja
7	FGv	563	78060					
7	FGv	520	77624				ja	
7	FGv	505	77458			dekorert		
7	FGv	476	77476		II	innbrett.		
7	FGv	496	77623			ja	ja	
7	FGv	496	77473			ja		
7	FGv	496	77472			ja		ja
7	FGv	496	77463			smalt		
7	FGv	496	77062			halvsmalt	halvmåne	
7	FGv	425	77031			innbrett.		
7	FGv	420	76894			smalt		
7	FH	274	29457					
7	FM	216	58891			halvsmalt		
7	FK	498	32124					
7	FF	716	20403					
7	FF	810b	32543					
7	FF	810b	32677					
7	FF	872	33929			smalt	halvmåne	
7	FU	317	97640				halvmåne	
7	FU	311	87522					
8	FA	373	26016					
8	FA	341	24585					
8	FA	312	23806					
8	FA	312	23718					ja
8	FE	323	24308			ja		ja
8	FE	407	24010					
8	FE	300	19142					
8	FGv	301	75974					
8	FM	144	58347					
8	FN	487	89610					ja
8	FN	487	89500					ja
8	FT	139	56879		I			ja
8	FT	139	56741			ja	trekant	ja
8	FT	139	56739			smalt	halvmåne	ja
8	FT	115	56138					barn

VEDLEGG 1, forts.

Støvel 3, forts.

Fase	Felt	Lag	N-nr	PY	Snabel	Kantbånd	Hælkappe	Bes
8	FT	115	56039					
8	FT	104	56029				trekant	
8	FT	78	53082					
8	FT	74	52768			ja	trekant	
8	FW	401	68242			smalt		
8	FW	370	67815			ja		barn
8	FW	345	67821			smalt		
8	FK	402	32219					
8	FK	345	29462					
8	FK	275	30715					
8	FK	275	29210					
8	FF	723	31350					
8	FF	668	31205					
8	FF	781	31911	V				
8	FF	799	30703					
8	FF	867b	32537			x-smalt		ja
8	FF	807c	29217		I			
8	FF	807d	32238				trekant	ja
9	FA	237	19134					
9	FA	170	18429					
9	FA	170	15613				?	
9	FA	267	17248					
9	FGø	256	75769				ja	ja
9	FF	566	26856				ja	
9	FU	9	57424			ja	halvmåne	ja
10	FL	624	38000			x-smalt	trekant	
10	FL	624	37190					

Utelatt pga. usikker fase:

FE 909 N 33421 fase ?

FE 909 N 33408 fase ?

FE 390 N 76582 fase 8a? smalt kantbånd

FF 736 N 33086 fase 8a?

Ordet "ja" betyr at elementet er eller har vært til stede, men kan ikke bestemmes nærmere. Snabel angis med romertall der den kan bestemmes.

VEDLEGG 1, forts.

Sidesnøresko 1.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Dekor	Tåform	Kantbånd	Hælkappe	Bes	Div.
5	FX	124	66137			x-smalt	halvmåne	smal	
6	FP	104	51817		snab.II				
6	FP	107	51813		snab.III				
6	FP	107	51820						høy sko
6	FP	107	53086					ja	
6	FP	107	53370				halvmåne		
6	FE	909	33098			x-smalt			
6	FE	909	33102			ja			
7	FA	390	27308					ja	
7	FE	407	24408			ja			
7	FE	450	24307						
7	FE	556	24579			ja			
7	FE	557	24557			x-smalt			
7	FE	450	23925			smalt			bred
7	FE	450	23925				trekant		
7	FE	450	34498						
7	FE	557	24568						
7	FE	557	24587			ja		ja	
7	FE	616	24560					smal	
7	FE	616	24563						
7	FE	616	24566				ja		
7	FE	616	24592						
7	FGv	426	76606						
7	FGv	468	77014			x-smalt	ja		
7	FGv	505	77059	reimdekor		x-smalt	halvmåne	ja	dekor sydd m/reim
7	FGv	536	77633						
7	FGv	427	76599		snab.II	x-smalt			
7	FH	223	27641			ja		ja	
7	FK	404	32225				trekant	ja	
7	FK	436	30593						
7	FK	439	32221			x-smalt	halvmåne	ja	
7	FK	461	31612		snab.I		trekant	ja	
7	FK	461	31612					ja	
7	FK	461	31612					ja	
7	FK	463	31094						snørestk. dannet ved innbr. sidelær
7	FF	796	31699			x-smalt		?	
7	FF	719	30407			ja			
7	FF	719	28068					ja	
7	FF	719	28067		spisstå	smalt	trekant		nydelig søm
7	FW	566	89510						
8	FW	367	67815			ja	ja		
8	FW	371	67887			x-smalt			
8	FW	371	68032			smalt			
8	FW	371	68009			smalt	trekant	ja	
8	FW	371	67891						

VEDLEGG 1, forts.

Sidesnøresko 1, forts.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Dekor	Tåform	Kantbånd	Hælkappe	Bes	Div.
8	FW	371	68016			ja	ja	ja	
8	FW	371	68028						
8	FW	401	68030		snab.II		ja	ja	
8	FW	401	68258					ja	
8	FW	401	68265						
8	FW	426	68255	PY V					spes. dekor
8	FW	371	68245			ja	ja	bred	
8	FW	426	68243			ja	trekant	smal	
8	FW	565	89509						
8	FM	74	56729			smalt	trekant	ja	
8	FM	88	56651						
8	FM	88	56710			x-smalt			
8	FA	312	21817						
8	FA	316	23825						
8	FA	341	24585						
8	FA	371	25684					ja	
8	FGv	347	76879				ja	ja	
8	FGv	357	76434			ja		ja	
8	FH	186	25761						
8	FL	179	29221		snab.II	ja			
8	FL	179	29221			ja	trekant		
8	FL	179	32116						
8	FL	179	32116						
8	FL	179	32116						
8	FM	144	58347			x-smalt	halvmåne		
8	FM	144	58347			x-smalt	halvmåne		
8	FM	144	58347			x-smalt	halvmåne		
8	FK	345	29460		spisstå	x-smalt		ja	
8	FK	345	30244				ja	ja	
8	FK	345	32216		snab.I?				
8	FK	348	31095						
8	FF	801	31092		spisstå				
8	FF	798	30702	reimdek.		x-smalt	halvmåne		
8	FF	781	31617						itredd reim langs fotåpning
8	FF	781		PY V?		x-smalt			
8	FF	714	30245						
8	FF	647	30895						
8	FF	723	31747			x-smalt	ja		
8	FF	723	30252			smalt	ja	ja	barn
8	FF	493	24417						
8	FF	493	24407						
8	FT	74	53061						
8	FT	74	53067			x-smalt	trekant		
8	FT	74	53373			smalt		?	
8	FT	74	53388			smalt	ja		
8	FT	74	54124			x-smalt	trekant	ja	
8	FT	74	54624						

VEDLEGG 1, forts.

Sidesnøresko 1, forts.

Fase	Felt	Lag	N-nr Dekor	Tåform	Kantbånd	Hælkappe	Bes	Div.
8	FT	77	54650		ja	trekant		usikker
8	FT	78	54637					
8	FT	78	55130			trekant	ja	
8	FT	104	55607					
8	FT	115	56038				ja	
8	FT	115	56039					
8	FT	115	56040		ja	halvmåne		
8	FT	115	56040					
8	FT	115	56083					
8	FT	115	56146					
8	FT	115	56147			trekant	ja	
8	FT	115	56150			trekant	ja	
8	FT	115	56152		ja	ja	ja	barn
8	FT	115	56344			trekant		
8	FT	115	56344					
8	FT	131	55942		smalt		ja	høy sko
8	FT	139	57056			trekant		
8	FT	264	59810		x-smalt		smal	lav sko
8	FW	345	67810		smalt			
8	FW	362	67817					
8	FW	362	67820					
8	FW	362	67820		ja			
8	FW	362	67820			trekant		
8	FW	362	67820			trekant		
9	FA	169	19739					
9	FA	293	23813					bred
9	FE	283	18445					
9	FG	265	75784		smalt	trekant		
9	FL	65	24257					
9	FL	65	24260					
9	FL	65	24275					
9	FL	66	24376					
9	FL	66	24378					
9	FL	271	83016				ja	uvanlig fin søm
9	FF	566	26936					
10	FM	24	55855					
10	FM	24	56649			trekant	bred	
12	FT	10	51152					
12	FW	574	89518					

Ikke faserelatert:

FE 325 N 22917	bred bes	delfase 7
FE 325 N 24016		delfase 7
FE 325 N 22913		delfase 7
FK 465 N 31919	snabel I	trekanthælkappe blandet lag
FE 300 N 19140	kantbånd	delfase 7b?

VEDLEGG 1, forts.

Uklassifisert Perforeert.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Perf	PY	Snabel	Hempe	Fór
6	FA	466	33414	ja			ja	uten tåparti
6	FA	466	32664	ja		ja		ja? uten tåparti
6	FA	466	32651			ja		bare baklær
6	FA	466	30389	ja		brutt		bare forlær
7	FE	696	26858	ja	Prikker	IV kort		ja? nesten hel
7	FU	351	97159	ja	PY IV	IV lang		bare forlær
Usikker fase:								
12?	FA	227	18439	ja	IV	IV lang		bare forlær

VEDLEGG 1, forts.

Stroppsko 5.

Fase	Felt	Lag	N-nr	PY	Snabel	Kantbånd	Hælkappe	Hull	Reim	Type
6	FGv	577	77882		II	ja		ja	ja	a
6	FO	124	66549	V						?
7	FGv	536	77663			ja		ja	ja	a
7	FGv	563	77858	V	III	ja	ja	ja	ja	b
7	FM	187	58449			ja				b
7	FM	193	58400	brodert		ja		ja		b
7	FGv	505	77450		II	ja				?
8	FT	131	55966		I			ja	ja	b
8	FT	139	57051				ja	knapp- hull		

VEDLEGG 1, forts.

Sidesnøresko 2.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Pyntesøm	Snabel	Kantbånd	Hælkappe	Div.
6	FE	768	27785	V				
6	FGv	675	78343		IV			
6	FGv	606	87073	V	I	ja	halvmåne	silkestråd
6	FGv	577	77881	V	II	smalt	ja	
6	FO	124	66730					
6	FYø	351	68051	V	II?			
6	FYø	469	67827					
6	FYø	475	67810	V	II			
6	FYø	475	67810	II?	II			
6	FYø	292	66961	V				
6	FYø	358	66463	V	II		halvmåne	
7	FE	727	32218	V		smalt		
7	FGv	605	78066	V	II		halvmåne	
7	FGv	499	77649	V				
7	FGv	496	77042	V				silkestråd
7	FN	766	95326	V				gravfyll
7	FN	1199	96538	V ekstra				gravfyll
7	FP	107	53369					
7	FP	107	55132	V ekstra			halvmåne	
7	FP	111	55142		II	?		
8	FA	348	24487					
8	FGv	452	77016					
8	FF	798	30719	V ekstra				
8	FP	89	52771		ja			
9	FF	555	26690					

VEDLEGG 1, forts.

Stroppsko 4.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Kantbånd	Hælkappe	Bes	Div.
7	FN	588	91414	ja			bare stropper m/knute knappreim
8	FT	74	53391	smalt	halvmåne		barn, ca. 20 cm
8	FT	74	54007				bare stropper m/knute- knappreim
8	FT	74	54136				bare forlær
8	FT	74	54627				bare forlær
8	FT	74	54649	x-smalt			
8	FT	77	54631	ja	trekant		
8	FT	78	54637				bare forlær
8	FT	114	55604		trekant	ja	barnesko, umålbar
8	FT	114	55651	ja			barnesko, umålbar
8	FT	107	55952	ja	trekant		
8	FT	107	55621	ja	ja		barnesko, umålbar
8	FT	115	56142				
8	FT	115	56115	ja	ja		
8	FT	115	56338	ja			
8	FT	115	56341	ja	ja		
8	FT	115	56343	ja	trekant	ja	
					lav		
9	FF	555	26315				bare stropper med knuteknappreim
9	FW	554	88622	ja	trekant		barnesko, 17 cm
10	FW	546	78926	ja	ja		
10	FW	402	32219				barnesko, 15 cm

Når det står "bare stropper med knuteknappreim" betyr det at resten av skoen mangler, men stroppene med den spesielle reima er nettopp det typiske for denne skotypen. Når det står "barn, ikke målbar" betyr det at såle mangler, men det subjektive inntrykket sier at det er en barnesko.

VEDLEGG 1, forts.

Støvel 1 eller Hose.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Forlær	Skaft	Hælkappe	Bes	Såle	Div.
7	FN	525	88620	ja				19 cm	barn
7	FN	543	87894	Hose?					kastesøm
7	FN	543	87914		knapphull hose?				barn
8	FA	348	24589	ja					
8	FE	259	18241	ja					
8	FE	259	19130	ja		trekant		ja	
8	FE	274	19137		sek. beskå- ret.				
8	FE	300	19142		" "				
8	FH	158	25767						
8	FT	77	55129	ja					
8	FH	162	25683		beskåret			ja	
8	FH	158	25767	ja					
9	FE	75	19339		beskåret				
9	FH	81	18240		beskåret				
9	FJs	135	83029	ja					
9	FN	294	85853	hose?			ja		kastesøm
9	FF	565	27096		helt skaft				kantbånd
9	FF	565	27095	ja					samme sko?
10	FK	271	30706	ja					
11	FJs	90	81392	ja				ja	
10/11	FJn	84	N81194		barnehose, skaft med knapphull.				

VEDLEGG 1, forts.

Stroppsko 1-2.

Fase	Felt	Lag	N-nr	PY	Snabel	Kantbånd	Hælkappe	Bes	Div.
7	FE	450	24497						barn
7	FK	404	31207				trekant	ja	
7	FK	404	32225				ja		
8	FH	158	25796				ja		Stropp 2
8	FK	278	31609						
8	FK	278	31609						
8	FK	565	28551						barn?
8	FK	265	28551						barn? par?
8	FF	555	26696						barn,hel sko
8	FF	555	26692						
8	FF	555	26319						
8	FF	555	26319						
8	FF	555	26193			x-smalt			smal
8	FF	555	26180						
8	FF	555	25793						
8	FF	161	25764						
8	FT	74	52754			x-smalt	halvmåne		
8	FT	74	52778						
8	FT	77	54630						
8	FT	78	53079						barn
8	FT	78	53371						
8	FT	78	53385						
8	FT	104	55615						
8	FT	104	56024						
8	FT	140	57436						Stropp 2
8	FU	131	58431	V	II		halvmåne		
8	FW	554	88602						
8	FW	554	88622			ja			
8	FW	554	88632						
8	FW	554	89540						
8	FW	467	88579						
9	FA	169	19736						
9	FE	909	33014			x-smalt			
9	FGv	256	75761						Stropp 2
9	FGv	265	75779			x-smalt	trekant	ja	
9	FJs	135	82187				trekant		
9	FJs	135	82286			ja	trekant	ja	pløsefrag?
9	FJs	135	83030						
9	FJs	135	83031						
9	FJs	135	84649						
9	FN	263	84516			ja	ja		pløse
9	FN	271	82884			smalt			
9	FN	271	83013						pløse
9	FN	271	83019					smal	pløse
9	FN	281	85098				trekant		barn
9	FN	294	85853						
9	FN	294	85854						
10	FJn	84	81216						

VEDLEGG 1, forts.

Stroppsko 1-2, forts.

Fase	Felt	Lag	N-nr	PY	Snabel	Kantbånd	Hælkappe	Bes	Div.
10	FK	271	30706						2 hull foran
10	FS	6	51137						
10	FK	271	30716			ja			
11	FN	279	82311						
12	FN	262	82195						
12	FP	34	51155				trekant		
??	FYø	302	66182						
??	FYø	302	66182						par?
??	FYø	302	66165						bred
??	FE	325	24016						
??	FN	487	88597						

VEDLEGG 1, forts.

Frontsnøresko.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Kantbånd	Hælkappe	Bes	Div.
7	FA(FC)76		1332				
7	FA(FC)76		1333			bred	
7	FW	660	93402		trekant		pløse
8	FA(FC)66		1327				
8	FA(FC)66		1327				
8	FA(FC)66		1337				
8	FA(FC)66		1337				
8	FA(FC)66		1337				
8	FA(FC)66		1337				
9	FE	108	14585		trapes		smal, spiss såle
9	FE	108	14589	ja		ja	sek. beskåret
9	FJs	140	85442	ja			
9	FW	162	65429		trekant		høy sko
10	FW	129	65207	ja			høy sko
10	FW	129	65209		trekant		
11	FYø	118	65201				kløftet reim
12	FA	51	1061			bred	pløsespor
12	FA	51	1062	ja		bred	randsøm?
12	FA	51	1320	x-smalt	trekant		høy sko, pløsespor
12	FN	199	80592				
12	FK	7	14600	ja	trekant		
12	FK	7	15135				
12	FK	7	15141				
12	FT	5	51144				
12	FT	5	51146	x-smalt	trekant	bred	
12	FW	574	89518				pløsespor
12	FW	574	89524	ja			
12	FW	574	89526	ja	ja		
12	FW	574	89539				
12	FYø	21	65705	smal			
12	FYø	22	65684		trekant		4 snørehull
12	FYø	22	65690	smal		ja	1 hull, barn
12	FYø	22	65691				høy sko
12	FYø	152	66148			ja	pløsespor
12	FYø	152	66149	ja	trekant	bred	høy sko
12	FYø	152	66150				
12	FYø	152	66157	ja			3 snørehull
12	FYø	152	66158	smalt	trekant		3 snørehull
12	FYø	152	66160		trekant	ja	høy sko, pløsespor
12	FYø	152	66161		trekant		barn, 13 cm såle, høy
12	FYø	152	66169				barn?, 1 hull
12	FYø	152	66168				med reimskår
12	FYø	152	66151		trekant	bred	pløsespor
12	FJs	64	80928				
12	FYø	152	66170		trekant		sensnabel, uvanlig form

VEDLEGG 1, forts.

Sko uten lukkeanordning.

Fase	Felt	Lag	N-nr	Kantbånd	Hælkappe	Bes	Div.
8	FT	74	52763	x-smalt		smal	
8	FT	77	54650	ja	trekant		sek. snørehull
8	FT	104	56025				sek. reimskår, reparert
8	FT	105	56032	ja			barn, såle 22 cm, sek. utringet.
8	FK	275	30715	ja			
8	FK	275	29977	ja	ja	smal	

VEDLEGG 2.

SKOTYPER OG ANTALL FORDELT PÅ FASER.

Fase 1:	2 typer, 24 sko, 1,35% av 1761.	Høy reim 1	23
		Lav reim	1
Fase 2:	5 typer, 272 sko, 15,44% av 1761	Høy reim 1	208
		TUR	7
		Lav reim	54
		Høy reim 3	1
		Hudsko	1
Fase 3:	4 typer, 287 sko, 16,30% av 1761	Høy reim 1	162
		TUR	6
		Lav reim	114
		Høy reim 3	5
Fase 4:	5 typer, 285 sko, 16,17% av 1761	Høy reim 1	78
		Lav reim	203
		Høy reim 3	2
		Andre reim 1	1
		TUR	1
Fase 5:	7 typer, 188 sko, 10,66% av 1761	Høy reim 1	17
		Lav reim	161
		Andre reim 1	3
		SUL 1	3
		A/S	2
		Støvel 3	1
		Sidesnøre 1	1
Fase 6:	10 typer, 181 sko, 10,28% av 1761	Lav reim	112
		Høy reim 3	4
		Andre reim 1	9
		SUL 1	11
		A/S	7
		Støvel 3	12
		Sidesnøre 1	7
		Andre reim 2	2
		Ukl. perf.	4
		Stropp 5	2
		Sidesnøre 2	11
Fase 7:	13 typer, 163 sko, 9,23% av 1761	Lav reim	56
		Høy reim 3	8
		Andre reim 1	3
		SUL 1	5
		A/S	11
		Støvel 3	21
		Sidesnøre 1	32
		Ukl. perf.	2
		Stropp 5	5

VEDLEGG 2, forts.

Fase 7: 13 typer, 163 sko, 9,23% av 1761	Sidesnøre 2	9
	Stropp 4	1
	Støvel 1/Hose	3
	Stropp 1-2	3
	Frontsnøre	3
	Hudsko	1
Fase 8: 14 typer, 199 sko, 11,30% av 1761	Lav reim	3
	Høy reim 3	12
	A/S	1
	Støvel 3	33
	Sidesnøre 1	76
	Stropp 5	2
	Sidesnøre 2	4
	Stropp 4	16
	Støvel 1/Hose	9
	Stropp 1-2	28
	Frontsnøre	6
	SUL 3	6
	Støvel 2	1
	Hudsko	2
Fase 9: 10 typer, 54 sko, 3,05% av 1761	Høy reim 3	4
	SUL 1	1
	Støvel 3	7
	Sidesnøre 1	11
	Sidesnøre 2	1
	Stropp 4	2
	Støvel 1/Hose	6
	Stropp 1-2	16
	Frontsnøre	4
	Støvel 2	1
	Hudsko	1
Fase 10: 7 typer, 15 sko, 0,82% av 1761	Støvel 3	2
	Sidesnøre 1	2
	Stropp 4	2
	Støvel 1/Hose	1
	Stropp 1-2	4
	Frontsnøre	2
	Støvel 2	1
	Hudsko	1
Fase 11: 3 typer, 3 sko, 0,15% av 1761	Støvel 1/Hose	1
	Stropp 1-2	1
	Frontsnøre	1

VEDLEGG 2, forts.

Fase 12: 7 typer, 90 sko, 5,11% av 1761

Sidesnøre 1	2
Stropp 1-2	2
Frontsnøre	29
Komule	11
Rand rund	12
Halvtøffel	6
Stropp 3	28

Utelatt pga. usikre faser:

Høy reim 1	16
TUR	4
Lav reim	29
Høy reim 3	2
SUL 1	1
Støvel 3	4
Sidesnøre 1	5
Ukl. perf.	1
Støvel 1/Hose	1
Stropp 1-2	5
Halvtøffel	3

VEDLEGG 3: SÅLETYPEN

Liste over såletypene. Skotyper er tatt med om overlær er til stede.

Såletype 1: BSO med dråpeform.

Fase 1: FE 1281 N 41804 barn, ca. 16 cm inkl. spiss

Fase 3: FA 677 N 41497 defekt, ikke kopiert

FF 291 N 59438 barn. ca. 17 cm inkl. spiss

FS 312 N 59666 " " 16 " " "

FU 485 N 59730 " " 25 " avbrutt spiss

Fase 1 eller 2:

FF 1316 N 41394 voksen, defekt, ikke kopiert

FF 1316 N 41766 barn, ca. 16 cm inkl. spiss

FP 355 N 58310 " " 24 " avbrutt spiss

Såletype 2: Vanlige BSO-såler. NB! bare fra FA, (med unntak).

Fase 1: FA 728 N 41724 Høy reim 1

FG 751 N 78558 - " - Randsydd

Fase 2: FA 712 N 41694 - " -

FA 712 N 41729 - " -

FA 712 N 41737 - " -

FA 712 N 41748 - " -

FA 720 N 41786 - " -

FA 781 N 41839 - " -

FF 1316 N 41401 Randsydd

Fase 3: FA 649 N 40858 Lav reim I

FA 649 N 40884 Høy reim 1

FA 654 N 41007 Lav reim

FA 667 N 41393 Høy reim 1

FS 300 N 59668 Randsydd

Fase 4: FA 615 N 38278 Høy reim 1

FA 615 N 39165 Lav reim V

FA 615 N 39494 Høy reim 1

FA 638 N 40546 - " -

FA 638 N 50557 - " -

FA 638 N 40563 Lav reim II

VEDLEGG 3, forts.

Såletype 2: Vanlige BSO-såler. NB! Bare fra FA (med unntak).

Defekte: FA 724 N 41745 Randsydd fase 1
 FA 649 N 49866 -"- " 3
 FF 1316 N 41394 -"- " 1/2
 FF 1316 N 41395 -"- " 1/2
 FF 1316 N 41760 -"- " 1/2
 FH 907 N 41359 -"- " 1/2
 FW Sällrute II N 97438 Randsydd.

Såletype 3: Rette såler med rund hæl.

Fase 4: FE 964 N 34464 rund tå
 FF 1092 N 35553 litt spiss tå
 FL 509 N 34790 rund tå Lav reim V
 Fase 5: FG 758 N 78561 Lav reim I
 FU 388 N 91805 " "
 Fase 6: FE 720 N 30365 rund tå
 FE 724 N 29458 halvspiss tå
 FG 577 N 77879 spiss tå
 FG 606 N 78064 " "
 Fase 7: FG 427 N 76787 rund tå
 FG 582 N 77870 " "
 FU 311 N 87499 Lav reim V halvspiss tå
 FU 311 N 87525 snabel
 FU 311 N 87811 "
 FY 436 N 68013 rund tå Lav reim
 Fase 8: FA 316 N 24398 rund tå
 FG 390 N 76586 " "
 FM 313 N 59632 halvspiss tå Lav reim V
 Fase 6/7 FU 357 N 88617 snabel
 7/8 FE 450 N 24509 rund tå
 8/9 FG 284 N 75766 " "

VEDLEGG 3, forts.

Såletype 4: Svak asymmetrisk.

Fase 6: FA 410 N 31619 Lav reim III
 FA 410 N 31925 Andre reim 1
 FA 466 N 32242 " "
 FA 466 N 32536 " "
 FA 466 N 32661 Lav reim
 FA 466 N 32665 SUL 1
 FA 495 N 33705 "
 FA 495 N 33931 A/S (heretter forkortning for sko som kan
 være Andre reim 1 eller SUL 1)
 FA 495 N 33932 A/S
 FA 517 N 34250 "
 FE 997 N 33479 Lav reim II
 FG 623 N 78079
 FL 661 N 39274 Lav reim
 FG 577 N 77877 snabel

Fase 7: FF 925 N 34270
 FG 496 N 77462 Støvel 3
 FG 496 N 77465
 FG 496 N 77476 Støvel 3
 FG 505 N 77450
 FG 563 N 77858 Stropp 5
 FG 681 N 78253 Lav reim II
 FK 439 N 30600
 FL 248 N 31916 barn
 FU 381 N 91454
 FW 621 N 92672

Fase 8: FF 492 N 24252
 FL 197 N 29220

Fase 9: FH 123 N 23105

Fase 4/5 FA 519 N 34256 Lav reim II

VEDLEGG 3, forts.

Såletype 5: Svakt asymm. med svak innsving i midje.

Fase 6: FP 142 N 55887 snabel
 FP 138 N 56139 rund tå

Fase 7: FA 414 N 31100 " "
 FG 382 N 76792 snabel
 FH 282 N 29212 "
 FM 174 N 58427 rund tå

Fase 8: FA 371 N 25763 spissoval tå
 FF 455 N 24515 rund tå
 FF 674 N 30895 oval tå
 FF 723 N 30252 " "
 FF 801 N 31091 snabel
 FF 873 N 33111 rund tå
 FG 301 N 75995 "
 FG 347 N 76879 spiss tå Sidesnøre 1
 FG 350 N 76878 rund tå
 FH 221 N 26309 " "
 FK 194 N 26129 Oval tå
 FK 345 N 29460 spissoval tå
 FK 345 N 29984 rund tå
 FK 345 N 29984 spiss tå
 FK 345 N 30244 " "

FN 577 N 88604 spiss tå
 FT 105 N 56032 rundoval tå
 FT 107 N 55623 rund tå
 FT 107 N 55884 rund tå SUL 3
 FT 115 N 56040 Sidesnøre 2
 FT 115 N 56151 oval tå
 FT 131 N 56340 " "
 FW 345 N 67821 rund tå
 FYØ358 N 66463 " " Sidesnøre 2
 FYØ358 N 66463 snabel " " "
 FYØ469 N 67866 snabel
 FYØ469 N 67828 spissoval tå
 FW 371 N 67828 oval tå

VEDLEGG 3, forts.

Såletype 5, forts.

Fase 9: FF 557 N 26019 oval tå
 FF 888 N 33089 rund tå
 FH 123 N 23221 spiss tå
 FK 100 N 27303 "
 FL 66 N 24377 slank såle
 FN 271 N 83017 rund tå
 FN 271 N 83018 "

Faseusikre:

Fase 7/8 FE 407 N 24009 spissoval tå
 7/8 FE 556 N 24578 -"-
 7/8 FE 659 N 26972 snabel
 ? FE 909 N 33101 oval tå
 6/7 FK 461 N 32122 rund tå
 Blandet: FL 66 N 24377 snabel

Såletype 6: Symmetrisk med midje.

Fase 6: FP 107 N 52779 snabel
 FP 107 N 54131 -"-
 FP 107 N 54133 rund tå
 Fase 7: FG 391 N 76456 snabel
 FG 427 N 76599 spiss Sidesnøre 1
 FG 427 N 76869 snabel
 FG 605 N 78066 -"-
 FH 282 N 31184 spiss
 FL 659 N 38589 "

Fase 8: FA 230 N 19141 oval tå
 FE 557 N 24588 "
 FF 719 N 28067 " Sidesnøre 1
 FF 781 N 31912 rund tå
 FF 801 N 31092 spiss tå
 FF 807dN 32238 rund tå Støvel 3
 FG 390 N 76485 oval tå
 FK 194 N 27782 spiss tå
 FM 101 N 57061 rund tå

VEDLEGG 3, forts.

Såletype 6, forts.

Fase 8: FM 144 N 57435 "

FT 115 N 56038 oval tå Sidesnøre 2

FT 115 N 56150 spiss tå - " - 1

FT 131 N 55941 rund tå

FT 131 N 55960 snabel

FW 401 N 68030 rund tå Sidesnøre 1

FW 401 N 68246 -"-

FY 351 N 68015 spiss tå Sidesnøre 1

FY 353 N 67831 -"-

FY 358 N 66454 -"-

FT 78 N 54128

Fase 9: FF 888 N 33089 rund tå

Fase 12: FY 152 N 66160 rund tå Frontsnøre

Fase 10: FK 104 N 15641 butt tå lang midje

Fase 6/7: FK 461 N 31612 spiss tå

FK 461 N 31612 oval tå

Fase 8/12: FK 157 N 19350 spiss tå lang midje

Såletype 7: Sterkt asymmetriske såler.

Fase 7: FA 424 N 30737 nøytral

FG 604 N 78071 spiss

FH 223 N 27776 slank

FH 304 N 27436 nøytral

FN 588 N 91406 "

FW 546 N 78926 "

FW 566 N 91438 veps

Fase 8: FA 329 N 23917 nøytral

FA 377 N 28066 veps

FF 270 N 19133 slank

FH 221 N 26552 rett

FH 221 N 26694 slank

FH 221 N 26694 veps

FK 367 N 30243 snabel

FN 516 N 87348 ruteress

FT 74 N 52763 veps

VEDLEGG 3, forts.

Såletype 7, forts.

Fase 8: FT 74 N 63395 nøytral
 FT 77 N 54648 stortå
 FT 78 N 53994 nøytral
 FT 78 N 54128 slank
 FT 78 N 54128 "
 FT 78 N 53994 nøytral
 FT 105 N 55630 rett Høy reim 3
 FT 115 N 56341 svung Stropp 4
 FW 371 N 68016 nøytral SUL 3
 FT 104 N 55609 nøytral
 Fase 9: FC 145 N 14838 ruteress
 FE 75 N 19644 stortå
 FE 146 N 19348 ruteress
 FE 257 N 19632 "
 FE 283 N 18431 nøytral
 FE 300 N 19137 veps
 FE 443 N 24002 nøytral
 FE 909 N 33098 spiss Sidesnøre 1
 FF 555 N 26312 veps
 FF 565 N 26966 nøytral
 FF 565 N 26966 "
 FF 567 N 26134 "
 FF 665 N 30707 veps
 FG 185 N 75481 rett
 FG 256 N 75764 slank
 FG 256 N 75768 nøytral
 FG 262 N 75772 spiss
 FG 265 N 75781 nøytral
 FN 271 N 83016 "
 FN 294 N 85559 veps
 FW 542 N 87916 "
 FH 64 N 18248 "
 FH 123 N 23221 slank
 Fase 10: FF 270 N 19338 nøytral
 FJn 84 N 81216 "
 FK 100 N 27303 "
 FK 259 N 27098 rett, spiss

VEDLEGG 3, forts.

Såletype 7, forts.

Fase 10: FL 29 N 24258 nøytral
 FL 610 N 36625 "
 FW 371 N 68018 "
 Fase 11: FC 66 N 1331 " Frontsnøre
 Fase 12: FF 4 N 14108 ruteress
 FJs 50 N 80850 slank
 FT 5 N 51141 " spiss
 FT 5 N 51141 " "
 FYØ152 N 66149 nøytral
 FYØ152 N 66151 slank Frontsnøre
 FYØ152 N 66156 " barn

Usikre faser:

Fase 6/7: FK 461 N 31612 snabel
 7/9: FN 487 N 89459 ruteress
 8/9: FN 293 N 23815 nøytral
 10/12: FN 279 N 82176 "

Karakteristikken som følger hver såle er foretatt på visuelt grunnlag for å vise de forskjellige variantene innen såletypen. Nøytral betyr at den følger det vanlige mønsteret. Ruteress betegner typen med skarp knekk i midjen og ved stortåen. Veps betyr vepsetalje, vanlig rundet. Spiss betyr spiss tå. Slank betyr at hele sålen er smal, osv. Stortå betyr at sålen dreier innover mot stortåsidene. Svung betyr at den har mer svung enn de andre.

Såletype 8: Såler med kølleform.

Fase 8: FA 260 N 22423 klubbe
 FA 312 N 23715 slank
 FH 221 N 86313 rett
 FH 221 N 26694 kølle
 FK 194 N 25769 slank kølle
 FK 194 N 26129 " "
 FK 275 N 29470 middels kølle
 FT 74 N 53073 utpreget kølle
 FT 74 N 53988 middels kølle
 FT 78 N 53371 bred kølle Stropp 4
 FT 104 N 55609 slank kølle

VEDLEGG 3, forts.

Sålelype 8, forts:

- Fase 8: FT 115 N 56137 bred kølle Stropp 4
 FT 115 N 56142 typisk kølle
 FW 212 N 66743 bred kølle
 FW 371 N 68245 antydet kølle
 FH 221 N 26552 klubbe
- Fase 9: FE 108 N 14585 slank, spiss
 FE 283 N 18437 stortå, bred
 FE 108 N 14589 Frontsnøre
 FF 568/567 N 26852 kølle, barn
 FGv256 N 75915 kølle
 FN 294 N 85854 antydet kølle, Stropp 1-2
- Fase 10: FK 100 N 27306 slank kølle
 FK 104 N 15634 " uregelmessig
 FL 64 N 24253 middels kølle
 FL 65 N 24485 slank kølle
 FL 624 N 37641 typisk kølle, Sidesnøre 1
 FJs 84 N 84199 bred, antydet kølle
- Fase 12: FJs 48 N 80597 kølle/klubbe Frontsnøre
 FT 1 N 51139 kølle
 FW 574 N 89518 slank, spiss, barn, Frontsnøre
 FW 574 N 89526 " " "
 FYø152 N 66170 " kølle, snabel
 FYø152 N 66148 Frontsnøre
 FYø152 N 66150 "
 FYø152 N 66168 "
 FYø152 N 66169 "

Usikre faser:

- Fase 7/8: FE 300 N 19331 kølle
 FE 259 N 19131 stortå, bred,
 FE 300 N 19726 normal "
 FE 616 N 24561 spissoval, lilletå
- Fase 7/9: FJs135 N 84811 lang, utpreget kølle
- Fase 8/9: FA 170 N 15642 normal
 FA 222 N 18436 klubbe

Karakteristikken klubbe betyr forfot som er mer rundaktig.
 Stortå betyr at den dreier mot stortåsidene.

Lilletå betyr at den er forholdsvis rett på stortåsidene og
 at all utbuktning er samlet på lilletåsidene. Motsatt det som
 står ovenfor om stortå.

VEDLEGG 3, forts.

Såler etter ca. 1500: Diverse typer.

Fase 11:	FJn	140	N	83009	Komule
Fase 12:	FC	47	N	1051	Rund rand
	FH	18	N	23601	lang forfot
	FJn	33	N	79736	Rund rand
	FJs	54	N	80862	Komule
	FJs	64	N	80848	"
	FJs	64	N	88853	" eller Tverrtå
	FJs	64	N	80854	Rund rand
	FJn	140	N	83009	Komule
	FJs	64	N	86444	" barn
	FJs	64	N	80854	rett uten midje
	FK	20	N	14840	Fiskehale
	FK	20	N	14847	Karolinsk
	FK	52	N	14843	innsåle, spiss
	FK	52	N	14849	Tverrtå med hæl
	FK	52	N	15035	innsåle, spiss
	FK	52	N	15043	" "
	FK	52	N	15044	" "
	FK	52	N	15046	" "
	FK	52	N	15049	rund tå, midje
	FK	52	N	15134	innsåle, spiss
	FK	52	N	19729	" "
	FK	52	N	19745	rund tå, bred, midje
	FK	52	N	20507	spissoval tå
	FK	52	N	20517	slank 8-tall
	FK	52	N	21806	innsåle, spiss
	FK	52	N	23602	rund tå, bred, midje
	FK	52	N	23606	slank, spiss
	FK	52	N	23702	Fiskehale
	FK	52	N	24680	innsåle, spiss
	FK	52	N	24682	oval tå, rett såle med hæl
	FK	52	N	24684	Fiskehale
	FK	52	N	24685	slank såle, tverr tå
	FK	52	N	24687	rund tå, rett
	FK	52	N	24690	Fiskehale

VEDLEGG 3, forts.

Såler etter ca. 1500, forts.

Fase 12:	FK	53 N 32667	innsåle, spiss	
	FK	57 N 20513	" " X-spiss	
	FN	143 N 81017	rund tå, litt sving	
	FN	214 N 80929	8-tall, langstrakt	
	FN	214 N 80932	8-tall, langstrakt	
	(FR	8 N 51159	rett, spiss	delfeltet utgår)
	(FR	9 N 51161	Fiskehale	- " -)
	(FR	9 N 51162	slank, tverr tå	- " -)
	FX	24 N 65205	8-tall, butt tå	
	FX	24 N 65699	" "	

VEDLEGG 4.

KNIVSLIRER.

Fase 1:	FA 740	N41787	21,5 cm avsats
	FA 797	N41664	10,5 cm konkav, flatsidesøm
	FH 899	N41223	14 cm avsats, omsydd sverdslire?, amatør?
Fase 2:	FH 853	N40908	16 cm avsats
	FS 291	N59429	12 cm avsats, flettesøm, "runekniv"?
	FU 457	N95319	19 cm avsats, dekorsømspor
	FU 469	N95100	16 cm sommerfugl, halvert
	FU 477	N95091	17 cm sommerfugl, sølvnitter
	FU 504	N96702	18 cm "knivform", flatsidesøm
	FF 2115	N40033	9,5 cm dårlig tegn.? dekor
Fase 3:	FU 407	N94629	16 cm konveks, uferdig, dekor
	FA 656	N41003	15,5 cm sommerfugl
	FA 669	N41228	20 cm avslitt i begge ender
	FA 656	N38568	10,5 cm sommerfugl, sølvnitter
	FF 3005	N41505	11,5 cm avsats, flatsidesøm
Fase 4:	FW 758	N96038	24 cm avsats, perfekt
	FA 633	N39983	13,5 cm konveks
	FE 1114	N40301	20 cm sommerfugl
	FH 603	N35160	12 cm avsats
Fase 5:	FN 1020	N95737	18 cm konveks, flatsidesøm
	FE 1069	N37188	12 cm sommerfugl, sølvnitter, runekniv?
	FL 309	N30392	9,6 cm sommerfugl, sølvnitter, runekniv"
Fase 8:	FF 1027	N35309	15 cm konveks, dårlig
	FA 260	N22619	16,4, konveks
	FF 799	N30703	17 cm konveks
	FT 104	N55629	25 cm konveks, utbrettet, opphengsskår
Fase 9:	FU 243	N59602	9,7 cm konkav, flatsidesøm
	FF 161	N25767	12 cm konveks, dekor
Fase 10:	FL 610	N38625	13 cm konkav, defekt
Fase 12:	FA 35	N829	13 cm konveks
	FJs 90	N81323	13 cm konveks, ikke slire?
	FJs 135	N82550	8 cm konveks, opp.skår, brettet 2 1/2 g.
	FYØ 152	N66155	13 cm konveks, flatsidesøm, ikke kniv?
Fase 1/2:	FL 835	N41819	11,5 cm avsats

VEDLEGG 4, forts.

Knivslirer, forts.

Fase 3/4:	FK 822	N35168	16 cm avsats
	FW 760/ 759	N95788	27,7 cm avsats, sølvnitter
Fase 3/5:	FA 607	N38999	13,6 cm sommerfugl, sølvnitter, runekniv?
Fase 4/6:	FE 832	N30704	13,6 avsatslire, sydd av sko m. PY III

NB! Målene er omtrentlige, De fleste er skadde og ikke i opp-
rinnelig lengde.

VEDLEGG 4, forts.

Sverdslirer.

Fase 2:	FH	730	N38298	39x5,5	jevnbredt, flatesidesøm (midt-søm) runer.
	FA	708	N41677	30x7	Dolklignende form, midtsøm.
Fase 4:	FH	634	N35537	17x2,5	
	FH	532	N34773	53x5,5	midtsøm, opphengsskår.
Fase 5:	FH	414	N32547	14x4	ikke slire? Defekt.
Fase 7:	FGv	420	N76896	14,5x6,5	ikke slire?
	FGv	468	N77010	44x6	div. fragmenter.
	FH	287	N26964	22x4	dekor ruter og striper, sidesøm.
	FF	872	N34146	33x6,2	med opphengsskår.
Fase 6:	FF	2023	N38973	10x4,5	midtsøm.
Fase 8:	FG	101	N75656	30x6	ikke slire?
	FG	381	N76583	9,5x5,5	midtfelt, sek. brukt.
	FM	101	N57054	11x5,8	øvre del m. opphengsskår, midtsøm.
	FK	402	N30397	14x6	midtsøm.
	FF	672	N28234	4,5x4+10x4	endetupp midtsøm.
	FF	674	N30603	25x5,7	" "
	FF	674	N30604	6x6	toppstk.?
	FF	674	N30605	14x6,7	midtstk.
	FF	674	N31085	12x7	"
	FF	723	N28493	27x5,5	
	FF	723	N30388	10x7	m. opphengsskår, sek. brukt?
	FF	723	N30597	14x7	midtstk. m. midtsøm.
	FF	723	N30714	7,8x6	" "
	FF	767	N28069	27x5,7	med treinnlegg.
	FF	761	N28492	21,5x5,2	" "
	FF	873	N33111	22x6	(ikke fase 8?)
	FT	74	N53066	11,5x5,5	midtfragment midtsøm.
	FT	78	N53985	(10x5,5)	midtfragment midtsøm
	FT	78	N54127	(16x5)	tuppfragment "
	FT	104	N55905		Tvilsom.
	FW	362	N67871	(8x4,5)	endefragment midtsøm
	FE	254	N15639	(16x5,5)	
	FE	345	N22924	(17x5)	

VEDLEGG 4, forts.

Sverdslirer, forts.

Fase 9:	FN	371	N84198	gravfyll, dekor, belte?
	FN	343	N19345	(43,5x6)
	FF	555	N26184	(18x5,4) midtfragment midtsøm.
	FF	555	N26188	(31x5,9) sidesøm, dekorsøm langs side.
	FF	565	N28550	(15x5,7) midtfragment midtsøm
	FF	584	N28494	(26x6) " "
	FF	584	N31179	(25x7,5) " "
	FF	661	N29463	(18x4,5) " "
	FF	665	N30707	(19x6) " "
	FF	665	N31354	(7x7)+(6,5x7) " "
	FF	888	N33087	(12x5) med festeskår (opphengsskår)
Fase 12:	FYØ	152	N66155	(13x4) dekor, sømrester, midtsøm, kniv?
Fase 9/10:	FM	2	N51829	(8,2x6,3) midtfragment midtsøm.
Fase 10/12:	FN	406	N85045	(35x4) dekor, belte?

Sverdslirenes mål gjelder lengde x største bredde. Slirene er målt som de ligger i brettet tilstand.

Noen er sydd sammen i siden, kalt sidesøm. De fleste er sydd på flatsiden, kalt midtsøm fordi sømmen kommer midt på flatsiden.

VEDLEGG 5.

VOTTER OG HANSKER.

Fase 8:	FE 259	N18440	Vott med tommel, sek. brukt materiale.
	FT 104	N55629	Håndflatedel, vott m. tommelunderside.
	FT 78	N53980	Vott, håndbak og litt håndflate.
	FW 554	N88640	Hanskefingertupp?
	FW 554	N88622	Vottefingertupp.
Fase 9:	FF 661	N29463	Hel vott med tommelunderside.
	FU 1	N55959	Halv vott, håndleddsdel m. tommel. Sydd med reim.
Fase 10:	FA 94	N2269	Ikke tegnet.
Fase 11:	FYø 22	N65689	Vott med frynser og litt tommelunderside.
Fase 12:	FN 143	N80855	Hanske med tommel og litt finger.
	FN 143	N80855	Tommel i to sammensydde deler.

VEDLEGG 6.

BALLER OG PUNGER.

Fase	Felt	Lag	N-nr.	Diam. flat	Diam. rund	Kule	Flat rund	Flat urund	Anm.
2	FH	700	36649	11,3x13				x	
4	FE	1104	37185	6,5	2,5	x			
4	FF	1199	36635		5,7	x			Mosefylt
6	FE	817	31697			x			Ikke tegnet
7	FK	439	31616	9			x		
8	FK	275	27302		5,7	x			Sydd av 5 deler
8	FK	275	29210		8	x			
8	FL	650	38590	5,5			x		
9	FA	130	14259	20			x		
9?	FF	888	33088	17			x		
9	FGv	256	75917	11x8				x	
10	FYø	302	66182	10	ikke målt	x			
4/5	FU	449	94177	7,5			x		
4/5	FW	751	95119	7			x		
6/7	FK	461	30405	6,5			x		
7/8	FE	537	24582	7			x		

Formuleringen "Diam.flat" og "Diam. rund" betyr at enkelte av gjenstandene kan brettes ut og måles i flat tilstand, mens andre er kuleformet, eventuelt med fyll eller sammensatt med reim slik at de ikke kan måles flatt. Da blir "kulens" diameter målt.

VEDLEGG 7.

VESKER.

Fase 3:	FF 2066	N40857	(73x19) med lokk-klaff
Fase 4:	FG 756	N78560	(26x27)+(22x19)+(29x17) Ikke veske?
Fase 9:	FF 565	N28552	(8,5x7,5)
Fase 10:	FJs 90	N81393	(36x15) brettet til (18x15)
Fase 11:	FN 280	N82888	(25x20)
Fase 12:	FJs 135	N82186	(16x3)
	FJs 135	N84200	(27x15)
Fase 10/12:	FN 340	N84517	ikke tegnet

VEDLEGG 8

SYLÆR.

Fase 6:	FP 111	N55141	Fig. 60a
Fase 8:	FH 221	N26693	" 60b
	FU 265	N59799	" 60c
	FW 543	N91768	" 60d
	FW 554	N89513	" 60e
Fase 9:	FT 105	N55955	" 60f
Fase 12:	FG 256	N76761	" 60g
	FJs155	N84812	" 60h

VEDLEGG 9.

SLYNGER.

Fase	Felt	Lag	N-nr.	Skår	Ende- hull	Spes.form	Reim
2	FU	469	95724	lange	2		
3	FA	669	41220	usnippet	2		
	FW	732	94789		nei		
4	FF	1092	35558	usnippet	2		
	FF	2016	38574			usikker	
	FL	438	34536	1 hull	2	rombisk	ja
5	FK	723	34546	1 skår			ja
6	FA	515	34244	småsnippet	2	rombisk	
	FM	315	59797	vekselskår			
	FF	990	34794	3 skår	2	rombisk	
	FW	700	94135			rombe med lærreim tredd langs alle 4 sider	tekstil- reim
7	FGv	468	77010	lange	1		
	FGv	480	77024	lange	2		
	FGv	504	77452	småsnippet	2		
	FGv	505	77456	halvlange	nei		
	FGv	505	77461				
	FU	340	88593	småsnippet	2		
8	FA	309	23810	småsnippet	2		
	FA	309	23924	3 korte	2		
	FF	674	30607	lange	nei		
	FF	674	30607	lange	nei		
9	FF	584	27917	lange	2		
10	FW	129	65427	2 skår	2	oval	
4/5	FA	620	93503	usnippet	2	oval	
	FA	651	40891				
7/8	FA	369	26018	1 skår			
	FA	557	24569				

LITTERATURLISTE

- Allin, Clare E. 1981 The Medieval Leather Industry i Leichester. i: Leichester Archaeological Report no. 3. Leichester 1981.
- Blindheim, Charlotte 1981 Fotbeklädnad. Norge, i: KLNMB bind 4. sp. 554-6.
- Carter, Alan 1977 Leather Objects, i: Excavations in King's Lynn 1963-1970. Medieval Archaeology. Monograph series: no. 7. London 1977.
- Carver, M.O.H. 1979 Leather Artifacts and Manufacture, i: Three Saxon Tenements in Durham City. Medieval Archaeology Vol. XXIII 1979. London 1979.
- Cinthio, Maria 1976 Skor, i: Uppgrävt förflutet för PK-banken, Lund. Lund 1976.
- Doughty, Philip S. 1975 Museum Assistants Group. Transactions 12. Ed. by Ph. S. Doughty. Belfast 1975.
- Goubitz, Olaf 1987 Calceology: a new hobby: the drawing and recording of Archaeological Footwear, i: Recent Research in Archaeological Footwear. Technical Paper no. 8. 1987. Northampton (?) 1987.
- Grew, Francis and Neergaard, Margrethe 1988 Shoes and patterns, i: Medieval Finds from Excavations in London: 2. London 1988.
- Hald, Margrethe 1972 Primitive Shoes. København 1972.
- Jäfvert, Ernfrid 1981 Forbeklädnad, i: KLNMB bind 4, sp. 545-47.
- 1938 Skomod och skotillverkning från medeltiden till våra dagar. Stockholm 1938.
- Koch, Hanne 1984 Læderfodtøjet fra voldstedet Boringholm. Aarhus 1984.
- 1988 Fodtøj af læder og dets datering ca. 1250-1500, i: Hikuin 14. Aarhus 1988.
- Larsen, Arne J. 1970 Skomaterialet fra utgravningen av Borgund-kaupangen på Sunnmøre 1954-62, i: Årbok for Univ. i Bergen. Serie no. 1. Bergen/Oslo 1970.
- Lorentzen, Erna 1971 Læder (Sko, Skeder og Remme) i: Århus Sønder vold. En Byarkæologisk undersøgelse. København 1971.

- Marstrander, Sverre 1954 Et par nyfunne jernaldersko fra Leksvik i Trøndelag, i: Årbok for det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet. Trondheim 1954.
- Nockert, Margaretha 1985 Bockstenmannen och hans dräkt. Varberg 1985.
- Norges Gamle Love 1282 NGL 3, dok. 2, s. 13: Om Handel og Taxter i Bergen. 1282.
- 1384 NGL 3, dok. 120, s. 219: Kong Olaf Haakons-søns Retterbod om Taxter for Haandværkerne i Kjøbstederne og om Arbeidsfolk paa Landet. 1384.
- Schia, Erik 1975 Skomaterialet fra Mindets Tomt. Beskrivelse og datering. Magistergr. avh. i nord. ark. våren 1975. Univ. i Oslo 1975.
- 1977 Skomaterialet fra Mindets Tomt, i: De arkeologiske utgravninger i Gamlebyen, Oslo. Bind 1. Oslo 1977.
- 1985/86 Norges eldste sko, i: Viking 1985/86. Oslo.
- 1988 Sko og støvler fra "Søndre Felt", i: De arkeologiske utgravn. i Gamlebyen, Oslo. Bind 3. Oslo 1988.
- Sverres saga 1979 i: Norges Kongesagaer, bind 3, Oslo 1979.
- Swann, June M. 1975 Shoe Fashions to 1600. Belfast 1975.
- 1975 A History of Shoe Fashions. Northampton 1975.
- Thornton, John 1975 The Examination of Early Shoes to 1600, i: Museum Assistant Group 12. Ed. by Ph. S. Doughty. Belfast 1975.
- Waateringe, Willy
über Groenman van 1984 Die Lederfunde von Haithabu, i: Bericht 21 die Ausgrabungen von Haithabu 1984. Utg: Schleswig-Holsteinisches Landesmuseum für Frageschichte. Neumünster-Waekholtz 1984.
- Zerpe, Birgitta och
Fredriksson, Margaretha 1983 Skor och andra Läderföremål, i: Helgeands-holmen. Stockholm 1983.

HITTIL UTKOMMET:

Meddelelser nr. 1	1985	Prosjektprogram (Utsolgt).
Meddelelser nr. 2	1986	Olavskirkens kirkegård. Humanosteologisk analyse og faseinndeling, n.kr. 40,-.
Meddelelser nr. 3	1986	Stratigrafisk analyse. Delfelt FE og FF, n.kr. 50,-.
Meddelelser nr. 4	1986	Stratigrafisk analyse. Delfelt FA, FT og FU, n.kr. 70,-.
Meddelelser nr. 5	1986	Stratigrafisk analyse. Delfelt FG-v, FM og FK, n.kr. 50,-.
Meddelelser nr. 6	1986	Naturforhold på Nidarneset. En vegetasjonshistorisk rekonstruksjon, n.kr. 35,-. (Utsolgt).
Meddelelser nr. 7	1986	Stratigrafisk analyse. Delfelt FJ, FN og FW, n.kr. 50,-.
Meddelelser nr. 8	1986	Runefunna: Ei kjelde til handelen si historie, n.kr. 40,-. (Utsolgt).
Meddelelser nr. 9	1986	Stratigrafisk analyse. Delfelt FH og FL, n.kr. 50,-.
Meddelelser nr. 10	1987	Stratigrafisk analyse. Delfelt FO, FY-v, FY-ø og FZ, n.kr. 50,-.
Meddelelser nr. 11	1987	Stratigrafisk analyse. Delfelt FG-ø, FP, FS og FX, n.kr. 50,-.
Meddelelser nr. 12	1988	Sentrumsdannelser i Trøndelag. En kvantitativ analyse av gravmaterialet fra yngre jernalder, n.kr. 40,-.
Meddelelser nr. 13	1988	Utgravning, kronologi og bebyggelsesutvikling, n.kr. 80,-.
Meddelelser nr. 14	1989	Kammakeriet i Trondheim. En kvantitativ analys av horn- og benmaterialet frå Folkebibliotekstomten, n.kr. 100,-.
Meddelelser nr. 15	1989	Baksteheller - en handelsvare, n.kr. 30,-
Meddelelser nr. 16	1989	Gjutning och smide. Metallhantverkets utveckling i Trondheim ca 1000-ca 1350, n.kr. 100,-
Meddelelser nr. 17	1989	Excavation, chronology and settlement development, n.kr. 50,-
Meddelelser nr. 18	1989	Dyr i byen - en osteologisk analyse. n.kr. 50,-.
Meddelelser nr. 19	1989	Fruktar, frø og makrofossiler. Funksjoner og aktiviteter belyst gjennom analyser av jordprøver, n.kr. 50,-.
Meddelelser nr. 20	1989	"...De beste bønder i kjøpstæden...". En funksjons- og aktivitetsanalyse basert på gjenstandsmaterialet, n.kr. 100,-.
Meddelelser nr. 21	1989	Naturlandskapet på Nidarnes i yngre jernalder - en terrengmodell, n.kr. 50.
Meddelelser nr. 22	1989	Mynt, n.kr. 50,-.